

**«Hva gjør vi nå?»
Alvorlige foreldrekonfliktsaker i barnevernet**

Cecilie Sudland

OsloMet Avhandling 2023 nr 5

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

«Hva gjør vi nå?»
Alvorlige foreldrekonfliktsaker i barnevernet

Cecilie Sudland

OSLOMET

Ph.d. i sosialt arbeid og sosialpolitikk
Fakultet for samfunnsvitenskap
OsloMet – storbyuniversitetet

Vår 2023

CC-BY-SA versjon 4.0

OsloMet Avhandling 2023 nr 5

ISSN 2535-471X (trykt)

ISSN 2535-5414 (online)

ISBN 978-82-8364-463-0 (trykt)

ISBN 978-82-8364-502-6 (online)

OsloMet – storbyuniversitetet

Universitetsbiblioteket

Skriftserien

St. Olavs plass 4,

0130 Oslo,

Telefon (47) 64 84 90 00

Postadresse:

Postboks 4, St. Olavs plass

0130 Oslo

Trykket hos Byråservice

Trykket på Scandia 2000 white, 80 gram på materiesider/200 gram på coveret

Forord

Et lærerikt, spennende og til tider krevende doktorgradsløp nærmer seg slutten, og det er mange som fortjener en stor takk. Først må jeg takke alle barneverntjenestene som har åpnet sine dører for meg, og ikke minst kontaktpersonene som åpenhertig har delt sine erfaringer og opplevelser.

I tillegg må jeg rette en særlig takk til mine to veiledere, Cecilie Basberg Neumann og Monica Kjørstad. På hver deres måte har dere vært en stor inspirasjonskilde og til uvurderlig hjelp gjennom disse årene. Min hovedveileder Cecilie har vært en viktig støttespiller fra første dag. Jeg har satt stor pris på våre faglige samtaler, din faglige trygghet, akademiske kreativitet, engasjement og ikke minst roen som du har møtt meg med. Du har stilt opp for meg på alle måter, og uten din støtte hadde jeg neppe kommet i mål. Monica, som etter hvert kom inn som biveileder, har også vært en viktig samtalepartner for meg. Ditt skarpe blikk, dine gode og til tider krevende spørsmål og ikke minst veiledningen som du ga da jeg skrev avhandlingens tredje artikkel har vært til stor hjelp. Jeg må samtidig rette en stor takk til Liv Finstad som var opponent ved midtveisevalueringen, og til min amerikanske veileder Todd Herrenkohl ved School of Social Work at University of Michigan som, gjennom sin kunnskap om omsorgssvikt, har fått meg til å se det norske barnevernet med nye øyne.

Så til mine gode stipendiatkollegaer ved OsloMet og VID Vitenskapelige Høgskole: Hilde Fiva Buzungu, Marianne Buen Sommerfeldt, Ida Krag-Ronne Mannsåker, Magne Bråthen, Håvard Aaslund, Maja Flåto, Nina Helene Andersen, Krisztina Gyüre, Dagny Adriaenssen Johannessen, Gagan Chhabra, Susana Vilhena, Joakim Finne, Vidar Bakkeli, Mariya Khoronzhevych, Ellen Syrstad, Turid Misje og Inger Lise Nergård. Dere har vært en fantastisk gjeng! Jeg har alltid kunnet banke på dørene deres for en prat. Flere av dere har lest og kommentert tekstutkast underveis, og gitt tilbakemeldinger som har vært med på å forme avhandlingen. Jeg må også takke alle mine gode kollegaer ved VID. Dere har tatt meg imot med åpne armer, og lagt til rette for at jeg som nyansatt har kunnet komme i mål med avhandlingen. Videre må jeg takke min kollega Inger Oterholm som i den siste fasen av skriveprosessen leste et av mine mange tekstutkast. Ditt faglige blikk og konstruktive innspill hjalp meg å tydeliggjøre prosjektet.

Det er tre andre personer som jeg også må rette en takk til: min tidligere veileder Dag Album, nabo og forsker Jørgen Svalund og Liv Mette Gulbrandsen som i 2016 ansatte meg som

vitenskapelig assistent i forskningsprosjektet Growing Up ved OsloMet. Dere har vært en stor inspirasjonskilde og har på hver deres måte hjulpet meg på veien mot doktorgradgraden.

Jeg må også takke PhD- programmet ved Institutt for Sosialfag ved OsloMet som hadde tro på prosjektet mitt og som har gitt meg noen fantastiske år som stipendiat. Og ikke minst en stor takk til Anne Thorsen i fakultetsadministrasjonen for all praktisk hjelp, og til Amy Østertun Geirdal som med en vennlig, stødig og bestemt hånd har ledet meg og mine medstipendiater gjennom programmet.

Så til mine kjære venner: tusen takk for hyggelige avbrekk, gå – og hytteturer og gode samtaler. Jeg setter stor pris på dere. Helt til slutt må jeg rette den største takken til familien og min samboer Espen som på alle måter har støttet meg gjennom hele skriveprosessen. Jeg ville ikke ha fått til dette uten din raushet, tålmodighet og heiarop fra sidelinjen. Du betyr mye for meg. Takk til mine tre flotte døtre Hedvig, Thea Eline og Ylva. Dere er verdens beste og jeg er så glad for at dere er nettopp dere!

Sammendrag

Norske myndigheter legger til grunn at alvorlige foreldrekonflikter mellom separerte og fraskilte foreldre kan være skadelig for barns helse og utvikling, og barnevernet har de siste årene fått økt ansvar for å bistå familiene. Alvorlige foreldrekonflikter brukes i denne studien om separerte og fraskilte foreldre som har langvarige og store konflikter om barnets bosted, samværsordning, barneoppdragelse og bekymringer for den andre forelderens omsorgskompetanse. Imidlertid er det knyttet mange utfordringer og dilemmaer til barnevernets arbeid med familier som kjennetegnes av alvorlige foreldrekonflikter. Dette settes i sammenheng med at barnevernets arbeid foregår i en juridisk gråsoner mellom barnevernloven og barneloven, noe som gjør at grensen mellom barnevernet og familievernnet kan være uklar. Avhandlingen søker derfor å utforske, med utgangspunkt i barnevernsarbeidernes perspektiv, hvordan sakene utfordrer barnevernets oppgaver når de skal undersøke og vurdere barnets omsorgssituasjon og ta avgjørelser om hvordan familiene kan hjelpes. Den overordnede problemstillingen er som følger:

På hvilke måter utfordrer alvorlige foreldrekonflikter barnevernsarbeidernes forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver?

Studien bygger på kvalitative intervjuer med 31 barnevernsarbeidere. De var utdannet henholdsvis sosionomer og barnevernspedagoger, og de fleste hadde mange års erfaring fra barnevernfeltet. Studien er forankret i et sosialkonstruktivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv der alvorlige foreldrekonflikter så vel som omsorgssvikt blir forstått som sosiale fenomener som gis forskjellig betydning i ulike sosiale kontekster. Barnevernsarbeidernes vurderinger forstås således som en aktiv konstruksjonsprosess der de, basert på deres faglige kunnskap og samfunnets normer og verdier om barndom og foreldreskap, trekker grenser mellom skadelige og ikke-skadelige oppvekstbetingelser for barn. En slik teoretisk innfallsvinkel innebærer at jeg har vært opptatt av å utforske barnevernsarbeidernes forståelser av hvorvidt konfliktene utgjør en risiko for barnets helse og utvikling, og hvordan de kan hjelpe familiene.

Avhandlingens funn er presentert i tre artikler. Den første artikkelen tar for seg barnevernets tiltaksarbeid og hvilke utfordringer de møter. Analysen får fram at barnevernet setter inn omfattende hjelpetiltak for å bistå familiene, men at foreldrene, sett med barnevernsarbeidernes øyne, ikke klarer å dra nytte av hjelpetiltakene som barnevernet har til rådighet. Dette settes av barnevernsarbeiderne i sammenheng med at foreldrene befinner seg i

fastlåste handlingsmønstre, og at de av ulike grunner har stor motstand mot endring. Mine analyser viser at det er ekstra krevende for barnevernsarbeiderne å skape en arbeidsallianse til foreldrene med etablering av tillit og enighet om hva som er målet for arbeidet, og hvem som skal gjøre hva. Mye tyder også på at det er vanskelig for barnevernet å styre samtalene, og at barnevernsmøtene kan utvikle seg til en kamparena mellom foreldrene. Analysen får videre fram at barnevernsarbeiderne føler seg trukket inn i foreldrenes konflikter og at de opplever arbeidet som følelsesmessig krevende. Samlet viser analysen at alvorlige foreldrekonfliktsaker utfordrer sentrale prinsipper for sosialfaglig praksis, barnevernets rammebetingelser og barnevernsarbeidernes handlingsrom.

Den andre artikkelen, som belyser barnevernets skjønnsmessige vurderinger av barnets omsorgssituasjon, viser at familier med alvorlige foreldrekonflikter utfordrer barnevernets forståelser av hva som er skadelige oppvekstbetingelser for barn. Dette gjelder særlig i saker der konflikten i seg selv er beskrevet som den primære bekymringen. Mye tyder på at dette handler om at konflikt er et tvetydig og komplekst fenomen som er vanlig i forbindelse med samlivsbrudd og skilsmisser, noe som gjør det krevende å vurdere hvordan de påvirker foreldres omsorgsevne. Deres arbeid kompliseres ytterligere av at det er et uklart skille mellom skadelig foreldrepraksis og dårlig men ikke skadelig foreldrepraksis fordi foreldrene, slik barnevernsarbeiderne erfarer det, kan framstå som ressurssterke personer som følger opp barnet praktisk og materielt. Til sammen ser disse forholdene ut til å skape en tvetydig vurderingssituasjon som gjør det vanskelig for barnevernet å avgjøre hvor mye konflikt et barn kan tåle før barnevernet burde gripe inn med mer inngripende tiltak for å skjerme barnet mot konfliktene.

Analysene viser at deres faglige autoritet blir spesielt utfordret i skjæringspunktet mellom det som betegnes som velferdsbarnevernet, som omhandler hjelpetiltak for å bedre barns situasjon, og kjernebarnevernet, som dreier seg om å beskytte dem fra omsorgssvikt. Loven stiller strengere krav til barnevernets inngripen ved omsorgsplasseringer enn ved hjelpetiltak. Dette innebærer at barnevernet må ha sterke faglige argumenter, noe analysen viser at barnevernsarbeiderne opplever at de ikke har. Mye peker tvert imot på at sakene blir henlagt eller henvist til domstolen når barnevernsarbeiderne opplever at hjelpetiltakene ikke fører fram. For å støtte barnevernsarbeidere i deres vurderinger kan det se ut som at barnevernet trenger mer kunnskap om hvordan foreldres konflikter kan forstås opp mot emosjonell omsorgssvikt.

Den tredje artikkelen utforsker hvordan barnevernets undersøkelsespraksis blir utfordret. Lipskys (2010) bidrag om bakkebyråkratiet og bakkebyråkratenes mestringsstrategier blir brukt som teoretisk rammeverk for å forstå barnevernets rammebetingelser.

Barnevernsarbeidernes utfordringer ser ut til å henge sammen med at familiene i liten grad har vært i kontakt med hjelpeapparatet i forkant av bruddet utover den obligatoriske meklingen ved familievernkontoret. Familiens begrensede kontakt med hjelpeapparatet fører trolig til at barnevernet ikke får innhentet tilstrekkelig informasjon om familiene og barnets situasjon. I tillegg har foreldrene motstridende og troverdige fortellinger om hvordan konfliktene oppsto. Summen av disse forholdene gjør at barnevernets undersøkelsespraksis blir utfordret, og for å håndtere denne krevende situasjonen forsøker noen barnevernsarbeidere å bruke barnet som informant og kilde til informasjon. Imidlertid erfarer de at mange av barna befinner seg i en lojalitetskonflikt mellom foreldrene, og at de sier lite til barnevernet. Barnevernsarbeidernes måter å tilpasse seg de institusjonelle rammebetingelsene kan forstås som det Lipsky omtaler som mestringsstrategier for å imøtekomme barnevernlovens tidsfrister, krav om at barnevernet skal gjøre systematiske analyser og at avgjørelsene skal bygge på kunnskap om familiene. Disse dilemmaene fører til at barnevernsarbeiderne blir satt i en vanskelig situasjon der de opplever å gå på tvers av deres faglige idealer.

Samlet sett viser avhandlingen at det i liten grad stilles spørsmål ved hvorvidt sakene hører innunder barnevernets ansvarsfelt og at det åpnes undersøkelser som ofte ser ut til å føre til hjelpetiltak. Samtidig viser studien at alvorlige foreldrekonflikter representerer en tvetydig sakskategori som skaper usikkerhet omkring hva som skal innlemmes i barnevernets tilnærminger for å styrke foreldrenes foreldrefunksjon. Mye tyder på at barnevernsarbeiderne trekker skille mellom foreldreskapet og foreldrenes ekteskapelige problemer, og at de som en følge av det ikke anser det som barnevernets oppgave å snakke med foreldrene om deres vanskelige forhold til hverandre. Det kan imidlertid stilles spørsmål om hva som utgjør sentrale oppvekstbetingelser for barn, og hvor grensen skal og bør gå mellom foreldres konflikter og foreldreskap. Familier med alvorlige foreldrekonflikter representerer en sammensatt gruppe som trenger ulike former for hjelp, og studien får fram at det trengs ytterligere samarbeid mellom barnevernet, familievernkontoret og andre instanser som fastlegen og sakkyndige psykologer for å gi familiene et helhetlig hjelpetilbud.

Abstract

Norwegian authorities highlight the responsibility of Child Protection Services (CPS) to investigate concerns and assist children who may be at harm because of prolonged child custody disputes. There are, however, challenges and dilemmas related to the CPS's work with families embroiled in child custody disputes. The terms 'child custody disputes' and 'interparental conflicts' are used in the research literature to denote complex family situations. In this study, they are applied regarding post-separation couples who have major disagreements on child custody issues and whose interaction is characterized by hostility, anger, distrust, and desire for revenge. CPS's work with child custody disputes takes place in a legal grey zone between the Child Welfare Act and the Children Act, and thus between the responsibilities of Child Protection Services and Family counselling offices. The thesis therefore aims to explore how long-lasting child custody cases challenge CPS caseworkers' understandings of CPS's role and responsibilities when they investigate and assess the children's situations and assist the families. The research question is:

How do child custody conflicts challenge CPS workers' understandings of the Child Protection Service's role and responsibilities?

The study's empirical material is based on qualitative interviews with 31 caseworkers with experience from child protection casework. Their experiences varied in terms of duration and their roles within their organization. The study is based in a social constructivist perspective in which perceptions of child abuse and neglect are seen as culturally and historically grounded. Caseworkers' understandings of child custody disputes and child abuse are based on their socially determined norms and beliefs related to childcare and childrearing. The findings are presented in three peer-reviewed articles.

The first article focuses on CPS's work with parents in child custody disputes and particularly the challenges caseworkers face when assisting the parents. The findings show that caseworkers struggle to retain a good relationship with the parents. The caseworkers describe the parents, as 'revolving door clients', emphasising that they have been referred to CPS numerous times. The caseworkers describe encounters at the office as tense and said they sometimes turn into shouting matches driven by the parents' mutual hatred and hurt feelings against each another. They also express how demanding it is to be torn between the parents finding it difficult to create a therapeutic space by supporting, clarifying misunderstandings, and moving on in an empathic manner.

The second article concentrates on the caseworkers' assessments when they are concerned about the intensity of interparental conflicts and particularly how they determine when and how to intervene. While the caseworkers agree that excessive conflicts between parents are a significant risk factor for children's well-being, the findings demonstrate that they have difficulties in assessing the gravity of conflicts and the potential harm to the children, especially when the conflicts are the main cause for concern about the children's wellbeing. The analysis further shows that the caseworkers have difficulties negotiating an understanding of the risk factors in families where highly educated and relatively wealthy parents provide for their children's practical and material needs, but not their emotional needs. In many of these families, parents can appear as good caregivers for their children despite their conflicts, making it difficult for the caseworkers to judge the parents' actions and parental capacity. This might explain why the caseworkers, despite long-lasting concerns, tend not to apply for care orders to social welfare boards, even in cases where this step is considered.

The third article explores caseworkers' experiences of investigating cases involving long-term custody disputes. Lipsky's concept of 'street-level bureaucracy' is used to shed light on how caseworkers manage conflicting goals and demands when conducting such investigations. While the ideal decision-making process in CPS is supposed to ensure that CPS's actions are based on in-depth knowledge and assessments of the risks of harm to children, the caseworkers in this study face obstacles in conducting their investigations. Many of the parents can appear resourceful with little previous contact with public welfare services. The findings further show that the caseworkers' investigative processes are complicated by what they perceive as the parents' manipulation and unwillingness to cooperate. Furthermore, uncertainty in these cases relates to the parents' contradictory stories about their family life. This seems to pose a great challenge to the caseworkers categorizing and making decisions on how to help the families. To deal with this, the caseworkers develop coping strategies such as using children as case informants. Given the pressure put on caseworkers to meet their organization's targets and make informed decisions, caseworkers can feel the need to prioritise performance demands over values derived from social work profession.

Overall, the study shows that CPS's role and responsibility are challenged in cases involving prolonged child custody disputes. Although there are obvious limitations with regard to generalizing from my findings, the study contributes to a deeper understanding of the importance of caseworkers' communication skills and how they chose a course of action in encounters with families in crisis. The results of the study call for more research on how

caseworkers can respond constructively to different families' unique needs. The study also indicates that the CPS needs more knowledge about conflicts as a phenomenon, conflict resolution, and how child custody disputes can be understood in relation to emotional neglect. Highly educated and relatively wealthy parents' ability to provide for their children's practical and material needs can conceal how child custody disputes can put children's well-being at risk. The caseworkers face the difficult task of determining what constitutes emotional neglect or poor parenting abilities based on their discretionary reasoning and professional convictions. This study's results also point towards the importance of collaboration with other professionals to strengthen the caseworkers' interventions and help them provide a comprehensive perspective and assessment of these families.

Innholdsfortegnelse

Vedlegg	3
Liste over publikasjoner	3
1. Introduksjon	5
1.1. Sentrale kjennetegn ved alvorlige foreldrekonflikter	8
1.2. Barnevernets rolle når foreldre er i alvorlige konflikter.....	10
1.3. Meklingsordningen og domstolens rolle	13
1.4. Oppbygging og struktur	14
2. Barnevernets ansvarsfelt i et historisk perspektiv	16
2.1 Et barnevern for vanskeligstilte barn med atferdsproblemer	16
2.2 Ny barnevernslov og spørsmål om barnevernets organisering	18
2.3 Det senmoderne barnevernets oppgaver.....	20
2.4 Oppsummering	22
3. Avhandlingens forskningsfelt	23
3.1 Forskning om barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker	23
3.2 Forskning om familievernets tilbud til foreldre i konflikt.....	25
3.3 Forskning om barnevernets terskelvurderinger og beslutninger	26
3.4 Forskning om foreldrekonflikters skadevirkninger for barn	30
3.5 Et lite studert felt	32
4. Teoretiske perspektiver og begreper	34
4.1 Vitenskapsteoretisk ståsted	34
4.2 Omsorgssvikt.....	36
4.3 Konflikt	39
4.4 Skjønn og symbolske grensemarkeringer	42
4.5 Den profesjonelle hjelperelasjonen	46
4.6 Barnevernets institusjonelle kontekst: Bakkebyråkratiet	48

4.7 Oppsummering av det teoretiske rammeverket.....	51
5. Metode.....	52
5.1 Metodisk tilnærming	52
5.2 Temalisten og intervjuguiden.....	53
5.3 Rekruttering av informanter	54
5.4 Gjennomføring av intervjuene	56
5.5 Analyse av datamaterialet	59
5.6 Å forske på eget felt – å balansere mellom nærhet og distanse	62
5.7 Etske refleksjoner.....	65
5.8 Oppsummering	66
6. Funn: Sammendrag av artiklene.....	68
6.1 Artikkel 1: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets hjelpetiltak	68
6.2 Artikkel 2: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets inngrepskriterier.....	69
6.3 Artikkel 3: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets undersøkelser	70
7. Avsluttende diskusjon	73
7.1 En tvetydig sakskategori	73
7.1.1 Familienes komplekse og gjenstridige problemer.....	74
7.1.2 Den uklare terskelen for omsorgsovertakelser	76
7.2 Har barnevernet et repertoar som bidrar til løsning?.....	79
7.3. Barnevernets oppgaver versus domstolens domene.....	83
7.4 Avslutning: Implikasjoner for forskning og praksis	86
Litteraturliste	89

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning NSD

Vedlegg 2: Invitasjonsbrev og samtykkeerklæring

Vedlegg 3: Facebookmelding

Vedlegg 4: Temaliste

Vedlegg 5: Intervjuguide

Liste over publikasjoner

Sudland, C. (2020). “Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework”, *Child & Family Social Work*, 25(2), 248-255.

DOI: <https://doi.org/10.1111/cfs.12680>

Sudland, C & Neumann, B.C. (2020). “Should we take their children? Social workers’ negotiations of good enough care for children of high-conflict families”, *The European Journal of Social Work*, 24(4), 683-69.

DOI: <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1805588>.

Sudland, C (2021). “Child Protection Investigations of Child Custody Cases in Norway: Caseworkers’ obstacles and coping strategies”, *The Nordic Social Work Research*, 13(2), 293-305. DOI: <https://doi.org/10.1080/2156857X.2021.1972329>

1. Introduksjon

«Når konflikten har vart over lengre tid og blitt alvorlig havner de på vårt [barnevernets] bord. Disse sakene tok vi ikke inn tidligere, så det er en dreining i forventninger om at vi skal ta dem. Familievernets tilbud er frivillig så jeg skjønner godt at de ender opp hos oss» (Barnevernsarbeider i intervju)

Denne avhandlingen handler om barnevernets arbeid med familier med alvorlige foreldrekonflikter og hvordan denne gruppen saker bidrar til å utfordre barnevernsarbeideres forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver. Alvorlige foreldrekonflikter, eller det som også omtales som høykonflikt, brukes i avhandlingen om separerte og fraskilte foreldre som har vedvarende konflikter om barnets bosted, samværsordning, barneoppdragelse og økonomiske forhold i tillegg til at de kan ha bekymringer for den andre forelderens omsorgskompetanse (Bergman & Rejmer, 2017b; Cashmore & Parkinson, 2011; Gulbrandsen, 2013a; Haddad et al., 2016; Helland & Borren, 2015). Bekymringsbildet i disse familiene er sammensatt, og det er ulike grunner til at de kommer i kontakt med barnevernet. Det kan handle om at det høye konfliktnivået i seg selv er en belastning for barnet, at foreldrene involverer barnet i konfliktene eller at barnets behov blir neglisjert fordi konfliktene svekker omsorgskompetansen til enten en eller begge foreldre (Harold & Sellers, 2018; Rhoades, 2008). Det kan også være bekymring for barnets omsorgssituasjon i ett eller begge hjem som kan handle om foreldres psykiske lidelser, rusmisbruk og utøvelse av vold (Bergman & Rejmer, 2017b; Birnbaum & Bala, 2010; Polak & Saini, 2019). I noen tilfeller har foreldrene selv tatt kontakt med barnevernet fordi de ønsker hjelp, eller de kan være meldt til barnevernet av offentlige instanser slik som skolen, barnehagen, familievernkontoret, politiet og barnevernsvakten fordi det er oppstått bekymring for barnets omsorgssituasjon (Jevne & Ulvik, 2012; Rød et al., 2012; Saini et al., 2013, 2019).

De senere årene har familiene i større grad kommet i kontakt med barnevernet som på sin side har fått økt ansvar for å bistå dem. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets «Veileder om barnevernets rolle ved mistanke om overgrep under samvær» (BLD, 2006b), understreker at foreldrekonflikter i noen tilfeller kan skade barns trivsel og utvikling, og at barnevernet må ta bekymringsmeldinger som omhandler barn i familier med alvorlige foreldrekonflikter på alvor. Dette setter myndighetene i sammenheng med at foreldres konflikter kan være stressende og skadelige for barn, og at de kan svekke foreldres omsorgsutøvelse slik at familiene vil trenge bistand fra barnevernet. Barnevernet kan derfor

ikke avvise bekymringsmeldingene med begrunnelse om at de ikke hører innunder barnevernets ansvarsfelt (BLD, 2013 s. 9).

Å finne gode måter å hjelpe familiene på har imidlertid vist seg å være en utfordring for barnevernet (Houston et al., 2019; Jevne, 2017b; Saini et al., 2019). Dette har en sammenheng med at barnevernets arbeid skjer i en juridisk gråsoner mellom barnevernloven (1992), som regulerer det offentlige ansvar i forhold til familiene (BLD, 2013) og barneloven (1982), som regulerer forholdet mellom barn og foreldre. Barnevernets utgangspunkt er at det ikke har myndighet til å ta avgjørelser når foreldre er uenige om foreldreansvar, bosted eller samvær, fordi dette er spørsmål som reguleres av barneloven. Ifølge barneloven er det foreldrene selv som bestemmer hvordan foreldreansvaret skal fordeles, hvor barnet skal bo og omfanget av samvær, og det er familievernets som er tillagt oppgaven med å bistå foreldre i å komme fram til en avtale (NOU, 2019). Selv om alvorlige foreldrekonflikter er definert som et problemfelt som barnevernet skal forholde seg til, ser det ut som den juridiske situasjonen gjør det utfordrende for barnevernsarbeidere å definere barnevernets ansvarsfelt og oppgaver opp mot familievernets ansvarsfelt, og hvordan de kan hjelpe familiene (Jevne, 2017a; Jevne & Ulvik, 2012; Rød et al., 2013; Saini et al., 2019). Det er samtidig gjort få studier av hvordan barnevernet undersøker og vurderer barnets omsorgssituasjon i familier med alvorlige foreldrekonflikter, og hva barnevernsarbeidere legger vekt på når de skal bistå og hjelpe denne gruppen barn og foreldre.

Nettopp fordi barnevernets vurderinger av alvorlige foreldrekonflikter vil få betydning for barns liv og omsorgssituasjon er det viktig å få mer kunnskap om hva som skal til for at barnevernet vurderer konflikt og foreldres konfliktfylte handlinger som alvorlig for barnet. Formålet med avhandlingen har derfor vært å utforske hvordan barnevernsarbeidere i disse vanskelige sakene undersøker barnets omsorgssituasjon og vurderer terskler for tiltak, og hvilke utfordringer de erfarer i dette arbeidet. Målet har også vært å få dypere innsikt i hvordan barnevernsarbeidere vurderer alvorlighetsgraden av konfliktene, og hva deres bekymringer settes i sammenheng med. Min overordnede problemstilling er som følger:

På hvilke måter utfordrer alvorlige foreldrekonflikter barnevernsarbeideres forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver?

Studiens problemstilling er delt i tre forskningsspørsmål:

- Hvilke utfordringer og dilemmaer erfarer barnevernsarbeidere i arbeidet med foreldre som er i konflikt med hverandre?
- Hvilke forhold virker inn på barnevernsarbeideres forståelser av konfliktens alvorlighetsgrad og hvordan de skal bistå familiene?
- Hvordan er det barnevernet undersøker barnets omsorgssituasjon i familier med alvorlige foreldrekonflikter og hvordan opplever barnevernsarbeidere dette arbeidet?

Forskningsspørsmålene er belyst gjennom avhandlingens tre artikler som på hver sin måte tar for seg utfordringer og dilemmaer knyttet til barnevernets kartleggings-, vurderings- og hjelpearbeid i familier med alvorlige foreldrekonflikter:

1. *'Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework.'* I denne artikkelen utforsker jeg hvilke utfordringer og dilemmaer barnevernsarbeidere møter når de skal hjelpe og bistå foreldre i konflikt. Artikkelen bygger på barnevernsarbeideres beskrivelser og diskuterer blant annet viktigheten av at de gis emosjonell støtte og veiledning for å forebygge utbrenthet.
2. *'Should we take their children? Social workers' negotiations of good enough care for children of high-conflict families.'* Denne artikkelen er skrevet sammen med veileder Cecilie Basberg Neumann der vi utforsker hvilke forhold som ligger til grunn for barnevernets vurderinger når det tas stilling til om konfliktene er skadelige for barn. Her har vi anvendt skjønn og sosialkonstruktivisme som analytiske perspektiver.
3. *«Child Protection Investigations of Child Custody Cases in Norway: Caseworkers' obstacles and coping strategies».* Temaet for denne artikkelen er hvordan barnevernsarbeidere undersøker alvorlige foreldrekonflikter og hvilke utfordringer de møter i dette arbeidet. Michael Lipskys (2010) teori om bakkebyråkratiet og bakkebyråkratenes mestringsstrategier er brukt som teoretisk rammeverk.

Til sammen belyser artiklene fra ulike sider barnevernets arbeid med familiene som en institusjonell sakskategori, og hvordan denne sakskategorien utfordrer barnevernets oppgaver og ansvarsfelt i de forskjellige fasene av saksbehandlingen. Siden alvorlige foreldrekonflikter representerer en kompleks gruppe konflikter som ikke lar seg fange av én klar beskrivelse eller definisjon (Birnbaum & Bala, 2010; Cashmore & Parkinson, 2011), vil jeg fortsette dette innledende kapittelet med å presentere sentrale kjennetegn ved og årsaker til alvorlige

foreldrekonflikter. Deretter belyser jeg barnevernets, familievernets og domstolens ansvarsområder for å kontekstualisere barnevernets arbeid og utfordringer i arbeidet med familiene.

1.1. Sentrale kjennetegn ved alvorlige foreldrekonflikter

Alvorlige foreldrekonflikter mellom fraskilte og separerte foreldre representerer et komplekst fenomen som har oppstått av ulike grunner og som utspiller seg på forskjellige måter. I mange tilfeller har de pågått i en årrekke, og mange foreldre har hatt flere runder med mekling eller prøvd saken for domstolen uten at det har bidratt til å redusere konfliktnivået (Jevne, 2017b; Saini et al., 2019). Forskning fra domstolen i Sverige viser at konfliktene i hovedsak involverer yngre barn under ni år og at et flertall av dem er bosatt hos mor (Bergman & Rejmer, 2017b). Studier får videre fram at konfliktene i hovedsak dreier seg om foreldreansvar, dernest hvor barnet skal bo og hvor mye tid foreldrene skal tilbringe med barnet (Bergman & Rejmer, 2017b; Birnbaum & Saini, 2013; Cashmore & Parkinson, 2011; Cummings et al., 2004; Gulbrandsen, 2013).

Selv om foreldres uenigheter omkring foreldreansvar, bosted og samvær er den dominerende grunnen til at de kommer i konflikt, er det også andre årsaker slik som foreldres svekkede omsorgskompetanse og manglende ivaretagelse av barnet som ikke nødvendigvis har oppstått i kjølvannet av samlivsbruddet og skilsmissen (Smyth & Moloney, 2019). Den svekkede omsorgskompetansen kan handle om foreldres rusmisbruk, psykiske vansker, rigide personligheter, og personlighetsforstyrrelser, noe som kan skape bekymringer hos den andre forelderen (Bergman & Rejmer, 2017b; Birnbaum & Bala, 2010; Helland & Borren, 2015; Koch, 2008; Johnston, 1994; Nordhelle, 2016; Polak & Saini, 2019; Strandbu et al., 2016; Ådnes et al., 2011). Det pekes også på at vold, trakassering og mishandling kan være årsaker til konfliktene. Når det foreligger en slik form for maktubalanse framhever forskere slik som Johnston (1994) og Polak & Saini (2019) at foreldrene ikke bør forstås som gjensidige bidragsyttere til konfliktene. Denne type konflikter skiller seg fra konflikter der foreldre utøver gjensidig vold mot hverandre (Birnbaum & Bala, 2010; Johnston, 1994; Nordhelle, 2016; Polak & Saini, 2019). Ved sistnevnte konflikter har foreldres konfliktfylte forhold en større grad av likebalanse ettersom de ikke er spesielt redde for hverandre (Anderson et al., 2010).

Det er dog ikke alle foreldrekonflikter hvor dette er den dominerende tematikken. Noen konflikter er preget av foreldres opplevelser av krenkelser og egen sorgprosess over bruddet,

noe som kan gjøre det vanskelig å distansere seg emosjonelt til den andre (Gulbrandsen & Tjersland, 2013). Andre årsaker kan være foreldres mangelfulle informasjon om barnet, forskjeller i barneoppdragelse og grensesetting, økonomiske bekymringer og at det har kommet inn nye partnere som kan skape sjalusi og trishet (Bergman & Rejmer, 2017b). Foreldre kan samtidig ønske å tilbringe mer tid med barnet eller ha en stor redsel for at de mister innflytelse og kontroll over barnet (Andenæs, 2005; Leira, 2008; Moxnes, 2003; Thuen, 2004). Noen konflikter kan av den grunn kjennetegnes av at foreldrene er i et konkurranseforhold til hverandre. Det er heller ikke uvanlig at kampen mot den andre forelderen er blitt selve innholdet i relasjonen mellom dem, og at de hovedsakelig ser hverandres motiver i fiendtlig lys (Gulbrandsen, 2013b).

Deres konflikter preges på ulike måter av fastlåste og destruktive handlingsmønstre og bærer preg av enten én eller begges sterke negative følelser som hat, sinne tristhet, sorg og frykt (Anderson, 2010). I mange tilfeller er relasjonen mellom dem påvirket av at begge definerer seg selv som virkning av den andre, samtidig som den subjektivt opplevde legitimiteten av destruktive handlinger mot den andre øker (Ekeland, 2010). Ofte vil dialogen mellom dem være dominert av kritikk, fordreide oppfatninger og mangel på en felles virkelighetsforståelse (Gulbrandsen, 2013; Helland & Borren, 2016). Konfliktene kan i noen tilfeller utspille seg gjennom krenkelser, angrep, hevngjerninger, bebreidelser og åpne konfrontasjoner. Noen foreldre vil manipulere og bruke argumenter for å såre eller gjøre den andre usikker, mens andre igjen vil avvise hverandre, overse den andres beskjeder, snakke gjennom advokater og/eller barnet (Anderson et al., 2010; Gulbrandsen & Tjersland, 2013; Weingarten & Leas, 1987). Når konfliktene har nådd dette nivået vil de som regel gått fra å handle om sak til person (Bergman & Rejmer, 2017b; Helland & Borren, 2015; Saini et al., 2012; Weingarten & Leas, 1987).

Relasjonen mellom foreldrene kan samtidig være dominert av de motsetter seg den andres regler og ønsker eller at de forsøker å få kontroll over situasjonen ved å legge press på barnet, eller gi barnet rollen som budbringer eller spion (Amato & Afifi, 2006; Ottosen et al., 2017). I tillegg kan de forsøke å skape allianser med personer i deres eget nettverk i et forsøk på få støtte noe som kan føre til at de vil plassere profesjonelle, slik som barnevernsarbeidere, i rollen som alliert, redningsmann eller inntrenger (Gulbrandsen, 2013; Weingarten & Leas, 1987). Studier viser at når foreldre trekker andre inn i konflikten har konfliktnivået en tendens til å øke og bli enda mer fastlåst (Gulbrandsen, 2013; Ekeland, 2022).

1.2. Barnevernets rolle når foreldre er i alvorlige konflikter

Alvorlige foreldrekonflikter inngår i dag som en del av barnevernets ansvar med å identifisere omsorgssvikt og legge til rette for at barn og unge som «lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid» (Barnevernloven, 1992). Denne oppgaven innebærer ulike former for tiltak som skal sikre ivaretagelse av barnets omsorgssituasjon, og et sentralt område for barnevernet i dette hjelpearbeidet er å styrke foreldres foreldreferdigheter og relasjonen mellom barn og foreldre (NOU, 2012:5, s. 25).

Når barnevernet mottar meldinger om barn i familier med alvorlige foreldrekonflikter er barnevernets oppgave å undersøke hvordan konfliktene påvirker barnets omsorgssituasjon eller om det er andre bekymringsfulle forhold ved barns situasjon som gjør at familiene trenger hjelp fra barnevernet. Terskelen for å åpne undersøkelser er lav, dette handler om at barnevernet skal forebygge barnets problemer på et tidlig tidspunkt slik at bruken av mer inngripende tiltak slik som en omsorgsovertakelse kan unngås (NOU, 2012:5). I de statlige retningslinjene kommer det fram at barnevernet, uavhengig av foreldres avtaler om barnet, skal vurdere om barnets omsorgssituasjon bør undersøkes i begge hjem. Dette begrunner myndighetene med at omsorgen ivaretas av flere voksne som ikke utøver omsorgen sammen eller samtidig, og at foreldrene kan ha informasjon som det kan være viktig at barnevernet får kjennskap til (BLD, 2006a, 2013, 2019).

Barnevernet skal undersøke barnets omsorgssituasjon på en forsvarlig måte, og må i hver enkelt sak vurdere hvilken informasjon om familiene som det er nødvendig å innhente (BLD, 2006a). Undersøkelsene skal på den ene siden gjennomføres så skånsomt som mulig, men må på den andre siden gjøres grundige nok til at barnevernet kan avgjøre om det er grunnlag for å sette inn tiltak etter barnevernloven (Helsetilsynet, 2019:10). Ifølge barnevernlovens paragraf 6-9 må barnevernet gjennomføre undersøkelsen i løpet av tre måneder, men barnevernloven gir barnevernet ved særlige tilfeller mulighet for å søke Statsforvalteren om å utvide den til seks måneder (BLD, 2006a). Siden det i starten vil være uklart hva familiene eventuelt vil trenge hjelp til må barnevernet ha en bred tilnærming til undersøkelsene (BLD, 2013). I Norge bestemmer barneverntjenestene i stor grad selv hvordan de skal gjøre undersøkelsesarbeidet innenfor rammene av barnevernloven, og det finnes det ikke én bestemt metode eller prosedyre for undersøkelsene (Rød & Heggdalsvik, 2016). Selve kartleggingen av familiene består ofte av samtaler med foreldre og barnet, hjemmebesøk, observasjoner av familiens samspill og innhenting av informasjon fra offentlige instanser som har vært i kontakt med familiene (BLD, 2016a). Barnevernet kan også i spesielt krevende tilfeller

benytte sakkyndige psykologer som har spesialisert seg på barn- og familierelaterte spørsmål til å utrede barnets omsorgssituasjon (BLD, 2007).

Når det kommer til familier med alvorlige foreldrekonflikter må barneverntjenestene vurdere hvordan de best kan kartlegge barnets omsorgssituasjon, og hvordan de kan involvere og bygge tillit til barnet og foreldrene. Det blir lagt vekt på at barnevernet må forsøke å få til et samarbeid med foreldrene og at de gis mulighet for å komme med sine synspunkter (BLD, 2006a). Under undersøkelsen plikter også barnevernet å gi barn mulighet for å medvirke (Helsetilsynet, 2019:10). Det kommer klart fram av både barnekonvensjonen (1989) og barnevernlovens § 6-3 at barnevernet skal legge til rette for at barn fra de er syv år, eller dersom de tidligere er i stand til det, skal gis mulighet for å delta i sin egen sak. I praksis innebærer det at barnet skal holdes orientert og at barneverntjenestene må samtale med barnet på måter som gjør at det føler seg ivaretatt og ikke presset til å snakke (BLD, 2009b). I det nye saksbehandlingsrundskrivet til barneverntjenestene fremheves det at barnevernets samtaler skal gjøres uten press, manipulering og utilbørlig påvirkning (Bufdir, 2022). Barn har derimot ikke plikt til å medvirke og kan selv velge om det skal snakke med barnevernet eller ikke.

Dersom undersøkelsen avdekker at barn på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlige behov for det, kan barnevernet iverksettes ulike former for tiltak etter barnevernlovens kapittel fire. Et viktig prinsipp er at tiltakene skal rettes mot risikofaktorene som skaper eller opprettholder barnets vansker, og de skal alltid ta hensyn til barnets beste og behov (BLD, 2016b). De skal ikke være mer inngripende enn nødvendig, og skal ha som mål å bidra til positiv endring for barnet. Et annet viktig prinsipp er at hjelpen, slik som i kartleggingsarbeidet, skal bygge på samarbeid med familien og barnet skal gis anledning til å medvirke (BLD, 2009b, 2019). Tiltakene kan være begrunnet i forhold knyttet til hjemmet der barnet bor fast, i samværshjemmet eller i begge hjem (BLD, 2013, 2016a). Barnevernet kan derimot ikke sette inn hjelpetiltak hos samværsforelderen med mindre begge foreldre samtykker (NOU, 2016:16).

I tilfeller der konfliktene synes å handle mer om foreldres rettigheter enn om barnet, oppfordres barnevernet til å bistå foreldrene å rette oppmerksomheten mot barnets behov. Barnevernet kan i tillegg henvise foreldrene til familievernet for å få råd og veiledning om foreldresamarbeid og informere om hvilken hjelp de kan få hos en barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller fra en annen hjelpeinstans. Barnevernet kan samtidig sette inn tiltak for å lette konfliktene. Slike hjelpetiltak kan være kompensierende

gjennom blant annet råd og veiledning, eller strukturerende der foreldrene gis hjelp til å øke foreldreferdighetene eller de kan styrke foreldre-barnrelasjonen (BLD, 2016a). Barnevernet kan imidlertid ikke ta avgjørelser på vegne av foreldrene om foreldreansvar, bosted og samvær. Dette er forhold som reguleres av barneloven (1982) bortsett fra når barnevernet har omsorgen for barnet (BLD, 2013). Det er familievernets mandat å mekle mellom foreldre og ikke barnevernets oppgave, men barnevernet kan likevel i kraft av sin barnefaglige kompetanse veilede dem om hvordan konflikten kan få negative følger for barnet (NOU, 2016). Barnevernet kan gi anbefalinger om at omsorgsforelderen bør søke å få stoppet samvær med samværsforelderen etter barneloven slik at barnets omsorgssituasjon blir ivaretatt.

Dersom barnevernet vurderer at foreldrenes konflikter er så alvorlige og langvarige og at det er fare for at de vil skade barnets utvikling, eller dersom det er andre former for omsorgssvikt, kan barnevernarbeidere fremme sak om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda¹ (BLD, 2013, 2014-2015). Vilkårene for omsorgsovertakelse etter barnevernlovens § 4-12 som er relevante å nevne i denne sammenheng er at det må foreligge 1) alvorlige mangler ved den daglige omsorgen barnet får, 2) alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet barnet trenger etter sin alder og utvikling, 3) at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, eller 4) at det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli skadet. Av barnevernloven går det fram at skaden ikke trenger å ha skjedd så lenge det er stor sannsynlighet for at den vil skje dersom barnevernet ikke griper inn.

Barnevernloven har strenge vilkår for omsorgsovertakelse, og hjelpetiltak helst skal vært prøvd, eller vurdert og ikke funnet tilstrekkelig (NOU, 2012:5, 2016:16). Når det gjelder alvorlige foreldrekonflikter kan verken barneverntjenestene eller fylkesnemnda frata den ene av foreldrene omsorgen for barnet og overføre det til den andre forelderen, men fylkesnemnda vil likevel kunne vurdere å plassere barnet hos den andre forelderen ved en omsorgsovertakelse. Det understrekes fra myndighetenes side at slike plasseringer må gjøres ut fra en helhetlig vurdering av hva som er den beste løsningen for barnet (BLD, 2013). Utgangspunktet er at den andre forelderen må kreve omsorgen for barnet overført til seg etter barnelovens regler. Dersom foreldrene blir enige om at barnet skal flytte til den andre forelderen, og denne forelderen har tilfredsstillende omsorgskapasitet, kan ikke barnevernet

¹ Fylkesnemnda, som med den nye barnevernloven vil videreføres under navnet barneverns – og helsenemnda, er et statlig forvaltningsorgan som behandler og fatter tvangsvedtak etter barnevernloven (Andersland, 2022)

overta omsorgen for barnet (BLD, 2013). Det tosporede systemet mellom barnevernloven og barneloven har imidlertid skapt diskusjoner om hvorvidt fylkesnemnda bør gis myndighet til å fatte beslutninger om fordeling av omsorg/foreldreansvar mellom foreldre etter barneloven (NOU 2012:5; 2016:16).

Barnevernet kan også fremme sak for fylkesnemnda om å pålegge hjelpetiltak i henhold til barnevernlovens § 4-4, tredje ledd. Pålagte hjelpetiltak er ment å hjelpe foreldrene til å mestre sine omsorgsoppgaver slik at omsorgsovertakelser forhindres (BLD, 2014-2015).

Foreldreveiledningsprogrammer og opphold i sentre for foreldre og barn er eksempler på strukturerende tiltak som kan benyttes for å bedre barnets omsorgssituasjon. Siden dette er en stor inngripen i familiers liv, oppfordres barneverntjenestene å bruke tiltak som fungerer, og at de løpende må vurdere om hjelpen er faglig og etisk forsvarlig (BLD, 2014-2015, s. 19-20).

1.3. Meklingsordningen og domstolens rolle

Barnevernets arbeid med familier med alvorlige foreldrekonflikter foregår i grenselandet mot både familievern og domstolene, og barnevernets arbeid må derfor ses i sammenheng med disse instansene. Når foreldre med barn under 16 år flytter fra hverandre, må de møtes til en times obligatorisk mekling ved det lokale familievernkontoret. Obligatorisk mekling ble innført i 1993 og er ment å hjelpe foreldre å komme fram til en avtale om foreldreansvar, barnets bosted og samvær (BLD, 1997; NOU, 2019: 20). Selv om meklingen er obligatorisk er det foreldrene som avgjør hvor barnet skal bo og omfanget av samvær med samværsforelder. Det har en sammenheng med at barneloven (1982), som regulerer forholdet mellom barn og foreldre, bygger på prinsippet om avtalefrihet.

Avtalefrihet innebærer at foreldre står fritt til å avtale hvor barnet skal bo og hvor mye samvær det være med samværsforelder (BLD, 2015-2016; Haugli & Nordhelle, 2014; NOU, 2008:8). Dette gjør at familievernet ikke kan bestemme på vegne av foreldrene eller gjøre om på deres avtale, selv om de vurderer at det vil være det beste for barnet. Det er heller ikke lovfestet i barneloven (1981) eller meklingsforskriften (2007) at mekleren skal høre barnet under meklingen, men mekleren må informere foreldrene om at de må snakke med barnet om bruddet og familiens endrede livssituasjon (BLD, 2007a; NOU, 2019: 20).

Familievernets oppgave er å legge til rette for at foreldre kan kommunisere med hverandre, uten at mekleren gir råd eller forsøker å løse konfliktene (BLD, 2004). Imidlertid har familievernet, uten hinder av taushetsplikten, meldeplikt til barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt og overgrep (Ekteskapslovens § 26a; Familievernkontorlovens § 10).

I 2007 ble meklingstilbudet utvidet til syv timers gratis mekling for foreldre som har store uenigheter/konflikter og som ikke klarer å komme fram til en avtale ved hjelp av den obligatoriske meklingstimen. Det utvidede tilbudet er ment å gjøre ordningen mer fleksibel overfor foreldrene, og det framheves at mekleren må forsøke å hjelpe foreldrene til å flytte fokuset bort fra konflikten til barnets interesser og behov (Rundskriv, 2009). Mekleren er ment å være en nøytral tredjepart som skal fremme samarbeid, fasilitere samtalen mellom foreldrene og samtidig holde et beslutningsorientert fokus (Gulbrandsen & Tjersland, 2013; NOU, 2019: 20). Myndighetene gir imidlertid ingen klare føringer for hvordan meklingen skal gjennomføres, utover at den krever «en annen metodisk tilnærming enn i de tradisjonelle meklingssakene» (BLD, 2009; Bufdir, 2016). Dette gjør at familievernnet kan benytte terapeutiske tilnærminger, sette inn to meklere og samtale med foreldrene om hvordan konflikten kan skade barnet (NOU, 2019:20).

Mekling forutsetter at foreldrene er villige til å forhandle og den kan ikke gjennomføres med tvang (BLD, 2004-2005). I tilfeller der foreldre ikke klarer å komme fram til en avtale via mekling, kan de reise sak for domstolen (NOU, 2008:8). Domstolens oppgave blir da å avgjøre hvor barnet skal bo, og hvor mye samvær det skal ha med samværsforelderens. Utgangspunktet for rettsbehandlingen er at barn og foreldre har rett til samvær med hverandre (jf. barnelovens §§ 42 og 43). Det framheves videre at domstolens avgjørelsene må bygge på løsninger som er til barnets beste og hvilken forelder som er best egnet som omsorgsperson (BLD, 2015-2016; KUD, 2016-2017). Dette innebærer at domstolen må vurdere hva foreldrene samlet sett er i stand til å enes om slik at de solidarisk sett kan ta ansvar for barnet (NOU, 2008:8). Domstolens avgjørelser bør altså utformes på måter som gjør at det ikke oppstår nye samarbeidsproblemer mellom foreldrene. Barnet skal heller ikke utsettes for vold eller andre handlinger som kan skade dets helse og utvikling, og domstolen kan pålegge tilsyn under samvær eller stoppe samvær. Rettspraksis på sin side viser at det er tungtveiende grunner til at samvær stoppes (Kvalø & Köhler-Olsen, 2016). Videre legger myndighetene vekt på at foreldres konflikter bør søkes løst på lavest mulig nivå, og domstolene oppfordres til å løpende vurdere om foreldres uenigheter kan løses gjennom mekling ved familievernnet (NOU 1998, 19; Rundbrev, 2009).

1.4. Oppbygging og struktur

I denne innledende delen har jeg gjort rede for kjennetegn ved alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets, familievernets og domstolens oppgaver og ansvarsfelt for denne gruppen

familier. Barn som lever med slike konflikter inngår i dag som en del av barnevernets ansvarsfelt, og for å kontekstualisere barnevernsarbeidernes forståelser av barnevernets oppgaver når det gjelder denne sakskategorien vil jeg i det neste kapitlet belyse barnevernets ansvarsfelt i et historisk perspektiv. Jeg presenterer deretter avhandlingens forskningsfelt i kapittel tre, før jeg gjør rede for de teoretiske og analytiske perspektivene i det fjerde kapitlet. I det femte kapitlet gjennomgår og diskuterer jeg studiens metodiske tilnærming, og hvordan jeg har analysert datamaterialet. Kapitlet inkluderer metodologiske betraktninger om egen forskerposisjon og etiske avveiiinger som er gjort underveis i forskningsprosessen. Et kort sammendrag av studiens resultater vil bli gitt i kapittel seks før jeg i det siste kapitlet avrunder med en utdypende diskusjon av funnene. Her vil jeg også belyse studiens betydning for barnevernet, den norske velferds- og familiepolitikken og implikasjoner for videre forskning.

2. Barnevernets ansvarsfelt i et historisk perspektiv

I dette kapittelet vil jeg ved hjelp av noen sentrale utviklingstrekk skissere rammen for barnevernets ansvarsfelt og oppgaver. Barnevernets ansvarsfelt har endret seg gjennom historien, og gjenspeiler samfunnsutviklingen og endringer i det sosialpolitiske feltet. Siden barnevernets framvekst på slutten av 1800-tallet har betydning for hvordan barnevernet arbeider med utsatte barn og deres familier i dag (Dahl, 1992), vil jeg starte med å belyse etableringen av barnevernet før jeg tar for meg hvordan barnevernets oppgaver ble endret i etterkrigstiden. Profesjonaliseringen av velferdsinstitusjonene i det 20. århundre har fått stor betydning for yrkesutøvelsen innenfor blant annet barnevernet (Seip, 1994), men jeg har likevel valgt å avgrense kapittelet til hvordan innføringen av de to barnevernlovene i 1953 og 1992, framveksten av nye sosiale problemer og diskusjonene rundt barnevernets organisering har påvirket barnevernets oppgaver, faglige tilnæringer og avgrensing til andre velferdsinstitusjoner.

2.1 Et barnevern for vanskeligstilte barn med atferdsproblemer

Norge fikk sitt første barnevern med vergerådsloven, eller Lov om behandling av forsømte barn, i 1896. Barnevernets oppgaver var rettet mot utsatte barn og unge under 16 år med atferdsproblemer som enten (1) hadde begått kriminelle handlinger, (2) som viste så problematisk atferd at skole og hjem ikke rådde over dem, (3) eller som var særdeles forkomne på grunn av «lastfulle foreldre» (NOU, 2000). Framveksten av barnevernet skjedde i en tid med fattigdom, arbeidsledighet og økt ungdomskriminalitet, og var myndighetenes forsøk på å møte problemene som oppsto i kjølvannet av den industrielle ekspansjonen og økt vekst av storbyer (Dahl, 1992). Formålet med vergerådsloven var at oppfølgingen av kriminelle barn skulle samles under en instans, nemlig vergerådet, som skulle erstatte domstolens behandling av kriminelle barn. Barnevernet ble med dermed tillagt både kriminal- og sosialpolitiske oppgaver (Dahl, 1992; Kvam & Tveiten, 2018). Loven var myndighetens første forsøk på å skille barnevernet fra fattigvesenet som fram til da hadde hjulpet foreldreløse og fattige barn som levde under vanskelige familieforhold og ble utviklet av professor og riksadvokat Bernhard Getz som var leder av strafferettskommisjonen. Getz var kritisk til bruk av straffeloven på unge lovbrøyttere, og var opptatt av at de skulle møtes med andre tiltak enn straff. Lovforslaget ble fremmet av Justisdepartementet, men fordi det var et ønske om å fremheve det pedagogiske formålet og fjerne tilknytningen til rettsvesenet ble administrasjonen av vergerådsloven overført til Kirke- og undervisningsdepartementet (Hagen, 2001).

Vergerådsloven skulle bidra til at vanskeligstilte barn ble trukket ut av uheldige miljøer gjennom tiltak som la vekt på oppdragelse, opplæring og omsorg (Seip, 1984). Dette var en ny måte å møte unge kriminelle på og den pedagogisk forankrede tilnærmingen gjorde vergerådsloven banebrytende. Ideen bak den pedagogiske tilnærmingen overfor de unge lovbrøtterne hang sammen med en generell forståelse i samfunnet om at barn var uskyldige ofre for uheldige miljøpåvirkninger. Tilnærmingen var påvirket av en positiv behandlingsideologi som la til grunn at barn kunne endres gjennom oppdragende tiltak og god omsorg (Messel, 2013). Det ble opprettet kommunale vergeråd som skulle erstatte domstolens behandling av kriminelle barn, og det ble innført bestemmelser som ga barnevernet myndighet til å gripe inn overfor foreldre med advarsler, formaninger, tilsyn (med foreldres samtykke) eller fratagelse av foreldremyndigheten.

Vergerådene benyttet differensierte tiltak fra milde sanksjonsformer slik som advarsler og formaninger til foreldre, til tvangsplasseringer av barn i barnehjem, fosterhjem, tvangsskoler og statlige skolehjem (Dahl, 1992). De statlige skolehjemmene utgjorde fundamentet i vergerådssystemet og var et tilbud for barn som var «særlig forkomne» eller som hadde begått kriminelle handlinger. Skolehjemmene ble etablert på øyer slik at utsatte unge ble skjermet fra det som ble omtalt som uheldig moralsk påvirkning fra lokalmiljøet. De var også ment å skulle gi denne gruppen unge mulighet for å leve i harmoni med naturen (NOU, 2000:12). På tross av den pedagogiske tilnærmingen peker likevel Dahl (1978, s. 171) på i sin undersøkelse om framveksten av barnevernet, at barnevernet i praksis fungerte som et samfunnsvern fordi tiltakene slik som skolehjem var preget av straff og oppdragelse framfor hjelp og støtte. Samtidig var det et vendepunkt at staten fikk ansvar for opprettelse av oppdragsanstalter, og at omsorgen for forsømte barn ikke lenger ble ansett som en barmhjertighetsgjerning (Dahl, 1978).

Selv om vergerådsloven ble innført ble ikke oppfølgingen av utsatte barn samlet under barnevernet slik det var ment. Dette handlet om at kommunene manglet økonomiske forutsetninger for å etablere de kostnads- og arbeidskrevende vergerådene. For det andre befant barnevernets arbeid seg i et skjæringspunkt mellom kriminal -, sosial- og skolepolitikk, og det var uenigheter mellom Justisdepartementet og Kirke- og Undervisningsdepartementet om hvem som skulle ha ansvaret for loven (Hagen, 2000, s. 106). Den uklare ansvarsdelingen på statlig og kommunalt nivå førte til at foreldreløse barn og unge fra fattige og alkoholiserede familier ble fulgt opp av fattigvesenet, mens unge (gutter) med atferdsproblemer ble ansett som vergerådets ansvarsområde (NOU, 2000:12). Men selv om fattigstyret og vergerådet var

regulert av ulike lovverk var tiltakene likevel rettet mot den samme gruppen barn fra den fattige delen av arbeiderklassen (Hagen, 2001).

2.2 Ny barnevernslov og spørsmål om barnevernets organisering

Det var først da vergerådsloven ble erstattet av barnevernloven i 1953 at det tosporede systemet mellom vergerådet og fattigvesenet opphørte, og at det kommunale barnevernet ble samlet innunder en instans, nemlig barnevernsnemnda (Dahle, 2010). Barnevernsnemnda var det eneste organet som kunne treffe vedtak om omsorgsovertakelser og saksbehandlingsreglene i den nye loven fulgte ikke lengre de straffeprosessuelle prinsippene fra vergerådsloven. Barnevernet ble nå plassert under Sosialdepartementet i samarbeid med Kirke – og undervisningsdepartementet som hadde ansvaret for specialskolene. Med den nye loven skulle barnevernet moderniseres, og barnevernets oppgave ble i større grad å bistå familier med hjelp i hjemmet slik at barn kunne vokse opp i egne familier (Dahl, 1992; Ericsson, 1996; Hagen, 2001). Dette kommer klart fram av forarbeidene til den nye barnevernloven der det står som følger:

Synet på hvilke plikter samfunnet har overfor den oppvoksende slekt har skiftet og gjort det klart at vår nåværende lovgivning ikke lenger er tilstrekkelig til å legge til rette det offentlige barnevern. Ikke minst har utviklingen av den psykologiske og pedagogiske vitenskapen vist at det trengs reformer når det gjelder omsorgen for de barn samfunnet må ta seg av (Ot.prp. nr. 56, 1952, s. 1).

Med den nye barnevernloven tok barnevernet i bruk korrigerende og behandlende tiltak slik som foreldreveiledningsprogrammer som skulle heve foreldres omsorgskompetanse (Ericsson, 1996). De nye tiltakene og barnevernets faglige tilnæringer brøt med vergerådslovens tiltak som hadde lagt vekt på oppdragelse, disiplinering og tvangsplasseringer av barn. At hjelpen i større grad ble rettet mot foreldrene var påvirket av fagområdene psykologi og barnepsykiatri der barnets problemer ble sett i lys av families situasjon og foreldres omsorgsutøvelse. Dette ble satt i sammenheng med den utviklingspsykologiske forståelsen som la vekt på tilknytningens betydning for barns utvikling og foreldres emosjonelle ivaretagelse av barnet (Ericsson, 1996; Hennem, 2017; Schrupf, 2018). Etter hvert ble barnevernets tilnæringer påvirket av familiebehandlingsprinsippet der barnets problemer ble sett i sammenheng med familiens sosiale problemer som skulle behandles ut fra en helhetlig tilnærming til familien (Messel,

2013; Terum, 1996). Barnevernet skulle altså ikke se på det enkeltes familiemedlems problem i seg selv, men vurdere det i lys av hele familiesituasjonen. Den nye kunnskapen og forståelsen av barns behov førte til at barnevernet i langt større grad enn tidligere foretok kompliserte vurderinger av barnets omsorgssituasjon (Messel, 2013).

Ikke så lenge etter at den nye barnevernloven ble innført oppsto det diskusjoner om barnevernets organisering og hvorvidt barnevernet skulle være en del av den kommunale sosialomsorgen eller en egen tjeneste. I forbindelse med arbeidet med Lov om sosial omsorg (Messel, 2013), som ble vedtatt i 1964, ønsket sosialdepartementet å opprette en felles sosialnemnd for alle sosiale saker som skulle erstatte forsorgsstyret, barneverns- og edruskapsnemnda. Målet var å skape helhetlig innsats i den kommunale sosialomsorgen og forslaget ble begrunnet ut fra familiebehandlingsprinsippet som framhevet at familier med sammensatte problemer skulle få et helhetlig tilbud, uansett hvilken lov som var aktuell. Forslaget om felles en felles sosialnemnd skapte stor debatt og barnevernsnemnda ble stående (Terum, 1996). Samtidig førte etableringen av sosialtjenesten i kommunene på midten av 1960-tallet til at barnevernsarbeidet ble overført til sosialkontorene (NOU, 2000:12).

Diskusjonene om nemndsstrukturen fortsatte utover på 1970- og 1980-tallet. To sentrale utvalg, Barnemishandlingsutvalget som fremmet forslag til tiltak for å forebygge barnemishandling og Sosiallovutvalget, som reviderte og utarbeidet forslag til en ny og samlet sosialtjenestelov, som ga sine innstillinger på 1980-tallet, kom til motsatte konklusjoner når det gjaldt barnevernets organisering (NOU 1982:26; 1995:18). Barnemishandling som hadde fått økt oppmerksomhet på 1970-tallet representerte et komplekst problem med medisinske, juridiske og sosiale sider, og det pågikk diskusjoner om hvordan mishandlingen skulle defineres opp mot andre former for omsorgssvikt og hvilken instans som var best egnet til å følge opp familiene (NOU, 1982:26). Barnemishandlingsutvalget kom med skarp kritikk av den barnevernsfaglige oppfølgingen av disse familiene som på den tiden var lagt innunder sosialtjenesten. Deres kritikk ble samtidig rettet mot det uklare ansvarsforholdet mellom instansene, og at barnevernet manglet ressurser til å behandle sakene.

Barnemishandlingsutvalget pekte også på at barnevernsnemndene først fikk sakene for sent og først når problemet var blitt omfattende. Videre vurderte utvalget at likebehandlingsprinsippet var problematisk, og at barns rett til vern mot omsorgssvikt kom i skyggen av foreldres rettigheter. Dette handlet om at det sosialfaglige arbeidet i for stor grad var preget av et ønske om å opprettholde en god relasjon til foreldrene, noe som ifølge utvalget førte til at mishandlingen ble bagatellisert og bortforklart (NOU, 1982: 26). Tilsvarende førte avdekking

av incest og seksuelle overgrep til diskusjoner om barnevernets rolle. Disse sakene, slik som med familier med alvorlige foreldrekonflikter i dag, befant seg i skjæringspunktet mellom ulike lovverk slik som barnevernloven, straffeloven og barneloven, og instansene diskuterte hvordan de kunne samarbeide uten hinder av taushetsplikten (Ericsson, 1996).

Et annet tema som også preget diskusjonene om barnevernets oppgaver og ansvarsfelt var den drastiske økningen i ungdomskriminalitet på 1950-tallet og unge som utviklet atferdsproblemer. Mange av dem befant seg i gråsonen mellom atferdsskolene, ungdomspsykiatrien og barnevernet og forholdet mellom behandling, oppdragelse og straff ble igjen satt på den politiske dagsorden (NOU, 1982: 26). Barnevernkomiteen, som var opptatt å styrke barnevernet ut fra den nye kunnskapen om barns vansker, foreslo at barnevernet skulle gjøre egne utredninger av denne gruppen barn. På 1950-tallet opprettet også sosialdepartementet et utvalgt for psykisk barnevern som skulle utrede behovet for tiltak for barn som hadde behov for psykiatrisk-psykologisk undersøkelse og behandling. Tvangsskoler ble foreslått omgjort til observasjonsskoler, og det ble diskutert om spesialskoler for barn med atferdsproblemer skulle innlemmes i barnevernet. I 1963 la daværende sosialminister fram forslag om at de nylig etablerte barnepsykiatriske poliklinikkene skulle bistå barnevernsnemndene i utredningen av familiene. Barne- og ungdomspsykiatrien ønsket på sin side å videreutvikle eget fagfelt og behandlingsmetoder. I tillegg gjorde barnevernets rolle som kontrollinstans det vanskelig for poliklinikkene å samarbeidet med barnevernet (Hagen, 2001).

2.3 Det senmoderne barnevernets oppgaver

På 1970 og -80-tallet hadde myndighetene som politiske målsetting å styrke barns generelle oppvekstvilkår og den borgerlige samlingsregjeringen som satt ved makten på 1980-tallet la til grunn deler av Barnemishandlingsutvalgets anbefalinger. Det var i denne perioden ikke gitt at barnevernet skulle få sin egen lov, og det pågikk politiske debatter om barnevernets organisering og oppgaver og Brundtland-regjeringen fremmet i forlengelse av Syse-regjeringens arbeid forslag om at barnevernloven skulle videreføres som egen lov (Messel, 2013). Det ble laget et handlingsprogram som ga økonomiske ressurser til kommunene og barnevernet utviklet seg gradvis gjennom 1990-tallet til en egen tjeneste. Forbruker- og administrasjonsdepartementet, som senere skiftet navn til Familie- og forbrukerdepartementet og deretter Barne- og familiedepartementet, overtok ansvaret for barnevernet fra Sosialdepartementet (Messel, 2013).

Da Lov om barneverntjenester ble innført i 1992 (og iverksatt i 1993) var kravet at hver kommune skulle opprette en administrasjon med én leder som skulle ha ansvar for lovpålagte oppgaver etter barnevernloven. Den nye barnevernloven videreførte barnevernets myndighet til å plassere barn mot foreldres vilje (jf. barnevernlovens § 4-12), styrket barns rett til beskyttelse og la samtidig opp til at den biologiske familien skulle være utgangspunkt for barns oppvekst (Falch-Eriksen & Skivenes, 2019; Skivenes, 2011). Selv om den nye loven bygde på de samme faglige prinsippene som den forrige barnevernloven, la denne opp til at barnevernet i mindre grad enn tidligere skulle utøve kontroll med familiene (NOU, 2016:16). Barnevernloven åpnet for at barnevernet skulle ha lav terskel for å hjelpe familier, og det ble i forarbeidene til loven framhevet at hjelpen skulle bygge på samarbeid og en helhetlig tilnærming til familiene. Loven presiserte videre at hjelpen skulle springe ut fra barnets og foreldrenes behov, og bygge på prinsippet om «barnets beste». Barnevernet fikk som oppgave å forebygge og identifisere risiko på et tidlig tidspunkt slik at barn kunne vokse opp i trygge familier (Bufdir, 2016; NOU, 2009:8).

Endringene førte til at barnevernets arbeid ble sentrert rundt hjelpetiltak som i økende grad ble rettet mot barn fra alle deler av befolkningen (Marthinsen et al., 2013; NOU, 2016:16). Likevel viser studier at hovedvekten barn som mottar hjelp fra barnevernet fortsatt er fra den fattige og marginaliserte delen av befolkningen (Fauske et al., 2018). Barnevernet har fått et formelt ansvar for å legge til rette for at barnet fra det er syv år, eller dersom det tidligere er i stand til det, skal få delta i sin egen sak (Barnevernloven, 1992: Sandberg, 2018; Sommer, 2010). Barnevernet har plikt til å undersøke om barnet ønsker å si sin mening, og om det har fått tilstrekkelig informasjon til å kunne uttale seg (Strandbu & Vis 2016). I 2018 ble barnevernloven omgjort til en rettighetslov for barn og det ble gitt tydeligere regler for barns rett til medvirkning. Vektleggingen av barns medvirkning speiler en utvikling der barn blir ansett som selvstendige individer med egne rettigheter uavhengig av foreldres rettigheter (Hennum, 2014; Sommer, 2010).

Når det gjelder ansvaret og organiseringen av barnevernet ble tjenesten i 2004 innlemmet i opprettelsen av den statlige organiserte Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) under felles ledelse med familievernnet. Organiseringen var begrunnet i et ønske om at de to tjenestene skulle knyttes tettere til hverandre (NOU, 2019: 20). Fra 2014 ble Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) som er organisert under Barne- og familiedepartementet tillagt rollen som fagdirektorat for det kommunale barnevernet og

familievernet. Hensikten med etableringen av Bufdir var å bidra til enhetlig faglig tilnærming på familiefeltet.

De senere årene har myndighetene arbeidet med å utvikle en ny barnevernlov (L18.062021 nr. 97) som skal være bedre tilpasset dagens samfunn og familiesituasjon. Det er oppnevnt et utvalg, Barnevernslovutvalget, som siden 2014 har utredet og utformet forslag om ny barnevernlov (NOU, 2016:16). Utvalget framhever at barnevernet trenger en ny lov som bør legge ytterligere vekt på forebygging, tidlig innsats og tiltak som er tilpasset familiens behov, og at ansvaret legges til kommunene. Det er videre blitt foreslått at det tas inn i lovens formålsbestemmelse at barnevernet skal møte barn med trygghet, kjærlighet og forståelse. I tillegg er det lagt vekt på krav om barnevernsfaglig mastergrad som et ledd i å styrke barnevernets forutsetninger for å håndtere de komplekse oppgavene det står overfor (BLD, 2019). Samtidig peker Barnevernslovutvalget på at barnevernet har fått et bredt ansvarsområde og at det bør innskrenkes og tydeliggjøres. Regjeringens oppvekstreform har fått betydning for barnevernets oppgaver, og er kritisert for at det ikke finnes tilstrekkelige midler til og kapasitet for å gjennomføre endringene.

2.4 Oppsummering

Historiegjennomgangen har tydeliggjort at barnevernets ansvarsfelt og oppgaver har forandret seg i takt med samfunnsutviklingen. Samtidig har forholdet mellom tvang og frivillighet fulgt barnevernet siden Norge fikk sitt første barnevern med vergerådsloven på slutten av 1800-tallet. I kapittelet har jeg også vist at barnevernets oppgaver har vært påvirket av endringer i samfunnets forståelser av hva som er gode oppvekstbetingelser for barn, og at barnevernet har fått større ansvar for å hjelpe barn som befinner seg i sårbare livssituasjoner. Samtidig har historiegjennomgangen fått fram at barnevernets tiltak hovedsakelig har vært rettet mot marginaliserte og fattige familier. Gjennomgangen har også tydeliggjort at det ikke finnes enkle løsninger på alle oppgavene, dilemmaene og utfordringene som er forbundet med barnevernets ansvarsområde og oppgaver. Jeg vil nå gå over til å belyse avhandlingens forskningsfelt.

3. Avhandlingens forskningsfelt

Avhandlingen er informert av fire forskningsfelt som på hver sin måte har hjulpet meg å analysere hvordan barnevernsarbeiderne undersøker, vurderer og arbeider med barn og foreldre som lever med alvorlige foreldrekonflikter. Det første forskningsfeltet tar for seg studier som har undersøkt barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker, mens det andre forskningsfeltet berører familievernets tilbud til foreldre i konflikt og hvilke utfordringer familievernet møter. Studier som har belyst barnevernets beslutninger i mottaks- og undersøkelsesfasen, og hvordan det vurderer terskelen for omsorgsovertakelser utgjør det tredje forskningsfeltet. Det siste forskningsfeltet omhandler studier som har undersøkt sammenhengen mellom alvorlige foreldrekonflikter og mulige skader på barn.

3.1 Forskning om barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker

Studier av barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker er ut fra det jeg har funnet hovedsakelig gjort i Norge og Canada. Disse studiene viser at det er flere utfordringer og dilemmaer knyttet til dette arbeidet, og jeg vil i det følgende trekke fram tre funn som er relevante for avhandlingen. De norske studiene viser at det uklare forholdet mellom barnevernet og familievernet byr på utfordringer i barnevernets arbeid i å hjelpe familiene. Jevne og Ulvik (2012) har gjennom case- og gruppeintervjuer intervjuet 26 barnevernsarbeidere om deres forståelse av foreldrekonflikter. De finner at barnevernsarbeidere opplever at det er en uklar grense mellom barnevernloven og barneloven, og at det skaper usikkerhet om hvorvidt foreldres konflikter er et anliggende for barnevernet, eller om de skal håndteres etter barnelovens regler. Mye tyder videre på at informasjon om rus og vold øker sannsynligheten for at barnevernet åpner en sak, mens saker der konfliktene blir beskrevet som hovedbekymringen ser ut til å henlegges. Jevne (2017a, 2017b) peker også på at måten barnevernsarbeidere kategoriserer foreldrekonflikter på, får betydning for hjelpen de tilbyr foreldrene. Det kommer videre fram at barnevernet mottar omfattende og motstridende informasjon fra foreldrene, og at det er vanskelig for barnevernsarbeiderne å avklare om deres beskrivelser om vold og omsorgssvikt representerer reelle bekymringer eller falske anklager i foreldrenes kamp om barnet. Hun finner også at det er utfordrende for barnevernet å balansere fokuset mellom barnet og foreldrene. Blant annet forteller barnevernsarbeiderne at de forsøker å rette oppmerksomheten mot barnet, men at de likevel bruker tiden på foreldrene.

Tilsvarende finner Rød og kollegaer (2013) i en annen norsk intervjustudie med 12 barnevernsansatte om deres vurderinger i 37 foreldrekonfliktsaker, at det uklare forholdet mellom barnevernet og familievernnet påvirket vurderingene av bekymringsmeldingene og beslutningen om barnets situasjon skal undersøkes. De finner at flere saker blir henlagt fordi barnevernet enten ikke har tilstrekkelig kunnskap for å for å løse familienes problemer, at konfliktene gjelder forholdet mellom foreldrene, og/eller at barnet får tilstrekkelig omsorg. Samtidig får deres analyser fram at meldinger fra familievernkontoret og informasjon om vold som regel fører til at barnevernet åpner undersøker. Samlet viser deres studie at det er store variasjoner mellom barneverntjenestene, og at manglende ressurser, kunnskap og barnevernsarbeideres egne holdninger, altså forhold som ikke har noe med innholdet i meldingene å gjøre, i stor grad påvirker meldingsarbeidet. I en annen kvalitativ undersøkelse av det norske barnevernet kommer det fram at barnevernet ofte setter inn hjelpetiltak, samtidig som de råder foreldrene til å løse sine konflikter gjennom domstolen (Stang, 2013, 2014).

I likhet med de norske studiene får undersøkelser fra det kanadiske barnevernet fram at barnevernets utfordringer i arbeidet med alvorlige foreldrekonfliktsaker i stor grad henger sammen med det uklare forholdet mellom barnevernet og andre instanser som er i kontakt med disse familiene. Saini et al. (2012) finner i deres kvalitative studie av barnevernsarbeideres erfaringer fra arbeidet med alvorlige foreldrekonfliktsaker at de opplever flere utfordringer. Dette gjelder både i forhold til deres egen rolleforståelse så vel som hvordan de skal hjelpe familiene. Slik også Jevne (2017b) finner, opplever barnevernsarbeiderne at foreldrene har motstridende fortellinger om deres uenigheter, og at de forsøker å manipulere barnevernet for å få støtte for sine perspektiver. Tilsvarende finner Saini et al. (2013) i en reanalyse av en tidligere spørreundersøkelse blant barnevernsarbeidere at foreldrene tar gjentakende kontakt med barnevernet, og at deres motstridende fortellinger skaper utfordringer når sakene skal undersøkes. Den omfattende informasjonsmengden og foreldres hyppige henvendelser gjør at sakene er tid – og ressurskrevende. Deres studie får også fram at barnevernsarbeiderne er bekymret for barnet, og at de i samtaler med foreldrene forsøker å fokusere på barnets opplevelser. Det krevende arbeidet gjør at barnevernet etterspør mer kunnskap om hvordan de kan jobbe med familiene. Resultatene fra en kanadisk surveyundersøkelse der 208 barnevernsansatte deltok (jf. Saini et al., 2019), får fram at den uklare definisjonen av høykonflikt gjør det vanskelig for barnevernsarbeidere å vurdere barns omsorgssituasjon, og hvordan de skal skille mellom normalt stress og stress som kan utgjøre

skade for barnet. Disse funnene gjør at den kanadiske forskergruppen peker på at det trengs mer forskning om hvilke kartleggings – og vurderingsverktøy som kan hjelpe barnevernet å identifisere nivåer av konflikt og emosjonell omsorgssvikt (Saini et al., 2013; 2019, Houston et al, 2017).

En annen kanadisk studie bestående av intervjuer med 64 barnevernsarbeidere, en nasjonal surveyundersøkelse (jf. Saini et al., 2019) og registerdata, får fram at foreldre i konflikt i mange tilfeller er mer ressurssterke enn de mer typiske barnevernsfamiliene (Houston et al., 2017). Denne studien viser at det i halvparten av alle sakene er foreldre selv som tar kontakt med barneverntjenesten på bakgrunn av det konfliktfylte samlivsbruddet. Mye tyder videre på at foreldrene gir barnet tilstrekkelig omsorg hver for seg, og at det er interaksjonen mellom dem som er skadelig for barnet. Deres studie viser at barnevernet i mange tilfeller benytter frivillige hjelpetiltak for å redusere det høye konfliktnivået, men at barnevernet i liten grad benytter tvangstiltak.

3.2 Forskning om familievernets tilbud til foreldre i konflikt

Siden avhandlingen utforsker barnevernets oppfølging av familier med alvorlige konflikter, har jeg innlemmet relevante studier fra familievernet og meklingsfeltet som har undersøkt meklingsstilbudet. Disse studiene viser at denne gruppen foreldre i liten grad klarer å dra nytte av meklingsstilbudet (Haddad et al., 2016; Helland & Borren, 2015; Viblemo & Stiberg-Jamt, 2016; Ådnanes et al., 2011). Ådnanes og kollegaer (2011) som har evaluert meklingsordningen i Norge, finner at foreldrene ofte avbryter meklingen før de har klart å komme fram til en avtale, og at konfliktene kan vedvare lenge etter at meklingen er avsluttet. Tilsvarende viser studier fra domstolene at foreldres konflikter kan pågå i lang tid etter rettsbehandlingen (Haddad et al., 2016; Lundberg & Moloney, 2010; Viblemo & Stiberg-Jamt, 2016). Disse studiene underbygges av en annen norsk undersøkelse av Oxford Research (Viblemo & Stiberg-Jamt, 2016) som viser at rundt 10 prosent av sakene kommer tilbake som gjentatte søksmål.

Forskere har derfor vært opptatt av hvordan meklere kan hjelpe foreldre slik at foreldre kan enes om en avtale og at konflikten løses (Gulbrandsen, 2013; Rønbeck, 2004; Rønbeck et al., 2010; Tranæs, 2017; Ådnanes et al., 2011). Hva meklingsordningen skal innebære har vært debattert siden meklingsstilbudet ble etablert på 1960- og 70- tallet. I starten var målet med meklingen at en nøytral hjelper skulle bistå foreldrene med å utforme avtaler og meklingen var først og fremst saks- og avtaleorientert. Etter hvert har meklere blitt mer opptatt av å adressere

emosjonelle og relasjonelle temaer, og hvordan de kan utfordre foreldres reaksjonsmåter slik at de ikke hindrer meklingsprosessen. Forskere slik som Tjersland og Gulbrandsen (2010) hevder at det vil være vanskelig for foreldrene å komme fram til varige avtaler dersom deres følelser og relasjonelle forhold ikke settes på dagsorden.

Deres poeng underbygges av funn fra to andre norske studer som viser at foreldres følelser blir bedre regulert dersom de gis mulighet for å snakke om relasjonelle forhold, selv om det kan synes å være på siden av meklingsarbeidet (Gistad & Wathnes, 2017; Kjøs & Weie Oddli, 2018). Dette arbeidet forutsetter at mekleren har etablert en god relasjon til foreldrene slik at de føler seg trygge nok til at mekleren kan utforske deres perspektiver. Samtidig pekes det på at mekleren bør ha en klar men fleksibel struktur for samtalene, og at tilnærmingene må tilpasses den enkelte familiesituasjon. Imidlertid finnes det begrenset kunnskap om hvordan mekleren kan utøve upartiskhet og etablere et samarbeid til foreldrene, og det pågår diskusjoner om hvordan mekleren kan adressere emosjonelle temaer og samtidig ikke miste fokuset på avtalearbeidet. Ekeland (2010) som har bidratt i etableringen av det norske familievernnet argumenterer for at mekling bør avgrenses fra terapi fordi mekling og terapi har ulike formål. Terapi benyttes for å bearbeide gamle hendelser og skape nye historier om dem, og dersom meklingen blir uklar kan det skape forvirring om hva som er målet for meklingsprosessen (Tjersland & Gulbrandsen, 2010).

Studier som har undersøkt hvordan meklingsarbeidet virker inn på mekleren, viser i likhet med studier fra barnevernsfeltet, at mekleren opplever arbeidet med foreldre i konflikt som vanskelig og emosjonelt krevende (Gigstad & Wathne, 2017; Haddad et al., 2016; Lundberg & Moloney, 2010; Nissen-Lie et al., 2010). Meklerne opplever at de lett låses i arbeidet, og at de kan føle på hjelpeløshet og avmakt (Gulbrandsen & Tjersland, 2013). Tilsvarende finner forskere i undersøkelser fra domstolen at dommere opplever avmakt og manglete kompetanse i sakene (Haddad et al., 2016; Lundberg & Moloney, 2010).

3.3 Forskning om barnevernets terskelvurderinger og beslutninger

Et tredje forskningsfelt som er relevant for avhandlingen er forskning om barnevernets vurderinger og beslutninger i ulike faser av saksbehandlingen. Selv om disse studiene ikke direkte berører barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker, belyser de likevel ulike sider ved beslutningsprosessen når det gjelder barnevernets undersøkelsesarbeid, iverksettelse av hjelpetiltak og hvor terskelen skal gå for tvangstiltak etter barnevernlovens §

4-12. Studiene bidrar til å kaste lys over hvordan barnevernet vurderer og tar avgjørelser i alvorlige foreldrekonfliktsaker og hvilke forhold som kan påvirke beslutningsprosessen.

Det er gjennomført flere studier av barnevernets vurderinger av meldings- og undersøkelsesarbeid i Norge og internasjonalt (Christiansen et al., 2019; Heggdalsvik et al., 2018; Juul, 2010; Lauritzen et al., 2018; Vis et al., 2019; Wilkins, 2015). Selv om det er forskjeller mellom hvordan barnevernet i ulike land er organisert og arbeider med usatte barn og familier, får studiene likevel fram at barnevernets vurderinger ofte lar seg påvirke av andre faktorer som ikke nødvendigvis kan knyttes til selve saken (Falch-Eriksen & Skivenes, 2019; Lauritzen et al., 2018; Munro, 1999, 2002). Wilkins (2015) har ved hjelp av kvalitative intervjuer av barnevernsarbeidere i det engelske barnevernet funnet at barnevernsarbeiderne raskt kategoriserer komplekse saker, og at de i liten grad identifiserer og balanserer beskyttelsesfaktorer opp mot risikofaktorer når de analyserer bekymringsmeldingene. I en systematisk litteraturgjennomgang av norske og internasjonale studier om barnevernets mottak av meldinger, finner Lauritzen et al. (2018) at barnevernets beslutninger i denne fasen av saksbehandlingen er påvirket av familiers sosioøkonomiske bakgrunn, barnevernsarbeideres egne synspunkter og holdninger, og organisasjonens rammebetingelser som ressursmangel og tidspress.

Tilsvarende viser forskning at det er en rekke mangler ved analysene og argumentasjonen for beslutninger i undersøkelsesarbeidet (Munro, 2002; Turney et. al, 2011). Blant annet fremheves det at undersøkelsene er lite systematiske, og at det er liten sammenheng mellom undersøkelsens ulike oppgaver og beslutningene som tas (Backe-Hansen, 2003; Munro & Hardie, 2019; Munro, 2002; Rød, 2014). Videre finner Rød (2014) i sin vignettstudie av det norske barnevernet at barnevernsarbeidere mangler faglige begreper og argumentasjon for hvilke konsekvenser bekymringsfulle forhold kan få for barn. Dette sammenfaller med funn fra en annen norsk studie av hvordan barnevernsarbeidere vurderer hva som blir regnet som fakta i barnevernssaker. Denne undersøkelsen viser at barnevernsarbeidere i liten grad reflekterer over eget bidrag i konstrueringen av fakta (Langsrud, Fauske, & Lichtwarck, 2017). Disse forskningsfunnene underbygges av det norske Helsetilsynets (2019) evaluering av barnevernet der det finner at barnevernets undersøkelser er mangelfulle, og at barn ikke i tilstrekkelig grad blir snakket med. Samtidig tyder en nyere studie av Heggdalsvik og Rød (2016) på at barnevernet i større grad enn tidligere snakker med barn, og at barnevernsarbeidere bygger sine vurderinger på flere kunnskapskilder og nyere forskningslitteratur.

Barnevernets vurderinger om iverksetting av hjelpetiltak og omsorgsovertakelse har vært gjenstand for omfattende forskning både i Norge og internasjonalt (Berrick et al., 2020; Christiansen & Anderssen, 2010; Skivenes, 2020; Skivenes & Skramstad, 2015; Skotte, 2016). Backe- Hansen (2001), som er en sentral bidragsyter innenfor det norske barnevernfeltet, finner at det er spesielt krevende for barnevernsarbeidere å argumentere for omsorgsovertakelser. Hun peker på at de ofte bruker informasjonen selektivt, og at argumentene for omsorgsovertakelser konstrueres rundt et trumfkort slik som foreldres rusmisbruk, vold og psykiske lidelser. I saker der slike kjennetegn mangler finner hun at barnevernet bygger vurderingene rundt en rekke av argumenter. Sistnevnte argumentasjon skjer når familiers problemer er sammensatt av flere bekymringer. Felles for argumentene er imidlertid at de framstår som lite nyanserte, og at de ofte bygger på kritikk av foreldres omsorgsutøvelse (Backe-Hansen, 2003).

I en kvalitativ studie om omsorgsovertakelser, peker Christiansen og Andersen (2010) på at argumentene hovedsakelig konstrueres rundt foreldres egenskaper og fungering, og spesielt mødres omsorgskapasitet. De finner samtidig at foreldres omsorgsutøvelse blir vurdert på bakgrunn av hvordan de framstår i møte med barnevernet. Deres funn sammenfaller med andre studier som viser at vurderingene bygger på psykologiske perspektiver og forklaringer som tar utgangspunkt i foreldres egenskaper (Andenæs, 2004; Egelund, 1997; Kojan, 2011; Skramstad & Skivenes, 2017; Vindegg, 2011). I en annen nylig publisert komparativ studie finner Krutzinna og Skivenes (2021) at barnevernet i plasseringer av små barn hovedsakelig vektlegger risikofaktorer, og at disse i begrenset grad blir vurdert mot beskyttelsesfaktorer ved barns omsorgssituasjon. Krutzinna og Skivenes argumenterer for at barnevernet burde legge vekt på flere forhold i vurderingene, slik som hvilken betydning familiers nettverk har for barns situasjon. Deres poeng underbygges av annen forskning som viser at psykologiske forståelsesmåter blir lagt vekt på framfor strukturelle faktorer som fattigdom og marginalisering (Andenæs, 2004; Christiansen & Kojan, 2019; Egelund, 1997; Holland, 2011). Komparative studier viser at barnevernet vektlegger ulike forhold i vurderinger av omsorgsovertakelser, og at det er ulike terskler for å gripe inn i familier mellom land. Barnevernslovgivningen kan forstås som en sentral formidler av samfunnets normer og som retningsgivende for barnevernets avgjørelser. Men også forskjellige typer velferdsstater, familiepolitikk og velferdssystemer vurderes som betydningsfullt når forskjeller i ulike lands vurderinger skal forklares (Oterholm, 2015).

Munro (2002), som har undersøkt det engelske barnevernet, finner at vurderingsinstrumenter for risikobedømming i økende grad tas i bruk i barnevernet. På tross av dette påpeker hun at det alltid vil være en fare for å predikere *falske positive* og *falske negative*. Med falske positive menes at barnevernet identifiserer barn som om de er i risiko uten at de faktisk er det, mens falske negative handler om at barnevernet ikke fanger opp barn som utsettes for omsorgssvikt. Et eksempel er hvordan presset barneverntjenestene kan oppleve fra både familier, advokater og media kan føre til en passiv praksis der barnevernet, i et forsøk på å unngå feil beslutninger, vegrer seg for å gripe inn i familiene (se også Skotte, 2016). Munro (2002) framhever på bakgrunn av sine funn at barnevernet bør gis kunnskap om hvordan slike feilslutninger kan påvirke vurderingsarbeidet.

Studier som har undersøkt hvordan familiers klassebakgrunn påvirker barnevernets beslutninger finner at barnevernet har høyere terskel for å sette inn tiltak overfor barn fra høyere sosiale lag (Kojan, 2010). Dette settes i sammenheng med at barnevernsarbeidere ser familiers høye materielle velferd som en beskyttelsesfaktor for barn. Kojan finner også at barn fra høystatusfamilier ofte blir kategorisert som problembæreren i motsetning til barn fra lavere sosiale lag, der foreldrene i større grad blir forstått som årsaken til barnets problemer. Hennes studie viser videre at barnevernet ikke klarer å innhente tilstrekkelig informasjon om familiene, og at det dermed blir vanskelig å kategorisere familienes problemer.

Det samme bildet tegnes i det engelske barnevernet der barnevernsarbeidere gir uttrykk for at det er spesielt krevende å undersøke og vurdere emosjonell omsorgssvikt i familier fra høyere sosiale lag (Bernard, 2019; Bernard & Greenwood, 2019). Bernard finner at det trolig har en sammenheng med at emosjonell omsorgssvikt i velstående familier skiller seg fra omsorgsutøvelsen til foreldre i marginaliserte og fattige familier som barnevernet i hovedsak arbeider med. Denne gruppen barn har det de trenger av materielle goder, men overlates i stor grad til seg selv, og de utsettes for voksne som ruser seg (Bernard, 2019). Mye tyder på at barnevernets manglende kunnskap om emosjonell omsorgssvikt i velstående familier fører til at tvilen som barnevernsarbeidere har i mange tilfeller kommer foreldrene til gode når det er bekymringer for omsorgssvikt. I likhet med disse funnene får Aadnanes (2017) fram i sin studie av voldsutsatte barn at barn fra høyere sosiale lag ikke i samme grad fanges opp av barnevernet. Dette settes i sammenheng med at familiene er i stand til å beskytte seg mot innsyn og inngrep fra barnevernet, noe som gjør at utsatte barn ikke blir oppdaget. Samlet tyder disse studiene på at foreldres høye sosiale status kan overskygge barnevernets

bekymringer slik at denne gruppen barn, slik også Munro (2002) peker på, ikke får nødvendig hjelp og beskyttelse av barnevernet.

3.4 Forskning om foreldrekonflikters skadevirkninger for barn

Et siste forskningsfelt som har hatt relevans for avhandlingen er studier om foreldrekonflikters skadevirkninger for barn. Disse studiene har gitt et viktig bakteppe for å forstå barnevernsarbeidernes vurderinger risiko – og beskyttelsesfaktorer opp mot barnevernlovens inngrepskriterier (jf. barnevernlovens §§ 4-3 og 4-12). Dette forskningsfeltet er dominert av kvantitative studier som på ulike måter har undersøkt hvordan alvorlige foreldrekonflikter påvirker barn i ulike aldre. Studiene får fram at denne gruppen barn skårer noe høyere på angst, depresjon, selvskadende atferd, selvmord og skolerelaterte problemer sammenliknet med barn som ikke utsettes for slike konflikter (Bernet et al., 2016; Harold & Sellers, 2018; Lee et al., 2009; Nilsen et al., 2012; Ottosen et al., 2017; Rhoades, 2008). Studier viser også at denne gruppen barn kan prestere dårligere faglig sett, og at de i større grad utvikler skolevegring eller faller ut av det sosiale fellesskapet (Amato, 2010). Studier peker videre på at alvorlige foreldrekonflikter kan være en underliggende årsak til barns søvnproblemer, antisosial atferd, tidligere seksuell debut, rusmisbruk, og samlivsbrudd og partnervold senere i livet (Amato, 2010; Harold & Sellers, 2018; Repetti et al., 2002; Rød et al., 2008).

Samtidig viser forskningslitteraturen at det er individuelle variasjoner mellom barns reaksjoner på og håndtering av foreldres konflikter, selv blant søsken som har vokst opp i samme hjem (Cummings & Davies, 2002; Harold & Sellers, 2018; Rhoades, 2008; Stokkebekk et al., 2019). Forskere har derfor vært opptatt av hvilke forhold som er med å påvirke hvordan barn håndterer konfliktene. I Rhoades (2008) metaanalyse av 71 studier av barn i aldersgruppen 5 til 19 år, finner hun at barns alder er en medvirkende faktor til hvordan barn håndterer foreldrenes konflikter. Metaanalysen får fram at yngre barn i mindre grad påvirkes av foreldres konflikter. Dette settes i sammenheng med at de yngste barna er eksponert for konflikter over kortere tid i tillegg til at de vil oppfatte dem annerledes enn eldre barn. Miller et al., (2017) peker på at det kan knyttes til de kognitive endringene som inntreffer i ungdomsårene som gjør at de kan tenke mer abstrakt. Dette gjør at de trolig vil forstå og gi mening til konfliktene på andre måter enn barn i yngre aldersgrupper. Disse forskningsfunnene sammenfaller med andre kvantitative studier som viser at eldre barn er mer

utsatt for å bli triangulert² eller trukket inn i foreldrenes konflikter (Amato & Afifi, 2006; Buehler & Welsh, 2010; Etkin et al., 2014). Dette handler ifølge Amato og Afifi (2006) om at eldre barn ikke klarer å beskytte seg fra foreldrenes forsøk på å skape allianser ved at de kan snakke nedlatende om den andre forelder. Etkin et al. (2014) som har gjort en longitudinell studie av hvordan unge og deres foreldre opplever triangulering, peker på at jenter synes å være mer utsatt for å bli trukket inn i konfliktene. Dette er trolig et resultat av at det enten legges mer press på jenter eller at de, som en følge av kjønnsroller, er mer sensitive overfor familierelasjoner (Amato & Afifi, 2006). En annen kvantitativ studie av Fosco og Grych (2010) har undersøkt unges erfaringer fra å bli triangulert inn i konfliktene får fram at de kan føle skyld og ansvar for å løse konfliktene.

I en annen studie som har undersøkt barns erfaringer fra mekling finner Strandbu og Thørnblad (2015) de opplever foreldres samlivsbrudd og skilsmisser som en stor belastning. Dette settes i sammenheng med at barn og foreldre ofte kan være på forskjellige steder i familieoppløsningsprosessen, at barn er rettferdighetsorienterte og at de strever med lojalitet til foreldrene. Deres funn underbygges av en annen norsk undersøkelse som har analysert samtaler mellom meklere og barn (Bøhren, Stabrun, & Tjersland, 2014). De finner at barn lett kan komme i en lojalitetskonflikt, dersom de opplever alliansen til foreldrene som truet, noe som gjør at de ikke ønsker å utlevere foreldrene på ufordelaktige måter. Begge disse studiene legger vekt på at profesjonelle bør forsøke å samtale med barn på måter som gjør at de føler seg trygge, ivaretatt og hørt.

Stokkebekk et al. (2019) som i norsk sammenheng har intervjuet barn i alderen 9-16 år om deres forståelser av foreldres konflikter, finner at barn forstår og reagerer ulikt på dem. Mens noen barn vil forsøke å ivareta alliansen med foreldrene for å unngå at konfliktnivået øker, vil enkelte forsøke å holde distanse til enten én eller begge foreldrene, mens andre igjen kan synes uberørt av konfliktene. Deres studie viser altså at barn er aktive meningskonstruktører og at de på ulike måter forsøker å håndtere utfordringene rundt foreldres uenigheter og konflikter. De peker av den grunn på at barns forståelser kan gi profesjonelle en indikasjon på hvilke beskyttelsesfaktorer som kan styrkes. Disse studiene underbygges av en annen kvantitativ studie som får fram at barns strategier og måter å håndtere konfliktene på kan være

² Innenfor psykologien blir triangulering beskrevet som en psykologisk prosess der en tredjepart blir trukket inn i relasjonen mellom to parter for å redusere spenningen mellom dem (Bowen, 1978). Triangulering skjer ifølge Bowen i dysfunksjonelle familiesystemer der partene emosjonelt forsøker å distansere seg fra hverandre. I familier med foreldrekonflikter innebærer triangulering at foreldre trekker barnet inn i konflikten gjennom å bruke barnet som budbringer eller presse barnet til å ta parti mot den andre forelder (Wang et al., 2017).

med på å forbygge stress og skjevutvikling (Rutter, 2013). Videre tyder Stokkebekk et al. (2019) studie på at familiemedlemmer, venner eller andre personer i barns nettverk kan fungere som buffere, og faktorer som kan veie opp for skadelige virkninger av konfliktene.

Forskere som har vært opptatt av hvordan konflikten påvirker foreldres omsorgsutøvelse og relasjon til barnet finner at det negative emosjonelle klimaet mellom foreldrene kan svekke deres fungering, omsorgsutøvelse og dermed deres relasjon til barnet (Krishnakumar & Buehler, 2000; Rød et al., 2008). Dette relateres til den sterke følelsesmessige belastningen som kan gjøre foreldre mindre ivaretakende, konsise, empatiske og støttende (Johnston, 1994; Lee et al., 2009; Rød et al., 2008). Konfliktene kan også føre til at det i noen familier oppstår rolleforstyrrelser der foreldre søker støtte hos barnet på en slik måte at det blir grenseoverskridende og belastende for barnet, eller at det kan få større ansvar enn det har kapasitet til i forhold til modenhetsnivå (Kelly & Emery, 2003). En nylig publisert norsk studie viser at barn er spesielt utsatt når konfliktene svekker begge foreldres omsorgskompetanse (Huglen et al., 2020). Tilsvarende viser studier at foreldres stressnivå, mistriksel, psykiske lidelser, rusmisbruk og utøvelse av fysisk og psykisk vold kan gjøre barn mer utsatt for å ta skade av konfliktene (Bergman & Rejmer, 2017a; Bream & Buchanan, 2003; Ottosen et al., 2017; Shelton & Harold, 2008). Disse funnene tyder med andre ord på at trygge relasjoner mellom barn og foreldre kan motvirke de negative effektene konfliktene kan ha på barn.

3.5 Et lite studert felt

Forskningsgjennomgangen har vist at det er gjort få studier av barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker, og hvilke forhold som blir vektlagt i barnevernets vurderinger og oppfølging av disse familiene. De norske studiene, som fortrinnsvis baserer seg på kvalitative intervjuer med barnevernsarbeidere, fokuserer i stor grad på barnevernets arbeid i meldingsfasen, og hvordan det uklare forholdet mellom barnevernloven og barneloven skaper usikkerhet omkring hvordan sakene kan behandles og forstås. Studiene har imidlertid ikke belyst i tilstrekkelig grad hvordan barnevernet undersøker barns omsorgssituasjon, hvordan familiene følges opp gjennom tiltak og hvordan barnevernsarbeidere vurderer terskelen for inngripen etter barnevernlovens § 4-12. Undersøkelsene av det kanadiske barnevernet tematiserer en rekke forhold som oppleves som utfordrende for barnevernsarbeiderne i deres arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker, og de bidrar med viktig kunnskap til barnevernsfeltet. Blant annet får surveystudiene fram at barnevernets undersøkelses- og vurderingsarbeid er krevende, men de belyser i liten grad hvordan barnevernet kartlegger og

vurderer risikoen for barns omsorgssituasjon. Det er samtidig en begrensning ved surveystudier fordi de ikke kan å gå i dybden av informantenes forståelser, vurderinger og begrunnelser. I tillegg er det trolig forskjeller mellom det kanadiske og norske barnevernet, og det er behov for undersøkelser som er forankret i en norsk og skandinavisk velferds kontekst. Forskningsgjennomgangen får således fram at min studie er orientert mot et relativt lite utforsket felt som befinner seg i gråsonen mellom barnevernets og familievernets ansvarsfelt og oppgaver.

4. Teoretiske perspektiver og begreper

Formålet med dette kapitlet er å gi et teoretisk rammeverk som belyser avhandlingens overordnede problemstilling og forskningsspørsmål. Mine analyser er, som jeg vil komme tilbake til i neste kapittel, empiridrevne framfor teoristyrte, og de teoretiske perspektivene er valgt ut i dialog med det empiriske materialet. Siden begrepene omsorgssvikt og konflikt er viktige for å forstå barnevernets vurderinger av barnets omsorgssituasjon og konfliktens alvorlighetsgrad vil jeg starte med å redegjøre for disse. Deretter behandler jeg sider ved den profesjonelle hjelperelasjonen, skjønn og utfordringer forbundet med utøvelse av skjønn, betydningen av kategorisering og symbolske grensemarkeringer. Avslutningsvis vil jeg komme inn på forhold jeg mener er viktig ved barnevernets institusjonelle kontekst, barnevernsarbeideres vurderinger og handlingsbetingelser. Bidragene gir til sammen ulike innganger for å forstå barnevernets ansvarsfelt og oppgaver i forbindelse med arbeidet de skal utføre i foreldrekonfliktsakene. Jeg vil imidlertid aller først gjøre rede for mitt vitenskapsteoretiske ståsted.

4.1 Vitenskapsteoretisk ståsted

Min forståelse av sosiale fenomener slik som omsorgssvikt og konflikt er forankret i et sosialkonstruktivistisk perspektiv som legger til grunn at kulturer og institusjoner har forskjellige forståelser av og faglige perspektiver på hva som kan sies å være omsorgssvikt og skadelige nivåer av konflikt. Avhandlingen har altså som et ontologisk utgangspunkt at den sosiale virkeligheten består av samfunnsskapt fortolkninger som oppstår og videreutvikles i samhandlingen mellom mennesker (Berger & Luckmann, 1967). Med det menes at mennesker, slik som barnevernsarbeidere, gjennom samhandling og sosiale definisjonsprosesser definerer hvordan sosiale fenomener skal forstås (Burr, 2003). Disse konstruksjonsprosessene beskrives som et dialektisk forhold mellom mennesker og samfunn, der deres subjektive opplevelser blir omdannet til en selvsagt (objektivert) kunnskap om virkeligheten gjennom sosialiseringprosesser (Hacking, 1988, 1991; Munro, 2002). Samtidig peker de amerikanske konstruksjonistene Berger og Luckmann (1967) på at mennesker ikke vil klare å internalisere alle sider av den sosiale virkeligheten fordi det foregår en utvelgelse gjennom sosialiseringprosessen i de bestemte sammenhengene der mennesker befinner seg. Dette gjør at mennesker vil tilegne seg det Berger og Luckmann betegner som kontekstspesifikk kunnskap om samfunnets, eller institusjonens, normer og verdier.

Institusjonene rommer også bestemte handlingsmønstre som mennesker trer inn i, blir en del av, og som de må forstås i lys av (Berger, 1966; Berger & Luckmann, 1967).

Den kanadiske filosofen Ian Hacking (1999) er inne på noe av det samme når han hevder at sosiale fenomener, slik som omsorgssvikt, må forstås som en ide som utvikles innenfor bestemte kontekster. Ideer er ifølge Hacking forståelsen av og måten det tenkes om fenomener på slik som omsorgssvikt. Disse ideene kan variere fra tid og sted og vil påvirke sosiale praksiser. Det er imidlertid ikke bare ideen om en bestemt type klient eller en bestemt type familiesituasjon Hacking (1999) tenker på som en sosial konstruksjon, men også den institusjonelle konteksten eller systemer som klientene er en del av. Hacking kaller slike kontekster for en matrise der regler og rutiner utvikles og tilpasses ideene slik at de fyller en funksjon. Barnevernet som en slik kontekst/matrise består av flere institusjoner og involverer mange aktører som barnevernsarbeidere, jurister og fylkesnemnder så vel som tilstøtende institusjoner slik som familievernet og domstolen. Denne konteksten framstår som uunngåelig, og noe barnevernsarbeidere tar for gitt. Dette handler om at de er de en del av en dominerende diskurs³. Diskurser, slik som samfunnets syn på omsorgssvikt, skaper rammer for hvordan mennesker fortolker og handler. De framstår som en sannhet og skaper praksiser som det ikke stilles spørsmål ved (Neumann, I.B 2021).

Innenfor konstruktivismen er det ulike grader av relativisme (jf. Hacking, 1999), og avhandlingen plasserer seg innenfor det Hacking betegner som svak til moderat konstruktivisme. Svak konstruktivisme har som utgangspunkt at det eksisterer en virkelighet uavhengig av barnevernsarbeideres viten og sosiale konstruksjoner om den. For denne studien innebærer det at når et barn blir utsatt for alvorlige foreldrekonflikter, slått og skadet, eller skremt og manipulert, er det virkelig for barnet. Det er likevel ikke gitt hvordan barnevernet forstår konfliktens art og hvordan den påvirker barnet. Barnevernsarbeidere må ut fra sin kunnskap om barn i risiko og samfunnets normer om en god barndom ta avgjørelser om hvor grensen skal gå mellom akseptable versus ikke akseptable omsorgsbetingelser (Egelund, 1999, s. 124). Dette vurderingsarbeidet forstås i avhandlingen som en aktiv konstruksjonsprosess der det skapes en forståelse og sannhet om hvem som er omsorgssviktede barn og omsorgsviktende foreldre. Av den grunn har jeg vært opptatt av å

³ Diskurs ble introdusert av den franske filosofen Michel Foucault (1999) og forstås som rammer som til enhver tid regulerer hva som er lov å si når og til hvem eller hva som kan sies å være skadelig/ikke skadelig.

utforske måten alvorlige foreldrekonflikter som ide blir forstått, navngitt, kategorisert og behandlet.

Perspektivet har dermed vært fruktbar for å kunne gripe noen av mekanismene som tas i bruk når familier i barnevernet framstilles som en spesiell kategori, og hvordan de bidrar til å skape en virkelighet. Et slikt ontologisk ståsted betyr at jeg har undersøkt barnevernsarbeideres kollektive forståelser, framfor deres subjektive mening, av barn som lever med alvorlige foreldrekonflikter, hvordan de avveier konflikt opp mot omsorgssvikt og hva vurderingene settes i sammenheng med. Jeg har i forlengelsen av dette vært opptatt av hvordan barnevernsarbeidere avveier konflikt opp mot omsorgssvikt og hva vurderingene settes i sammenheng med.

4.2 Omsorgssvikt

Alvorlige konflikter mellom fraskilte og separerte foreldre har de senere årene blitt koblet til omsorgssvikt (Rød, 2010), og et viktig underliggende tema i denne avhandlingen er barnevernets vurderinger av hvorvidt barn utsettes for omsorgssvikt i forbindelse med konfliktene. Hva som defineres som omsorgssvikt og hvor grensen skal gå mellom skadelig og ikke-skadelige oppvekstvilkår for barn er imidlertid et omstridt tema. Omsorgssvikt er sammensatt og tvetydig fenomen som forekommer i mange alvorlighetsgrader, variasjoner og kombinasjoner (Hacking, 1991; Kvello, 2007). Forståelsen av omsorgssvikt henger sammen med samfunnets syn på hva som er gode oppvekstbetingelser for barn og hvor store belastninger barn skal og bør utsettes for. I tillegg gis omsorgssvikt ulik betydning mellom profesjonsutøvere, kulturer og faglige perspektiver (Backe-Hansen, 2004; Hacking, 1991), noe som fører til at terskelen for hjelpetiltak og omsorgsovertakelser blir vurdert ulikt mellom barneverntjenestene og mellom de som jobber der (Vallesverd, 2018).

Innholdet i begrepet defineres altså ulikt i den barnevernsfaglige litteraturen. I noen tilfeller brukes begrepet som en sekkebetegnelse om forhold som strekker seg helt fra grov mishandling, slik som vold og overgrep til generell forsømmelse, vanskjøtsel og mangelfull omsorg (Vallesverd, 2018). Den amerikanske legen Kempe (1979), som på 1960-tallet bidro til å sette barnemishandling på den faglige og politiske dagsorden, er en av dem som definerer omsorgssvikt bredt. Han sier, «med omsorgssvikt forstår vi at foreldre eller har omsorgen for barnet påfører det fysisk eller psykisk skade eller forsømmer det så alvorlig at barnets fysiske og/eller fysiske helse og utvikling er i fare» (Kempe, 1979 i Vallesverd, 2018, s. 106). En av utfordringene med denne definisjonen er hvordan omsorgssvikt skal forstås og avgrenses opp

mot mishandling (Killèn, 2015; Kvello, 2007). Mishandling blir av blant annet Bunkholdt og Kvaran (2015) definert som fysisk og emosjonell mishandling. I emosjonell mishandling inngår trakassering, avvising, latterliggjøring og ignorering. Dette sammenfaller med myndighetenes bruk av begrepet, som legger til grunn at mishandling er alvorlig fysisk eller psykisk krenkelse som kan ha vart over tid, og innebærer betydelig sviktende ivaretagelse av barnets grunnleggende behov for stimulering, oppfølging og beskyttelse (BLD, 2017-2017, s. 147).

En annen benyttet definisjon av begrepet, slik den blant annet brukes i NOUs (2000:12, s. 37-38) rapport «Barnevernet i Norge – Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer», struktureres omsorgssvikt i fem underkategorier. Den første kategorien omhandler passiv fysisk mishandling, eller vanskjøtsel, som innebærer manglende beskyttelse av barnet mot fare, dårlig hygiene og/eller klær som ikke er tilpasset årstiden. «Aktiv fysisk mishandling» omfatter grov vold i form av slag, brenning, utsulting og liknende. Seksuelle overgrep er en annen kategori som omhandler seksuell aktivitet mellom voksne og barn, der den voksne utnytter barnets avhengighet. «Passiv psykisk mishandling», eller det som også betegnes som psykisk omsorgssvikt og forsømmelse, inkluderer manglende stimulering og foreldres likegyldighet og mangel på konsekvens og forståelighet i oppdragelsen slik at barnets utvikling hemmes. «Aktiv psykisk mishandling», eller det som defineres som emosjonell omsorgssvikt, innebærer at barnets omsorgspersoner viser en fiendtlig holdning som kommer til uttrykk gjennom nedvurdering, latterliggjøring og trusler om straff. Både aktiv og passiv psykisk mishandling viser til betydelig svikt i foreldres ivaretagelse av barnets behov for trygghet og oppfølging eller foreldres mangel på erkjennelse av og respekt for barnets behov (BLD, 2017-2017, s. 147; NOU, 2009: 8; Vallesverd, 2018). Grensene mellom hva som er passiv fysisk, passiv psykisk og aktiv psykisk mishandling er flytende, og det pekes på at alle formene for omsorgssvikt i varierende grad handler om avvisning og likegyldighet, og mangel på erkjennelse av og respekt for barns grunnleggende behov (Killèn, 2015).

Der det er snakk om alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller den personlige kontakten som barnet får (jf. barnevernlovens § 12 første ledd bokstav a) kan det være krevende for barnevernet å foreta vurderinger. Av den grunn har ekspertutvalget (også kalt Raundalenutvalget), som ble oppnevnt av myndighetene for å utrede det biologiske prinsipp i barnevernet, kommet med anbefalinger og eksempler på det de betegner som psykisk eller emosjonell omsorgssvikt som er ment å hjelpe barnevernsarbeidere i deres arbeid (jf. NOU,

2012:5, s. 81-82). Emosjonell omsorgssvikt kan handle om at barnets kontaktsøking og signaler ignoreres av foreldrene eller at de er emosjonelt lite tilgjengelige for barnet. Andre eksempler som nevnes er om, og i hvilken grad barnet involveres i voksentemaer som det ikke er modent for å håndtere, eller om barnet gis belastninger som er ansett som uforsvarlige. Foreldres bruk av barnet som maktmiddel for å ramme den andre eller å utfordre barnet på lojalitet, slik forskningsgjennomgangen har vist at foreldre i alvorlige konflikter kan gjøre (Amato & Afifi, 2006; Bergman & Rejmer, 2017b; Ådnanes et al., 2011), er også nevnt som faktorer som kan bidra til emosjonell omsorgssvikt.

Ekspertutvalgets eksempler illustrerer at barnevernets forståelse av omsorgssvikt er dominert av nyere utviklingspsykologi som legger til grunn at barns utvikling og tilpasning foregår som transaksjoner mellom genetiske betingelser, forhold ved fødsel og ulike erfaringer i barnets liv. Tilknytningsteorien, som har fått en sentral plass innenfor utviklingspsykologien og samfunnet for øvrig, ble utviklet av psykiater John Bowlby (2005) gjennom hans arbeid med barns utvikling på 1960- tallet. Bowlby, og senere Mary Ainsworth som bidro med sentrale begreper til tilknytningsteorien, legger til grunn at barns utvikling påvirkes gjennom opplevelser i omsorgsmiljøet, og at barn trenger stabile og kontinuerlige relasjoner til en nær omsorgsperson for å utvikle trygge relasjoner til andre (Halvorsen, 2018; Smith, 2017). Nære omsorgspersoners sensitivitet og responsive omsorgsatferd blir i dag forstått som avgjørende for at barn skal utvikle trygg tilknytningsatferd, noe som har ført til at foreldre forventes å ivareta barnets behov for kjærlighet og trygg tilknytning. Det betyr at foreldre skal gi barnet emosjonell støtte og sette egne behov til side når de kommer i konflikt med barnets behov (Bunkholdt & Kvaran, 2015). Foreldre skal altså skape et hjem som gir barnet gode utviklingsbetingelser gjennom ro, adekvate grenser og forutsigbarhet (Ericsson, 1996; Schrupf, 2018). Dermed har tilknytningsteorien, som ble utviklet for å forstå hvordan barn responderte på tap og tidlig separasjon fra nære omsorgspersoner, utviklet seg til å belyse kvaliteten på omsorg (White et al., 2020).

Tilknytningsteoriens innflytelse på samfunnets forståelse av barns behov har ført til at barnevernet i sitt undersøkelsesarbeid i hovedsak er opptatt av å vurdere tilknytningskvaliteten mellom barn og foreldre (NOU, 2012:5; White et al., 2020). I kjølvannet av den tilknytningsteoretiske forståelsen har risikovurderinger og forebygging av barns skjevutvikling fått en sentral plass i barnevernets vurderinger av omsorgssvikt (Hennum, 2016). Det finnes ulike definisjoner av risiko (Kjær, 2019), og en måte å forstå risiko i en barnevernsammenheng er «omstendigheter som øker sannsynligheten for at noe

uønsket eller alvorlig skal inntreffe» (Sundelin et al., 2005). Risiko handler med andre ord om forhold som ennå ikke har skjedd, noe som betyr at barnevernet må foreta vurderinger om framtidige skader som potensielt kan inntreffe.

I mange barneverntjenester brukes en kartleggingsmal utviklet av psykolog og forsker Øyvind Kvello (2007) for å identifisere risikofaktorer. Risikofaktorer, slik som foreldres manglende omsorgskompetanse, vold, rusmisbruk, psykiske lidelser, alvorlige foreldrekonflikter, fattigdom og marginalisering, øker faren for at barn utvikler psykiske og/eller sosiale vansker, og myndighetene har som mål at dette oppdages så tidlig som mulig slik at barns vansker forebygges (Andenæs, 2004; Killén, 2015; Kvello, 2007). Beskyttelsesfaktorer beskrives ofte i sammenheng med risikofaktorer og brukes om forhold som kan redusere sannsynligheten for at barnets vansker utvikles (Schoon, 2006). Et godt foreldre-barn samspill, barnets sosiale ferdigheter og intellektuelle evner, tilgang til sosial støtte (trygg tilknytningsstil) og gode sosioøkonomiske forhold er nevnt som eksempler på slike faktorer (Kvello, 2007). Siden disse faktorene enkeltvis ser ut til å gi lite kunnskap om barns skjevutvikling, framheves det at barnevernet må vurdere hvordan faktorene samlet sett påvirker barnets situasjon (Kvello, 2007; Wilkins 2015). Barnevernet er imidlertid kritisert for å ha for ensidig fokus på det utviklingspsykologiske perspektivet på tilknytning og individuelle årsaker til omsorgssvikt slik som foreldres personlige egenskaper, psykiske lidelser og mangelfulle emosjonsregulering. Dette har ført til at andre årsaker til familiers vansker slik som fattigdom og marginalisering i liten grad blir viet oppmerksomhet (Andenæs, 2004; Hennem, 2016; Kojan & Fauske, 2018; Vallesverd, 2018).

4.3 Konflikt

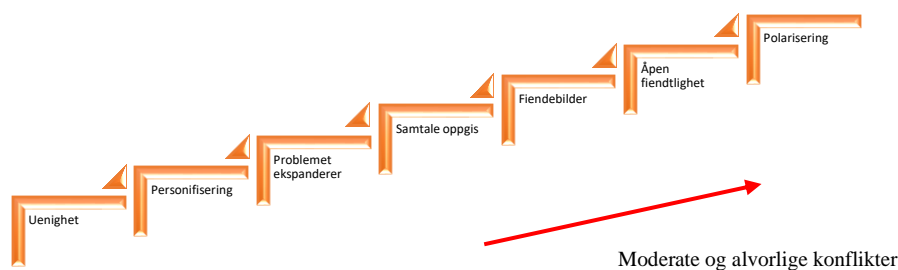
Ettersom alvorlige foreldrekonflikter ble definert og kategorisert som en klar risikofaktor av barnevernsarbeiderne har jeg benyttet konflikt som et analytisk begrep for å få en dypere forståelse av deres vurderinger og terskelen for å iverksette ulike former for tiltak. Det finnes ulike måter å definere begrepet konflikt, avhengig av hvilke forskningsformål og praksisfelt som studeres (Barsky, 2014). I Norge har Ekeland (2022) bidratt til forståelse av konflikt som begrep og fenomen ved å ta utgangspunkt i forskjeller mellom mennesker som er avhengig av hverandre, slik som fraskilte foreldre med felles barn. Han definerer konflikt på følgende måte:

Vi kan snakke om konflikt når forskjeller mellom mennesker som er avhengige av hverandre, oppleves som uforenelige og truende i forhold til egne behov og interesser, og når det skapes

spenninger og følelser fordi en av partene opplever at den andre benytter makt for å påvirke situasjonen til egen fordel (Ekeland, 2022 s. 91).

Slik det framkommer av denne definisjonen, forutsetter konflikt at forskjellene mellom partene må oppleves som så store eller brysomme at deres interesser føles truet i tillegg til at de opplever avmakt og begrenset kontroll. Ekeland peker samtidig på at et visst nivå av spenning må være til stede for at konflikter skal kunne utvikle seg. Motsetninger eller uenigheter mellom mennesker fører nødvendigvis ikke til konflikt, men kan utløse sterke psykologiske og fysiologiske reaksjoner som igjen kan skape konflikt (Ekeland, 2022; Johnston, 1994). Konflikt handler altså om hvordan partene forstår situasjonen (deres ulike virkelighetsforståelser), og hvordan de agerer på uenighetene (Ekeland, 2022; Monk & Winslade, 2013).

Flere peker på at konflikter utvikler seg som ned – eller opptrapping. Bidragsytere som Weingarten og Leas (1987) og Glasl (1999) har utviklet en skjematisk modell (konflikttrappen) som er ment å hjelpe profesjonelle å identifisere intensiteten i konfliktene. De hevder at konflikteskaleringen skjer trinnvis etter et lovmessig mønster:

FIGUR 1: Konflikttrappen

På det første trinnet er partene uenige om sak, slik som hvor barnet skal bo, men de klarer likevel å holde sak og person adskilt. Glasl peker på at skillet mellom nivå en og to er betydningsfullt fordi det er mellom disse to nivåene at konflikten går fra å handle om sak til person. På det andre trinnet av konflikt er samhandlingen mellom partene preget av bebreidelser, anklager og forsvar. Her kan konfliktene lett eskalere til neste nivå dersom spenningen og mistroen mellom partene øker. Det tredje trinnet av konflikt er kjennetegnet av at partene angriper hverandre og at sterke negative følelser preger samtalen. Når partene gir opp dialogen eskalerer konflikten til det fjerde trinnet i konflikttrappen. På dette nivået

begynner partene å prate om og ikke med hverandre. De kan fordreie det den andre sier, eller de slutter å høre på hverandre. Siden alt kan skje når partene gir opp samtalen, blir skillet mellom det tredje og fjerde trinnet på konflikttrappen ansett som avgjørende (Glasl, 1999; Kjelland-Mørdrø et al., 2020).

På de tre øverste nivåene av konflikt synes parternes forståelser av den andre å være fordreid, fiendtlig, selektiv og preget av negative egenskapsfortolkninger (Glasl, 1999; Kjelland-Mørdrø et al., 2020). Videre kjennetegnes konfliktnivået av at partene handler strategisk for å styrke sin egen posisjon, at de framsetter krav om at den andre skal endre seg og/eller at de forsøker å skape allianser ved å trekke andre inn i konflikten (Anderson et al., 2010). Partenes fortolkninger og reaksjoner har blitt årsaken til konflikten (Smyth & Moloney, 2019). Når konflikter når det syvende trinnet er samhandlingen mellom partene preget av det som i konfliktlitteraturen omtales som krig, og det pekes på at sameksistens mellom dem anses som nærmest umulig. På dette nivået trekkes det fram at konfliktene bare kan la seg stoppe ved at partene lar være å møte hverandre, men er det er likevel ikke uvanlig at de fortsetter ved at partene involverer personer fra nettverket (Kjelland-Mørdrø et al., 2020).

Konflikttrappen blir kritisert for at den framstiller konflikt som et lovmessig mønster (Kjelland-Mørdrø et al., 2020; Nordhelle, 2016). Konflikter forstås først og fremst som resultat av mellommenneskelig samhandling og vanskelige situasjoner som ikke kun kan forklares ut fra partenes personlige egenskaper eller psykisk sykdom (Barsky, 2014; Ekeland, 2022; Glasl, 1999). Dette handler ifølge Egeland om at konflikter kan gjøre noe med mennesker psykologisk sett slik at deres væremåter og reaksjonsmønstre blir mer ekstreme enn til vanlig. Hvordan partene oppfører seg i konflikt kan av den grunn ikke predikere hvordan de vil oppføre seg i andre situasjoner (Ekeland, 2022). Derfor argumenterer Ekeland for at konflikt må forstås som en prosess der hendelser veves i hverandre ettersom tiden går. Det betyr at den opprinnelige situasjonen, altså det som utløste konflikten, kan komme i skyggen av nye hendelser som kan fortsette å opprettholde den.

I lys av Ekelands perspektiv blir det viktig å se person og situasjon i sammenheng, eller i en større kontekst. En slik forståelse av konflikt sammenfaller med sosialt arbeids grunnprinsipp som framhever at barnevernsarbeidere i deres arbeid med utsatte familier må ta utgangspunkt i «personen i situasjonen» eller konteksten som familien befinner seg i (Levin, 2021). Selv om konflikter i henhold til et slikt prosessuelt perspektiv forstås som resultatet av samhandling og vanskelige situasjoner, utelukker jeg ikke i avhandlingen at foreldres konflikter kan være et

resultat av vanskelige personligheter og psykiske problemer (Ekeland, 2022; Nordhelle, 2016). Som nevnt viser studier at det er en overrepresentasjon av psykiske lidelser blant foreldre som befinner seg på de øverste nivåene av konflikt (Johnston, 1994; Polak & Saini, 2019)

De teoretiske bidragene illustrerer at konflikt er et komplisert sosialt fenomen som er vanskelig å definere, noe som kan gjøre det vanskelig å håndtere i en barnevernskontekst. Det handler om at konflikter er dynamiske og at det skjer nye hendelser som kan øke konfliktnivået (Ekeland, 2022). Barnevernet vil dermed stå overfor alvorlige foreldrekonflikter som vil endre seg over tid, og der foreldre kan finne seg på forskjellige nivåer i konfliktrappen (Blandhol, 2019; Ekeland, 2022; Smyth & Moloney, 2019). Siden spørsmålet om hvorvidt alvorlige foreldrekonflikter er skadelige for barn handler om skjønnsutøvelse, vil jeg presentere perspektiver på skjønn og symbolske grensemarkeringer. Disse perspektivene er fruktbare for å forstå hvordan barnevernsarbeidere kategoriserer og definerer grensen mellom skadelige og ikke-skadelige konflikter og oppvekstbetingelser.

4.4 Skjønn og symbolske grensemarkeringer

Skjønn er sentralt for all profesjonell yrkesutøvelse (Freidson, 2001; Lipsky, 2010) og er blitt gitt til profesjonsutøvere slik som barnevernsarbeidere for at de skal ta vurderinger og fatte beslutninger om individuelle forhold som ikke lar seg standardisere (Brunsson & Jacobsson, 2000; Molander, 2016). Barnevernloven gir ikke entydige konklusjoner om hva barnevernsarbeidere skal gjøre i enkelttilfeller, og de må bruke skjønn for å avgjøre om familiens situasjon oppfyller barnevernlovens kriterier og hvordan de kan anvende reglene for å hjelpe familiene. Skjønn handler om å skille/utskille mellom fenomener eller felle en dom ut fra et bestemt regelverk (Grimen & Molander, 2008). Det er nødvendig med skjønn både for å bestemme hvilke fakta som er relevante og for å bestemme hvordan reglene skal brukes. Begrepet kommer fra det norrøne begrepet skyn og kan oversettes til vurdering, dømmekraft, forstand og omdømme (Grimen & Molander, 2008).

Innenfor profesjonslitteraturen brukes skjønn i to betydninger. Den førstnevnte betydningen av skjønn forstås ut fra et strukturelt perspektiv som handler om at profesjonsutøvere, i kraft av rollen, er blitt gitt myndighet til å ta beslutninger (Grimen & Molander, 2008).

Rettsfilosofen Dworkin (2013, s. 31) har beskrevet den strukturelle siden av skjønn som hullet i en smultring. Med det mener han at profesjonsutøvere, slik som barnevernsarbeidere, i kraft av rollen er blitt gitt en viss grad av frihet til å ta avgjørelser samtidig som deres handlingsrom

er bundet av restriksjoner slik som av barnevernloven (1992, forvaltningsloven (1967), barnekonvensjonen (UNCRC, 1989) og statlige retningslinjer (Grimen & Molander, 2008; Molander, 2016). Barnevernsarbeiders handlingsrom er også bundet av barneverntjenestenes uformelle normer og regler (Grimen & Molander, 2008). Konteksten forsyner altså barnevernsarbeidere med noen standarder, noe som gjør at det vil oppstå lokale forskjeller når det kommer til hvordan terskelen for inngripen overfor familier med alvorlige konflikter blir vurdert.

Den andre betydningen av skjønn forstås som en form for praktisk resonnering om hva som skal gjøres i enkelttilfeller. Denne siden av skjønn handler om den kognitive aktiviteten ved profesjonsutøveres vurderinger når de må skille en tilstand fra en annen, eller felle en dom. Filosofen Hobbes (2009) sier som følger, “distinguishing and discerning, and judging between thing and thing”. Denne forståelsen av skjønn henger tett sammen med den strukturelle siden av skjønn, og handler om at barnevernsarbeidere med utgangspunkt i lovverket, deres barnevernsfaglige kunnskap og etiske standarder ved den sosialfaglige praksisen må resonnerer seg fram til en avgjørelse. Jeg tolker dette som synonymt med at de må gjøre vurderinger. I retningslinjene som Barne- og likestillingsdepartementet (BLD, 2006a, s. 18) har publisert om skjønn i barneverntjenesten står det som følger:

«Det faglige skjønnet må ha større holdbarhet enn en pragmatisk følelse av hva som er riktig der og da. Faglig skjønn må også bygge på kunnskap fra barnevernfaglig utdanning og praksis inklusive etiske overveielser. Implisitt i bruk av skjønn ligger også prediksjonskunnskap; det vil si å kunne predikere noe om fremtiden til barnet enten det blir boende hjemme eller det må plasseres borte fra hjemmet. Prediksjoner kan aldri bli 100 % sikre, men som skjønn vil kunnskap og erfaring hjelpe barneverntjenesten i sine valg.»

I barnevernets arbeid med familier med alvorlige foreldrekonflikter må eksempelvis kriteriet om at hjelpetiltak skal være forsøkt og ikke funnet tilstrekkelig før barnevernet kan benytte tvangstiltak, fortolkes med hensyn til hvordan loven skal praktiseres. Barnevernet representerer samtidig et uvennlig fagområde der det kan være vanskelig for barnevernsarbeidere å utvikle godt skjønn (Heggdalsvik et al., 2022). Dette handler om at de må gjøre vurderinger uten bruk av hjelpemidler. I tillegg utelukker arbeidsområdet tilgang til erfaringer om hvordan «ting henger sammen», noe som gjør at barnevernsarbeidere ikke kan vite hva som nødvendigvis vil virke i arbeidet med familiene (Kirkebøen, 2007). De kan heller ikke overføre erfaringene fra arbeidet med én familie til en annen og forvente samme

resultat. Det henger sammen med at det ikke finnes klare årsakssammenhenger når det kommer til komplekse sosiale problemer, og problemene utvikler seg sjelden etter et bestemt mønster. Som nevnt vil noen barn som utsettes for alvorlige foreldrekonflikter kan ta skade av dem, mens andre ikke blir berørt (Harold & Sellers, 2018; Stokkebekk et al., 2019). Det kan dermed være vanskelig for barnevernet å predikere utfall om framtiden til barnet, eller fastslå en sammenheng mellom barns vanskelige oppvekstbetingelser og skjevutvikling.

En annen utfordring ved skjønn er at det kan påvirkes av menneskelige begrensinger når det gjelder tenkning (Kahneman, 2012; Spengler et al., 2009). Slike begrensninger fører til at mennesker bruker heuristikker eller forenklete beslutningsregler i måten de resonnerer på og når de fatter beslutninger. Forskning innenfor psykologien viser at det har en sammenheng med at fagfolk kan forenkle og la seg påvirke av andre inntrykk som ikke nødvendigvis har noe med saken å gjøre (Kahneman, 2012; Karelaia & Hogarth, 2008). Begrensninger ved profesjonsutøveres tenkemåte har vært trukket fram i arbeidet med å forbedre beslutninger i barnevernet (Backe-Hansen, 2001; Munro, 2002; Taylor & White, 2005; White, 2018). Her blir det trukket fram flere forhold kan påvirke barnevernets vurderinger slik som familiers sosioøkonomiske forhold, institusjonelle rammebetingelser og barnevernsarbeidernes egne holdninger og verdier (Gümüscü et al., 2015; Heggdalsvik et al., 2018; Kojan, 2010; Rød et al., 2013).

Siden barnevernets avgjørelser er påvirket av måten barnevernsarbeidere kategoriserer og definerer grensen mellom skadelige og ikke-skadelige konflikter og oppvekstbetingelser for barn, har jeg latt meg inspirere av Mary Douglas (1997) bidrag om kategorisering og symbolske grensemarkeringer. Douglas har som utgangspunkt at alle mennesker har behov for å lage symbolske ordninger for å sortere og gi mening til sine erfaringer. Hennes bidrag er forankret i en sosialkonstruktivistisk forståelse der hun trekker inn perspektiver fra psykologien om menneskers kognitive skjemaer og måter de ordner informasjon på. Dette gjør at hun har gitt et viktig kunnskap om tenkning og kategorisering (Neumann, 2009). Ifølge Douglas filtreres alle inntrykkene som mennesker utsettes for gjennom meningskategorier eller betydningsskjemaer som bidrar til å skape orden. Kategorier blir innenfor sosiologien forstått som en transformasjonsprosess der fenomener blir gruppert og sortert ut fra felles kjennetegn og likhetstrekk (Hashlanger 2012). Douglas beskriver denne prosessen som en kontinuerlig ryddeoperasjon der det skapes symbolske grenser mellom fenomener som bidrar til å skape sammenheng og holde orden på meningsuniverset. Denne prosessen innebærer grensemarkeringer, eksklusjon og renselse der det differensieres, sorteres og avgrenses

mellom ting som hører sammen i én kategori fra ting og fenomener som hører til andre kategorier. Kategorier bidrar til å skape oversikt og mening, og er ifølge Douglas en epistemologisk forutsetning for at mennesker kan orientere seg i verden. Barnevernsarbeidere trenger altså, i likhet med alle andre, kategorier for å sortere inntrykkene slik at de kan ta stilling til hvilke familier de skal hjelpe og på hvilke måter de skal hjelpe dem (Gümüscü et al., 2015; Järvinen & Mik-Meyer, 2003). Denne prosessen involverer ifølge Abbott (1988) diagnostisering, konklusjon og behandling, som innenfor sosialt arbeid beskrives som kartlegging, vurdering, (be)handling og evaluering av familiens situasjon.

Douglas framhever at mennesker ikke blir passivt truffet av ferdige sanseinntrykk. Alle mennesker er aktive meningskonstruktører som velger ut inntrykk/stimuli som oppfattes som interessante og som passer med våre etablerte tankemønstre. Douglas sier som følger:

Hver enkelt av oss skaper en stabil verden ut fra et kaos av vekslende inntrykk, en verden der gjenstander har former som vi kan kjenne igjen, er plassert i rommet og har varighet. Når vi sanser, bygger vi ustanselig på dette mønsteret, idet vi griper fatt i noen nøkkelinntrykk og forkaster andre. De nøkkelinntrykkene som lettest blir akseptert, er slike som passer lettest inn i det mønsteret vi er i ferd med å bygge opp. Tvetydige inntrykk vil vi helst oppfatte som tilpasset resten av mønsteret. Inntrykk som ikke passer inn, blir gjerne avvist (Douglas, 1997, s. 51).

Mennesker foretrekker altså nøkkelinntrykk som er gjenkjennelig eller som ikke skaper uro. Denne sorteringsprosessen kan ses som en form for forenkling slik også annen forskning har vært inne på (jf. Backe-Hansen, 2001; Kahneman, 2012; Munro, 2002).

Videre peker hun på at ting og fenomener som ikke passer med det som forventes av dem kan lage uorden i det etablerte tankemønsteret og våre kjente kategorier Douglas bruker metaforene «rent» og «urent» for å beskrive grensemarkeringene. Rene kategorier bruker hun som metafor på et innhold som er klart avgrenset. De rene kategoriene har oppstått utfra menneskers erfaringer, og peker mot det vi har rimelig grunn til å forvente seg i bestemte situasjoner. De rene kategoriene skaper trygghet og gir selvtillit, mens de urene kategoriene representerer en ubestemthet som ikke passer inn i merkelappsystemet. Ifølge Douglas vil altså de urene kategoriene skape uro fordi de truer de etablerte tankemønstrene. Dette gjør at erfaringer som ikke passer inn i mønstret, blir til tvetydige inntrykk som vil bli forsøkt skjøvet bort gjennom ulike utstøtingsmekanismer (Douglas, 1997, s. 51-52).

For eksempel vil strømmen av informasjon barnevernsarbeidere vanligvis blir eksponert for, i stor grad være knyttet til arbeid med enslige mødre og marginaliserte familier (Ericsson, 1996; Fauske et al., 2018). Som jeg vil komme tilbake til i det avsluttende kapittelet kan familier som skiller seg fra barnevernsarbeideres tidligere erfaringer representere tvetydige inntrykk som kan skape usikkerhet, tvil og handlingslammelse. Samtidig trekker Douglas fram at ny informasjon etter hvert vil bli innlemmet i det etablerte merkelappsystemet. Det handler ifølge Douglas om at læringsprosessen over tid vil endre hjernestrukturen, og at det vil utvikles rom for nye erfaringer. Dette skjer gjennom at nye fenomener gis navn, noe som gjør at det blir lettere å plassere dem i et mønster (Douglas, 1997, s. 51).

4.5 Den profesjonelle hjelperelasjonen

Et annet underliggende tema for avhandlingen er hvordan barnevernet jobber med familier i alvorlige konflikter og hvordan barnevernsarbeiderne erfarer dette endringsarbeidet. Studier i sosialt arbeid viser at kvaliteten på relasjonen mellom sosialarbeidere og klienter har betydning for utfallet av behandlingen (Natland et al., 2019; Thrana & Fauske, 2014; Wampold, 2015), og siden barnevernsarbeiderne var opptatt av utfordringene som oppsto i deres relasjon til foreldrene, har jeg brukt *arbeidsallianse* som et analytisk begrep. Begrepet arbeidsallianse kommer fra psykoterapi og referer til samarbeidsrelasjonen eller båndet mellom pasient og behandler. Bordin (1979) som bidro til utviklingen av begrepet, definerer arbeidsalliansen som bestående av tre gjensidig avhengige komponenter; 1) etablering av emosjonelle bånd mellom terapeuten og klienten, 2) enighet om oppgavene som skal løses og 3) målet med behandlingen og hvem som skal gjøre hva. Selv om Bordins begrep viser til en terapeutisk allianse får det likevel frem betydningen av tillit, og hvor viktig det er at klienten eller familien aksepterer sosialarbeideren som en endringsmedhjelper (Ellingsen & Levin, 2015).

I sosialt arbeid legges det tilsvarende vekt på at sosialarbeidere må tilstrebe seg å forsøke å forstå klienten, eller å «starte der den andre/klienten er». Dette har fellestrekk med empati og handler om at sosialarbeidere må opptre på måter eller sette seg inn i klientens situasjon som gjør at han eller hun føler seg møtt, forstått og respektert (Levin, 2021; Perlman, 1957; Shulman, 2003; Wampold, 2015). Respekt blir trukket fram som en kjerneverdi, og handler om at sosialarbeidere må anerkjenne og vise respekt for klientens perspektiver og synspunkter selv om de ikke nødvendigvis er enige med klienten (Ellingsen & Levin, 2015). Siden barnevernets hjelpetiltak i hovedsak rettes mot familier, innebærer det at barnevernsarbeidere

må søke å sette seg inn i både barnets og foreldres perspektiver og situasjon. Å etablere en arbeidsallianse handler ikke om å bruke bestemte metoder, og kan knyttes til filosofen Søren Kierkegaards (1994) bidrag om «hjelpkunstens hemmelighet». Kierkegaard fremhever at hjelperen må forstå den andres opplevelser av situasjonen, og i tillegg noe mer, for å kunne hjelpe personen å komme videre i egen endringsprosess. I sosialt arbeid skal med andre ord hjelpen vurderes ut fra klientens ståsted, og ikke hva sosialarbeideren selv tror er hjelpsomt (Natland et al., 2019; Stevens, 2018).

Betydningen av en god hjelperelasjon underbygges av forskning fra barnevernsfeltet som viser at foreldre som opplever å bli møtt med anerkjennelse og respekt får tiltro til barnevernet, noe som fører til at deres terskel for å ta imot hjelp senkes (Thrana & Fauske, 2014). Tilsvarende finner Ljungberg et al. (2016) i deres litteraturgjennomgang av studier i det psykiske helsefeltet at forutsetningen for en god arbeidsallianse henger sammen med profesjonelles kompetanse og evne til å vise omsorg, interesse, forståelse og nærhet til pasientene. Deres studie viser også at profesjonelle som viser irritasjon og frustrasjon, eller som opptrer instrumentelt og holder seg strikt til organisasjonens regler og rutiner, i mindre grad lykkes med å etablere en slik allianse.

Å etablere en arbeidsallianse kan forstås som et felles prosjekt mellom sosialarbeidere og klienter, og kan relateres til filosof Hans Skjervheim (1996) bidrag om mellommenneskelige relasjoner og forholdet mellom subjekt og objekt. Skjervheim peker på at det er vanskelig å engasjere seg i andre mennesker dersom man fjerner seg som deltakere i relasjonen. Dette kan skje på flere måter ved at man ikke engasjerer seg i hverandres perspektiver, forsøker å overtale hverandre eller setter den andre i en passiv posisjon der de skal overta våre meninger. En slik form for overtalelse sidestilles ofte med en monologisk kommunikasjonsform som kan stå i veien for å oppnå en dypere forståelse av det som skal endres. Resultatet kan bli at den andre blir omgjort til en passiv mottaker og objekt for dannelsen uten særlig innflytelse over egen lærings- og endringsprosess (Kjærgård, 2013). Objektivisering blir også problematisert av Anderson og Goolishian (1988) som understreket at dersom den profesjonelle hjelperen skal bistå klienter i å skape mening i deres eget liv må det skje i dialog, fremfor overbevisning, rådgøring og formaninger.

En slik forståelse kan relateres til styrkebaserte perspektiver som har fått en sentral plass i barnevernets endringsarbeid og tilnærminger (Bufdir, 2022). De styrkebaserte perspektivene har sitt utspring i det amerikanske helsefeltet og har som utgangspunkt at mennesker har ressurser som kan videreutvikles og styrkes slik at de klarer å håndtere egne liv (Askheim,

2012; Bunkholdt & Kvaran, 2015; Verhallen et al., 2018). De setter søkelys på empowerment og brukermedvirkning, og har en grunnleggende tro på at hver person har nøkkelen til egen utvikling og meningsfulle endringsprosesser. Tilnærmingen legger vekt på at sosialarbeidere ikke kan ignorere klienters problemer, og at de gjennom samarbeid med klientene skal bruke sin posisjon og kunnskap til å identifisere og mobilisere klientenes ressurser (Askheim, 2012; Solem, 2017; Walsh, 2016).

4.6 Barnevernets institusjonelle kontekst: Bakkebyråkratiet

Siden barnevernets institusjonelle kontekst setter rammene for det sosialfaglige arbeidet, vil jeg belyse Michael Lipskys (2010) bidrag om bakkebyråkratiet og bakkebyråkratenes mestringsstrategier. Hans bidrag har vært spesielt nyttig for å forstå utfordringene som blir beskrevet av barnevernsarbeiderne i behandlingen av disse sakene, og hva de gjør for å håndtere dem. Med bakkebyråkrater mener Lipsky offentlige ansatte slik som politi, lærere og sosialarbeidere som har som oppgave å hjelpe befolkningen med deres ulike problemer og behov. Med utgangspunkt i amerikanske velferdsinstitusjoner har Lipsky (2010) undersøkt bakkebyråkratenes («street-level bureaucrats») vanskelige mellomposisjon og hvordan de responderer på utfordringene og dilemmaene de møter. Som hjelpere interagerer bakkebyråkraterne ansikt til ansikt med samfunnets borgere samtidig som de utfører politikk på vegne av myndighetene. Han peker samtidig på at noe av politikken skapes i deres daglige arbeid ved at de gjennom sitt skjønnsmessige handlingsrom er gitt stor grad av frihet til å fordele ressursene. Videre legger bakkebyråkratiets rammebetingelser premissene for hvilke problemer klientene kan henvende seg til bakkebyråkratiet med (Gümüscü et al., 2015; Järvinen & Mik-Meyer; 2003; Lipsky, 2010; Strax, 2003). Bakkebyråkraterne har således en sentral og viktig rolle overfor befolkningen, og de blir i profesjonslitteraturen beskrevet som velferdsstatens portvoktere (Molander, 2016; Terum, 2003).

Lipsky framhever at det på tvers av bakkebyråkratenes yrkesgrupper oppstår uformelle handlingsmønstre utover de offisielle og formelle rammene som bakkebyråkraterne opererer innenfor. Dette henger sammen med de organisatoriske rammebetingelsene og den komplekse konteksten som bakkebyråkraterne befinner seg i. Siden bakkebyråkraterne har forpliktelse og lojalitetsbånd til organisasjonen kan det skape dilemmaer når de skal iverksette de velferdspolitiske målsettingene. Blant annet kjennetegnes deres arbeidssituasjon av at de står i et vedvarende krysspenn mellom myndighetenes, organisasjonens og klientens motstridende og tvetydige forventninger og uklare mål. Dette fører ifølge Lipsky til at det er ekstra vanskelig for bakkebyråkraterne å vite hva de skal jobbe mot eller hva som forventes av dem.

Mange bakkebyråkrater vil oppfatte dette som et personlig problem, selv om denne utilstrekkeligheten er relatert til arbeidet og de organisatoriske rammebetingelsene (Lipsky, 2010).

En sentral utfordring for bakkebyråkratene er at de befinner seg i en situasjon med ressursmangel slik som høy turnover, mange klienter og stram økonomi, noe som kan gjøre det vanskelig å behandle klientens sammensatte og ofte omfattende problemer i tråd med deres behov. Når det gjelder barnevernet har dette en sammenheng med at velferdsstaten har påtatt seg et stadig større ansvar for å hjelpe marginaliserte og utsatte familier, noe som gjør at etterspørselen etter tjenestene har økt (Vike, 2004, 2018). En annen utfordring er at bakkebyråkratene i mange tilfeller må handle raskt, men at de kan mangle kunnskap og tilstrekkelig informasjon for å ta gode og informerte beslutninger. Dette handler om at sosiale problemer ofte er komplekse og at det er umulig for bakkebyråkratene å ha tilstrekkelig kunnskap om dem, men også at de mangler tid og opplæring til å utrede dem skikkelig. Bakkebyråkratene kontrollerer heller ikke utfallet av sakene fordi klientenes problemer sjelden helt forsvinner, eller kommer til et punkt der de naturlig lar seg avslutte. Det blir dermed nærmest umulig for bakkebyråkratene å vurdere om klientens endrede livssituasjon eller mangel på sådan kan relateres til hjelpen bakkebyråkratiet har gitt (Lipsky, 2010, s. 78-79).

I barnevernet kan denne uvissheten føre til utfordringer når barnevernsarbeidere skal imøtekomme myndighetenes krav om kvalitetsutvikling av det barnevernsfaglige arbeidet og at barnevernet skal tilby forsvarlige og effektive tjenester (BLD, 2016b, 2017; Evetts, 2009; Gümüşcü et al., 2015; Mik-Meyer, 2017; Vindegg, 2009). Den nye styringsformen med innføring av evidensbasert eller kunnskapsbasert praksis er et resultat av myndighetenes forsøk på å få kontroll med utgiftsveksten i offentlig sektor (Terum & Grimen, 2009). Forskere har pekt på at denne utviklingen har ført at barnevernet er blitt mer opptatt av å handle etter riktige prosedyrer framfor hvordan klientene selv opplever hjelpen og kontakten med barnevernet (Munro, 2002; Vindegg, 2009).

Bakkebyråkratenes utfordringer med å håndtere de komplekse og motstridende oppgavene fører ifølge Lipsky til at bakkebyråkratene utvikler mestringsstrategier som bidrar til å forenkle, rutinisere og optimalisere arbeidet (Gilson, 2015). Mestringsstrategiene hjelper bakkebyråkratene med å tette gapet mellom det politisk ønskelige og det faktisk mulige. De gir ifølge Lipsky tilfredsstillende tjenester, men kan gå på bekostning av den beste løsningen for enkeltklienter. I tillegg kan de komme i konflikt med velferdsstatens sosialpolitiske

målsettinger og viktige prinsipper for sosialfaglig praksis (Lipsky, 2010). For eksempel kan bakkebyråkratene forsøke å redusere etterspørselen etter tjenester ved å begrense tiden med klientene eller deres tilgang til tjenester. De kan også favorisere og prioritere klienter som oppleves som lette å samarbeide med eller som synes å lykkes, mens klienter som krever sine rettigheter, protesterer, viser frustrasjon, tar opp tid eller klager over bakkebyråkratenes beslutninger, vil bli kategorisert som vanskelige og/eller uverdige trengende (Lipsky, 2010).

Det samme bildet tegnes i de nordiske velferdsinstitusjonene der klienter som motsetter seg problemidentiteten som tilbys dem, kan bli definert som vanskelige, psykisk syke eller benektende (Christiansen & Anderssen, 2010; Dahl et al., 2020; Evertsson et al., 2017; Kojan, 2010; Mik-Meyer, 2003; Mäkitalo, 2013). Tilsvarende viser to andre studier av barnevernet at foreldre som vurderes å ha skyld i eget problem, eller som ikke vil påta seg ansvaret for problemet blir kategorisert som uverdige trengende (Egelund, 2003; Midjo, 2010).

Bakkebyråkratenes opplevelse av egen eller organisasjonens tilkortkommenhet kan med andre ord føre til at de gir klientene skylden for manglende framskritt, eller at de attribuerer problemet til klientenes personlige egenskaper og livsstil (Lipsky, 2010 s. 152-154) slik som at foreldres konflikter er forårsaket av deres vanskelige personligheter og psykiske problemer (se Sudland, 2020, 2021). Denne måten å forstå klientenes problemer på kan beskrives som attribusjonsfeil og skjer når bakkebyråkratene årsaksforklarer klienters handlinger og problemer med deres personlige egenskaper. Mye tyder på at denne type årsaksforklaringer er et resultat av kulturell læring i vestlige samfunn der det legges vekt på individet og individets ansvar (Ekeland, 2022).

En slik individualisert måte å attribuere klienters problemer på skaper negative egenskapsforklaringer, og går på tvers av både Ekelands (2022) prosessorienterte tilnærming til konflikt og de sosialfaglige forståelsesmåtene som legger til grunn at individers utfordringer oppstår i et samspill mellom individuelle forutsetninger og situasjonen som individene befinner seg i (Ellingsen & Levin, 2015; Levin, 2022; Villadsen, 2004).

Mestringsstrategier som dette handler ikke om bakkebyråkratenes manglende engasjement for arbeidet eller familiene de er satt til å hjelpe (Lipsky, 2010). Slik også mitt datamateriale viser eksempler på, er mange bakkebyråkrater engasjerte fagpersoner som er opptatt av å gjøre en god jobb, men som blir utfordret av deres krevende og komplekse arbeidssituasjon.

4.7 Oppsummering av det teoretiske rammeverket

For å forstå barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker og hvordan de utfordrer barnevernets ansvarsfelt og mandat, har jeg brukt ulike teoretiske perspektiver og begreper. Avhandlingen er plassert innenfor et sosialkonstruktivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv som gjør at jeg forstår omsorgssvikt og konflikt som kulturelt betingende fenomener som er under stadig endring, og som gis ulik betydning innenfor ulike sosiale fellesskap. Som jeg vil komme tilbake til i neste kapittel fører et slikt perspektiv til at jeg har vært opptatt av å utforske barnevernsarbeidernes forståelser omkring arbeidet med barn som lever med alvorlige foreldrekonflikter, og hva de settes i sammenheng med. I løpet av analysen fant jeg at én utfordring var relatert til hvordan alvorlige foreldrekonflikter kunne forstås i tilknytning til omsorgssvikt. Jeg valgte på bakgrunn av det å bruke begrepet skjønn og Douglas (1997) bidrag om kategorisering, som teoretiske perspektiver for å utforske deres vurderinger og kategoriseringsarbeid. Siden avhandlingen viser at oppfølgingen av foreldrene er en annen utfordring for barnevernet, har begrepet arbeidsallianse gitt meg mulighet for å utforske deres beskrivelser av den profesjonelle hjelperelasjonen, og hvordan de tilnærmer seg foreldre i konflikt.

Som velferdsinstitusjon setter barnevernet noen rammer for barnevernsarbeideres handlinger og hvordan de kan hjelpe familiene. Deres arbeid er preget av mange potensielle konfliktlinjer og Lipskys (2010) bidrag har vært nyttig for å forstå hvordan institusjonelt forankrede prosedyrer og rutiner kan skape dilemmaer og komme i konflikt med barnevernsarbeideres sosialfaglige idealer. Likevel er det viktig å understreke at barnevernsarbeidere er sosiale aktører med individuelle personligheter som ikke er tvunget til å handle i tråd med stereotype oppfatninger av den byråkratiske rollen. De kan forhandle om hva deres rolle skal innebære, og bruke det skjønnsmessige handlingsrommet til å hjelpe familier på måter i tråd med prinsipper i sosialfaglig yrkesutøvelse (Maynard-Moody & Musheno, 2003, 2012; Mik-Meyer, 2018).

5. Metode

Dette kapitlet belyser avhandlingens metodiske design. Siden det vitenskapsteoretiske ståstedet jeg gjorde rede for i det forrige kapitlet har betydning for hvordan jeg betrakter virkeligheten og hva jeg har vært opptatt å få kunnskap om, starter jeg med en kort redegjørelse av hvordan jeg knytter dette ståstedet til studiens metodiske tilnærming. Jeg vil deretter presentere rekrutteringsprosessen, intervjuguiden og hvordan jeg har gjennomført intervjuene. Deretter vil jeg belyse hvordan jeg har analysert det empiriske materialet før jeg diskuterer egen forskerposisjon, de etiske sidene ved studien og dens styrker og svakheter.

5.1 Metodisk tilnærming

For å undersøke barnevernsarbeidernes forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver og hva de ble satt i sammenheng med ble fokusgruppeintervjuer og individuelle intervjuer valgt. Fokusgruppeintervjuer skaper data gjennom interaksjonen mellom informantene, eller intervjupersonene, rundt temaet som forskeren har bestemt (Morgan, 2010, s. 6). En særlig styrke ved denne formen for intervjuer er at informantene gis anledning til å dele, sammenlikne og diskutere og utdype hverandres erfaringer. De har som mål å få frem ulike synspunkter og perspektiver, uten nødvendigvis å komme frem til en enighet (Kvale & Brinkmann, 2015). Samtidig er metoden egnet til å få fram informantenes holdninger, følelser og spontane meninger som ellers kan være vanskelig for en forsker å få tilgang til (Halkier, 2016; Morgan, 2010). Individuelle intervjuer på sin side gir forskeren mulighet for å utforske hvordan intervjupersonene forstår og opplever verden fra sitt perspektiv (Fog, 1998). De gir informantene mulighet for å fortelle sammenhengende historier og utdype sine beskrivelser og refleksjoner.

Begge intervjuformene er aktive intervjutilnærminger og sosiale møter, der mening blir skapt og forhandlet fram mellom informantene, og mellom informantene og den som intervjuer (Holstein & Gubrium, 1995). Kunnskapsproduksjonen er ikke bare et resultat eller produkt av samhandlingen mellom forskeren og de som intervjues. Informantene er som tidligere nevnt del av en sosial praksis som gjør at de snakker fra bestemte posisjoner under intervjuene (Järvinen, 2005; Kvale & Brinkmann, 2015; Neumann & Neumann, 2012). En slik måte å forstå (forsknings)kunnskap på bygger på en antakelse om at kunnskap så vel som den sosiale virkeligheten konstrueres gjennom sosial samhandling, språket og måten mennesker sorterer og kategoriserer informasjonen på (Berger & Luckmann, 1967; Burr, 2003; Douglas, 1997).

Avhandlingen har altså som teoretisk premiss at barnevernsarbeideres meninger ikke er et resultat av en indre prosess hos den enkelte, men at den konstrueres og endres gjennom sosial samhandling i bestemte kontekster (Blumer, 1986). En sosialkonstruktivistisk tilnærming går dermed bort fra den tradisjonelle (positivistiske) forståelsen om at intervjuene kan avdekke en sannhet om hvordan noe *er*, eller finne informantenes *egentlige* mening om for eksempel alvorlige foreldrekonflikter (jf. Hacking, 1999). Siden jeg forstår forskningskunnskap som et kontekstavhengig fenomen som skapes og utvikles i samhandlingen mellom forskeren og de de som intervjues (Justesen & Mik-Meyer, 2012), har jeg vært opptatt av å innta rollen som den *reisende*, der jeg har utforsket informantens kollektive erfaringer, og hvordan disse kan forstås i lys av den institusjonelle konteksten som de er en del av (Burr, 2003; Fine, 1993; Justesen & Mik-Meyer, 2012; Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg vil nå belyse hvordan jeg metodisk har gått fram.

5.2 Temalisten og intervjuguiden

Jeg laget en intervjuguide til de individuelle intervjuene (jf. vedlegg 5) og en temaliste (jf. vedlegg 4) til fokusgruppene med spørsmål som skulle innlede til drøfting og utveksling av erfaringer mellom barnevernsarbeiderne (Halkier, 2010). Både intervjuguiden og temalisten var semistrukturerte med åpne spørsmål slik at jeg kunne få fram ulike temaer i tilknytning til barnevernets ansvarsfelt og oppgaver slik barnevernsarbeiderne opplevde det (Kvale & Brinkmann, 2015). De var begge en viktig hjelp for å holde fast ved og følge opp temaer som er relevante for problemstillingen, og er brukt som rettesnor under intervjuene. Intervjuguiden og temalisten var tilpasset den enkelte intervjuformen, men var tematisk sett like (jf. vedlegg 3 og 4). Det betyr at spørsmålene i temalisten ble formulert på en måte som åpnet for at informantene kunne beskrive, drøfte og utveksle erfaringer (Halkier, 2016).

Jeg stilte innledningsvis spørsmål om selve barneverntjenesten, hvor stor den var og hvordan de organiserte arbeidshverdagen for å kontekstualisere intervjuene og få innblikk i de organisatoriske rammebetingelsene. Jeg spurte også om informantenes yrkes- og utdanningsbakgrunn, hva de opplevde som fordeler og ulemper ved arbeidet så vel som hva de mente var viktig når de lagde en plan for arbeidet med familiene i de ulike fasene av saksbehandlingen. Den andre delen av intervjuguiden dreide seg om hjelpetiltak, hvordan informantene oppfattet hjelpetiltaksarbeidet og om de syntes at barneverntjenesten hadde tiltak som kunne hjelpe familiene med deres ulike og sammensatte problemer. Målet med spørsmålene var å få kunnskap om eller hvordan barnevernstjenestenes tilgjengelige ressurser

eller mangel på sådanne hadde betydning for informantens forståelser av klientenes situasjon og informantenes oppfatninger om hva som falt innenfor og utenfor barnevernets ansvarsfelt.

For å undersøke hvilke utfordringer informantene sto overfor og hva disse ble satt i sammenheng med (Lipsky, 2010; Løchen, 1976), stilte jeg spørsmål om hvorvidt de opplevde å ha tilstrekkelig frihet til å utføre arbeidet slik de ønsket, og om det var noe de ville gjort på en annen måte. Siden det i studien var viktig å få belyst ulike sider ved barnevernets ansvarsfelt og oppgaver stilte jeg spørsmål som var ment å skape refleksjon og beskrivelser av barnevernets kjerneoppgaver, om det var noen oppgaver og saker barnevernsarbeiderne mente at falt utenfor barnevernets ansvarsfelt, om det var saker og oppgaver de mente barnevernet burde jobbe med og om de opplevde å møte nye sakkategorier/familiesituasjoner/problemstillinger. Formålet med spørsmålene var samtidig å utforske hvilken betydning barnevernsarbeiderne tillia instanser som de samarbeidet med. Spørsmålene var ment å fange mange aspekter og var en blanding av å være fakta – og meningsorienterte.

Intervjuguiden ble prøvd ut på to tidligere kollegaer i forkant av intervjuene. Begge to hadde flere års erfaring fra barneverntjenesten og hadde jobbet med mange ulike saker. Formålet med pilotintervjuene var å se hvordan intervjuguiden fungerte og få et innblikk i hva som opptok dem. Intervjuene ble transkribert av meg i etterkant og lest gjennom flere ganger. Transkripsjonene fikk fram at intervjuguiden inneholdt for mange spørsmål, og at den innledende delen om barneverntjenestens organisering og informantenes utdanningsbakgrunn ble for omfattende sammenliknet med det jeg ønsket å undersøke. Jeg valgte dessuten å ta bort spørsmål som omhandlet tverrprofesjonelt samarbeid fordi begge de tidligere kollegaene spontant hadde snakket om dette temaet i tilknytning til tiltaksarbeidet. Jeg endret også på spørsmålsrekkefølgen for å skape bedre flyt mellom temaene.

5.3 Rekruttering av informanter

Rekrutteringen av informanter startet våren 2017 ved at jeg sendte invitasjonsbrev per epost til 19 tilfeldige utvalgte barnevernsledere på Østlandsområdet (se vedlegg 2). Flere av dem tok kontakt med meg etter at de hadde mottatt invitasjonen og det var kun noen få barnevernsledere jeg fulgte opp per telefon i etterkant for å høre om de kunne tenke seg å delta i studien. I tillegg ble noen av informantene rekruttert via mitt eget nettverk og private Facebookprofil ved at jeg la ut en invitasjon til undersøkelsen (jf. vedlegg 3). Flere av mine facebookvenner er eller har vært ansatt i ulike barneverntjenester, og statusoppdateringen

fungerte som en form for selvrekruttering der venner og venners venner postet innlegget på sine Facebookprofiler. Jeg rekrutterte i utgangspunktet fem informanter fra tre forskjellige barneverntjenester på Østlandet på denne måten, men den ene falt fra på grunn av sykdom.

Det var i alt 21 kontaktpersoner, 3 ledere, 5 mellomledere, en fosterhjems konsulent og en familieveileder som deltok i undersøkelsen. Informantene ble rekruttert via barnevernslederne med utgangspunkt i mine utvalgs kriterier, og alle bortsett fra tre av dem var kvinner. Valget om å la barnevernslederne velge ut hvem og hvor mange som skulle delta ble gjort på bakgrunn av tidligere erfaringer om at det er vanskelig å rekruttere informanter fra den kommunale barneverntjenesten (Vindegg, 2011). Intensjonen ved en slik tilnærming var altså at utvalgs kriteriene ikke skulle hindre rekrutteringsprosessen. Å rekruttere informanter gjennom ens eget nettverk reiser også spørsmål om representativitet og forskningsetikk. Selv om jeg rekrutterte fire informanter ved hjelp av eget nettverk kjente jeg dem ikke på forhånd, og de fikk på lik linje med de andre informantene informasjon om studien før intervjuene startet.

Utvalget representerer en bredde av barnevernansarbeidere både når det gjelder hvor lenge de hadde vært ansatt i tjenesten og hvilke oppgaver de var satt til å gjøre. Et flertall informanter hadde treårig sosialfaglig utdanning (sosionom eller barnevernspedagog), hvorav flere med videreutdanning innen rus -, psykisk helse eller traumebehandling. Noen hadde også mastergrad i sosialt arbeid eller familierapi. I tillegg var en utdannet sykepleier mens en annen var førskolelærer. Sykepleieren arbeidet som familieveileder mens førskolelæreren var ansatt som kontaktperson i tiltakssaker. Tre av informantene var ledere for enten undersøkelsesteamet eller tiltaksteamet, mens tre av dem hadde en mer overordnet lederrolle for hele tjenesten. De med lederposisjon hadde alle saksbehandlererfaring fra tidligere. Mange hadde mer enn ti års erfaring fra feltet og enkelte hadde arbeidet ved den samme barneverntjenesten i mange år. Noen av informantene arbeidet med tiltakssaker, mens andre var ansatt i undersøkelses - eller mottaksteamet. Når det gjaldt hjelpetiltaksarbeidet drev noen selv med råd og veiledning overfor familiene, mens andre hadde en mer administrativ og koordinerende rolle i sakene.

Barneverntjenestene som barnevernansarbeiderne arbeider ved varierte i størrelse og måten de var organiserte på. De var lokalisert i kommuner av ulik størrelse på mellom 11 000 -60 000 innbyggere og de representerte by- og landkommuner. Tjenestene representerer kommuner med demografiske og økonomiske forskjeller. To av barneverntjenestene ble beskrevet som

«fattige» i betydning av at hovedvekten av kommunens innbyggere hadde lavt inntektsnivå, mens resten av barneverntjenestene var lokalisert i kommuner med høy eller gjennomsnittlig inntekt. Ved noen barneverntjenester jobbet barnevernsarbeiderne etter den såkalte generalistmodellen. Det vil si at de arbeidet med hele spekteret av barneverntjenestens ansvarsområder der de fulgte familiene gjennom ulike faser⁴ av saksbehandlingen (Bufdir, 2016; Rød & Heggdalsvik, 2016). Andre tjenester var organisert etter en spesialistmodell, der barnevernsarbeiderne arbeidet med temaer eller familier i de spesifikke fasene av saksbehandlingen slik som undersøkelses- eller tiltaksfasen. Mitt inntrykk var at det var en glidende overgang mellom temaene i tjenestene, og at barnevernsarbeiderne som var ansatt på kontorer som var organisert etter en spesialistmodell behandlet undersøkelses- og tiltakssaker om hverandre.

Når det gjaldt arbeidet med bekymringsmeldinger hadde alle barneverntjenestene ansatt personer som hadde spesialisert seg på meldingsarbeidet. Noen av dem brukte Øyvind Kvellos (2007) kartleggingsmal i undersøkelsesarbeidet, mens andre kontorer hadde utviklet egne rutiner for undersøkelsene. Ved én barneverntjeneste ble sakenes alvorlighetsgrad kategorisert som «røde», «gule» eller «grønne». Ut fra deres beskrivelser kunne de grønne sakene tolkes som hjelpetiltakssaker, mens de røde og til dels de gule sakene så ut til å gå innunder det som betegnes som kjernebarnebarnevernet (Kojan & Fauske, 2011). Ved fem barneverntjenester benyttet barnevernsarbeiderne private aktører som drev med råd og veiledning i familier der det var stor bekymring for barnets omsorgssituasjon. To barneverntjenester hadde ansatt familieterapeuter og/eller psykologer som arbeidet med oppfølging og utredning av familiene, men ingen av disse deltok i studien.

5.4 Gjennomføring av intervjuene

Jeg foretok til sammen 6 fokusgruppeintervjuer, og hver barneverntjeneste utgjorde hver sin fokusgruppe bortsett fra ved ett kontor der jeg intervjuet to fokusgrupper med to ukers mellomrom. Den første fokusgruppen besto av fire ledere mens den andre gruppen var satt sammen av kontaktpersoner fra ulike team. I tillegg intervjuet jeg to barnevernsarbeidere sammen. Dette var opprinnelig ment å være et fokusgruppeintervju, men ble gjennomført med to informanter siden den tredje informanten meldte frafall på grunn av sykdom samme dagen som intervjuet skulle gjennomføres. To informanter er for få til å kunne betegnes som en fokusgruppe (Morgan, 2010), men jeg brukte likevel temalisten som utgangspunkt for dette

⁴ Bufdir deler saksbehandlingen i tre ulike faser: bekymringsmelding, undersøkelse, tiltak og oppfølging

intervjuet. Fokusgruppeintervjuene ble gjennomført i 2017, og ble foretatt hos barneverntjenesten. Temalisten ble brukt som utgangspunkt for alle intervjuene og i gjennomsnitt varte de i litt over én time. Jeg la opp til at informantene kunne dele erfaringer og diskutere nokså fritt, og for å unngå at det ble unaturlige brudd i diskusjonene stokket jeg om på spørsmålene underveis. For å etablere en relasjon, var det viktig at alle skulle føle seg respektert, hørt og lyttet til. De fleste ga uttrykk for at deltakelsen i fokusgruppene var en positiv opplevelse, og begrunnet dette med at fikk mulighet for å reflektere over temaer på en annen måte enn de til daglig fikk gjort. Jeg tok notater underveis som jeg brukte som utgangspunkt for å oppsummere fokusgruppene for å forsikre meg om at mine opplevelser og fortolkninger samsvarte med informantenes opplevelser av det de hadde diskutert (Wibeck, 2011). Jeg brukte også notatene i det senere analysearbeidet.

Til tross for at jeg ønsket å ha en løs strukturering i gjennomføringen av fokusgruppene har jeg hatt ulik grad av det Morgan (2010) beskriver som moderatorinvolvering. I flere av gruppene hadde jeg en forholdsvis tilbaketrukket rolle for å gi informantene mulighet til å dele og diskutere sine erfaringer og temaer som opptok dem. Samtidig måtte jeg i to av gruppene stille flere oppfølgingsspørsmål i den innledende fasen for å få i gang diskusjonene. Likevel var et kjennetegn ved nesten alle fokusgruppene at mange hadde mye de ønsket å formidle og at det var høyt aktivitetsnivå i gruppene. I en fokusgruppe brukte for eksempel informantene mye tid på å diskutere det de opplevde som urimelige arbeidsbetingelser, mens de i andre fokusgrupper trakk fram at barnevernet ofte ble sittende med saker som andre instanser ikke ville eller kunne behandle.

Intervjuet med to informanter ga rike og detaljerte beskrivelser om deres arbeid med og erfaringer fra alvorlige foreldrekonfliktsaker i form av fyldige skildringer av informantens tanker, handlinger så vel som den institusjonelle konteksten (Geertz, 1983). Informantene var ansatt i en barneverntjeneste som mottok mange bekymringsmeldinger som omhandlet alvorlige foreldrekonflikter. De hadde begrenset kjennskap til hverandre siden de jobbet i hvert sitt team (henholdsvis undersøkelses- og tiltaksteamet), og de var opptatt av å dele erfaringer og synspunkter rundt arbeidet med sakene. Intervjuet ga derfor rike beskrivelser av arbeidet fra både kartleggings- og tiltaksarbeidet, og hvilke utfordringer de møtte. Jeg foretok også et fokusgruppeintervju med tre mellomledere i juni 2018 som tok kontakt med meg fordi de ønsket å delta i studien. På dette tidspunktet var jeg godt i gang med analysearbeidet, og jeg bestemte meg for å presentere mine funn for å få bedre innsikt i hvordan barnevernet undersøker og tar beslutninger om foreldres omsorgsutøvelse i disse familiene.

Intervjuet kan betegnes som en form for respondentvalidering (se Slettebø, 2020) der informantene fikk mulighet for å gi tilbakemeldinger på valg av tema og mine analyser. Imidlertid opplevde jeg dette som et mindre vellykket intervju der jeg erfarte at informantene ikke delte mitt engasjement rundt tematikken. De var godt kjent med alvorlige foreldrekonflikter fra deres arbeid i andre barneverntjenester, men de hadde ikke så mange foreldrekonfliktsaker ved dette kontoret. Det handlet ifølge dem om at konflikter mellom foreldre ikke ble ansett som alvorlige nok til at de ble tatt inn i barnevernet i tillegg til at denne gruppen foreldre i liten grad ble meldt til eller henvendte seg til barnevernet for å få hjelp. På tross av det jeg under intervjusituasjonen oppfattet som informantenes lave engasjement for sakene, oppdaget jeg i analysen av datamaterialet at intervjuet meg likevel rike beskrivelser av hvordan de undersøkte og vurderte alvorlige foreldrekonflikter.

I tillegg til fokusgruppene foretok jeg 6 individuelle semistrukturerte intervjuer som ble gjennomført i lokalene til de ulike barneverntjenestene. De ble foretatt parallelt med fokusgruppene, men ingen av disse informantene deltok i fokusgruppeintervjuene. Lengden på intervjuene varte mellom en til to timer, avhengig av hvor mye den enkelte hadde å si. Intervjuene tok utgangspunkt i intervjuguiden (se intervjuguide vedlegg 4), der jeg som nevnt var opptatt av deres beskrivelser og refleksjoner rundt ulike sider ved barnevernets ansvarsfelt og oppgaver. Selv om jeg fulgte intervjuguiden forsøkte jeg å tilstrebe en dialogisk intervjuform som likner en samtale (Kvale & Brinkmann, 2015). Siden studien hadde et eksplorativt design var tanken å la informantene snakke relativt fritt slik at jeg kunne følge dem i deres beskrivelser, assosiasjoner og tankesprang.

Jeg opplevde at de individuelle intervjuene i større grad enn fokusgruppeintervjuene åpnet for at jeg kunne stille oppfølgingsspørsmål til informantene, og at de kunne snakke mer utdypende om temaer som opptok dem. Spesielt ga det ene intervjuet med en erfaren kontaktperson detaljerte og rike beskrivelser om hennes erfaringer fra blant annet arbeidet med foreldrekonflikter. Intervjuet varte til sammen i nærmere to timer. Underveis i intervjuet inviterte informanten spontant en kollega som arbeidet i tiltaksteamet inn i intervjuet. Det handlet om at denne kollegaen hadde erfaring fra omsorgsplasseringer og hvorvidt barneverntjenesten hadde fremmet sak om omsorgsovertakelse i familier med alvorlige konflikter. Denne delen av intervjuet kan minne om et gruppeintervju der barnevernsarbeiderne delte sine erfaringer og synspunkter med hverandre uten innblanding fra meg. Ettersom intervjuene ble gjennomført erfarte jeg at foreldrekonflikter var et tema som gikk igjen når de snakket om barnevernets ansvarsfelt og oppgaver, og under de fire siste

intervjuene stilte jeg flere oppfølgingsspørsmål når de delte sine erfaringer fra arbeidet med og erfaringer fra alvorlige foreldrekonfliktsaker. Ved at jeg stilte flere oppfølgingsspørsmål om denne sakskategorien har de fungerte som oppfølgingsintervjuer der jeg var opptatt av deres beskrivelser om sakene samtidig som jeg på dette tidspunktet ennå ikke hadde spisset avhandlingen inn mot alvorlige foreldrekonflikter spesifikt.

Det er ulike grunner til å kombinere intervjuetoder (Morgan, 2010), og for denne studien var målet at de to intervjuformene kunne utfylle hverandre. De første tre individuelle intervjuene ble brukt som pilotintervjuer og fant sted før det første fokusgruppeintervjuet. Fokusgruppeintervjuene bidro som nevnt til et mangfold av meninger som ikke alltid ble utdypet. Av den grunn valgte jeg å følge opp enkelte temaer i de individuelle intervjuene. For eksempel oppfordret jeg informantene til å gi mer utdypende beskrivelser av deres erfaringer fra og synspunkter på arbeidet med denne gruppen familier. Dette hadde som nevnt en sammenheng med at fikk en antakelse om at alvorlige foreldrekonfliktsaker trolig kunne settes i sammenheng med deres forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver.

5.5 Analyse av datamaterialet

Alle intervjuene ble tatt opp digitalt og senere transkribert av meg og en masterstudent. Analysen baserer seg på gjentatte lesninger av transkripsjonene der jeg gjorde meg godt kjent med datamaterialet. I den innledende analysefasen forholdt jeg meg ganske åpent til datamaterialet med henblikk på hvordan det kunne belyse avhandlingens problemstilling og overordnede tematikk. Siden intervjuguiden belyste ulike temaer som berørte barnevernets ansvarsfelt og oppgaver var det ikke klart at det var barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker som skulle bli avhandlingens hovedtema. Ettersom analysearbeidet utviklet seg ble det tydelig for meg at barnevernsarbeidernes erfaringer og utfordringer med alvorlige foreldrekonfliktsaker var et gjennomgående tema som berørte forholdet mellom barnevernets versus familievernets ansvarsfelt, barnevernets tilnærminger og terskelvurderinger. Datamaterialet var rikt og det var andre temaer, slik som deres opplevelser av tverrfaglig samarbeid eller rolleforståelser som kunne ha bidratt til å belyse andre sider ved barnevernets ansvarsfelt og oppgaver, men siden jeg ønsket å gjøre grundige analyser av deres arbeid med denne sakskategorien bestemte jeg meg for å velge bort dette.

Informantenes beskrivelser av arbeidet med alvorlige foreldrekonfliktsaker⁵ ble etter hvert samlet i et eget dokument, og deretter tematisk analysert etter Braun og Clarkes (2006) tematiske analysemodell. Tematisk analyse handler om å sortere og kategorisere meningsinnhold og er beskrevet som en fleksibel tilnærming som lar seg kombinere med ulike epistemologiske tradisjoner slik som et sosialkonstruktivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv (Braun & Clarke, 2006). Analysearbeidet foregikk over en lengre periode i en runddans mellom empiri og teori (Wadel, 2014) der jeg tok flere notater i tillegg til at jeg leste teori og forskningslitteratur. Min framgangsmåte kan betegnes som en abduktiv prosess der datamaterialet var med på å påvirke valget av teoretiske perspektiver samtidig som disse perspektivene har hjulpet meg i arbeidet med å fortolke informantenes utsagn (Järvinen & Mik-Meyer, 2017). De analytiske temaene som danner grunnlaget artiklene ble til underveis i en kombinasjon av å lage og finne (Album, 1996). Analyseprosessen var mindre skjematisk og mer prosessuell enn det som kommer fram i artiklene i og med at jeg beveget meg fram og tilbake mellom de transkriberte intervjuene og litteratur som kunne tenkes å gi innganger til å forstå datamaterialet.

Som nevnt representerer familier med alvorlige foreldrekonflikter en kompleks sakskategori der det kan forekomme fysisk og psykisk vold mellom foreldre eller foreldre og barn. Fysisk vold ble derimot i liten grad tematisert og diskutert av informantene, og dette funnet har ført til at jeg i avhandlingen belyser saker der alvorlige foreldrekonflikter i seg selv blir definert som en risikofaktor og årsaken til at barnevernet er i kontakt med familiene. Avgrensingen er et resultat av at informasjon om vold i tilknytning til foreldres konflikter ble omtalt og kategorisert som «voldssaker». Jeg tolker dette funnet som et uttrykk for at vold i familier med alvorlige foreldrekonflikter ikke skapte de samme diskusjonene om hva om er barnevernets ansvarsfelt og oppgaver. Studien retter seg også mot barnevernets arbeid med familier som befinner seg grenseområdet mellom velferdsbarnevernet som omhandler forebygging og hjelpetiltak for å bedre barns livssituasjon, og kjernebarnevernet som dreier seg om å beskytte barn fra omsorgssvikt og risiko (Kojan, 2011; Marthinsen, Kojan, et al., 2013). Dette har en sammenheng med at det var disse sakene barnevernsarbeiderne var opptatt av å diskutere.

⁵ Datamaterialet inneholder beskrivelser av minst 11 alvorlige foreldrekonfliktsaker. Det framkommer imidlertid ikke av datamaterialet om barnevernsarbeidernes beskrivelser i de enkelte intervjuene bygger på deres erfaringer fra arbeidet med én eller flere foreldrekonfliktsaker.

Det er også viktig å nevne at sakene som er beskrevet i mitt materiale i mange tilfeller er meldt til barnevernet av foreldrene selv, politiet eller barnevernsvakten. Når det gjelder barnevernsvakten, har foreldrene ofte tatt kontakt i helger eller på kveldstid fordi de enten ikke har klart å løse sine uenigheter omkring samvær, eller fordi den ene forelderens kan ha hatt/fremsatt bekymringer for barnets omsorgssituasjon hos den andre parten. I andre tilfeller har barnehagen, skolen eller Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) har meldt sakene til barnevernet, mens familievernnet i liten grad ser ut til å melde sine bekymringer til barnevernet. I tillegg har barnevernsarbeiderne i et par av sakene kommet i kontakt med familiene fordi de er blitt pålagt av domstolen å føre tilsyn under samvær.

For hver artikkel har jeg brukt ulike teoretiske perspektiver for å fortolke datamaterialet. I artikkel én, der jeg utforsker barnevernets arbeid med foreldre i konflikt, har jeg brukt den britiske forskeren Fergusons (2016) bidrag om «terapeutisk vindu», eller det Bordin (1979) definerer som arbeidsallianse, som analytiske perspektiver for å forstå beskrivelsene av tiltaksarbeidet og den profesjonelle hjelperelasjon. Dette var ikke et analytisk perspektiv jeg hadde bestemt meg for på forhånd, men som etter hvert framsto som egnet for å forstå deres beskrivelser av arbeidet med foreldrene. I tillegg ble teoretiske perspektiver på konflikt og forskning om konflikthåndtering fra meklingsfeltet brukt som analytisk bakteppe for å kaste lys over barnevernsarbeidernes tilnærminger og utfordringer (Cashmore & Parkinson, 2011; Glasl, 1999). Deres opplevelser av arbeidet ble også sett opp mot deres beskrivelser av de organisatoriske rammebetingelsene, og det store arbeidspresset som flere var opptatt av å diskutere.

Den andre artikkelen presenterer analyser av barnevernsarbeidernes vurderinger av barns omsorgssituasjon og hvorvidt foreldres konflikter er skadelig for barn. For å utforske deres beskrivelser av dette vurderingsarbeidet brukte jeg og min veileder og medforfatter Cecilie Basberg Neumann skjønn som analytisk begrep. I tillegg ble tidligere forskning om forhold som påvirker barnevernets vurderinger og beslutninger benyttet som analytisk bakteppe (Bernard, 2019; Heggdalsvik et al., 2018; Kojan, 2010; Munro, 2002; Wilkins, 2015). Denne forskningen hjalp oss til å komme på sporet av hvilken betydning sosial klasse har for barnevernsarbeidernes forståelser av foreldres omsorgsutøvelse, og hvordan konflikter kan skade barn (Sudland & Neumann, 2020). Med sosial klasse mener vi foreldres utdanningsnivå og inntektsgrunnlag så vel som deres sosiale og kulturelle kapital slik begrepene brukes av Pierre Bourdieu (2006).

I den tredje artikkelen utforsker jeg hvordan informantene undersøker meldinger som omhandler alvorlige foreldrekonflikter. Valget om å belyse dette temaet var påvirket av arbeidet med den andre artikkelen der vi ikke fikk belyst hvordan barnevernet kartla barns omsorgssituasjon. Her bidro det jeg så på som barnevernsarbeidernes uklare eller mangelfulle beskrivelser av kartleggingsarbeidet til å vekke min interesse for hva de la vekt på i undersøkelsene av barns og familienes situasjon. I analyseprosessen brukte jeg barnevernloven, offentlige retningslinjer og tidligere forskning om barnevernets undersøkelser (Bergman & Rejmer, 2017a; BLD, 2006a, 2009b, 2016a; Heggdalsvik et al., 2018) som bakteppe for å forstå rammene for deres arbeid og hvordan de handlet. Denne avsluttende runden av analysearbeidet foregikk over en lengre periode, og valget om å bruke Lipskys (2010) bidrag om bakkebyråkratiet som teoretisk rammeverk utviklet seg etter hvert. Hans bidrag viste seg godt egnet til å belyse og kontekstualisere barnevernsarbeidernes handlingsbetingelser og dilemmaer, og hvordan de håndterte disse dilemmaene.

5.6 Å forske på eget felt – å balansere mellom nærhet og distanse

I kvalitativ forskning diskuteres det om intervjuer kan produsere objektiv kunnskap som kan generaliseres. Objektivitet er et flertydig begrep og kan i forskningsmessig sammenheng forstås som frihet fra ensidighet og noe som lar seg etterprøve. Siden det i kvalitative forskningsintervjuer er vanskelig å etterprøve kunnskapen blir objektivitet knyttet til refleksiv objektivitet som handler om at forskeren reflekterer over og synliggjør sitt eget bidrag i produksjonen av kunnskap (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette krever at forskeren er bevisst sin egen førforståelse og fordommer slik at han eller hun kan ta velinformerte valg (Neumann og Neumann, 2012). Ifølge en hermeneutisk tradisjon er fordommer en viktig forutsetning for at mennesker skal forstå (Thomassen, 2011). Nettopp fordi det er et viktig at forskeren reflekterer over og synliggjør disse uunngåelige fordommene, vil jeg i det følgende belyse og diskutere min egen forskerposisjon, og hvordan min førforståelse kan ha påvirket både intervjusituasjonen og mine analyser av datamaterialet.

Min rolle som forsker har vært påvirket av at jeg har hatt en *innsidekjennskap* til barnevernsfeltet fordi jeg hadde jobbet mange år i den kommunale barneverntjenesten før jeg startet på doktorgraden. Jeg hadde god kjennskap til barnevernet, det juridiske rammeverket og diskursene som preger fagfeltet. Jeg har i tillegg erfaring fra å arbeide med alvorlige foreldrekonfliktsaker, og jeg har vært med på fagmøter der vi har hatt faglige diskusjoner om

barnevernets rolle. I tillegg har jeg vært med som støtteperson på et kartleggingsmøte hos en barneverntjeneste i forbindelse med at en person i mitt eget nettverk gikk gjennom et vanskelig samlivsbrudd. Barnevernsmøtet fant sted under arbeidet med doktorgraden. Selv om denne samtalen ikke inngår i avhandlingen, ga den meg likevel mulighet for å reflektere over barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonflikter fra denne personens og barnas perspektiv.

I kvalitativ forskning, slik som i intervjustudier, har det vært diskutert det hvor nært forskeren kan og bør være til eget forskningsfelt, og om forskeren kan stå i fare for å rammes av *hjemmeblindhet* i møte med informantene og når intervjumaterialet skal analyseres (Fangen, 2010; Føystad, 2003; Van Ginkel, 1994; Wadel, 2014). Hjemmeblindhet handler om at forskeren ikke har tilstrekkelig distanse til å fange viktige aspekter ved informantens liv eller gripe det selvfølgelige ved det som undersøkes. Gullestad (1984) sier som følger om sin egen rolle i feltarbeidet hun gjorde i egen hjemby:

“The likeness implies a danger of taking too much for granted. The fact that I belong to the same overall culture and society may easily make me blind to important features of the lives of my informants. Anthropologists often hold that one needs greater cultural contrasts, a totally foreign and “exotic” culture to grasp its patterns” (Gullestad, 1984, s. 59).

Når det gjelder forskerens møte med feltet argumenterer Album (1996) for at forholdet mellom forskeren og informantene bør være nært og distansert på samme tid. Med det mener han at forskeren må oppnå en fortrolighet til informantene, og komme nært nok for å forstå informantens verden. Samtidig må forskeren ha tilstrekkelig distanse for å unngå å bli rammet av hjemmeblindhet og forhindre at informantenes begreper blir erfaringstomme (Album, 1996; Fangen, 2010; Wadel, 2014). Et eksempel på hjemmeblindhet fra min egen studie var at jeg oppdaget at jeg i de første to pilotintervjuene med mine tidligere kollegaer ikke alltid sjekket nærmere hva de mente fordi jeg trodde jeg skjønnte hva de mente. Av den grunn oppfordret jeg informantene i de neste intervjuene å gi eksempler, eller utdype det de sa, dersom jeg synes de ble for generelle eller implisitte i sine beskrivelser. Et annet eksempel var at jeg under analysen av datamaterialet oppdaget at jeg hadde «blinde flekker» angående hvilken betydning sosial klasse og kjønn kan ha hatt for informantens vurderinger av foreldres omsorgsutøvelse i familier med alvorlige foreldrekonflikter. Det innebærer at jeg kanskje ikke i tilstrekkelig grad har stilt oppfølgingsspørsmål når de har snakket om foreldres sosioøkonomiske status. Jeg mener likevel at jeg har fått belyst hvilken betydning sosial klasse har hatt for barnevernsarbeidernes vurderinger og beslutninger i disse sakene.

Samlet sett synes jeg at jeg har klart å pendle, eller balansere, mellom nærhet og distanse til mitt eget forskningsprosjekt gjennom forskningsprosessen, der jeg opplevde at min nærhet til feltet ga meg flere fordeler enn ulemper. Blant annet erfarte jeg at den lange erfaringen som barnevernsarbeider har gitt meg nyttig kunnskap om det å samtale med mennesker i ulike situasjoner og bygge tillit gjennom korte møter (Fog, 1998). Jeg identifiserte meg også med informantene som yrkesgruppe, og opplevde at vår felles fagterminologi gjorde det lett å bygge tillit til dem. Vår felles erfaring fra barnevernet førte trolig til at tonen mellom oss var lett, og vi kunne spøke og snakke om arbeidet på måter som jeg kanskje ikke kunne gjort dersom jeg hadde forsket på et fremmed fagfelt. Men på tross av dette synes jeg ikke det var vanskelig å holde tilstrekkelig distanse til informantene. Det hadde en sammenheng med, slik også Egelund (1997) erfarte da hun forsket på sitt eget barnevernsfelt i Danmark, at forskerrollen var noe annet enn å være barnevernsarbeider. For det første møtte jeg informantene av forskningsmessige grunner, og utover de første to pilotintervjuene, hadde jeg ingen kjennskap til dem. For det andre opplevde jeg at informantene tilla meg rollen som forsker, og at de så på meg som en person som kunne «tale deres sak» overfor utdanningsinstitusjonene og myndighetene. For det tredje var barneverntjenestene organisert ulikt, og de benyttet kartleggingsmetoder og tilnærminger som var ukjente for meg.

Når det kommer til analysearbeidet er det viktig at forskeren har tilstrekkelig distanse til å analysere datamaterialet for å kunne oppdage og sette ord på det selvfølgelig, og for å løfte analysen fra det trivielle (Album, 1996; Neumann & Neumann, 2012). Dette handler om at forskeren skal tolke materialet på måter som bryter med informantenes forståelser, og dermed tilføre deres beskrivelser ny forståelse (Fangen, 2011). En slik distanse fordrer at forskeren har kjennskap til metoden, hvordan datamaterialet kan analyseres og at forskeren kan bruke kunnskapen på en komparativ og systematisk måte (Gullestad, 1984). For å skape analytiske distanse til mitt eget datamateriale leste jeg forskning fra andre fagfelt og profesjonskulturer slik som Finstads (2013) studie av politiets arbeid og politiblikk, og Neumanns (2009) doktorgradsavhandling om helsesøstres handlingsbetingelser for å skape analytisk distanse til datamaterialet. Dette hjalp meg å se barnevernsfeltet og profesjonskulturen som jeg har vært en del av med «nye øyne». Jeg har lest meklings- og konfliktlitteratur for å få økt forståelse om konflikt og konflikthåndtering. Dette ga meg ny kunnskap om at konflikt er et sammensatt fenomen som kan forstås som et resultat av samhandling og vanskelige situasjoner (Ekeland, 2022; Glasl, 1999; Weingarten & Leas, 1987). Denne kunnskapen gikk på tvers av min egen førforståelse om at konflikt var forårsaket av foreldres personlige egenskaper og vanskelige

personligheter. I tillegg lærte jeg at foreldres alvorlige konflikter ikke nødvendigvis lar seg løse slik jeg tidligere har tenkt. Jeg har også løpende diskutert mine analyser med norske og amerikanske kollegaer som har inngående kunnskap om barnevernfeltet som en måte å få fram andre eller flere perspektiver.

5.7 Ethiske refleksjoner

Studien er godkjent av Norsk Senter for forskningsdata i forkant av intervjuene (vedlegg 1). Alle deltakerne har mottatt informasjonsskriv med generell informasjon om studien (vedlegg 2). Ved oppstart av intervjuene fikk informantene ytterligere informasjon om studien, min taushetsplikt som forsker og at de hadde lov til å trekke seg fra undersøkelsen underveis. Alle informantene skrev under på samtykke og alle samtykket muntlig til at intervjuene ble elektronisk tatt opp. Det er viktig at informantene har tillit til at forskeren oppbevarer informasjonen på en forsvarlig måte, og at den ikke kan spores tilbake til dem (Kvale & Brinkmann, 2015). For dette forskningsprosjektet har disse prinsippene blitt ivaretatt ved at jeg har lagret det transkriberte materialet på min passordlåste datamaskin. Selv om det i forskningsetikken er tatt til orde for at ansatte i velferdsinstitusjoner ikke har krav på anonymisering (Andreassen, 2004; Vike, 2001), har jeg ved framstillingen av det empiriske materialet valgt å gi barnevernsarbeiderne fiktive (engelske) navn, og jeg har utelatt informasjon som kan føre til at barneverntjenestene vil gjenkjennes.

Men til tross for anonymiseringen vil barnevernsarbeiderne likevel kunne kjenne seg selv igjen, og et spørsmål for dem vil være om det de har sagt er satt inn i en verdig og relevant kontekst. Min intensjon har ikke vært å kritisere barnevernet eller å sette informantene i dårlig lys. Barnevernsarbeidere representerer en yrkesgruppe som er utsatt for mye kritikk, noe som kan føre til at deres profesjonelle selvfølelse blir svekket. For det andre er det heller ikke gitt at kritikk av barnevernet vil føre til at tjenestene vil bli bedre. Barnevernsarbeidere står ofte overfor svært komplekse og sammensatte saker som det ikke finnes entydige løsninger på, og de kan møte motstridende forventinger som kan sette dem i en vanskelig situasjon. Av den grunn har jeg forsøkt å presentere deres utsagn på en respektfull måte ved blant annet å peke på hvordan barnevernets rammebetingelser kan skape utfordringer og dilemmaer som barnevernsarbeidere er nødt til å løse (Lipsky, 2010). Likevel kan jeg ikke regne med full enighet av informantene. Barnevernet har mye makt, og kan i kraft av sin myndighetsutøvende rolle påføre barn og familier store belastninger og opplevelser av stress (Munro, 2002). Det er heller ikke gitt at barnevernet alltid vil kunne klare å forvalte makten på gode måter, og som forsker har jeg et ansvar for å løfte fram forhold som kan bidra til å

forbedre tjenesten, beslutningene og hjelpen som tilbys barn som lever i familier med alvorlige foreldrekonflikter.

5.8 Oppsummering

Formålet med kapittelet har vært å redegjøre for avhandlingens metodologi, forskningsdesign, gjennomføring av studien, analytiske tilnærminger og hvordan jeg kom fram til analysekategoriene. Dette handler altså om studiens reliabilitet og validitet. Reliabilitet innebærer å synliggjøre forskingsstrategien og den analytiske tilnærmingen slik at forskingsprosessen kan vurderes steg for steg (Bøttcher et al., 2018; Thagaard 2018), og på den måten fremstå som pålitelig. Med validitet mener jeg gyldigheten av konklusjonene i diskusjonen av funnene. Dersom en studiens gyldighet er god, innebærer det ifølge (Silverman 2017) at vi kan være rimelig trygge på at resultatene av undersøkelsen representerer virkeligheten som forskeren har studert på et deskriptivt nivå. Som nevnt er det også pekt på at det er vanskelig å etterprøve kunnskapen fra kvalitative intervjustudier (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette settes i sammenheng med at forskningskunnskapen skapes i samhandlingen mellom forskeren og informantene, noe som gjør det nærmest umulig å gjøre intervjuene på samme måte hver gang. Vi som forskere er forskjellige, og vil i kraft av det ha ulike vinklinger og påvirke intervjusituasjonen ulikt. I tillegg representerer analysene av datamaterialet en kompleks prosess som ikke så lett lar seg gjenta eller etterprøve av andre forskere (jf. Kvale & Brinkmann, 2015; Silverman, 2017; Thagaard, 2018). Formålet med kapittelet har derfor vært å synliggjøre forskingsprosessen for å få fram hvordan jeg har vært med på å skape kunnskap om barnevernets arbeid med alvorlige foreldrekonfliktsaker.

Intervjustudier er blitt kritisert for at de i begrenset grad lar seg generalisere (Kvale & Brinkmann, 2015). Det settes i sammenheng med at kvalitative studier, slik som denne, ofte bygger på små utvalg, som ikke vil være representative for en større populasjon. Samtidig er utvalget i denne studien variert med hensyn til at informantene arbeidet i barneverntjenester som var organisert på ulike måter og med ulike former for spesialiseringer, noe som gjør at funnene sannsynligvis vil være representative for flere barneverntjenester. I tillegg har avhandlingens forskningsgjennomgang vist til studier som beskriver tilsvarende funn. Likevel kan overførbarhet av intervjustudier med små utvalg være komplisert og Andenæs (2000) argumenterer for at tilstandsbilder, eller tykke beskrivelser, kan gi grunnlag for generalisering. Siden jeg i studien har forsøkt å gi slike tilstandsbilder av

barnevernsarbeidernes erfaringer og forståelser, og deretter fortolke hva de kan være et uttrykk for, kan mine funn gi grunnlag for generalisering.

Siden studien analyserer informantenes beskrivelser av deres arbeid med og vurderinger av alvorlige foreldrekonfliktsaker, gir ikke datamaterialet grunnlag for å si hvordan barnevernsarbeidere faktisk handler i praksis (Jerolmack & Khan, 2014). Mine beskrivelser av hvordan de handler bygger altså på deres beskrivelser, og spørsmålet er om deres beskrivelser gir et godt bilde av det som skjer i feltet. Det kan ha en sammenheng med at de ikke i tilstrekkelig grad beskriver sine handlinger eller at de framstiller dem som bedre enn de var i de faktiske situasjonene (Album, 2010; Engelstad, 2010). Jeg oppfattet imidlertid ikke at informantene bare ønsket å fortelle om vellykkede situasjoner eller gi et positivt bilde av barnevernet og dem selv som profesjonsutøvere. Flere var vel så opptatt av å få frem utfordringer og forhold de mente var med på å redusere kvaliteten på tjenestene, og som de skulle ønske var annerledes. Det er viktig å nevne at studiens mål heller ikke har vært å avdekke én sannhet eller å sørge for at all fakta kommer fram. Som nevnt innebærer den sosialkonstruktivistiske posisjonen et grunnleggende syn om at kunnskap ikke er nøytralt og objektivt, men noe som blir skapt i samhandling mellom mennesker og institusjonen som de er en del av. Et slikt perspektiv gjør at jeg anser barnevernsarbeidernes utsagn og diskusjoner som uttrykk for en institusjonalisert praksis som gjenspeiler organisasjonen de tilhører (jf. Berger & Luckman, 1967). Jeg har av den grunn vært vel så opptatt av hvordan barnevernet setter rammene for informantens handlinger og forståelsesmåter (Album, 1996; Järvinen & Mik-Meyer, 2005).

6. Funn: Sammendrag av artiklene

Studiens funn er presentert i avhandlingens tre artikler. Artiklene har på hver sin måte belyst barnevernsarbeidernes erfaringer, dilemmaer og utfordringer i arbeidet med alvorlige foreldrekonfliktsaker, og hvordan sakene bidrar til å utfordre barnevernets ansvarsfelt og oppgaver.

6.1 Artikkel 1: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets hjelpetiltak

“Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework”, Child and Family Social Work i 2020

Cecilie Sudland

Den første artikkelen handler om barnevernets arbeid med og oppfølging av separerte og fraskilte foreldre som har store konflikter rundt barnets bosted og samvær, og hvordan de skal følge opp barnet. Artikkelen bygger på kvalitative intervjuer med 31 barnevernsarbeiderne, og hensikten var å undersøke hvordan de hjelper foreldrene og hvordan de erfarer dette hjelpearbeidet. Problemstillingen var som følger: Hvilke dilemmaer og utfordringer er det barnevernsarbeiderne erfarer i arbeidet med foreldre i langvarige og fastlåste konflikter?

Analysene viser at alvorlige foreldrekonflikter kategoriseres som svært skadelig for barn og at barnevernet setter inn omfattende hjelpetiltak for å hjelpe familiene. Barnevernsarbeidernes bekymringer settes i sammenheng med det høye og vedvarende konfliktnivået, og at barnet ikke skjermes fra konfliktene. Analysen får videre fram at barnevernsarbeiderne i tråd med myndighetens anbefalinger (BLD, 2013) setter inn råd og veiledning for å hjelpe foreldrene å rette oppmerksomheten mot barnets behov og hvordan konflikten kan skade barnet. Imidlertid viser analysene at barnevernsarbeiderne erfarer at foreldrene i liten grad klarer å dra nytte av hjelpetiltakene. Dette har ifølge barnevernsarbeiderne en sammenheng med at foreldrene først og fremst er opptatt av egne behov framfor barnets behov, og at de ønsker hjelp av barnevernet til å endre den andre forelderens framfor dem selv. De opplever at foreldrene forsøker å skape allianser og støtte for sine perspektiver mot den andre parten, og det kan stilles spørsmål om hvordan barnevernsarbeidere kan hjelpe og styrke foreldrene i deres omsorgsutøvelse.

Slik tidligere forskning viser, representerer foreldrene det Seltzer og Seltzer (1983) betegner som fastlåste familiekulturer som trolig vil trenge hjelp og støtte over tid (jf. Ekeland, 2022), og artikkelen tematiserer hvorvidt barnevernsarbeiderne har de organisatoriske rammebetingelsene i form av tid og tiltak til å følge opp familiene. I likhet med tidligere studier (Jevne & Ulvik, 2012; Saini et al., 2019) forteller også barnevernsarbeiderne at sakene er følelsesmessig krevende å arbeide med. Blant annet opplever flere av de som ble intervjuet at de blir triangulert (Bowen, 1978) eller trukket inn i foreldrenes konflikter. Det krevende arbeidet fører til at noen forsøker å unngå sakene. Mine analyser tyder på at barnevernsarbeidere bør gis veiledning og emosjonell støtte slik at de kan snakke om og reflektere over egne følelser og hvordan det påvirker dem i deres profesjonelle møte med foreldre. Dette kan bidra til å styrke barnevernsarbeiderne i deres arbeid med foreldre som viser stor motstand mot endring (jf. Bion, 1984).

6.2 Artikkel 2: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets inngrepskriterier

“Should we take their children? Social workers’ negotiations of good enough care for children of high-conflict families” (2020)

Cecilie Sudland & Cecilie Basberg Neumann

Artikkelen “Should we take their children? *Social workers’ negotiations of good enough care for children of high-conflict families*” ble publisert i *The European journal of Social Work* i 2020. I denne artikkelen utforsker jeg og medforfatter Cecilie Basberg Neumann hvordan barnevernsarbeiderne vurderer tersklene for barnevernets inngripen. Vi benyttet skjønn (Molander, 2016) som et analytisk begrep, og vårt overordnede teoretiske utgangspunkt er forankret i et sosialkonstruktivistisk perspektiv. Dette perspektivet legger til grunn at barnevernsarbeidernes oppfatninger om skadelige oppvekstbetingelser er innleiret i sosiale, historiske, institusjonelle og kulturelle sammenhenger (Hacking, 1999).

Vårt første funn er at barnevernsarbeiderne kategoriserer foreldrekonflikter som en betydelig risikofaktor for barns utvikling, og at de i et flertall saker vurderer å overta omsorgen for barnet. Deres bekymringer er relatert til det høye og vedvarende konfliktnivået som har pågått i mange år, og at enkelte barn viser tegn til mistriivsel og skjevutvikling. Samtidig finner vi at det er utfordrende for barnevernsarbeiderne å vurdere konfliktenes alvorlighetsgrad. Dette setter vi i sammenheng med at konflikter representerer et tvetydig og sammensatt fenomen

som ikke så lett lar seg avgrense. På den ene siden er konflikter i forbindelse med skilsmisser og samlivsbrudd vanlig, mens de på den andre siden kan utvikle seg til å bli destruktive og påføre partene skade (Ekeland, 2022). Mye tyder dermed på at det er krevende for barnevernsarbeidere å skille mellom skadelige og ikke-skadelige konflikter.

Artikkelens andre funn handler om at det er vanskelig for barnevernsarbeiderne å vurdere foreldres omsorgskompetanse og hva som ligger til grunn for konfliktene. For eksempel forteller de at foreldrene, på tross av konfliktene, i mange sammenhenger framstår som engasjerte omsorgsutøvere som ivaretar barnet materialet og emosjonelt, og som ønsker å være mer sammen med barnet. Dette er altså en gruppe foreldre som vil delta i barnets liv og som kjemper for sine foreldrerettigheter. Et flertall foreldre har ifølge barnevernsarbeiderne høy utdanning og godt betalte jobber som ser ut til å ha fungert godt fram til konfliktene oppsto. Dette gjør at foreldrenes problemer og væremåter ikke så lett lar seg avklare og kategorisere opp mot barnevernlovens inngrepskriterier. Blant annet finner vi at barnevernsarbeiderne, på tross av at de kategoriserer foreldrene som psykiske syke, inntar det Woodcock (2003) beskriver som en overfladisk forståelse av foreldrenes problemer uten at de ser ut til å kartlegge dem nærmere. Vi finner også at barnevernsarbeiderne vegrer seg for å fremme sak om omsorgsovertakelse selv om de, i flere av sakene, vurderer det som nødvendig for å beskytte barnet.

Avslutningsvis peker vi på at nettopp fordi barnevernet må foreta komplekse analyser kan et tverrfaglig samarbeid trolig styrke barnevernets vurderinger av barnets omsorgssituasjon. Dette samarbeidet bør inkludere fastlegen og spesialisthelsetjenesten så vel som sakkyndige psykologer og/eller familiesentre som kan bistå barnevernet med en helhetlig utredning og diagnostisering av familiene.

6.3 Artikkel 3: Alvorlige foreldrekonflikter og barnevernets undersøkelser

“Child Protection Investigations of Child Custody Cases in Norway: Caseworkers’ obstacles and coping strategies” (2021)

Cecilie Sudland

Avhandlingens tredje artikkel er publisert i *Nordic Social Work Research* og utforsker hvordan barnevernet undersøker og kartlegger bekymringsmeldinger som omhandler familier

med alvorlige foreldrekonflikter. Artikkelen er basert på det samme datamaterialet som de to foregående artiklene og bygger på innsikt fra avhandlingens andre artikkel. I denne artikkelen bruker jeg Lipskys (2010) bidrag om bakkebyråkratiet og bakkebyråkratenes mestringsstrategier som teoretisk rammeverk for å utforske hvordan barnevernets rammebetingelser kan skape utfordringer for barnevernsarbeiderne i undersøkelsesarbeidet, og hvordan de forsøker å håndtere disse utfordringene.

Barnevernet har rett og plikt til å undersøke bekymringsmeldinger i henhold til barnevernlovens § 4-3, men analysen viser at barnevernsarbeiderne opplever at dette arbeidet er krevende og vanskelig. Dette kan settes i sammenheng med at det er utfordrende å undersøke barnets omsorgssituasjon, foreldrenes omsorgskapasitet og hvorvidt konfliktene er skadelig for barnet. Jeg finner at den største utfordringen for barnevernet er innhente tilstrekkelig informasjon om barnet og foreldres omsorgsutøvelse. I motsetning til mange av familiene som mottar hjelp fra barnevernet (Andenæs, 2004; Fauske et al., 2018), har foreldre i konflikt hatt begrenset hatt kontakt med det øvrige hjelpeapparatet utover den obligatoriske meklingen ved familievernnet. Mye tyder dermed på at det er få instanser som kan gi barnevernet informasjon om familiene. Mine analyser viser videre at undersøkelsesarbeidet kompliseres ytterligere av at foreldrene er velartikulerte, og at de framstår som like troverdige i samtalene med barnevernet. I likhet med funn fra en tidligere kanadisk studie (Saini et al., 2019), viser mine analyser at det blir særlig utfordrende for barnevernet å vurdere foreldrenes fungering og omsorgsutøvelse. Jeg finner også at noen av barna ser ut til å ha få eller ingen tegn til mistriivsel eller skjevutvikling, og at skolen eller barnehagen ikke sender bekymringsmeldinger til barnevernet.

Den mangelfulle og tvetydige informasjonen ser ut til at barnevernsarbeiderne, på tross av at de ikke ønsker det, tildeler barnet en sentral rolle som informant. De begrunner det med at barnets opplevelser kan gi dem et bedre bilde av foreldrenes fungering, omsorgsutøvelse og hvordan konfliktene påvirker barnet. Barnevernsarbeidernes måter å løse utfordringene på har fellestrekk med det Lipsky (2010) omtaler som bakkebyråkraters mestringsstrategier (Lipsky, 2010). Analysen viser samtidig at barnevernsarbeiderne framstår som usikre på hvordan de skal kartlegge barnets omsorgssituasjon og beskrivelsene av kartleggingsarbeidet og hva som ligger til grunn for deres beslutninger er vage og lite presise. Slik også annen forskning finner (Juil, 2010; Wilkins, 2015), er barnevernsarbeiderne hovedsakelig opptatt av å kartlegge risikofaktorer mens beskyttelsesfaktorer i liten grad tematiseres. For å styrke barnevernets kartleggingsarbeid indikerer mine funn at barnevernsarbeiderne må gis jevnlig faglig

oppdatering om konflikter i familier som ellers ikke er preget av kjente risikofaktorer, og som kan hjelpe barnevernsarbeidere å vurdere faktorer som kan fremme og hemme barns utviklingsmuligheter.

7. Avsluttende diskusjon

I denne avhandlingen har jeg, ved å analysere barnevernsarbeideres fortellinger, utforsket deres forståelser av barnevernets oppgaver og ansvarsfelt i tilknytning til deres erfaringer fra arbeidet med familier med alvorlige foreldrekonflikter. Alvorlige foreldrekonflikter har de senere årene blitt innlemmet i barnevernets ansvar for å identifisere omsorgssvikt og hjelpe utsatte barn (BLD, 2013). På tross av at alvorlige foreldrekonflikter er satt i sammenheng med omsorgssvikt og barns skjevutvikling (Rød, 2010), er det begrenset kunnskap om barnevernets arbeid med familiene. Hensikten med avhandlingen har derfor vært å få økt innsikt i dette arbeidet, hvordan alvorlige foreldrekonflikter som en institusjonell sakskategori utfordrer barnevernets ansvarsfelt og oppgaver, og hva utfordringene settes i sammenheng med. Studien bygger på fokusgruppeintervjuer og individuelle intervjuer med 31 barnevernsansatte og problemstillingen var som følger:

På hvilke måter utfordrer alvorlige foreldrekonflikter barnevernsarbeideres forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver?

Den overordnede problemstillingen er belyst gjennom studiens tre artikler som på hver sin måte har vist at barnevernet støter på en rekke utfordringer og dilemmaer når barnets situasjon skal undersøkes, vurderes og endres. I dette kapitlet vil jeg ved hjelp av forskning og teori utdype og utfylle diskusjonene fra artiklene med utgangspunkt i følgende temaer: (1) En tvetydig sakskategori (2) Har barnevernet et repertoar som bidrar til løsning? og (3) Barnevernets oppgaver versus domstolens domene

7.1 En tvetydig sakskategori

Avhandlingen har vist at alvorlige foreldrekonflikter blir ansett som barnevernets ansvarsfelt og at barneverntjenestene stort sett åpner undersøkelser når de mottar bekymringsmeldinger om denne gruppen barn. Barnevernets ansvar for å hjelpe familiene blir av barnevernsarbeiderne satt i sammenheng med at alvorlige foreldrekonflikter er svært skadelig for barn (Sudland, 2021). Barnevernsarbeidernes bekymringer blir knyttet til det alvorlige og vedvarende konfliktnivået mellom foreldrene, den krisepregede situasjonen som ofte oppstår og lojalitetsproblematikken som fører til at enkelte barn sliter seg ut. Barnevernsarbeiderne framhever at barnevernets oppgave er å en garantist, eller det de beskriver som siste sikkerhetsnett for denne gruppen barn. Som vist i avhandlingens første artikkel setter barneverntjenestene inn flere og ofte langvarige hjelpetiltak (jf. barnevernlovens § 4-4) som

rettes mot både foreldrene og barnet. Studien får altså fram, i motsetning til tidligere norske studier (Rød et. al., 2012; Jevne & Ulvik, 2012), at det i liten grad stilles spørsmål ved om sakene tilhører barnevernets ansvarsfelt og hvorvidt familiene skal tas inn og gis en klientstatus i barnevernet.

Min studie peker tvert imot på at det frivillige aspektet som kjennetegner familievernnet blir ansett som en barriere mot endring når konfliktene befinner seg på de øverste nivåene av konfliktrappen (jf. Glasl, 1999), og det kan virke som barnevernsarbeiderne i noen tilfeller mangler tillit til om familievernnet med sine rammer og faglige tilnærming kan ta ansvar for familiene. Barnevernsarbeiderne legger med andre ord vekt på barnevernets beslutningsmyndighet, og hvordan den gir dem handlingsrom til å gripe inn og skape endring i familiene. Slik det framkommer av barneloven (1982) kan ikke familievernnet pålegge foreldre som ikke blir enige en avtale, gjøre om på foreldres avtaler eller ta avgjørelser på vegne av barnet (NOU, 2019: 20). Målet med meklingen er at mekleren skal legge til rette for at foreldrene skal oppnå dialog på deres egne premisser slik at de kan bli enige om en avtale til barnets beste (Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Barnevernet er derimot delegert myndighet til å gripe inn i familier dersom det blir vurdert som nødvendig for å beskytte barn mot skadelige omsorgssituasjoner (NOU, 2012:5). Det betyr at barnevernet til forskjell fra familievernnet har som oppgave å vurdere foreldres omsorgskompetanse og ta beslutninger om barns omsorgssituasjon.

7.1.1 Familiens komplekse og gjenstridige problemer

Mine funn peker imidlertid noe overraskende på at barnevernsarbeiderne vegrer seg for å benytte makten som de selv har trukket fram som en viktig forutsetning for å skape endring i familiene. Analysen tyder på at det har en sammenheng med at konflikter som fenomen er mangefasettert og at familiens problemer representerer det som betegnes som «wicked problems», eller gjenstridige problemer, der det mangler en klar forståelse av problemet (Fauske et al., 2017). Slik det tematiseres i avhandlingens andre og tredje artikkel, forsøker barnevernsarbeiderne i deres arbeid med å kategorisere familiens problemer å finne svar på hva som er årsak til konfliktene - om de i seg selv utgjør problemet eller om de er et symptom på andre bakenforliggende problemer som foreldrene har (Sudland, 2020, 2021).

Konfliktlitteraturen viser derimot at det kan være vanskelig å finne årsaken til konfliktene, hvorfor de opprettholdes og eskalerer. Konflikter er et tvetydig fenomen og en naturlig og

unngåelig del av familielivet generelt, og i forbindelse med samlivsbrudd og skilsmisser spesielt (Ekeland, 2010; Johnston, 1994).

Gjennom konfliktene kan foreldre uttrykke ønske om å være aktivt involverte i barnets liv, og kjempe om hvem som skal være med barnet i forlengelsen av idealer om likestilte foreldreskap (Nygren et al, 2020). Noen konflikter kan representere alvorlig omsorgssvikt, psykiske lidelser og vanskelige personligheter mens andre kan være et resultat av vanskelige situasjoner og foreldres måter å samhandle på (Johnston, 1994; Nordhelle, 2016; Polak & Saini, 2019). Barnevernet kan også møte sekundærkonflikter der nye konfliktfylte hendelser kan ha tatt over og føre til at det som en gang startet foreldrenes konflikter blir overskygget (Ekeland, 2022). Det er dermed gode grunner til at det, også blant barnevernsarbeidere, er ulik forståelse av hvordan alvorlige konflikter skal diagnostiseres og kategoriseres, og hvilke faktorer som skal legges til grunn for å kunne si om de er så alvorlige at de skader eller hindrer barns trivsel og utvikling.

I tillegg utfordres barnevernets kartleggings- og vurderingsarbeid av det som av barnevernsarbeiderne oppleves som foreldrenes tvetydige problemer og handlinger. Slik den første artikkelen tematiserer bryter foreldrene på den ene siden med samfunnets forventinger om at foreldre gjennom fornuft og kontroll over egne følelser skal være reflekterte veiledere og gode rollemodeller for barnet (Ericsson, 1996; Hennem, 2006; Haavind, 1987; Killén, 2015). Det er dermed nærliggende å stille spørsmål om de gjennom sine væremåter klarer å sosialisere barna til oppgaver og roller i familien og samfunnet generelt. For eksempel forteller barnevernsarbeiderne at foreldrene eksponerer barnet for deres høylytte krangler og fiendtlige tekstmeldinger, hevngjerninger og sabotasje av samvær og ferier, og manipuleringer av barnet. På den andre siden erfarer de at foreldrene er ressurssterke personer med høy utdanning og høye stillinger, og som ser ut til å ha fungert som gode nok foreldre fram til konfliktene mellom dem oppsto. Det betyr at barnevernet i noen av disse sakene må vurdere barnets omsorgssituasjon opp mot omstendigheter der foreldrene hver for seg klarer å gi barna god omsorg ved at de ivaretar barnets behov for rutiner, aktiviteter, mat, klær og trygge boligforhold, men samtidig risikerer å utsette barna for emosjonell omsorgssvikt når de ikke viser evne eller vilje til å løse konflikten(e) med den andre forelderens.

Familier med alvorlige foreldrekonflikter representerer med andre ord tvetydige familiesituasjoner som ikke så lett lar seg kategorisere innenfor en institusjonell barnevernsramme, som hovedsakelig er innrettet mot enslige mødre og marginaliserte familier (Bernard, 2019; Fauske et al., 2018; Kojan; 2010). Slik forskning viser kan barn som lever

under andre eller mer usynlige former for omsorgssvikt stå i fare for ikke å bli fanget opp av barnevernet. Bernard (2019) finner i sine studier av det engelske barnevernet at det er krevende for barnevernsarbeidere å vurdere barns omsorgssituasjon i høystatusfamilier og at tvilen i mange tilfeller kommer foreldrene til gode. Med det mener hun at de lettere lar seg berolige av foreldres forklaringer når de har høy sosial status. Tilsvarende viser en annen engelsk studie at foreldres høye sosiale status blir ansett som en beskyttelsesfaktor og at barnevernsarbeidere, i likhet med mine funn, ikke gjør grundige nok undersøkelser av barnets omsorgssituasjon (Brabbs, 2011). For eksempel viser mine analyser at barnevernsarbeiderne ikke undersøker nærmere hva som kan være grunnene til foreldrenes konfliktfylte handlinger selv om de har identifisert faktorer som tyder på at foreldrene har underliggende problemer som bør kartlegges mer inngående. Munro (2002) peker på at en slik mangelfull kartlegging kan føre til at noen høyrisikofamilier feilaktig blir kategorisert som trygge familier.

7.1.2 Den uklare terskelen for omsorgsovertakelser

Mine funn peker mot at det uklare bildet av familienes problemer og barnets omsorgssituasjon får særlig betydning når barnevernsarbeiderne skal gjøre vurderinger av hvor terskelen for omsorgsovertakelser etter barnevernlovens § 4-12 skal gå. Denne avhandlingen viser med andre ord at det er i skjæringspunktet mellom velferdsbarnevernet og kjernebarnevernet at barnevernets ansvarsfelt og oppgaver blir spesielt utfordret. Barnevernet skal ha en lav terskel for å iverksette hjelpetiltak, og iverksettelsen av de frivillige tiltakene fordrer liten grad at barnevernet foretar risikovurderinger (Kjør, 2019). Bruken av tvangstiltak stiller derimot strenge krav til barnevernets inngripen. Dette handler om at hjelpen først og fremst skal skje i hjemmet, og når partenes selvbestemmelse og privatliv begrenses, stilles det økte krav om at barnevernet må oppfylle kriteriene i barnevernlovens § 4-12 (Christiansen et al., 2016; Kjær, 2019; NOU, 2012:5, 2016:16). Barnevernet må med andre ord «bevise» at det foreligger forhold som kan skade barnets helse og utvikling. Av barnevernloven er kriteriene for omsorgssvikt er at det foreligger 1) alvorlige mangler ved den daglige omsorgen til barnet, 2) alvorlige mangler i den personlige kontakten og tryggheten som barnet trenger etter sin alder og utvikling, 3) at foreldrene ikke sørger for et særlig hjelpetrengende barn, at 4) barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, 5) eller at det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli skadet (Barnevernlovens § 4-12).

Barnevernsarbeiderne må her skjønnsmessig vurdere om alvorlige foreldrekonflikter i den enkelte sak oppfyller noen av kriteriene for omsorgssvikt etter barnevernlovens § 4-12, og da

kanskje spesielt emosjonell omsorgssvikt⁶, ved hjelp av myndighetenes eksempler på skadelige foreldrepraksiser (NOU, 2012:5), deres egen faglige kunnskap om omsorgssvikt og det enkelte barns spesifikke forutsetninger for å håndtere konfliktene. Kriteriene i loven må samtidig ses opp mot det mildeste inngreps prinsipp, og hvorvidt barnets situasjon kan avhjelpes med hjelpetiltak (jf. barnevernlovens § 4-12). Beslutningene forutsetter at barnevernet har klart å diagnostisere og plassere familienes utfordringer og problemer i institusjonens tilgjengelige (problem)kategorier (Gümüscü et al., 2015; Järvinen & Mik-Meyer, 2003; Lipsky, 2010; Rexvid, 2017; Strax, 2003). Barnevernet er altså nødt til å samle og gruppere strømmen av informasjon slik at de kan ta stilling til hvilke familier de skal hjelpe og på hvilken måte de skal hjelpes, noe denne avhandlingen indikerer at barnevernsarbeiderne av ulike grunner strever med.

Det henger delvis sammen med at barnevernsarbeiderne i flere av sakene har et tynt eller mangelfullt informasjonsgrunnlag som et resultat av at barnevernet strever med å innhente informasjon om familiene (Sudland, 2021). Forvaltningsloven § 17 pålegger barnevernet å påse at sakens faktum er klarlagt så langt det er mulig før det treffes vedtak, noe som altså synes vanskelig i disse komplekse og flytende sakene. Slik annen forskning viser (Houston et al., 2017) har det en sammenheng med at familiene i liten grad har vært i kontakt med det øvrige hjelpeapparatet som barnevernet til vanlig pleier å innhente informasjon fra, i tillegg til at foreldrene i møte med barnevernet presenteres for motstridende og troverdige fortellinger om konfliktene og hvordan de har oppstått. Kartleggingsarbeidet kompliseres ytterligere av at barna sier lite til barnevernet, eller at de motsetter seg å snakke med barnevernet (Sudland, 2021). Mye tyder dermed på at barnevernsarbeiderne i større grad enn i andre saker ser ut til å måtte gjøre vurderinger og begrunne barnevernets avgjørelser ut fra egne observasjoner og hvordan de selv forstår konfliktene og familienes situasjon.

Samtidig viser analysen at beslutningsprosessene kompliseres ytterligere av at barnevernsarbeiderne trolig ikke har opparbeidet seg tilstrekkelig kunnskap om hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer som skal legges til grunn når det forekommer emosjonell omsorgssvikt eller følelsesmessig vanskjøtsel, slik mye tyder på at det kan gjøre i noen familier med alvorlige foreldrekonflikter. Slik den tredje artikkelen belyser framstår barnevernsarbeiderne som usikre på hvilken informasjon de skal innhente, og det er få

⁶ Emosjonell omsorgssvikt, eller det som i NOUs (2000:12, s.37-38) rapport «Barnevernet i Norge: Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer» defineres som passiv og aktiv psykisk mishandling, viser til betydelig svikt i foreldres ivaretagelse av barnets behov for trygghet og oppfølging.

beskrivelser av hvordan de kartlegger og vurderer barnets omsorgssituasjon. Dette innebefatter deres manglende beskrivelser av om og hvordan familienes nettverk og sosioøkonomiske status kan ha betydning for hvordan barn håndterer konfliktene, barnets ressurser og forutsetninger og hvor tålegrensen skal settes for hvor mye det skal utfordres på lojalitet og mulige rolleforstyrrelser i familien. Mine funn sammenfaller med tidligere studier (Munro, 2002; Rød, 2014) som viser at barnevernet ikke har, eller viser til informasjon om hvilke konsekvenser de bekymringsfulle forholdene kan få for barnet. I denne studien kan det handle om at det er vanskelig å avklare hvordan foreldres konfliktfylte handlinger og omsorgsutøvelse skal forstås opp mot skadelige foreldrepraksiser mer allment (Sudland & Neumann, 2020). Samlet tyder mine funn på at sakene utfordrer barnevernets undersøkelsespraksis og at det er vanskelig å oppfylle kravene om at undersøkelsene skal gjøres på en strukturert og systematisk måte, og at konklusjonene skal bygge på helhetlige vurderinger av barnets risiko- og beskyttelsesfaktorer (Helsetilsynet, 2020-2021).

Mine funn støtter oppunder Munros (2002) og Bernard's (2020) poeng om at barnevernet trenger ytterligere kunnskap om hvordan faktorer slik som familiers sosioøkonomiske status kan påvirke beslutningsprosessene. Som både Kojan (2010) og Bernard (2019) finner i sine studier av barnevernets møte med foreldre med høy sosioøkonomisk status, ser det ut som barnevernsarbeiderne forbinder materiell velstand med resiliens og trygge oppvekstvilkår. Mye peker mot at dette gjør at barnets tegn på emosjonell omsorgssvikt blir til tvetydige inntrykk som skyves ut av barnevernet ved at familiene ikke undersøkes grundig nok, eller at sakene henlegges når det tiltakene ikke fører til endring. Det virker heller ikke som at barnevernsarbeiderne agerer på sine bekymringer ved å fremme sak om omsorgsovertakelse til fylkesnemnda, selv om noen leker med tanken om at de likevel bør gjøre det slik at de på den måten får erfart hvor terskelen for omsorgssvikt i disse vanskelige gråsonesakene skal settes.

Det ser dermed ut som at kategorien «foreldre med høy sosioøkonomisk status» demper barnevernsarbeidernes bekymringer for konfliktens skadevirkninger for barnet. For eksempel viser mine analyser flere utsagn som tyder på at barna har utviklet tegn på mistriivsel og skjevutvikling uten at det i barnevernsarbeiderne øyne synes å være et tilstrekkelig argument for at barnevernet skal gripe inn med tvangstiltak. Konfliktene synes heller ikke å bli kategorisert som et problem som er så alvorlig at det trumfer eller overgår andre betraktninger som barnevernsarbeiderne måtte ha om familiene, eller at de har andre opplysninger som de mener å kunne konstruere eller bygge sine argumenter rundt. Dette kan forstås som prosesser

for avvisning (Douglas, 1997) fordi konfliktene utspiller seg i familier med materiell og sosial velstand, og at de dermed ikke passer inn i barnevernets klassifiseringssystemer. Slike avvisninger er et menneskelig fenomen og skjer når innholdet i kategoriene flyter utover grensene slik at de forstyrrer det etablerte mønsteret av kategorier. Studien får således fram, slik historiekapittelet belyste om diskusjonene om synet på barnemishandling, at alvorlige foreldrekonflikter som sakskategori ikke er ferdig kategorisert og forstått (se NOU, 1982:26).

7.2 Har barnevernet et repertoar som bidrar til løsning?

På tross av at jeg at familier med alvorlige foreldrekonflikter representerer tvetydige og gjenstridige problemer som er vanskelig å kartlegge og vurdere får den fram at barnevernet setter inn omfattende hjelpetiltak for å hjelpe og bistå barna og foreldrene. Det er dermed liten tvil om at barna på bakgrunn av forholdene i hjemmet, sett med barnevernsarbeidernes øyne, oppfyller kriteriet om å ha «særlige behov» etter barnevernlovens § 4-4. Slik den første artikkelen belyser, gir barnevernsarbeiderne i tråd med myndighetenes anbefalinger i alvorlige foreldrekonfliktsaker (jf. BLD, 2013) råd og veiledning til foreldrene om hvordan konfliktene kan skade barnet. Selv om det innenfor barnevernet ikke finnes en klar definisjon av hva råd og veiledning⁷ er eller bør være (Skilbred & Havnen, 2017), er slike tiltak eksempler på profesjonelle samtaler der barnevernsarbeidere arbeider med og gjennom relasjoner for å skape endring i familiens situasjon. Veiledningssamtaler er et viktig redskap for å skape emosjonelle og kognitive endringer i måten klienter ser på seg selv, handler og forholder seg til andre (Egelund, 1997). Hjelpetiltakene skal, slik myndighetene fremhever, rettes mot risikofaktorene som skaper/opprettholder familiens vansker, og de bør settes inn i samarbeid med familiene (BLD, 2016b).

I likhet med Jevnes (2017b) funn viser mine analyser at de frivillige (endrings⁸)tiltakene har som mål å dempe konfliktnivået, få foreldrene til å samarbeide og gjøre dem oppmerksom på hvordan konfliktene kan skade barnet. I noen tilfeller ser tiltaksarbeidet ut til å krysse familievernets oppgave ved at barneverntjenestene utarbeider midlertidige samværsavtaler selv om dette, ifølge barnevernsarbeiderne, hverken er eller bør være barnevernets oppgave. De benytter også familieveiledere som arbeider for barnevernet for å hjelpe foreldrene å

⁷ I rådgivningslitteraturen blir råd forstått som en direkte kommunikasjonsform der det gis råd og instruksjoner fra den profesjonelle mens veiledning legger vekt på at den profesjonelle stiller spørsmål som kan åpne for refleksjon og diskusjon (Skilbred & Havnen, 2017; Tveiten, 2019).

⁸ I barnevernet skilles det mellom endrende og kompenserende tiltak. Endrende tiltak har som mål å styrke foreldreferdigheter gjennom ulike former for råd og veiledning mens kompenserende tiltak skal styrke barns utvikling (Christensen & Kojan, 2016).

reducere konfliktnivået (Sudland, 2020). Familieveiledere skal gjennom veiledning og samtaler med foreldrene styrke deres kompetanse og samspillet i familien for å fremme endring og positiv utvikling for barnet (se BLD, 2016b; Olkowska et al., 2020; Payne, 2014).

Funnene tyder imidlertid på at barnevernet, på tross av sine forsøk, strever med å finne tiltak som kan lette barnets situasjon, og det kan stilles spørsmål om hvilken rolle barnevernet skal og bør ha. I likhet med funn fra andre studier (Huglen et al., 2020; Olkowska et al., 2020; Saini et al., 2019; Tjersland, 2015) opplever barnevernsarbeiderne at hjelpetiltakene ikke reduserer foreldrenes konfliktatferd og det høye konfliktnivået mellom dem. Snarere erfarer de at konfliktene blir mer tilspisset når familiene kommer i kontakt med barnevernet, og at barnevernsmøtene preges av foreldres avbrytelser, temaskifter, åpne konfrontasjoner og høylytt krangling mellom dem (Sudland, 2020). I tråd med tidligere forskning (Saini et al., 2012; Jevne & Ulvik, 2012) er foreldrene, slik de blir beskrevet av barnevernsarbeiderne, opptatt av å endre den andre forelderen framfor dem selv. Slik den første og tredje artikkelen tematiserer bruker noen foreldre barnevernets faglige vurderinger om barnets omsorgssituasjon mot den andre forelderen i kampen om barnet, eller de trekker samtykket til hjelpetiltak når de er uenige i barnevernets vurderinger av dem som omsorgspersoner. Ut fra barnevernsarbeidernes beskrivelser ser det ut som at foreldrene ikke selv tar ansvaret for konflikten, men at de definerer seg som virkningen av den andres konfliktfylte handlinger.

Mye peker mot at denne gruppen foreldre ikke identifiserer seg med barnevernets problemdefinisjon eller vil la seg underkaste forandringsprosessen som forventes av dem. Ut fra barnevernsarbeidernes beskrivelser framstår de som både *kunder* som gir klart uttrykk for sine forventinger om hva slags hjelp de ønsker fra barnevernet uten at barnevernsarbeiderne nødvendigvis kan tilby dem dette, og *klagere* der de bebreider og klager på den andre (se Tjersland og Gulbrandsen, 2010). For eksempel kan de ifølge barnevernsarbeiderne ta opp tid og klage på barnevernets avgjørelser til Statsforvalteren som fører kontroll og tilsyn med barnevernet når de er uenige i barnevernets vurderinger om familiens problemer, og hva som skal til for å bedre barnets situasjon (Sudland, 2020, 2021). Blant annet forteller barnevernsarbeiderne at de føler seg trukket inn i foreldrenes konflikter, og at sakene skaper frustrasjon og opplevelse av avmakt. Noen forteller at de ber foreldrene forlate møtene når konfliktnivået eskalerer, eller de kan true med å fremme sak om omsorgsovertakelse uten å gå videre med trusselen (Sudland, 2020). Mye tyder altså på at det er vanskelig for barnevernsarbeiderne å etablere en god hjelperelasjon eller arbeidsallianse til foreldrene. Ifølge Bordin (1979) er forutsetningen for en slik allianse at det er etablert emosjonelle bånd,

at det foreligger enighet mellom partene om hva som er målet med endringsarbeidet, hva dette arbeidet skal innebære og hvem som skal gjøre hva. Dere beskrivelser kan samtidig forstås som deres uheldige forsøk på å behandle sakene effektivt gjennom det Lipsky (2010) beskriver som rutinisering, der bakkebyråkratene søker å kontrollere klienter og få dem til å samarbeide gjennom å strukturere konteksten og lære dem hvordan de skal fylle rollen som klienter.

Det er også noen barnevernsarbeidere som forsøker å innta det de betegner som en nøytral rolle i møte med foreldrene for at konfliktene ikke skal eskalere. Nøytralitet knytter de til å ikke komme med sine barnevernsfaglige vurderinger av foreldres omsorgskompetanse i det de kategoriserer som mindre alvorlige saker. Dette åpner imidlertid for spørsmål om barnevernets oppgaver og hvordan barnevernsarbeiderne kan håndtere sin rolle i møte med foreldre i konflikt. I myndighetens veileder «Forholdet mellom barnevernloven og barneloven. Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går utover barnets omsorgssituasjon» (BLD, 2013, s. 36) blir det framhevet at barnevernet, i motsetning til familievernnet, ikke er forpliktet til å opptre nøytralt i forholdet mellom foreldrene. Som nevnt har barnevernet som sin oppgave å gjøre faglige vurderinger av hvilke løsninger som vil være til barnets beste uavhengig av foreldrenes oppfatninger. Dette har sammenheng med at barnevernets oppgave er forbundet med å vurdere barnets omsorgssituasjon, kvaliteten på foreldreskapet og foreldres omsorgsutøvelse (BLD, 2013; NOU, 2012:5, 2016:16).

Mine funn åpner for diskusjon om hvordan foreldrene på den ene siden skal gis rom for medvirkning og deltakelse, samtidig som konfliktene på den andre siden ikke skal ta over samtale og fokuset som barnevernet skal ha på barnet. Spørsmålet er altså hvordan barnevernet kan bygge tillit, lytte til og anerkjenne foreldres ulike opplevelser, og samtidig ikke bli oppfattet som en alliert av den andre parten. For eksempel tyder forskning på at meklerens nøytralitet ikke trenger å henge sammen med at foreldrene skal få si like mye eller at det blir lagt lik vekt på det de sier (Tjersland & Gulbrandsen, 2013). En viktig oppgave for mekleren er å etablere trygge rammer slik foreldrene føler seg anerkjent og respektert.

Mekleren skal hverken gi råd, favorisere partene eller komme med løsninger (Ekeland, 2022; Helland & Borren, 2015; Kjelland-Mørdre et al., 2020; Nordhelle, 2006; Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Samtidig framheves det at mekleren må intervensjonere når foreldre bruker makt eller forsøke å bedre balansen mellom dem for å motvirke press og trusler (Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Mye tyder på at meklerens ferdigheter i betydningen av å kunne styre samtale, og finne tidspunktet for når foreldrene kan utfordres på egne perspektiver er

viktige forutsetninger for å få til en god meklingsprosess (Ekeland, 2010; Kjøs & Weie Oddli, 2018; Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Kjøs & Weie Oddli (2018) peker på at spørsmålene bør tilpasses foreldrenes følelsesmessige tilstand for å unngå at de distanserer seg, eller blir for emosjonelle under meklingen. Dette innebærer at mekleren må lede/strukturere samtalene og samhandlingen mellom foreldrene slik at konfliktene ikke tar overhånd (Ekeland, 2010).

Mekling mellom foreldre med alvorlige konflikter har vist seg å være krevende og det er stilt spørsmål om hvordan mekleren kan hjelpe foreldre å komme fram til gjensidige løsninger (Ekeland, 2022; Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Blant annet blir meklingen kritisert for å være for saksorientert og det pekes på at relasjonelle temaer som omhandler foreldres følelser og opplevelser omkring bruddet bør innlemmes i meklingen (Gulbrandsen & Tjersland, 2013, 2017). Dette settes i sammenheng med at foreldre i større grad vil klare å regulere vanskelige og negative følelser dersom deres opplevelser blir anerkjent (Gigstad & Wathne, 2017). Disse funnene støttes av andre norske studier (Andenæs, 2005; Huglen et al., 2020) som finner at fraskilte og separerte foreldre gir uttrykk for at de trenger å snakke om egne følelser og erfaringer etter samlivsbruddet.

Tilsvarende kan det stilles spørsmål om hvordan barnevernet bør tilnærme seg foreldre i konflikt. Mine funn tyder på at barnevernsarbeiderne ikke anser det som barnevernets oppgave eller kompetanse å snakke med foreldrene om deres problematiske forhold til hverandre og hvordan de opplever samlivsbruddet. Et relasjonelt fokus blir ikke forstått som barnevernets oppgave i disse sakene. Av de statlige retningslinjene kommer det imidlertid fram at det skal være en klar sammenheng mellom problemene som søkes løst og tiltakene som settes inn (BLD, 2006, 2013). For å finne fram til tiltak oppfordres også barnevernet i samarbeid med familiene til å anvende skjønn og kreativitet, og barnevernet er gitt større handlingsrom enn tidligere til å velge tiltak. Det betyr at barnevernsarbeidere har relativ stor frihet til å benytte tiltak og tilnærminger som rettes mot forhold som de vurderer at opprettholder familiens og barnets vansker (BLD, 2016b). I et slikt lys kan deres avgrensing av hjelpetiltakene forstås som et uttrykk for at barnevernsarbeiderne relaterer foreldres konflikter til parforholdet og den private sfæren, og ikke foreldreskapet (se Andenæs, 2005; Jevne, 2017b), og at de på den måten trekker grensen mellom barnevernets og familievernets ansvarsfelt og oppgaver.

Hvor helhetlig rettet barnevernets tilnærminger bør være har vært debattert. For eksempel argumenterer Featherstone et al. (2014, s. 124) at foreldres følelsesmessige opplevelser og ekteskapelige relasjoner bør tematiseres og inngå som en del av barnevernets tiltaksarbeid. I

deres studie av det engelske barnevernet finner de, i likhet med mine funn, at barnevernsarbeidere trekker en grense mellom foreldreskapet og parforholdet, og at de i liten grad innlemmer foreldres ekteskapelige problemer, lidenskap, sorg og opplevelser av stress i deres arbeid med å styrke foreldre i deres foreldrefunksjon. Featherstone og kollegaer peker på at dette i sin ytterste konsekvens kan resultere i et reduksjonistisk menneskesyn der det ikke tas høyde for hvordan ulike faktorer påvirker hverandre (se også Kleppe, 2016). Overført til min studie kan det føre til at emosjonell omsorgssvikt fortrenses til fordel for at foreldres konflikter forstås som en privatsak og noe som ikke vedrører barnevernet. Konsekvensene kan dermed bli at konfliktene løsrives fra den familieorienterte tilnærmingen og den helhetlige tenkningen i den sosialfaglige forståelsen om at foreldre og deres konflikter utgjør sentrale omsorgsbetingelser for barn.

7.3. Barnevernets oppgaver versus domstolens domene

Avhandlingen aktualiserer spørsmål om hvilke instanser som bør bistå foreldre og deres barn når konfliktene er blitt såpass alvorlige at det har oppstått bekymringer for barns helse og utvikling. Blant annet kommer det fram at flere av familiene til slutt havner hos barnevernet etter å ha forsøkt mekling flere ganger, eller at de har tatt saken til domstolen, slik en barnevernsarbeider sier, «de har tatt hele runden». Mine analyser viser likevel at på tross av at barnevernsarbeiderne anser barnevernet som siste sikkerhetsnett for denne gruppen barn, så henviser de foreldrene til deres respektive advokater eller domstolen slik at konfliktene kan søkes løst gjennom rettsapparatet (Sudland, 2020). De begrunner sine henvisninger med at barnevernets oppgave er rettet mot barnets opplevelser av konfliktene, og at foreldres konflikter om barnet hører innunder domstolens domene, slik en annen barnevernsarbeider gir uttrykk for:

«Vi informerer selvfølgelig om veien gjennom rettssystemet. Å forsøke å få dem til å legge konfliktene der og ikke her slik at vi kan fokusere på barnet og hva konfliktene gjør med barnet».

Deres avgrensning av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver kan som jeg har diskutert forstås som et uttrykk for at konfliktene knyttes til parforholdet og ikke foreldreskapet, og som dermed bør søkes løst gjennom familievern eller siste instans domstolen. Av retningslinjene (BLD, 2013; NOU, 2019) kommer det klart fram at barnevernet ikke kan ta avgjørelser på vegne av foreldrene om barnets bosted og samvær. Dette er forhold som reguleres av barneloven (1982) bortsett fra når barnevernet har omsorgen for barnet. Samtidig kan det

stilles spørsmål om barnevernets anbefalinger bidrar til å beskytte barn mot konfliktene eller om konfliktene faktisk vil bli løst gjennom rettsapparatet. En norsk studie av Rød et al. (2008) som har intervjuet barn om deres erfaringer i foreldretvister, viser at noen opplever å ikke bli hørt av foreldre eller av domstolen. Barna gir tvert imot uttrykk for at en domstolsbehandling ikke får slutt på de årelange konfliktene mellom foreldrene og at de ikke får hjelp. Av den grunn stiller Rød og kollegaer spørsmål om barn i disse sakene har dårligere rettsvern enn barn som får undersøkt sin omsorgssituasjon av barnevernet. Det tyder også på at domstolene ikke nødvendigvis klarer å fange opp foreldre som utøver mangelfull omsorg, eller om de klarer å ha tilstrekkelig fokus på barns helhetlige situasjon (Barneombudet, 2012). Forskere slik som Rønbeck (2006) hevder videre at det kan være vanskelig for dommere og sakkyndig å identifisere asymmetriske maktforhold.

Barnevernets henvisninger av foreldre til domstolen kan også forstås som uttrykk for en juridisk tenkemåte der familieliv og foreldres konflikter blir definert som rettslige problemer og rettslige forhold framfor følelsesmessige og relasjonelle problemer (Kitterød et al., 2016; Nylund, 2008). En slik tankemåte speiler en generell rettsliggjøring i det norske samfunnets velferdsinstitusjoner, men også familielivet og foreldreskapet som i større grad reguleres gjennom ulike lovverk (Nylund, 2008). Ifølge Nylund kan det føre til at foreldres sosiale relasjoner blir erstattet av og omgjort til rettslige relasjoner. Denne utviklingen kan, som jeg har vist i avhandlingens første og tredje artikkel, spores gjennom at noen foreldre er opptatt av egne rettigheter og at de kan bruke barnevernets vurderinger som argumenter i et rettslig perspektiv mot den andre framfor selv å finne løsninger på uenighetene. Det kan i seg selv være et mål å få en mer lik fordeling av samvær mellom foreldre, men det trekkes fram at en fare vil være at foreldres rettigheter i deres diskusjoner om retten eller kravet til barnet kan overskygge deres plikter som foreldre (Kitterød et al., 2016;).

Mye tyder videre på at barnevernets forståelser av foreldres konflikter som et rettslig fenomen som bør søkes håndtert gjennom rettslige regler ved hjelp av domstolen, går på tvers av myndighetenes mål om at flere foreldre bør bli enige gjennom en forhandlingsbasert prosess gjennom sakkyndige møter eller ved hjelp av mekling ved familievernkontorene (Rønbeck, 2006). Myndighetenes utgangspunkt er at det som regel er best for barnet om foreldre kan finne løsninger gjennom et samarbeid (NOU, 1998:17, 2019:20). Blant annet kommer det fram av barnelovens § 59 at domstolen må vurdere om det er mulig å oppnå forlik eller enighet mellom foreldrene, og at det må legges til rette for forlik gjennom hele rettsbehandlingen. Det blir også framhevet at dommere og advokater bør forsøke å hjelpe

foreldre i å finne gjensidige løsninger gjennom mekling eller saksforberedende møter (BLD, 1998, 2004, 2009a; NOU, 1998:17). Saksforberedende møter holdes før domstolens hovedforhandling og er ment å gi foreldre mulighet for å komme fram til midlertidige avtaler. De senere årene har i tillegg Bufdir, som har det faglige ansvaret for barnevernet og familievernet, forsøkt å styrke meklingstilbudet med opprettelse av et spisskompetansemiljø som ment å bistå familievernet med fagutvikling og kompetanseheving (NOU, 2019: 20, s. 185). I tillegg er det etablert et samarbeid mellom Bufdir og Domstolsadministrasjonen, som har ansvaret for den sentrale administrasjonen av domstolene, for å skape gode prosesser for familiene og et godt samarbeid mellom de lokale familievernkontorene og spesielt tingrettene (Bufdir, 2015; NOU, 2019: 20, s. 197).

Myndighetenes arbeid henger trolig sammen med forskning som siden 1970-tallet har reist spørsmål om domstolen er egnet til å håndtere mellommenneskelige konflikter (Christie, 1977). Christie, som bidro til etableringen av konfliktråd i Norge, har rettet kritikk mot at konflikter er gjort til et rettslig fenomen. Kritikken setter han i sammenheng med at den juridiske konteksten i seg selv er konflikt drivende, og at den fratår partene ansvaret for konfliktene. Dette handler ifølge Christie om juristers språk og forståelsesmåter som lett forenkler prosessene og som kan fordele skyld. Videre peker han på at jussen trenger klare svar for å avsi en dom. Rettssystemet har altså behov for å redusere en komplisert virkelighet for å komme fram til en avgjørelse. En slik virkelighet representerer ikke parterens komplekse liv, men legger vekt på forhold som har juridisk relevans (Christie, 1977; Haugli & Nordhelle, 2014; Vagli, 2021).

Fokuset som ofte er på partenes uenigheter og svake sider kan invitere til konkurrerende og konflikt drivende atferd, noe som kan virke ødeleggende for foreldreskapet (Rød et al., 2008). Partene gis dermed ikke mulighet for å oppnå forståelse for den andres perspektiv eller komme fram til en løsning som begge kan leve med. Det er også pekt på at domstolen kan stå i fare for å overse partenes helhetlige situasjon eller de underliggende årsakene til konfliktene, noe som i seg selv kan være konflikt drivende (Ekeland, 2022; Lundberg & Moloney, 2010). I konfliktlitteraturen understrekes det at forlik er ikke det samme som forsoning og domstolens avgjørelse vil ikke nødvendigvis sikre konfliktfrihet og reell enighet (Cummings et al., 2002; Ekeland, 2022; Nordhelle, 2016; Ådnanes et al., 2011). Dette kan være en mulig forklaring på hvorfor foreldre ikke har forsonet seg med eller føler seg forpliktet til å følge domstolens avgjørelser (Nordhelle, 2016; Viblemo & Stiberg-Jamt, 2016), og at de søker hjelp hos

barnevernet som på sin side opplever å ikke komme videre med sakene (Saini et al., 2019; Sudland, 2020, 2021; Sudland & Neumann, 2020).

7.4 Avslutning: Implikasjoner for forskning og praksis

Denne avhandlingen har vist at arbeidet med familier med alvorlige foreldrekonflikter blir oppfattet som krevende saker som bidrar til å utfordre barnevernsarbeidernes forståelser av barnevernets ansvarsfelt og oppgaver. Den får fram at familiene representerer en tvetydig sakskategori som bidrar til å skape utfordringer og dilemmaer for barnevernsarbeiderne når de skal kartlegge, vurdere og ta avgjørelser om hvordan familiene best kan hjelpes. Mange av deres utfordringer synes å være knyttet til konflikt som fenomen og foreldres høye sosioøkonomiske status, noe som gjør det ekstra vanskelig for barnevernsarbeiderne å definere og kategorisere familienes problemer. Dette handler om at problemet i seg selv er vanskelig å avgrense, men også at barnevernet ikke lykkes helt med å innhente systematisert kunnskap om familiene. Deres vurderinger skal samtidig bygge på kunnskap om hva som kan utgjøre risiko for barn. Studier viser at alvorlige foreldrekonflikter påvirker foreldres omsorgsutøvelse og barn ulikt (Harold & Sellers, 2018; Shelton & Harold, 2008; Stokkebekk et al., 2019), og når barnevernsarbeidere er så alvorlig bekymret for et barns situasjon at de vurderer omsorgsovertakelse, vil de komme til kort i fylkesnemnda dersom de ikke har tilstrekkelig god kunnskap om familiene. Dette innebærer kunnskap om emosjonell omsorgssvikt så vel som kunnskap om risiko – og beskyttelsesfaktorer i familier som kanskje ikke i samme grad er preget av problemer som barnevernet vanligvis møter.

Avhandlingen får også fram at barnevernsarbeiderne gir uttrykk for at barnevernet er den rette instansen for håndtering av disse vanskelige sakene, mens deres uttalelser på den andre siden peker på at sosialt arbeids tilnærminger ikke ser ut til å være tilstrekkelig når barnevernet skal hjelpe familier med alvorlige konflikter. Avhandlingen viser at det derfor er behov for en diskusjon om hvordan barnevernet kan arbeide med foreldres konflikter, hva som er målet for arbeidet og hvor helhetlig rettet tiltakene skal og bør være. Slik forskning viser når det gjelder barnevernets arbeid med familiers komplekse, eller mange og sammenvevde problemer (Heggdalsvik, 2022; Fauske et al., 2021; Rexvid, 2017), tyder avhandlingens funn på at barnevernet trenger en alternativ forståelse av alvorlige foreldrekonflikter slik at det kan settes inn riktige tiltak til rett tid. Fauske et al. (2021) framhever at det er viktig at barnevernet tar høyde for kompleksiteten i familienes problemer, og setter det i sammenheng med at det kan gi nye måter å tenke omkring hjelpetiltakene og virkningen av dem. Slik Ekeland (2022) peker på, innebærer arbeid med parter i konflikt ofte lange prosesser, og det er ikke sikkert

konfliktene vil la seg løse. Mye tyder samtidig på at det ikke finnes én bestemt tilnærming eller metode som gir bedre effekt enn andre (Wampold & Imel, 2015), noe som peker mot at barnevernet må tilpasse hjelpen til den enkelte families behov. Barnevernarbeidernes arbeid med alvorlige foreldrekonflikter kan dermed komme i konflikt med formålet om at barnevernet skal ha fokus på å sette inn hjelpetiltak som de vet er endringsskapende, og som ikke skal være for kostnadskrevenende (BLD, 2016b; Prop. 106 L, 2012–2013 s. 49).

Innenfor meklingsfeltet har fagutviklingsprosjektet «Sterke barn i to hjem» undersøkt hvordan profesjonelle kan hjelpe foreldre å skape trygge hjem og gode oppvekstbetingelser for barn (Huglen et al., 2020; Stokkebekk, 2022). De viser til det som betegnes som et parallelt foreldreskap der målet er at kommunikasjonen mellom foreldrene minimeres for å unngå konflikteskalering. Tilnærmingen beskrives som en form for myndiggjørende praksis som legger vekt på å hjelpe foreldre å utvikle seg til trygge omsorgsgivere. Dette kan ses som en meklingsform som legger vekt på å styrke foreldres selvfølelse, følelsesregulering, egne posisjoner, og måter å håndtere situasjonen uten å involvere den andre forelderen (Stokkebekk, 2022; Tjersland & Gulbrandsen, 2010). Tilnærmingen går med andre ord bort fra det tradisjonelle meklingsarbeidet der målet er å bedre kommunikasjonen og samarbeidet mellom foreldrene.

I en annen studie har Flackè og Oterholm (2021) i deres reanalyser av et prosjekt som har evaluert familieråd i familievernnet (Slettebø et al., 2016) funnet at familieråd kan være et supplement i arbeidet med å hjelpe familier med alvorlige foreldrekonflikter. Familieråd går ut på å inkludere den utvidede familien og barnet selv for å finne løsninger på familiens problemer, og har lenge vært brukt som beslutningsmodell i barnevernet (Havnen, 2016; Vik, 2009). Flackè og Oterholm (2021) peker på at familieråd kan hjelpe foreldre i konflikt å kommunisere på andre måter, samtidig som den gir familiene mulighet for å ta ansvar for å finne løsninger som ivaretar barnet. De argumenterer også for at familieråd kan forhindre alliansedannelser i nettverket, noe som i seg selv kan virke konfliktdepende.

Overordnet får denne avhandlingen fram at det er behov for å se nærmere på hvordan barnevernet og familievernnet med sine forskjellige ansvarsfelt og tilnærminger kan utfylle og trekke veksler på hverandre slik at familiene får tilbud om helhetlig hjelp. Behovet for et slikt samarbeid understrekes også av at Familievernutvalget (NOU, 2019: 20, s. 196) som ble opprettet for å utrede familievernets oppgaver, organisering og samarbeid med andre instanser, som anbefaler at familievernnet og barnevernet bør koordinere sine tjenester for å kunne hjelpe denne gruppen barn. Tilsvarende peker Barneombudet (2012) på at

barnevernsnemndene og domstolene ikke i tilstrekkelig grad snakker sammen og at det kan gå utover barnets hjelpebehov. Min studie viser samtidig at det trenges diskusjoner om hvordan barnevernsarbeidere kan gis mulighet for jevnlig faglig oppdatering, refleksjon og veiledningen slik at de klarer å håndtere familier som har stor motstand mot endring. Avhandlingen undersøker imidlertid ikke barns eller foreldres perspektiver fra deres møte med barnevernet, og mine funn viser at det er behov for mer kunnskap om deres erfaringer og om/hvordan de ønsker at barnevernet kan støtte og bistå dem.

Litteraturliste

- Abbott, A. (1988). *The system of professions: An essay on the division of expert labor*. University of Chicago Press.
- Album, D. (1996). *Nære fremmede: Pasientkulturen i sykehus*. TANO.
- Album, D. (2010). Den ene undersøkelsen etter den andre. I: Widerberg, K., Hansen, M. N. & Album, D (Red.), *Metodene våre: Eksempler fra samfunnsvitenskapelig forskning* (s. 253-269). Universitetsforlaget.
- Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650-666. doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x
- Amato, P. R., & Afifi, T. D. (2006). Feeling Caught Between Parents: Adult Children's Relations With Parents and Subjective Well-Being. *Journal of Marriage and Family*, 68(1), 222-235. doi:10.1111/j.1741-3737.2006.00243.x
- Andenæs, A. (2000). Generalisering: Om ringvirkninger og generalisering av resultater fra en kvalitativ undersøkelse. I: Haavind, H. (Red.), *Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Gyldendal akademisk.
- Andenæs, A. (2004). Hvorfor ser vi ikke fattigdommen? Fra en undersøkelse om barn som blir plassert utenfor hjemmet. *Nordisk sosialt arbeid* (01), 19-33.
- Andenæs, A. (2005). Neutral Claims - Gendered Meanings: Parenthood and Developmental Psychology in a Modern Welfare State. *Feminism & psychology*, 15(2), 209-226. doi:10.1177/0959353505051729
- Andersland, G. K. (2022). *Barneverns- og helsenemnda: En lærebok*. Fagbokforlaget.
- Anderson, S., Anderson, S. A., Palmer, K., Mutchler, M. S., & Baker, L. (2010). Defining high conflict. *The American Journal of Family Therapy*, 39(1), 11-27. doi:10.1080/01926187.2010.530194
- Andreassen, T. A. (2004). *Brukermedvirkning, politikk og velferdsstat*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo.
- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid: Floskel, styringsverktøy, eller frigjøringsstrategi?* Gyldendal Akademisk.
- Backe-Hansen, E. (2001). *Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse: En beslutningsteoretisk analyse av barneverntjenestens argumentasjon i en serie typiske saker om små barn*. (Doktorgradsavhandling). NOVA.
- Backe-Hansen, E. (2003). *Rettferdiggjøring av omsorgsovertakelse*. Gyldendal Akademisk.
- Backe-Hansen, E. (2004). *God nok omsorg: Riktige beslutninger i barnevernet*. Kommuneforlaget.
- Barneombudet. (2012). *Barnas stemme stilner i stormen: En bedre prosess for barn som opplever samlivsbrudd*.
- Barsky, A. E. (2014). *Conflict resolution for the helping professions* (Second ed.). Oxford University Press.
- Berger, P. (1966). Identity as a problem in the sociology of knowledge. *European Journal of Sociology*, 7(1), 105-115. doi:10.1017/s0003975600001351
- Berger, P., & Luckmann, T. (1967). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Penguin.
- Bergman, A.-S., & Rejmer, A. (2017a). Det är klart att barnen blir lidande: Om barns mående när föräldrar är i vårdnadstvist. *Socialmedicinsk Tidskrift*, 94(4), 437-446.
- Bergman, A.-S., & Rejmer, A. (2017b). Parents in child custody disputes: Why are they disputing? *Journal of Child Custody*, 14(2-3), 134-150. doi:10.1080/15379418.2017.1365320

- Bernard, C. (2019). Recognizing and addressing child neglect in affluent families. *Child & family social work, 24*(2), 340-347. doi:10.1111/cfs.12619
- Bernard, C., & Greenwood, T. (2019). 'We're giving you the sack'—Social Workers' Perspectives of Intervening in Affluent Families When There Are Concerns about Child Neglect. *The British journal of social work, 02*, 18-19. doi:10.1093/bjsw/bcz003
- Bernet, W., Wamboldt, M. Z., & Narrow, W. E. (2016). Child Affected by Parental Relationship Distress. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 55*(7), 571-579. doi:10.1016/j.jaac.2016.04.018
- Berrick, J., Dickens, J., Pösö, T., & Skivenes, M. (2020). Are child protection workers and judges in alignment with citizens when considering interventions into a family? A cross-country study of four jurisdictions. *Children and youth services review, 108*. doi:10.1016/j.childyouth.2019.104562
- Bion, W. R. (1984). *Learning from experience*. Karnac.
- Birnbaum, R., & Bala, N. (2010). Toward the Differentiation of High-Conflict Families: An Analysis of Social Science Research and Canadian Case Law. *Family court review, 48*(3), 403-416. doi:10.1111/j.1744-1617.2010.01319.x
- Birnbaum, R., & Saini, M. (2013). A scoping review of qualitative studies about children experiencing parental separation. *Childhood, 20*(2), 260-282. doi:10.1177/0907568212454148
- Blandhol, S. (2019). *Konfliktanalyse*. Fagbokforlaget.
- BLD. (1998). *Ot.prp. nr. 29: Om lov om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.)*. Barne- og familiedepartementet.
- BLD. (2004). *Veileder Q 15. Om saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene og høring av barn*. Barne- og Familiedepartementet.
- BLD. (2006a). *Rutinehåndbok for barneverntjenesten i kommunene*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2006b). *Veileder Q-1121B: Om barnevernets rolle ved mistanke om overgrep under samvær*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2007). *Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernsaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstolen*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2009b). *Snakk med meg! En veileder om å snakke med barn i barnevernet*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2013). *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven. Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går utover barnets omsorgssituasjon*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- BLD. (2016a). *Forslag til endringer i barnevernloven: Kvalitets- og strukturen reformen*. Barne- Likestillings og Inkluderingsdepartementet.
- BLD. (2016b). *Rundskriv. Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4*. Barn- og familiedepartementet.
- BLD. (2016-2017). *Prop. 106 L: Endringer i barnevernloven mv (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)*. Det kongelige Barne- og Likestillingsdepartementet.
- BLD. (2017). *Mer kunnskap – bedre barnevern: Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2019). *Høringsnotat: Forslag til ny barnevernslov*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. (2020- 2021). *Prop. 114 L. Endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldretvistsaker)*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- Blumer, H. (1986). *Symbolic interactionism: Perspective and method*. University of California Press.

- Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 16(3), 252-260. doi:10.1037/h0085885
- Bourdieu, P. (2006). Kapitalens former. *Agora*, 24(1-2), 5-26.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. Aronson.
- Bowlby, J. (2005). *The making and breaking of affectional bonds*. London: Routledge.
- Brabbs. (2011). *East Cheshire Serious Case Review CE001*. Retrieved from Cheshire East Safeguarding Children's Board: <http://www.cheshireeastscb.org.uk/pdf/scr-executive-summary.pdf>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Bream, V., & Buchanan, A. (2003). Distress among Children whose Separated or Divorced Parents cannot Agree Arrangements for Them. *The British journal of social work*, 33(2), 227-238. doi:10.1093/bjsw/33.2.227
- Brunsson, N., & Jacobsson, B. (2000). *A world of standards*. Oxford University Press.
- Buehler, C., & Welsh, D. (2010). A Process Model of Adolescents' Triangulation Into Parents' Marital Conflict: The Role of Emotional Reactivity. *J. Fam. Psychol.*, 24(2), 114-114. doi:10.1037/a0019350
- Bufdir. (2016). *Årsrapport 2016*. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet.
- Bufdir. (2022). Saksbehandlingsrundskivet - Retningslinjer for barneverntjenestens saksbehandling.
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal Akademisk.
- Bunkholdt, V., & Sandbæk, M. (2008). *Praktisk barnevernarbeid* (5. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism* (2nd ed.). Routledge.
- Bøhren, I. E., Stabrun, R., & Tjersland, O. A. (2014). "De har litt sånn bob-bob-stemme". En studie av "In My Shoes" brukt i barnesamtaler ved skilsmissekonflikter. *Fokus på Familien*, 42(4), 272-294.
- Bøttcher, L., Koushol, D., & Winther-Lindqvist, D. (2018). Indledende refleksjoner over analyseprosesser og kvalitetsdimensjoner. I: Koushol, D., Winther-Lindqvist, D. A., & Bøttcher, L. (Red.), *Kvalitative analyseprosesser: Med eksempler fra det pædagogiske psykologiske felt*. Samfundslitteratur.
- Cashmore, J. (2011). Children's participation in family law decision-making: Theoretical approaches to understanding children's views. *Children and youth services review*, 33(4), 515-520. doi:10.1016/j.childyouth.2010.05.008
- Cashmore, J. A., & Parkinson, P. N. (2011). Reasons for disputes in high conflict families. *Journal of Family Studies*, 17(3), 186-203. doi:10.5172/jfs.2011.17.3.186
- Christiansen, Ø., & Anderssen, N. (2010). From concerned to convinced: Reaching decisions about out-of-home care in Norwegian Child Welfare Services. *Child & family social work*, 15(1), 31-40. doi:10.1111/j.1365-2206.2009.00635.x
- Christiansen, Ø., Havnen, K. J. S., Iversen, A. C., Fylkesnes, M. K., Lauritzen, C., Nygård, R. H., & Vis, S. A. (2019). *Når barnevernet undersøker - Barnevernets undersøkelsesarbeid - delrapport 4*. RKBU Nord.
- Christiansen, Ø., Iversen, O., & Kojan, B. H. (2016). Beslutninger om plassering utenfor hjemmet. I: Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (1. utg.). Universitetsforlaget.
- Christiansen, Ø., & Kojan, B. H. (2016). Beslutninger om hjelpetiltak i hjemmet. I: Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (1. utg.). Universitetsforlaget.

- Christie, N. (1977). Conflicts as property *British journal of criminology*, 17(1), 1-15.
doi:10.1093/oxfordjournals.bjc.a046783
- Coleman, J. C. (2011). *The nature of adolescence*. Routledge.
- Cummings, M. E., & Davies, P. T. (2002). Effects of marital conflict on children: Recent advances and emerging themes in process-oriented research. *Journal of child psychology and psychiatry*, 43(1), 31-63. doi:10.1111/1469-7610.00003
- Cummings, M. E., Goeke-Morey, M., & Papp, L. (2004). Everyday Marital Conflict and Child Aggression. *An official publication of the International Society for Research in Child and Adolescent Psychopathology*, 32(2), 191-202.
doi:10.1023/B:JACP.0000019770.13216.be
- Cummings, M. E., Goeke-Morey, M. C., Papp, L. M., Dukewich, T. L., & Parke, R. D. (2002). Children's Responses to Mothers' and Fathers' Emotionality and Tactics in Marital Conflict in the Home. *Journal of Family Psychology*, 16(4), 478-492.
doi:10.1037/0893-3200.16.4.478
- Dahl, S. L., Andenes, E. M., & Dahl, J. Y. (2020). Questioned parents and the professional gaze. Negotiating the organizational narratives of the at-risk parent. *Journal of children's services*, 16(1), 1-12. doi:10.1108/JCS-01-2020-0001
- Dahl, T. S. (1992). *Barnevern og samfunnsvern: Om stat, vitenskap og profesjoner under barnevernets oppkomst i Norge*. Pax.
- Dahle, R. (2010). Sosialt arbeid: En historie om kjønn, klasse og profesjon. *Tidsskrift for kjønnsforskning*.
- Davies, P. T., Coe, J. L., Martin, M. J., Sturge-Apple, M. L., & Cummings, M. E. (2015). The Developmental Costs and Benefits of Children's Involvement in Interparental Conflict. *Developmental Psychology*, 51(8), 1026-1047. doi:10.1037/dev0000024
- Douglas, M. (1997). *Rent og urent: En analyse av forestillinger omkring urenheter og tabu*. Pax.
- Dworkin, R. (2013). *Taking rights seriously*. Bloomsbury Academic.
- Egelund, T. (1997). *Beskyttelse af barndommen: Socialforvaltningens risikovurdering og indgreb*. Hans Reitzels forlag.
- Egelund, T. (2003). "Farlige" forældre: Den institutionelle konstruktion af dem, der afviger fra os. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *At skabe en klient. Institutionelle identiteter i socialt arbejde* (s. 59-81). Hans Reitzels Forlag.
- Ekeland, T.-J. (2010). Mekling - en kontekstuell modell. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 47(8), 734-742.
- Ekeland, T.-J. (2022). *Konflikt og konfliktforståelse for helse- og sosialarbeidere* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Ellingsen, I. T., & Levin, I. (2015). Det sosiale i sosialt arbeid. I: Ellingsen, I. T., Levin, I., Berg, B. & Kleppe, L. C. (Red.), *Sosialt arbeid: En grunnbok*. Universitetsforlaget.
- Engelstad, F. (2010). Rom med utsikt: Om å studere samfunnets toppsjikt. I: Album, D. , Hansen, M. N. & Widerberg, K. (Red.), *Metodene våre: Eksempler fra samfunnsvitenskapelig forskning*. Universitetsforlaget.
- Ericsson, K. (1996). *Barnevern som samfunnsspeil*. Pax.
- Etkin, R. G., Koss, K. J., Cummings, M. E., & Davies, P. T. (2014). The Differential Impact of Parental Warmth on Externalizing Problems Among Triangulated Adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 175(2), 118-133. doi:10.1080/00221325.2013.813437
- Evetts, J. (2009). New Professionalism and New Public Management: Changes, Continuities and Consequences. *Comparative Sociology*, 8(2), 247-266.
doi:10.1163/156913309X421655
- Evertsson, L., Blom, B., Perlinski, M. & Rexvid, D. (2017). Can complexity in welfare professionals' work be handled with standardized professional knowledge? I:

- Blom, B., Evertsson, L. & Perlinski, M (Eds.) *Social and caring professions in European Welfare States. Policies, services and professional practices*. Policy Press
- Falch-Eriksen, A., & Skivenes, M. (2019). Right to protection. In Langford, M., Skivenes, M. & Søvig, K. H. (Red.), *Children's Rights in Norway: An Implementation Paradox?* Universitetsforlaget.
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Fauske, H., Kojan, B. H., & Storhaug, A. (2018). Social Class and Child Welfare: Intertwining Issues of Redistribution and Recognition. *Social Sciences*, 7(9). doi:10.3390/socsci7090143
- Fauske, H., Kvaran, I., & Lichtwarck, W. (2017). Hjelpetiltak i barnevernet: Komplekse problemer og usikre virkninger. *Fontene forskning*, Nr. 2 45-58.
- Featherstone, B., White, S., & Morris, K. (2014). *Re-imagining child protection: Towards humane social work with families*. doi:10.1332/policypress/9781447308027.001.0001
- Ferguson, H. (2016). What social workers do in performing child protection work: evidence from research into face-to-face practice. *Child & family social work*, 21(3), 283-294. doi:10.1111/cfs.12142
- Fine, G. A. (1993). The Sad Demise, Mysterious Disappearance, and Glorious Triumph of Symbolic Interactionism. *Annual Review of Sociology*, 19, 61-87.
- Finstad, L. (2013). *Politiblikket* (3. utg.). Pax.
- Fog, J. (1998). *Med samtalen som udgangspunkt: Det kvalitative forskningsinterview*. Akademisk Forlag.
- Fosco, G. M., & Grych, J. H. (2010). Adolescent Triangulation into Parental Conflicts: Longitudinal Implications for Appraisals and Adolescent-Parent Relations. *Journal of Marriage and Family*, 72(2), 254-266. doi:10.1111/j.1741-3737.2010.00697.x
- Fosco, G. M., Xia, M., Lynn, M. G., & Grych, J. (2016). Triangulation and Parent-Adolescent Relationships: Implications for Adolescent Dating Competence and Abuse. *Journal Of Research On Adolescence*, 26(3), 524-537. doi:10.1111/jora.12210
- Foucault, M. (1999). *Diskursens orden*. Spartacus.
- Freidson, E. (2001). *Professionalism: The third logic*. Polity Press.
- Føystad, K. (2003). Forestillingen om det "ordentlige" feltarbeidet og dets umulighet i Norge. I: Rugkåsay, M. & Thorsen, K. T. (Red.), *Nære steder, nye rom: Utfordringer i antropologiske studier i Norge*. Gyldendal Akademisk.
- Geertz, C. (1983). *Local knowledge: Further essays in interpretive anthropology*. Basic.
- Gigstad, S. B., & Wathne, H. E. (2017). Å lage et rom for samtale» - Et fagutviklingsprosjekt om mekling i høykonflikt. *Fokus på familien*, 45(1), 27-44. doi:10.18261/issn.0807-7487-2017-01-03
- Gilson, L. (2015). Lipsky's Street Level Bureaucracy. In Balla, S. J., Lodge, M. & Page E. C. (Eds.), *The Oxford handbook of classics in public policy and administration*. University Press.
- Glasl, F. (1999). *Confronting conflict: A first-aid kit for handling*. Hawthorn.
- Grimen, H., & Molander, A. (2008). Profesjon og kjønn. I: Molander A. & Terum, L. I. (Red.), *Profesjonsstudier* (s. 179-196). Universitetsforlaget.
- Gulbrandsen, W. (2013). Foreldrekonflikter etter samlivsbrudd: En analyse av samspill og kilder til det fastlåsende. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 50(6), 540-551.
- Gulbrandsen, W., & Tjersland, O. A. (2013). Hvordan virker obligatorisk foreldremekling ved store konflikter? *Tidsskrift for velferdsforskning*, 16(1), 17-30.
- Gulbrandsen, W., & Tjersland, O. A. (2017). Forskningen på obligatorisk mekling ved samlivsbrudd: Et fremoverrettet tilbakeblikk. *Fokus på familien*(01), 6-26.
- Gullestad, M. (1984). *Kitchen-table society*. Universitetsforlaget.

- Gümüscü, A., Nygren, L., & Khoo, E. (2015). Bringing the Family Back in: On Role Assignment and Clientification in the Swedish Social Services. *Social sciences (Basel)*, 4(1), 117-133. doi:10.3390/socsci4010117
- Hacking, I. (1988). The Sociology of Knowledge About Child Abuse. *Noûs*, 22(1), 53. doi:<http://dx.doi.org/10.1086/448583>
- Hacking, I. (1991). The Making and Molding of Child Abuse. *Critical Inquiry*, 17(2), 253-288. doi:10.1086/448583
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Haddad, L., Phillips, K., & Bone, J. (2016). High-Conflict Divorce: A Review of the Literature. *American Journal of Family Law*, 29(4), 243-258.
- Hagen, G. (2001). *Barnevernets historie: Om makt og avmakt i det 20. århundret*. Akribe.
- Halkier, B. (2016). *Fokusgrupper* (3. utg.). Samfundslitteratur.
- Harold, G. T., & Sellers, R. (2018). Annual research review: Interparental conflict and youth psychopathology - an evidence review and practice focused update. *59*, 374-402. doi:10.1111/jcpp.12893
- Hashlanger, S. (2012). *Social Construction. Myth and Reality. Resisting Reality. Social Construction and Social Critique*. Oxford University Press.
- Haugli, T. (2008). Er barnet i fokus? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 6(3), 155-171. doi:10.18261/ISSN0809-9553-2008-03-03
- Havnen, K. S. (2016). Familierådet som beslutningsmodell i barnevernet I: Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Halvorsen, T. (2018). Glimt fra tilknytningsteoriens historie. *Norges Barnevern* (1), 50-69. doi:10.18261/issn.1891-1838-2018-01-05
- Heggdalsvik, I. K., Rød, P. A., & Heggen, K. (2018). Decision-making in child welfare services: Professional discretion versus standardized templates. *Child & family social work*, 23(3), 522-529. doi:10.1111/cfs.12444
- Heggdalsvik, I. K., Lorås, L., & Samsonsen, V. (2022). High Conflicts as Wicked Problems from the Perspective of Family Counsellor and Child Welfare Services in Norway. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 43, 275-288. doi:10.1002/anzf.1494
- Helland, M. S., & Borren, I. (2015). *Foreldrekonflikt: Identifisering av konfliktnivåer, sentrale kjennetegn og risikofaktorer hos høykonfliktpar*. Folkehelseinstituttet
- Helsetilsynet. (2019). *Det å reise vasker øynene: Gjennomgang av 106 barnevernsaker*.
- Helsetilsynet. (2019:10). *Veileder for landsomfattende tilsyn 2020 – 2021 med barnevernets arbeid med undersøkelser*.
- Hennum, N. (2006). Likestillingens utfordring: Å avkjønne omsorg for barn. *Sosiologi i dag*, 36(3), 35-58.
- Hennum, N. (2014). Developing Child-Centered Social Policies: When Professionalism Takes Over. *Social Sciences* 3(3), 441-459.
- Hennum, N. (2016). Barnevernsbarn i ekspertisesamfunn: Tid for refleksjoner. I: Kroken R. & Madsen, O. J. (Red.), *Forvaltning av makt og moral i velferdsstaten* (s. 131-151). Gyldendal Akademisk.
- Hennum, N. (2017). The Norwegian child protection services in stormy weather. *Critical and Radical Social Work*, 5(3), 319-334. doi:10.1332/204986017X15029695863676
- Hobbes, T. (2009). *Leviathan: The Matter, Forme, and Power of a Common-Wealth Ecclesiastical and Civill*. Floating Press.
- Holland, S. (2011). *Child & family assessment in social work practice* (2nd ed.). SAGE.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (1995). *The Active Interview*. SAGE.

- Houston, C., Bala, N., & Saini, M. (2017). Crossover cases of high-conflict families involving child protection services: Ontario research findings and suggestions for good practices. *Family court review*, 55(3), 362-374. doi:10.1111/fcre.12289
- Huglen, I., Hidalgo, W., Young, M., & Stokkebekk, J. (2020). Sterke barn i to hjem. *Fokus på familien*(4), 231-251. doi:10.18261/issn.0807-7487-2020-04-02
- Haavind, H. (1987). *Liten og stor: Mødres omsorg og barns utviklingsmuligheter*. Universitetsforlaget.
- Haavind, H. (2000). På jakt etter kjønnede betydninger. I: H. Haavind (Red.), *Kjønn og fortolkende metode: Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Gyldendal Akademisk.
- Jerolmack, C., & Khan, S. (2014). Talk Is Cheap: Ethnography and the Attitudinal Fallacy. *Sociological Methods & Research*, 43(2), 178-209. doi:10.1177/0049124114523396
- Jevne, K. S., & Ulvik, O. S. (2012). Grensarbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene forskning*(2), 18-32.
- Jevne, K. S. (2017a). Negotiating client positions: Parents with custodial disagreements talking about their experiences with child welfare workers. *Nordic social work research*, 7(3), 223-235. doi:10.1080/2156857X.2017.1326976
- Jevne, K. S. (2017b). *Barnevernssaker med foreldrekonflikter. Forhandlinger om problemforståelser og handlingsrom når det er bekymringer for barn som har to hjem*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo,
- Johnston, J. R. (1994). High-Conflict Divorce. *The Future of Children*, 4(1), 165-182.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2012). *Qualitative research methods in organisation studies*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Juul, R. (2010). *Barnevernets undersøkelser av bekymringsmeldinger: Diskursive praksisformer og barneperspektiver i den kommunale barneverntjeneste, og konsekvenser i forhold til barna*. (Doktorgradsavhandling). NTNU.
- Järvinen, M. (2005). Interview i en interaktionistisk begrepsramme. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter*. Hans Reitzel Forlag.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2003). Indledning: At skabe en klient. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *At skabe en klient: Institutionelle identiteter i socialt arbejde* (s. 9-29). Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2005). Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*. (s. 4-13). Hans Reitzel Forlag.
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). Kvalitative analysetraditioner i samfundsvidenskabelig forskning. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *Kvalitativ analyse: Syv traditioner*. Hans Reitzel Forlag.
- Kahneman, D. (2012). *Thinking, Fast and Slow*. Penguin Books.
- Karelaia, N., & Hogarth, R. M. (2008). Determinants of Linear Judgment: A Meta-Analysis of Lens Model Studies. *Psychol Bull*, 134(3), 404-426. doi:10.1037/0033-2909.134.3.404
- Kelly, J. B., & Emery, R. E. (2003). Children's Adjustment Following Divorce: Risk and Resilience Perspectives. *Family relations*, 52(4), 352-362. doi:10.1111/j.1741-3729.2003.00352.x
- Kierkegaard, S. (1994). *Synspunkter for min Forfattervirksomhed. Samlede Værker. Bind 18*. Gyldendal.
- Killén, K. (2015). *Sveket* (5. utg.). Kommuneforlaget.

- Kirkebøen, G. (2007). Skjevheter i fagfolks skjønn: Hvordan kan beslutningstaking forbedres. Sunnevåg, K. J. (Red.), *Tidligfasevurderinger på svakt informasjonsgrunnlag* (s. 174-199). Samfunns- og næringslivsforskning.
- Kitterød, R. H., Lidén, H., Lyngstad, J., & Wiik, K. A. (2016). Delt bosted for barna etter samlivsbrudd - en praksis for folk flest? *Sosiologisk Tidsskrift*(1), 27-50.
- Kjelland-Mørdre, K., Rolland, A.-L. H., Steen, K. S., Gammelgård, P., & Anker, C. (2020). *Konflikt, mekling og rettsmekling*. Universitetsforlaget.
- Kjær, A.-K. B. (2019). Risikovurderinger i barnevernet – hva innebærer det og når trengs det? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*(02), 131-149. doi:10.18261/issn.0809-9553-2019-02-03
- Kjærgård, P. I. (2013). Veiledning som møte eller teknikk? - Et perspektiv fra Hans Skjervheim. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(2), 84-96.
- Kjøs, P., & Weie Oddli, H. (2018). Alliance formation in high-conflict custody mediation: a serial case analysis: Alliance formation in custody mediation. *Journal of family therapy*, 40(3), 378-397. doi:10.1111/1467-6427.12180
- Kleppe, L. C. (2016). Helhetssyn - hva så? - Et honnørord med uklar betydning for profesjonell praksis i helse- og velferdssektoren. *Tidsskrift for omsorgsforskning*, 2(3), 252-259. doi:10.18261/issn.2387-5984-2016-03
- Kleppe, F. A., & Oterholm, I. (2021). Terapeuterfaringer med familieråd i saker med høyt konfliktnivå i familievernet. *Fokus på familien*(1), 6-24. doi:10.18261/issn.0807-7487-2021-01-02
- Koch, K. (2008). *Evalueringsregler for domstolene i saker med foreldresvar*. Barne- og likestillingsdepartementet
- Kojan, B. H. (2010). "Underdog"? Barnevernarbeideres erfaringer fra å møte høystatusfamilier. *Fontene forskning*(2), 50-61.
- Kojan, B. H., & Fauske, H. (2011). Et klasseperspektiv på barnevernets familier. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 14(2), 95-109.
- Krishnakumar, A., & Buehler, C. (2000). Interparental Conflict and Parenting Behaviors: A Meta-Analytic Review. *Family relations*, 49(1), 25-44. doi:10.1111/j.1741-3729.2000.00025.x
- Krutzinna, J., & Skivenes, M. (2021). Judging parental competence: A cross-country analysis of judicial decision makers' written assessment of mothers' parenting capacities in newborn removal cases. *Child & family social work*, 26(1), 50-60. doi:10.1111/cfs.12788
- KUD. (2016-2017). *Innst. 195 L: Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova mv. (likestilt foreldreskap)*. Familie- og kulturkomiteen
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Kvalø, K. K., & Köhler-Olsen, J. (2016). *Barnerett: I et nøtteskall*. Gyldendal juridisk.
- Kvam, V., & Tveiten, A. (2018). «... uden Hensyn til Forældrenes Villie». Om vergerådslovens pedagogikk i et foreldrerettsperspektiv. *Historisk tidsskrift*, 97(01), 40-58. doi:10.18261/issn.1504-2944-2018-01-04
- Kvello, Ø. (2007). *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Universitetsforlaget.
- Langsrud, E., Fauske, H., & Lichtwarck, W. (2017). Et maktperspektiv på «gode nok foreldre» i barnevernets kontekst. *Norges Barnevern*, 94(02), s. 126-138.
- Lauritzen, C., Vis, S., & Fossum, S. (2018). Factors that determine decision making in child protection investigations: A review of the literature. *Child & family social work*, 23, 743-756. doi:10.1111/cfs.12446

- Lee, M. S., Kaufman, R. L., & George, C. (2009). Disorganized Attachment in Young Children: Manifestations, Etiology, and Implications for Child Custody. *Journal of Child Custody*, 6(1-2), 62-90. doi:10.1080/15379410902894858
- Levin, I. (2021). *Hva er sosialt arbeid* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services* (30th anniversary expanded ed.). Russell Sage Foundation.
- Ljungberg, A., Denhov, A., & Topor, A. (2016). Non-helpful relationships with professionals - a literature review of the perspective of persons with severe mental illness. *J Ment Health*, 25(3), 267-277. doi:10.3109/09638237.2015.1101427
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (1967). Hentet fra: [Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker \(forvaltningsloven\) - Lovdata](#)
- Lov om barn og foreldre (1982). Barne- og familiedepartementet. Hentet fra: [Lov om barn og foreldre \(barnelova\) - Lovdata](#)
- Lov om ekteskapsloven (1991). Barne- og familiedepartementet. Hentet fra: [Lov om ekteskap \(ekteskapsloven\) - Lovdata](#)
- Lov om barneverntjenester (1992). Barne- og familiedepartementet. Hentet fra: [Lov om barneverntjenester \(barnevernloven\) - Lovdata](#)
- Lov om familievernkontorer (1997). Barne- og familiedepartementet. Hentet fra: [Lov om familievernkontorer \(Familievernkantorloven\) - Lovdata](#)
- Lov om Barneverntjenester. Barne- og familiedepartementet (ikke iverksatt enda)
- Lundberg, D., & Moloney, L. (2010). Being in the room: Family Dispute Resolution practitioners' experience of high conflict family dispute resolution. *Journal of Family Studies*, 16(3), 209-223. doi:10.5172/jfs.16.3.209
- Løchen, Y. (1976). *Idealer og realiteter i et psykiatrisk sykehus: En sosiologisk fortolkning* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Marthinsen, E., Kojan, B. H., Clifford, G., Fauske, H., & Lichtwarck, W. (2013). Nytt innblikk i norsk barnevern: Hva forteller dataene fra Det Nye Barnevernet? Marthinsen, I. E. & Lichtwarck, W. (Red.). I: *Det Nye barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Maynard-Moody, S., & Musheno, M. (2012). Social Equities and Inequities in Practice: Street-Level Workers as Agents and Pragmatists. *Public Admin Rev*, 72(s1), S16-S23. doi:10.1111/j.1540-6210.2012.02633.x
- Maynard-Moody, S., & Musheno, M. C. (2003). *Cops, teachers, counselors: Stories from the front lines of public service*.
- Meld. St. 24 (2015-2016). *Familien – ansvar, frihet og valgmuligheter*. Barne-, likestillingsdepartementet.
- Messel, J. (2013). *I velferdsstatens frontlinje: Barnevernspedagogers, sosionomers og vernepleieres historie*. Universitetsforlaget.
- Mik-Meyer, N. (2003). Anne er sygdomsfikseret: Forhandling af en institutionel diagnose. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *At skabe en klient. Institutionelle identiter i socialt arbejde* (pp. 82-109). Hans Reitzels Forlag.
- Mik-Meyer, N. (2017). *The power of citizens and professionals in welfare encounters: The influence of bureaucracy, market and psychology*. Manchester University Press.
- Mik-Meyer, N. (2018). Organizational Professionalism: Social Workers Negotiating Tools of NPM. *Professions and Professionalism*, 8(2). doi:10.7577/pp.2381
- Miller, P. A., Lloyd, C. A., & Beard, R. (2017). Preadolescents' Coping Goals and Strategies in Response to Postdivorce Interparental Conflict. *Qualitative Psychology*, 4(3), 260-280. doi:10.1037/qup0000067
- Molander, A. (2016). *Discretion in the welfare state: Social rights and professional judgment*. Routledge.

- Monk, G., & Winslade, J. (2013). *Når historier kolliderer: Om at håndtere konflikter med narrativ mediation*. Mindspace.
- Morgan, D. L. (2010). *Focus groups as Qualitative Research*. SAGE.
- Moxnes, K. (2003). *Skånsomme skilsmisser: Med barnet i fokus*. Høyskoleforlaget.
- Munro, E. (1999). Common errors of reasoning in child protection work. *Child Abuse & Neglect*, 23(8), 745-758. doi:10.1016/S0145-2134(99)00053-8
- Munro, E. (2002). *Effective child protection*. SAGE.
- Munro, E., & Hardie, J. (2019). Why We Should Stop Talking About Objectivity and Subjectivity in Social Work. *The British journal of social work*, 49(2), 411-427. doi:10.1093/bjsw/bcy054
- Mäkitalo, Å. (2014). Categorisation. I: Hall, C., Matarese, Juhila, M. & Nijnatten, C. V. (Eds.), *Analysing social work communication*. Routledge.
- Møller, G. (2018). *Kunnskapsgrunnlag: Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge*. Helsedirektoratet.
- Natland, S., Bjerke, E., & Torstensen, T. B. (2019). Jeg fikk blankpusset håpet om at jeg hadde en framtid» Opplevelser av god hjelp i møter med Nav. *Fontene forskning*.
- Neumann, C. E. B. (2009). *Det bekymrede blikket: En studie av helsesøstres handlingsbetingelser*. Novus Forlag.
- Neumann, C. E. B., & Neumann, I. B. (2012). *Forskeren i forskningsprosessen: En metodebok om situering*. Cappelen Damm akademisk.
- Neumann, I. B. (2021). *Innføring i diskursanalyse: Mening, materialitet, makt* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Nilsen, W., Skipstein, A., & Gustavson, K. B. (2012). *Foreldrekonflikt, samlivsbrudd og mekling: Konsekvenser for barn og unge*. Folkehelseinstituttet.
- Norcross, J. C. (2011). *Psychotherapy relationships that work: Evidence-based responsiveness* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Nordhelle, G. (2006). *Mekling: Konfliktforståelse og konflikthåndtering*. Gyldendal Akademisk.
- Nordhelle, G. (2013). Hidden power imbalance in the mediation process. *Norwegian Open Research Archives (NORA)*.
- Nordhelle, G. (2016). *Høykonflikt: Utvidet forståelse og håndtering via mekling*. Universitetsforlaget.
- NOU. (1982:26). *Barnemishandling og omsorgssvikt*. Sosialdepartementet.
- NOU. (1998:17). *Barnefordelingsaker: Avgjørelsesorgan, saksbehandlingsregler og delt bosted*. Barne- og familiedepartementet.
- NOU. (2000:12). *Barnevernet i Norge: Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. Barne- og familiedepartementet.
- NOU. (2008:8). *Med barnet i fokus: En gjennomgang av barnelovens regler om foreldreansvar, bosted og samvær*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU. (2009:8). *Kompetanseutvikling i barnevernet*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU. (2012:5). *Bedre beskyttelse av barns omsorg. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne-, Likestillings-og inkluderingsdepartementet.
- NOU. (2016:16). *Ny barnevernslov: Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne-, Likestillings-og inkluderingsdepartementet.
- NOU. (2019: 20). *En styrket familietjeneste: En gjennomgang av familieverntjenesten*. Barne- og familiedepartementet.
- Nissen-Lie, H. A., Monsen, J. T., & Rønnestad, M. H. (2010). Therapist predictors of early patient-rated working alliance: A multilevel approach. *Psychother Res*, 20(6), 627-646. doi:10.1080/10503307.2010.497633

- Nylund, A. (2008). Til domstolen – med barnet i fokus? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*(04), 228-242.
- Olkowska, A., Paćuka, A., & Jevne, K. S. (2020). «Å gå i spagaten». Familieveilederes erfaringer og utfordringer i arbeid med foreldrekonflikter i barnevernstjenesten. *Fokus på familien*, 48(4), 272-297. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2020-04-04>
- Oterholm, I. (2015). *Organisasjonens betydning for sosialarbeideres vurderinger*. (Doktorgradsavhandling). Høgskolen i Oslo og Akershus
- Ottosen, M. H., Dahl, K. M., & Boserup, B. (2017). *Forældrekonflikter etter samlivsbruddet: Karakteristika og risikofaktorer i komplekse foreldreansvarssager*. VIVE.
- Ot.prp. nr. 56 (1952). Lov om barnevern. Sosialdepartementet.
- Payne, M. (2014). *Modern social work theory* (4th ed.). Palgrave Macmillan.
- Perlman, H. H. (1957). *Social casework: A problem-solving process*. University of Chicago Press.
- Polak, S., & Saini, M. (2019). The complexity of families involved in high-conflict disputes: A postseparation ecological transactional framework. *Journal of Divorce & Remarriage*, 60(2), 117-140. doi:10.1080/10502556.2018.1488114
- Prop. St. 106 L (2012–2013). Endringer i barnevernloven. Barne- og familiedepartementet.
- Prop. St. 72 L (2014-2015). *Endringer i barnevernloven (utvidet adgang til å pålegge hjelpetiltak)*. Barne- og familiedepartementet.
- Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky Families: Family Social Environments and the Mental and Physical Health of Offspring. *Psychological bulletin*, 128(2), 330-366. doi:10.1037/0033-2909.128.2.330
- Rexvid, D. (2017). Who is viewed as a client by social workers and general practitioners? In B. Blom, L. Evertsson, & M. Perlinski (Red.), *Social and caring professions in European welfare states: Policies, services and professional practices*. Policy Press.
- Rhoades, K. A. (2008). Children's responses to interparental conflict: A meta-analysis of their associations with child adjustment. *Child Development*, 79(6), 1942-1956. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01235.x
- Rundbrev til dommere, advokater og sakkyndige (2009a). *Saksbehandlingen av barnefordelingssaker etter barneloven*. Barne- og Likestillingsdepartementet.
- Rutter, M. (2013). Annual Research Review: Resilience — clinical implications: Resilience in child development - Interconnected pathways to wellbeing. *Journal of child psychology and psychiatry*, 54(4), 474-487.
- Rød, P. A. (2010). Konfliktfylt barnefordeling - arena for barnevernet? *Fokus på familien*, 38(2), 92-114.
- Rød, P. A., Ekeland, T.-J., & Thuen, F. (2008). Barns erfaringer med konfliktfylte samlivsbrudd: Problemforståelse og følelsesmessige reaksjoner. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 45(5), 555-562.
- Rød, P. A., Iversen, A. C., & Underlid, K. (2013). The child welfare service's assessments in custody cases that involve minors. *European journal of social work*, 16(4), 470-488. doi:10.1080/13691457.2012.709484
- Rød, P. A. (2014). Mellom analyse og argumentasjon. I: Aadnesen, B. N. & Hærem, E. (Red.), *Barnevernets undersøkelse* (s. 13-27). Universitetsforlaget.
- Rønbeck, K. (2004). Fra konflikt til forsoning - barnefordeling i et rettsbasert forsøksprosjekt. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 41(4), 275-281.
- Rønbeck, K. (2006). Foreldre i konflikt – Forhandlingsbasert sakkyndighetsarbeid etter barneloven. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 43, 338-346.
- Rønbeck, K., Hagen, T., & Haavind, H. (2010). Foreldreposisjoner i bevegelse: Fra fastlåst konflikt til utvidet omsorg og empati for egne barn. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 47(8), 720-729.

- Saini, M., Black, T., Lwin, K., Marshall, A., Fallon, B., & Goodman, D. (2012). Child protection workers' experiences of working with high-conflict separating families. *Children and youth services review*, 34(7), 1309-1316. doi:10.1016/j.chilyouth.2012.03.005
- Saini, M., Black, T., Fallon, B., & Marshall, A. (2013). Child custody disputes within the context of child protection investigations: secondary analysis of the Canadian Incident Study of Reported Child Abuse and Neglect. *Child welfare*, 92(1), 115.
- Saini, M., Black, T., Godbout, E., & Deljavan, S. (2019). Feeling the pressure to take sides: A survey of child protection workers' experiences about responding to allegations of child maltreatment within the context of child custody disputes. *Children and youth services review*, 96, 127-133. doi:10.1016/j.chilyouth.2018.11.044
- Sandberg, K. (2018). Children's Right to Protection Under the CRC. In A. Falch-Eriksen & E. Backe-Hansen (Eds.), *Human Rights in Child Protection: Implications for Professional Practice and Policy*. Pringer International Publishing.
- Schoon, I. (2006). *Risk and resilience: Adaptations in changing times*. Risk & Resilience.
- Schrumpf, E. (2018). Barns omsorgserfaringer - et historisk perspektiv. I: Kroken, R. (Red.), *Omsorgsforståelser: Mellom poesi, profesjon og politikk*. Universitetsforlaget.
- Seip, A.-L. (1994). *Sosialhjelpstaten blir til: Norsk sosialpolitikk 1740-1920* (2. utg.). Gyldendal.
- Seltzer, W. J., & Seltzer, M. R. (1983). Material, Myth, and Magic: A Cultural Approach to Family Therapy. *Family Process*, 22(1), 3-14. doi:10.1111/j.1545-5300.1983.00003.x
- Shelton, K. H., & Harold, G. T. (2008). Interparental Conflict, Negative Parenting, and Children's Adjustment: Bridging Links Between Parents' Depression and Children's Psychological Distress. *J Fam Psychol*, 22(5), 712-724. doi:10.1037/a0013515
- Shulman, L. (2003). *Kunsten å hjelpe: Individ og familier*. Gyldendal Akademisk.
- Silverman, D. (2017). *Doing qualitative research*. SAGE.
- Skivenes, M., & Skramstad, H. (2015). The emotional dimension in risk assessment: a cross-country study of the perceptions of child welfare workers in England, Norway and California (United States). *British Journal of Social Work*, 45(3), 809-816.
- Skjervheim, H. (1996). *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Aschehoug.
- Skotte, P. S. (2016). Colligation in child welfare work: Decision-making on the tipping point. doi:<http://doi.org/10.1177/1473325016654558>
- Skramstad, H., & Skivenes, M. (2017). Child welfare workers' views of fathers in risk assessment and planned interventions, a comparison between English and Norwegian workers. *Child & family social work*, 22(1), 203-212. doi:10.1111/cfs.12220
- Slettebø, T. (2020). Participant validation: Exploring a contested tool in qualitative research.
- Slettebø, T., Flackè, A., de Flon, H., Nergård, I., & Oterholm, I. (2016). *Familieråd i familievernet. Evaluering av et pilotprosjekt 2013-2015*. VID vitenskapelige høyskole:
- Smith, L. (2017). Bowlbys teori om barns bånd og empiriske studier om tilknytning. In L. M. Gulbrandsen (Ed.), *Oppvekst og psykologisk utvikling* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Smyth, B. M., & Moloney, L. J. (2019). Post-Separation Parenting Disputes and the Many Faces of High Conflict: Theory and Research. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 40(1), 74-84. doi:10.1002/anzf.1346
- Solem, M.-B. (2017). Styrkebaserte perspektiver. I: R. Hansen & M.-B. Solem (Red.), *Sosialt arbeid: En situert praksis*. Gyldendal Akademisk.
- Sommer, D. (2003). *Barndomspsykologi: Udvikling i en forandret verden* (2. rev. udg.). Hans Reitzel Forlag.
- Spengler, P. M., White, M. J., Ægisdóttir, S., Maugherman, A. S., Anderson, L. A., Cook, R. S., Nichols, C. N., Lampropoulos, G. K., Walker, B. S., Cohen, G. R., & Rush, J. D.

- (2009). The Meta-Analysis of Clinical Judgment Project: Effects of Experience on Judgment Accuracy. *The Counseling psychologist*, 37(3), 350-399.
doi:10.1177/0011000006295149
- Stang, E. G. (2013). "Når vi ikke får gehør i rettsapparatet har vi tapt på vegne av barnet". I: Søvig, K. H., Schütz, S. E., Rasmussen, Ø., Fatnes, I. N. & Meltvedt, M. L. (Red.), *Undring og erkjennelse. Festskrift til Jan Fridthjof Bernt 70 år* (s. 665 -678). Fagbokforlaget.
- Stang, E. G. (2014). Et barnevern i skvis mellom barnelov og barnevernlov. I: Lomell, H. M. & Finstad, L. (Red.), *Motmøte: En antologi til Kjersti Ericsson, Cecilie Høigård og Guri Larsen*. Novus forlag.
- Stevens, M. (2018). Parents' experiences of services addressing parenting of children considered at-risk for future antisocial and criminal behaviour: A qualitative longitudinal study. *Children and youth services review*, 95, 183-190.
doi:10.1016/j.chilyouth.201
- Stokkebekk, J. (2022). *Navigating Prolonged Conflict: Subject positions and meaning constructions in postdivorce families*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Bergen.
- Stokkebekk, J., Iversen, A. C., Hollekim, R., & Ness, O. (2019). "Keeping balance", "Keeping distance" and "Keeping on with life": Child positions in divorced families with prolonged conflicts. *Children and youth services review*, 102, 108-119.
doi:10.1016/j.chilyouth.2019.04.021
- Sommer, D. (2010). *Børn i senmoderniteten: Barndomspsykologiske perspektiver*. Hans Reitzels.
- Strandbu, A., Salamonsen, A., & Thørnblad, R. (2020). Hvordan kan vi forstå barns tilfredshet med egen involvering i foreldremekling? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(1), 60-78. doi:10.18261/issn.0809-9553-2020-01-04
- Strandbu, A., Thørnblad, R., & Handegård, B. H. (2016). Involvering av barn i foreldremekling - Barns erfaringer fra meklinger ved varierende konfliktnivå og problembelastning. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 14(04), 360-385. doi:10.18261/issn.0809-9553-2016-04-04
- Strandbu, A., & Vis, S. A. (2016). Barns deltakelse i beslutningene. I: Christiansen, Ø & Kojan, B. H. (Red.), *Beslutninger i barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Strandbu, A., & Thørnblad, R. (2015). Hva står på spill? Barns deltakelse og budskap i mekling. *Fokus på familien* (04), 271-291.
- Strax, T. B. (2003). Fordi ingen er ens - eller? En analyse av hjemløse klienters strategier på et localsenter. I: Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.), *At skape en klient : institutionelle identiteter i sosialt arbeid*. Hans Reitzels Forlag.
- Sudland, C. (2020). Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework. *Child & family social work*, 25(2), 248-255.
doi:10.1111/cfs.12680
- Sudland, C. (2021). Child protection investigations of child custody cases in Norway: Caseworkers' obstacles and coping strategies. *Nordic social work research*, 1-13.
doi:10.1080/2156857X.2021.1972329
- Sudland, C., & Neumann, C. B. (2020). Should we take their children? Caseworkers' negotiations of 'good enough' care for children living with high-conflict parents. *European journal of social work*, 24(4), 683-695.
doi:10.1080/13691457.2020.1805588

- Sundelin, C., Magnusson, M., & Lagerberg, D. (2005). Child health services in transition: I. Theories, methods and launching. *Acta Paediatr*, 94(3), 329-336. doi:10.1111/j.1651-2227.2005.tb03076.x
- Taylor, C., & White, S. (2005). Knowledge and Reasoning in Social Work: Educating for Humane Judgement. *British Journal of Social Work*, 36(6), 937-954. doi:10.1093/bjsw/bch365
- Terum, L. I. (1996). *Grenser for sosialpolitisk modernisering: Om fattighjelp i velferdsstaten*. Universitetsforlaget.
- Terum, L. I. (2003). *Portvakt i velferdsstaten: Om skjønn og beslutninger i sosialt arbeid*. Kommuneforlaget.
- Terum & Grimen. (2009). Profesjonsutøvelse - kvalitet og legitimitet. I: Grimen, H & , L. I. Terum (Red.). *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (Kap. 1, s. 9-17). Abstrakt Forlag.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2011). *Vitenskap, kunnskap og praksis: Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.
- Thrana, H. M., & Fauske, H. (2014). The emotional encounter with child welfare services: the importance of incorporating the emotional perspective in parents' encounters with child welfare workers. *European journal of social work*, 17(2), 221-236. doi:10.1080/13691457.2013.798628
- Thuen, F. (2004). *Livet som deltidsforeldre*. Fagbokforlaget.
- Tjersland, O. A. (2015). Why and how should family therapists take part in family therapy research? *Fokus på familien*, 43(4), 332-344.
- Tjersland, O. A., & Gulbrandsen, W. (2010). Mekling ved samlivsbrudd: Oversikt over modeller og ideologi. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 47(8), 692-700.
- Tranæs, T. (2017). *Forældrekonflikter efter samlivsbruddet: Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager*. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Turney, D., Platt, D., Selwyn, J. and Farmer, E. (2011) *Social Work Assessment of Child in Need: What Do We Know? Messages from Research*. The Stationery Office.
- Tveiten, S. (2019). *Veiledning: Mer enn ord* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- UNCRC. (1989). *The United Nations Convention on the Rights of the Child* Geneva: United Nations
- Vagli, Å. (2021). Seksualitet som legitim faktor i vurdering av mors omsorgsevne. doi:<https://doi.org/doi.org/10.18261/issn>
- Vallesverd, V. U. (2018). Omsorgssvikt. I: Ask, T. A. & Eide, S. B. (Red.), *Barnevernets begreper - i bevegelse*. Gyldendal.
- Van Ginkel, R. (1994). Writing Culture from Within: Reflections on Endogenous Ethnography. *Etnofoor*, 7(1), 5-23.
- Verhallen, T., Hall, C., & Slembrouck, S. (2018). Family support and child protection approaches: Historicising perspectives on contemporary discourses of social work. *Qualitative Social Work*, 18(2). doi:10.1177/1473325017712798
- Viblemo, T. E., & Stiberg-Jamt, R. (2016). Domstolsbehandlingen av foreldretvister. Rapport fra Oxford Research i samarbeid med Proba Samfunnsanalyse. *Proba Samfunnsanalyse*.
- Vik, S. (2009). Familieråd i Norge - fra trylleformel til realisme. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 86(3), 172-182.
- Vike, H. (2001). Anonymitet og offentlighet [Anonymity and Public Access]. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 12(1-2), 76-84.
- Vike, H. (2004). *Velferd uten grenser. Den norske velferdsstaten ved veiskillet*. Akribe.

- Vike, H. (2018). *Politics and Bureaucracy in the Norwegian Welfare State: An Anthropological Approach*. Palgrave Macmillan.
- Villadsen, K. (2004). *Det sociale arbejdes genealogi: Om kampen for at gøre fattige og udstødte til frie mennesker*. Reitzel.
- Vindegg, J. (2009). Evidensbasert sosialt arbeid. I: Grimen, H & , L. I. Terum (Red.). *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (Kap. 4, s. 63-85). Abstrakt Forlag.
- Vindegg, J. (2011). *Å forstå en familie: Fortellinger som kunnskapskilde i sosialarbeideres profesjonelle yrkesutøvelse*. (Doktorgradsavhandling). Høgskolen i Oslo
- Vis, S. A., Lauritzen, C., & Fossum, S. (2019). Systematic approaches to assessment in child protection investigations: A literature review. *International Social Work*, 002087281982833. doi:10.1177/0020872819828333
- Wadel, C. (2014). *Feltarbeid i egen kultur*. Cappelen Damm akademisk.
- Walsh, F. (2016). Applying a Family Resilience Framework in Training, Practice, and Research: Mastering the Art of the Possible. *Family Process*, 55(4), 616-632. doi:10.1111/famp.12260
- Wampold, B. E. (2015). How important are the common factors in psychotherapy? An update. *World Psychiatry*, 14(3), 270-277. doi:10.1002/wps.20238
- Wampold, B. E., & Imel, Z. E. (2015). *The Great Psychotherapy Debate: The Evidence for What Makes Psychotherapy Work*. Routledge.
- Wang, M., Liu, S., & Belsky, J. (2017). Triangulation processes experienced by children in contemporary China. *International journal of behavioral development*, 41(6), 688-695. doi:10.1177/0165025416662345
- Weingarten, H., & Leas, S. (1987). Levels of marital conflict model. A guide to assessment and intervention in troubled marriages. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(3), 407-417. doi:10.1111/j.1939-0025.1987.tb03550.x
- White, S., Gibson, M., Wastell, D., Walsh, P., & White, S. (2020). *Reassessing attachment theory in child welfare*. Policy Press.
- White, S. (2018). Protecting Children In B. Featherstone, A. Gupta, K. Morris, & S. White (Eds.), *Family experiences of care and protection services: the good, the bad and the hopeful*: Policy Press.
- Wibeck, V. (2011). *Fokusgrupper: Om fokuserade gruppintervjuer som undersøkningsmetode* (2. utg.). Studentlitteratur.
- Wilkins, D. (2015). Balancing risk and protective factors: how do social workers and social work managers analyse referrals that may indicate children are at risk of significant harm. *British Journal of Social Work*, 45(1), 395-411. doi:10.1093/bjsw/bct114
- Woodcock, J. (2003). The Social Work Assessment of Parenting: An Exploration. *The British journal of social work*, 33(1), 87-106. doi:10.1093/bjsw/33.1.87
- Aadnanes, M. (2017). Social workers' challenges in the assessment of child abuse and maltreatment: intersections of class and ethnicity in child protection cases. *Critical and Radical Social Work*, 5(3), 335-350. doi:10.1332/204986017X15029696790559
- Ådnanes, M., Haugen, G. M. D., Jensberg, H., Husum, T. L., & Rantalaiho, M. (2011). Hva karakteriserer vanskelige saker i foreldremekling, og er meklingsordningen godt nok tilpasset? Resultater fra evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov. *Fokus på familien*, 39(2), 86-115.

Vedlegg 1: Godkjenning NSD

Cecilie Sudland
Institutt for sosialfag Høgskolen i Oslo og Akershus
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 11.04.2017

Vår ref: 53023 / 3 / AH

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 15.02.2017. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>53023</i>	<i>Barnevernets kjerne- barnevernansattes kunnskapsanvendelse og kategoriseringsprosesser i arbeidet med gråsonesaker</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Cecilie Sudland</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2020, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Kjersti Haugstvedt

Åsne Halskau

Kontaktperson: Åsne Halskau tlf: 55 58 21 88

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Prosjektets formål er å undersøke hvordan saksbehandlerne forstår barnevernets ansvarsfelt, og hvordan de begrunner det.

Utvalget består av ansatte i barnevernstjenesten. Det skal gjennomføres gruppeintervju og individuelle intervju.

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Det er oppgitt i meldeskjemaet at det behandles enkelte opplysninger om tredjeperson i form av at saksbehandlere omtaler brukere/klienter av barnevernstjenesten under intervjuene. Personvernombudet gjør oppmerksom på at utvalget har taushetsplikt under intervjuene og således ikke kan omtale enkeltbrukere/familier på en måte som gjør at de gjenkjennes. Når forsker spør om eksempler på saker/familier, må disse omtales som anonymiserte case av de ansatte i barnevernet. Forsker og barnevernsansatte har et felles ansvar for at taushetsplikten overholdes i prosjektet. Personvernombudet legger til grunn at taushetsplikten ikke er til hinder for behandling av personopplysninger i prosjektet. Vi anbefaler at forsker rutinemessig før intervjuene minner informantene sine om at de har taushetsplikt.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Høgskolen i Oslo og Akershus sine interne rutiner for datasikkerhet.

Noen av intervjuene vil bli satt bort for transkribering. Vedkommende som gjør dette er databehandler for prosjektet. Høgskolen i Oslo og Akershus skal inngå skriftlig avtale med databehandler om hvordan personopplysninger skal behandles, jf. personopplysningsloven § 15. For råd om hva databehandleravtalen bør inneholde, se Datatilsynets veileder: <http://www.datatilsynet.no/Sikkerhet-internkontroll/Databehandleravtale/>.

Forventet prosjektslutt er 31.12.2020. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lyd-/bilde- og videoopptak

Vi gjør oppmerksom på at også databehandler må slette personopplysninger tilknyttet prosjektet i sine systemer. Dette inkluderer eventuelle logger og koblinger mellom IP-/epostadresser og besvarelser.

Vedlegg 2: Invitasjonsbrev

INVITASJON TIL Å DELTA I ET FORSKNINGSPROSJEKT OM BARNEVERNET

Kjære barnevernansatt

Oslo, september 2017

Etter nærmere 20 års erfaring fra barneverntjenesten sa jeg nettopp opp stillingen min som faglig leder i Ås barneverntjeneste for å starte på en doktorgrad i sosialt arbeid ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Målet med doktorgradsstudiet er å få ytterligere kunnskap om barnevernet, hva som er barnevernets ansvarsfelt og hvordan vi fatter beslutninger i arbeidet med «gråsonesaker». Doktorgradsprosjektet heter «Barnevernets kjerne – barneveransattes kunnskapsanvendelse og kategoriseringsprosesser i arbeidet med gråsonesaker».

Som barnevernansatt har jeg erfart at noen saker er vanskeligere å avklare enn andre og jeg har flere ganger deltatt i diskusjoner om hva som egentlig er klientens problemer, om barnevernet kan hjelpe og eventuelt på hvilken måte det kan hjelpe. Jeg har også opplevd at det i diskusjonen om saker har vært snakket om at dette ikke er barnevern, og at barnevernet heller bør fokusere på sine kjerneoppgaver. Dette har gjort meg nysgjerrig på hva som er barnevernets kjerne og ansvarsfelt. Hva er det vi bør jobbe med og ikke? Er det noen saker vi mener at vi ikke skal eller bør jobbe med? Har vi de riktige tiltakene til møte klientenes problemer eller er det andre instanser som heller burde ha hatt noen av sakene? Og hvordan er det arbeidsdagen i barnevernet ser ut? Hva er det dere opplever som positive og utfordrende sider ved jobben deres? Jeg er opptatt av hvordan dere tenker om dette, og gjennom doktorgraden ønsker jeg å gå nærmere inn på slike spørsmål.

For å få kunnskap om temaet vil jeg gjennomføre gruppeintervjuer der jeg vil be dere snakke sammen om spørsmål som jeg kommer med. Jeg vil også foreta individuelle intervjuer der jeg vil stille spørsmål som vil gi deg mulighet for å formidle dine erfaringer og betraktninger. Det er selvfølgelig ikke snakk om å svare rett eller galt, og spørsmålene vil handle om noe dere antakelig kjenner godt til. Intervjuene vil ta ca 1,5 time, og er planlagt gjennomført på deres kontor våren og høsten 2017 på et tidspunkt som passer for deg/dere. Du kan selv velge om du skal delta i gruppe- eller individuelle intervjuer. De aller fleste som har deltatt i slike intervjuer, synes dette er en positiv opplevelse.

Det er frivillig å være med, og du kan trekke deg underveis uten å begrunne dette nærmere. Som forsker har jeg taushetsplikt og personopplysningene vil bli behandlet konfidensielt. Opptak fra intervjuene vil bli oppbevart i et låsbart skap. Det vil ikke bli lagret personopplysninger i forbindelse med studien, kun samtykkeskjemaet hvor navnet ditt står. Materialet vil bli anonymisert ved at deltakere blir gitt fiktive navn i det transkriberte materialet. Du vil derfor ikke kunne gjenkjennes i den ferdige avhandlingen.

Studien er godkjent av Personvernombudet for forskning, NSD- Norsk senter for forskningsdata AS. Den skal etter planen avsluttes i desember 2020, og jeg tar sikte på å publisere tre artikler i både norske og internasjonale tidsskrifter som dere kan lese. Mot slutten av doktorgradsperioden har jeg mulighet for å presentere og diskutere funnene med kontorene som har deltatt i undersøkelsen.

Har du spørsmål, eller kunne du tenke deg å være med på undersøkelsen kan du ta kontakt med meg på epost: cecilie.sudland@hioa.no eller på telefon 980 57 225.

Jeg håper at du synes dette høres interessant ut, og at du har tid og anledning til å delta.

Med vennlig hilsen

Cecilie Sudland

Dr. grads stipendiat

Samtykke til deltakelse i studien om «Barnevernets kjerne – barneveransattes kunnskapsanvendelse og kategoriseringsprosesser i arbeidet med gråsonesaker»

Jeg har mottatt informasjon om studien og ønsker å delta i intervju.

Dagens dato

Navn

Vedlegg 3: Facebookmelding

Facebookmelding

Kjære alle barnevernansatte!

Som sikkert flere av dere vet tar jeg en doktorgrad i sosialt arbeid. I løpet av de neste tre årene skal jeg undersøke barnevernets ansvarsfelt og kjerneoppgaver. For å studere det trenger jeg barnevernsarbeidere som kan dele sine erfaringer med meg. Jeg har hatt mange intervjuer, men trenger å snakke med noen flere. Gjerne noen med erfaring fra samtaleprosess i fylkesnemnda. Intervjuet tar rundt én time, og vil bli gjort hos dere. Studien er godkjent av NSD og følger alle forskningsetiske krav. Jeg har mer informasjon om studien til de som ønsker det. Send meg PM om du eller noen du kjenner kunne tenke seg å delta. Ikke svar i kommentarfeltet.

Temaliste – fokusgruppeintervjuer

Innledende del:

Hei og takk for at dere er med her i dag!

Jeg heter Cecilie og har etter flere år som barnevernsarbeider i barnevernet startet på en doktorgrad i sosialt arbeid og sosialpolitikk. Som barnevernansatt har jeg flere ganger deltatt i diskusjoner om hva som kan sies å være klientens problemer, om barnevernet kan hjelpe og eventuelt på hvilken måte. Jeg har også opplevd at det, i diskusjonen om saker, har vært snakket om at «dette ikke er barnevern», og at barneverntjenesten heller bør fokusere på sine kjerneoppgaver. Dette har gjort meg nysgjerrig på hva som er barnevernets kjerne og ansvarsfelt. Hva er det vi bør jobbe med og ikke? Er det noen saker dere mener at barnevernet ikke skal eller bør jobbe med? Har dere de riktige tiltakene til møte klientenes problemer, eller er det andre instanser som heller burde ha hatt noen av sakene? Og er det noen saker som dere mener dere burde ha hatt, men som ikke blir meldt til barnevernet?

Jeg er også opptatt av arbeidshverdagen deres, og hvordan en arbeidsdag i barnevernet ser ut. Hvilke oppgaver er det dere har og hvordan organiserer dere dagene?

Har dere ressursene som dere mener at dere trenger for å kunne hjelpe klientene?

Informasjon om fokusgruppeintervjuer

Nå er dere sikkert nysgjerrige på hva vi skal gjøre i dag. Har dere vært med på et forskningsintervju eller fokusgruppeintervju tidligere? Hvordan var det?

Fokusgruppeintervjuer er en litt annen intervjuform enn individuelle intervjuer. Målet er at dere skal snakke sammen ut fra spørsmål som jeg stiller. Jeg skal forsøke å si så lite som mulig fordi det er dere som sitter med kunnskap og erfaringer som er viktig at kommer fram. Skulle det blir lenge stille skal jeg hjelpe dere i gang og dersom dere tar opp temaer som jeg ønsker at dere skal utdype vil jeg bryte inn. Jeg vil også lede dere tilbake til temaet dersom jeg opplever at dere sporer av. Diskusjonen vil nok åpne opp for mange ulike meninger, og det

finnes ingen «riktige» eller «gale» svar. Det er heller ikke et mål at dere skal komme til enighet, eller finne fram til en felles løsning på det som diskuteres. Alles opplevelser og bidrag er like viktig for meg å få kjennskap til. På den måten kan jeg fange opp alle nyanser og mulige uenigheter.

Intervjuet vil ta ca 1 ½ time. For at jeg skal få meg det som blir sagt vil intervjuet bli tatt opp på lydopptakeren. Min erfaring er at deltakerne etter hvert glemmer at den ligger her. Når intervjumaterialet transkriberes vil dere bli gitt fiktive navn slik at dere ikke blir kjent igjen. Jeg vil heller ikke navngi barneverntjenesten. Som jeg skrev i brevet er deltakelsen frivillig, og dere har hele tiden mulighet for å trekke dere. Sånn helt til slutt vil jeg at dere skal skrive under på informert samtykke. Har dere noen spørsmål eller noe dere ønsker at jeg skal utdype før vi setter i gang?

Innledende spørsmål

Helt først før vi starter:

Kan dere si hva slags stilling og faglig bakgrunn dere har? Er det noen som har lyst til å si noe om barneverntjenesten? Hvordan er dere organisert? (generalist- eller spesialistmodellen?)

Introduksjonsspørsmål – organisatoriske rammer

- Hvordan ser dagene i barnevernet ut?
- Sånn ca hvor mange saker har dere per barnevernsarbeider? Hvordan organiserer dere dagene i barnevernet?
- Hvilke oppgaver mener dere er viktige? Hva gir glede og energi? Hva opplever dere som tappende?
- Og klientene. Hva slags type klienter har dere? Klassebakgrunn og etnisitet

Introduksjonsspørsmål - hjelpetiltak

Når dere gjør en undersøkelse, hvem er det som bestemmer om dere skal ta saken eller ikke? Og når sakene går til tiltak. Hvordan bestemmer dere det?

- Er det noen bestemte hjelpetiltak dere pleier å bruke? Kommunale/private? Er det noen tiltak dere ikke bruker så mye?
- Opplever dere at barnevernet har et tilstrekkelig tilbud eller er det noe som burde vært endret? Diskuter ...

- Er det noen hjelpetiltak dere liker dere å jobbe med? Hva er det som gir glede og energi?
Er det noe som tapper dere? Hva oppleves som svarte hull?
- Opplever dere at klientene og samarbeidsinstanser har forventinger til barneverntjenesten som dere ikke opplever at dere kan innfri? Det kan for eksempel gjelde hvilke tiltak som settes inn eller omfang av tiltakene som settes inn (Hva er dere enige og uenige om i gruppen?)

Introduksjonsspørsmål - barnevernets kjerne og ansvarsområde

Som nevnt har jeg flere ganger opplevd å ha vært med i diskusjoner om hvilke saker vi skal jobbe med og ikke. Hvordan er det hos dere, opplever dere at dere jobber med riktig målgruppe? Hvilke saker er det barnevernet bør følge opp og ikke? (Hva er dere enige og uenige om i gruppen?)

- Er det noe barnevernet burde fokusere mer/mindre på?
- Er det noen saker dere jobber med og som er dere mener tilhører andre instanser? Hvilke saker er det? / Hva tror dere er grunnen til det?
- Opplever dere at barnevernet kan bli værende for lenge i familier?
- Er det noen saker dere mener at barnevernet skulle ha hatt, men som dere ikke har?
- Opplever dere at barnevernet står overfor nye saker /problemstillinger? Hvordan løser dere det?
- Tenker dere at den nye lovendringen om pålegg om hjelpetiltak har noe å si for barnevernet får gjort for å hjelpe barn og familier?

Oppsummerende spørsmål

Da skal vi forsøke å oppsummere noe av det dere har snakket om. Oppsummering av diskusjonen.

- Har jeg forstått dere riktig? Er oppsummeringen riktig/fullstendig?
- Er det noe dere har diskutert som jeg ikke har fått med meg eller som ikke har kommet klart nok fram?
- Er det noe dere vil tilføye? Er det noe annet vi burde ha tatt opp i diskusjonen eller som vi har glemt?

Hvordan opplevde dere var å at det var å delta i fokusgruppeintervjuet? TAKK FOR DELTAKELSEN!

Intervjuguide

Innledning – informasjon om studien og om informert samtykke.

Hei og takk for at du kan delta i denne studien!

Jeg heter Cecilie og har etter flere år som barnevernsarbeider i barnevernet startet på en doktorgrad i sosialt arbeid og sosialpolitikk. Som barnevernansatt har jeg flere ganger deltatt i diskusjoner om hva som kan sies å være klientens problemer, om barnevernet kan hjelpe og eventuelt på hvilken måte. Jeg har også opplevd at det, i diskusjonen om saker, har vært snakket om at «dette ikke er barnevern», og at barneverntjenesten heller bør fokusere på sine kjerneoppgaver. Dette har gjort meg nysgjerrig på hva som er barnevernets kjerne og ansvarsfelt. Hva er det vi bør jobbe med og ikke? Er det noen saker dere mener at barnevernet ikke skal eller bør jobbe med? Har dere de riktige tiltakene til møte klientenes problemer, eller er det andre instanser som heller burde ha hatt noen av sakene? Og er det noen saker som dere mener dere burde ha hatt, men som ikke blir meldt til barnevernet?

Jeg er også opptatt av arbeidshverdagen deres, og hvordan en arbeidsdag i barnevernet ser ut. Hvilke oppgaver er det dere har og hvordan organiserer dere dagene?

Innledende spørsmål - arbeidshverdagen

- Helt først før vi starter - Hvor lenge har du jobbet i barnevernet?/ Hva var det som fikk deg til å jobbe i barnevernet? Trives du?
- Hva slags utdanning har du? Barnevernspedagog/sosionom/annen faglig bakgrunn
- Hvor stort er kontoret og hvordan er dere organisert (generalist/spesialistmodellen)?
- Hvordan starter du dagen din? Pleier du alltid å gjøre det sånn? Vet du sånn ca hvor lange dager du har? Lunsj?
- Hvordan er det du planlegger arbeidet ditt? Er det noen oppgaver du må gjøre? Hva kan vente? Hvor mange interne møter i løpet av en uke? Hvor mange kliensamtaler i løpet av en dag? Hvordan forbedrer du deg til møtene?

- Hvordan oppfatter du dokumentasjons –og skrivearbeidet? Hvor mye tid tror du at du bruker?

I lys av det vi har snakket om, er det noe du skulle ønske var annerledes?

Mottak og undersøkelse

- Hvem bestemmer hvilke saker dere skal ta inn?
- Og når dere gjør en undersøkelse, hvem bestemmer at den skal gå videre til tiltak eller ikke?

Hjelpetiltakenes betydning

- Hva slags saker jobber du med nå? Jobber du alltid med sånne saker?
- Når sakene går til tiltak, hvordan bestemmer dere hvilke tiltak dere skal sette inn og ikke?
- Kan du fortelle meg hva du legger vekt på når du skal lage en plan for å hjelpe familier?
- Er det noen former for tiltak dere ikke bruker så mye?
- Opplever du at barnevernet har et tilstrekkelig hjelpetilbud eller er det noe som skulle ha vært endret? Synes du at du har tilstrekkelig oversikt over tiltakene dere benytter? Hvordan holder du deg orientert?
- Er det noen hjelpetiltakssaker du liker dere å jobbe med? Hva er det som gir glede og energi?
- Er det noe som tapper deg? Er det noe som oppleves som svarte hull?
Opplever du å ha tilstrekkelig spillerom i tiltakssakene?
Vet du om det er noen saker som blir liggende? / Hva er typisk for dem?
- Opplever du at barnevernet blir værende for kort eller lenge i familier?
Når dere evaluerer tiltakssakene, hva er det dere legger vekt på?
Opplever du at klientene har forventinger til barnevernet som dere ikke kan innfri?
Har du opplevd at dere avslutter tiltak mot foreldrenes/barnets vilje? Hva legger dere vekt på i disse vurderingene?
Synes du at du får brukt det du har lært i utdanningen slik du ønsker?
I lys av det vi har snakket om, er det noe du ville ha gjort på en faglig annerledes måte?

Barnevernets kjerne

- Hvordan er det hos dere, opplever dere at dere jobber med riktig målgruppe? (Hva er dere enige og uenige om i gruppen?)
- Er det noe barnevernet burde fokusere mer/mindre på?
- Er det noen saker du jobber med og som er du mener tilhører andre instanser? Hvilke saker er det?
- Opplever du at barnevernet kan bli værende for lenge i familier?
Hvordan opplever du å jobbe med disse sakene? Lett/vanskelig, givende/ikke givende?
Er det noen saker du mener dere skulle ha hatt, men som dere ikke har? Hvilke saker er det?
- Opplever du at samarbeidsinstansene har realistiske forventninger til hva barnevernet kan bidra med og ikke? Opplever du at barnevernet står overfor nye saker /problemstillinger? Hvordan løser dere det?
- Hvordan ser du på lovendringen om pålegg om hjelpetiltak? Har dere brukt den? Er det noen fordeler og ulemper? Og hva med samtaleprosess i fylkesnemnda? Hvordan opplever du det?
I lys av alt vi har snakket om, er det noe du skulle ønske at barnevernet kunne gjort annerledes?

Avslutning

- Hvordan opplevde du intervjuet?
- Er det noe du vil tilføre?
- Er det noe annet jeg burde ha spurt om?

Artikkel 1:

Sudland, C. (2020). “Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework”. Publisert i: *Child & Family Social Work*, 25(2), 248-255.

DOI: <https://doi.org/10.1111/cfs.12680>

Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework

Cecilie Sudland

Faculty of Social Sciences, Department of Social Work, Child Welfare and Social Policy, Oslo Metropolitan University, Oslo, Norway

Correspondence

Cecilie Sudland, Faculty of Social Sciences, Department of Social Work, Child Welfare and Social Policy, Post Box 4, St. Olavs Plass, Oslo NO 0130, Norway
Email: cecisu@oslomet.no

Abstract

Social workers within child protection services report that families marked by high levels of conflict between separated parents are among the most challenging cases to handle. Few studies however have focussed on how social workers themselves experience and meet with parents involved in hostile marital interactions. This article reports on a qualitative study involving 31 social workers and provides an analysis of their experiences and dilemmas in working with such families. Findings demonstrate that social workers struggle to find ways to help high-conflict families and often find themselves at an impasse. Parents involved in such conflict are highly resistant to change, and social workers struggle to engage with them over concerns about their children. Furthermore, findings suggest that social workers lack organizationally allotted time to assist the parents. I conclude by discussing ways in which emotional support, empowering interventions, and strength-based approaches enable social workers to manage relationships with high-conflict families. More research on this topic is needed to support and promote better practices for social workers to be more effective in assisting high-conflict families.

KEYWORDS

child protection, frozen family cultures, interparental conflict, parental resistance, social workers' communication skills

1 | INTRODUCTION

Many social workers within child protection services (CPS) find their work with children living in families with a high level of conflict between separated parents difficult, exhausting, and frustrating (Jevne & Ulvik, 2012; Saini et al., 2012, 2018). High conflict between parents who have moved apart is characterized by a high degree of anger, hostility, and distrust and by ongoing difficulty between the parents in communicating about the care of their children (Cashmore & Parkinson, 2011). Part of what keeps parents in a state of high conflict is their failure to reach a compromise or resolution about the child's

residence, financial support, and daily routines or about methods of child rearing (Cashmore & Parkinson, 2011; Gulbrandsen, 2013; Weingarten & Leas, 1987).

When parents are in the process of divorcing in Norway, disagreements regarding parental responsibility and the child's place of residence and contact with each parent are initially handled via mandatory mediation at a local family counselling office,¹ which is part of the country's welfare services (Gulbrandsen & Tjersland, 2017). In predivorce situations, spouses with children under the age of 16 must attend mediation before the separation or divorce can be completed. The family counselling office offers 1 hour of obligatory mediation

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

© 2019 The Authors Child & Family Social Work Published by John Wiley & Sons Ltd

and, in the most difficult cases, up to 7 hours of voluntary statutory mediation at no cost to parents. It also provides couples' therapy and individual counselling sessions. Through mediation, parents can negotiate and come to agreements on parental responsibility, custody, and visitation, as well as practical issues in the best interests of the child (Ådnanes, Haugen, Jensberg, Husum, & Rantalaiho, 2011).

The goal of mediation is to settle conflicts, to prepare the ground for good future parental collaboration, and to avoid court resolutions by encouraging parents to take responsibility for the arrangements they make about their child. Divorce is an emotionally challenging process, and in recent years, research has demonstrated the importance of mediators addressing emotional and relational topics, especially when there are high levels of conflict between parents (Gulbrandsen & Tjersland, 2017). Through different empowering interventions, mediators can contribute to conflict resolution, prevent the couples from spiralling downwards into mutual hostility, and prevent situations in which one parent appears as the winner and the other as a loser (Parkinson, 2000; Weingarten & Leas, 1987). When the level of conflict is high, some parents are unlikely to take advantage of traditional counselling services. In addition, studies report that mediators working with high conflict between separating parents experience negative emotional reactions (Lundberg & Moloney, 2010).

Chronic and unresolved conflict between divorced and married parents is associated with negative outcomes for children (Amato, 2010; Bannon, Barle, Mennella, & O'leary, 2018; Buehler, Welsh, & Kazak, 2009; Fosco & Grych, 2010; Rød, 2010). CPS guidelines establish that Norwegian CPS is obligated to investigate and assist families when professionals or parents themselves report marital conflict to be harmful to children's well-being and development or if they report concerns about child neglect and maltreatment in general, thereby necessitating CPS intervention (BLD, 2013). As CPS guidelines state, "The main task of CPS is to ensure that children and young people living under conditions that can harm their health and development receive necessary help at the right time" (BLD, 2013, p. 5).

Social workers in Norway who handle such cases operate in a complex area of two overlapping laws: the Children Act and the Child Welfare Act. In high-conflict cases, the former act establishes the rights and duties of parents pertaining to parental rights, whereas the latter informs social workers of *inter alia* thresholds for intervening in families with the purpose of ensuring children receiving inadequate care. According to the guidelines, CPS employees cannot perform duties assigned to the family counselling offices, such as mediating between parents or determining children's residences or contact arrangements (BLD, 2013). The guidelines establish that the main task of CPS is to investigate how the conflict might affect the child's well-being and whether the family needs CPS support. In such cases, social workers are supposed to educate parents about how interparental conflict may harm the child, help them to focus on the child's needs, and find solutions between themselves to secure the best interest of the child. Even though social workers are not obliged to mediate between parents, the guidelines recommend that CPS provides in-home services to moderate parental conflict. Here, social workers are encouraged to use discretion and creativity in their implementation of an

intervention. Social workers can also recommend that parents cease contact with each other, seek help from a local family counselling office, or testify in custodial court (BLD, 2013).

Thus, an additional challenge for social workers is to define their roles and identify the interventions to be applied. They have also been criticized for failing to deliver adequate support for children exposed to high levels of conflict and for not investigating concerns about abuse, neglect, or inadequate care (Rød, 2010; Rød, Iversen, & Underlid, 2013). Another challenge for social workers is conducting risk assessments of parental conflict and the expected consequences for the child. In diagnosing conflict, studies report that social workers seek to avoid drawing families unnecessarily into the CPS system and to avoid being caught up in one parent's false claims about the other parent (Jevne & Ulvik, 2012). These are challenges for social workers in many countries. For example, Saini et al. (2012, 2018) found that Canadian social workers requested a clearer mandate for the CPS and training to become more skilled in conflict resolution. However, few studies have focussed on how social workers themselves talk about experience and reason about the issue of high conflict levels between parents and how they intervene to help them and their children. Therefore, the research questions guiding this study were how do social workers experience working with high-conflict families and what are their main challenges and dilemmas. Before I engage explicitly with these questions, I will start by providing a general overview of CPS roles and responsibilities and subsequently connect it with social workers' professional knowledge and skills. Understanding child protection practices as products of the interplay between social workers' experience and knowledge framed by the organization they work in is pivotal (Munro, 2018).

1.1 | The aims and challenges of CPS in Norway

In Norway, the aim of CPS is to support the welfare of children and families to prevent abuse and neglect and to protect children from maltreatment (Child Welfare Act, 1992). A strong prevention policy is in place, under which the majority of child protection is carried out via in-home services and voluntary measures to improve the child's situation, such as intensive family support and counselling, in partnership with the family (Skivenes, 2011). The child-centred orientation emphasizes parental responsibilities and children's rights over parental rights (Gilbert, Parton, & Skivenes, 2011). CPS interventions build on a holistic approach and are mainly service-oriented, prioritizing complementary, supportive, and voluntary services with an emphasis on the child and family needs (Skivenes, 2011).

The purpose of the Norwegian social work profession is to help families who face difficulties in life. Ideally, this is implemented through empowering interventions and collaboration with families and prior to deciding how to pursue social casework (Levin, 2004; NOU, 2009). Social workers are expected to start with an analysis of the situation they are faced with (Perlman, 1957). However, studies of the Norwegian CPS as well as similar organizations in other countries show that systemic pressures of the organization influence social

workers' understanding of their professional roles and the way they view client problems (Munro, 2011). Systemic pressures also limit the time available to develop the closeness to the families that is necessary to keep children safe (Ferguson, 2017).

The work of CPS is known to be especially complex (Jansen, 2017). The guidelines state that social workers must be skilled in many different areas. This includes their communication skills and knowledge about how parents react to stressful situations (NOU, 2009). According to CPS guidelines, social workers' ability to perform ethical, use empathy, and act professional in conflict situations is essential. However, the guidelines do not define what communication skills are, and several methods exist side by side within CPS (Jansen, 2017). This means as Forrester, Kershaw, Moss, and Hughes (2008) point out that it is up to social workers and educators to define approaches to achieve effective working partnerships with clients.

2 | METHODS

This article is based on a qualitative study that explores social workers' experiences of CPS interventions and investigation in general, as well as what they considered to be their responsibilities and challenges in the workplace. I recruited participants by emailing 20 different agency managers. Two agency managers, five team managers, and 24 social workers consented to participate. Three participants were males, and two of whom were team managers. The managers supervised social workers, and some of them worked on cases themselves. Half of the practitioners had more than 10 years of experience working in the CPS field, and seven social workers had been employed at the same office for more than 5 years. Twenty eight of them had an educational background in social work, and several had specialized in family therapy, substance abuse, or trauma treatment. Six focus groups and six individual interviews were conducted at the CPS agencies, and each session lasted approximately 70 minutes. The individual interviews were limited to caseworkers. Two focus groups consisted of managers and team managers; one group included a mix of social workers and one agency manager; and three focus groups involved exclusively caseworkers. The research is granted an ethical approval by the Norwegian Centre for Research Data and follows the ethical guidelines for research within the social sciences.

The focus groups and interviews explored different aspects of the participants' views and perspectives in relation to different aspects for their roles, responsibilities, and the challenges they face. All of them were audio-recorded and later transcribed. To contextualize their work (Fog, 1998), I introduced the topic in the opening sessions and asked a series of icebreaker and descriptive questions related to their education and workplace: How long have you been working in this field? What does a normal workday look like? How do you plan your workday? How many social workers are there altogether? In the focus groups, the practitioners compared their experiences and expanded upon each other's ideas and perspectives on working with warring parents. Whereas the focus groups provided broad descriptions of the participants' work and opinions (Morgan, 1997), the interviews

provided deeper insight into their experiences as different topics were discussed. In particular, detailed descriptions of the participants' involvement with separated parents experiencing conflict and their children dominated the focus groups and interviews. Because this topic was so important to the participants, I decided to explore and focus on their descriptions of encounters with this particular type of family.

The analysis process included both open and selective coding, as described by Corbin and Strauss (2015), which involved repeated reading, coding, and classification of the interview transcripts. Throughout the coding process, I was concerned with the interviewees' meaning-making process and how their speech was situated within the structures of social practice (Berger & Luckmann, 1966). More specifically, I focussed on how the participants described their work with warring parents, their use of words and concepts, and the interactions between them within the focus groups. Informed by research from the conflict management literature and strengths-oriented social work, I raised additional analytic questions: How do social workers define their roles? How do they understand parental behaviour? How do they use their communication skills, and in what ways do organizational pressures come into play? The analysis process involved a reduction of the data into four main categories: evaluation of risk and determination of support, how social workers communicate with parents, social workers' emotional reactions, and organizational limitations.

3 | FINDINGS

3.1 | Evaluation of risk and determination of support

In analysing the data, one of the first things that stood out involved the role of CPS and the diffuse organizational relationship between the CPSs and the family counselling offices. Most participants pointed out that CPS had to investigate and assist the families when the family counselling office had failed to mediate between the parents:

In the most extreme cases, where there're still major concerns and after the parents have been through mediation and the family legal system, they can report to CPS.

Overall, it seemed that the social workers faced the most complex cases when the conflict had spiralled into blame and hostility between the parents. Often, the parents had been fighting for many years, and two of the parents told social worker Anna that they regretted having their child. Most parents had already been to mediation at a local family counselling office or had brought their case before the court. Social worker Laura said, "They have been to all the different offices," whereas Anna described the families as "revolving door clients" who had been referred to CPS numerous times. According to the participants, most parents were obsessed with details and disagreed on the child's clothing, delivery times, and more important issues such as holiday arrangements.

Even though 23 of the 31 participants considered parental conflict very harmful to children and believed it was their responsibility to assist the families, these cases seemed to foster uncertainty among them. Especially when the conflict itself appeared to be the main problem, it seemed difficult for social workers to determine the risk of harm and to identify the families who needed support. In one agency, the employees discussed whether they should investigate when the conflict was the main concern, whereas social worker Jill said that they handled these cases "quite rapidly" in terms of short investigations to prevent drawing the families further into the system.

The uncertainty is probably related to the complex relationships between the Children's Act and the Child Welfare Act and the social workers' concept of parenting. In particular, one main challenge appeared to be how they should determine whether the conflict was affecting the parents' psychosocial functioning and parental skills and thereby the child's well-being. Despite the conflict, some parents appeared to be good caregivers for their child, which appeared to challenge social workers' judgements of the parents' behaviour and parental capacity, as well as their assessments of if and how hostile interparental conflict affects the child. Social worker Linda said,

It's difficult to tell which of the parents is better or worse. In some cases, you don't want to take sides, whereas in other cases it's easy to give recommendations if there are substance abuse and other things that can be harmful to children.

Seven social workers had no good answers as to how they should intervene or what kind of help the parents needed. The state guidelines, which encourage social workers to use discretion and creativity in their interventions (BLD, 2013, p. 29), seemed to be unhelpful in these cases. Jill asked, "Should the family therapist help the mother or the father?" On the other hand, Anna said that in one case, she had decided to support the child instead of the parents, helping him express his feelings to his parents. The boy had been exposed to the conflict throughout his life and had frequently been referred to the child protection agency.

3.2 | How social workers communicate with parents

The social workers in this study sought to assume a neutral role while simultaneously trying to contribute to conflict resolution. However, a majority of the participants expressed that it was difficult to assist the parents. Nine of them described the encounters at the agency as tense and said that they could turn into a shouting match driven by the parents' hatred and hurt feelings. They also mentioned that it was challenging to break off the parents' emotional escalation and expressed how demanding it was to be torn between the parents:

We're driven close to insanity at times, going back and forth (referring to the parents' contact agreement). Is it Sunday at five or at twelve or what? That's what it's like at times.

Unlike their work with other types of families described in my transcripts, in which they used empowering interventions by inviting parents to engage in problem resolution, social workers struggled to create what Ferguson (2016) calls a therapeutic space through empathy by supporting, clarifying, containing, and moving on in a therapeutic manner with the parents. Instead, there was a tendency for some social workers, sometimes in their first encounter with the parents, to go straight into promoting preferred courses of action by making recommendations to the parents:

- Lisa I just get straight to the point. How's this harmful for the child? Ask questions about what you want the child to remember at her confirmation. What's the child going to remember when you give your nice speeches about how you handle the life of the child? What do you want the child to remember when thinking back on the years growing up?
- Interviewer Mm. How parents influence their children's childhood memories?
- Lisa Yeah, then I remind them. This is what the child will remember. Some weep and are very much in despair. Interviewer: Right, but is it your experience that this works?
- Lisa At least it works in the sense that I'm able to hand them the responsibility for it actually being the life of their child that they're dealing with.

To enhance the parents' insight and to make them aware that such conflict is harmful to the children, two social workers confronted the parents about their own unpleasant experiences of being exposed to conflict unfolding at the agency. In one case, Anna told the parents to stop the fight, whereas Kate tried to gain control over the tense situation by telling the parents that she would end the meeting if their battle continued:

- Kate They're not allowed to argue here.
- Interviewer Yeah, what do you say?
- Kate What I've said when they've gone at it, "Now this has escalated." Then, I've said "You know what, you're not sitting in a government office arguing, are you?" No.
- Interviewer No.
- Kate But you understand ... (referring to the parents' statements). I understand, but we don't argue in here. Then, you should come back for a new appointment when you're not arguing.

In general, it seemed to be a tension between the social workers' advice and the parents' acceptance. As Heather observed, "Parental conflict often overshadows the child's needs." Charlotte pointed out that parental conflict causes great unease, making it difficult for CPS to assist children. Social worker Eric, who had a family therapy background, stated that parents engaged in such conflict could have a record of past problems, which was necessary to take into account when working with parents engaging in conflict. His work aimed at

helping parents think differently about their situation. Two social workers thought such interventions detracted from the focus on the child's needs and attention to the child in general. Heather stated that she experienced becoming part of the conflict when she explored the parents' perspectives and situations that triggered the conflict. However, she had engaged a family therapist to work in partnership with a family to help the parents work on their communication to dampen the conflict between them. For a year, the therapist alternated between seeing the child and the parents together and separately, which, in this case, seemed to help them communicate and cooperate.

3.3 | Social workers' emotional reactions

Social workers described working with parents involved in intense conflict as particularly challenging. Although five social workers experienced their work as exciting in the beginning, three of them pointed to having a feeling of pessimism and low motivation after a short period of time. Ten social workers stated that being child-focused and promoting the child's needs were especially demanding in these cases. As team manager, Justin, who supervised caseworkers and worked on cases himself said, "It requires courage to side with the child when the storm is at its peak." Similar to mediators and other social workers within CPS (Lundberg & Moloney, 2010; Saini et al., 2012), the social workers seemed to experience frustration and exasperation. This was related to the parents' actions and attempts to score points against each other. Jennifer said,

Of course, I have first time individual conversations. Then, I usually invite both parents at the same time because I cannot bear to listen to one talking shit about the other. I don't want to waste two hours on that.

In one focus group, social workers joked that they were going crazy, tearing out their hair trying to help the parents to solve their difficulties. Four social workers said they were exhausted, and Jennifer said she felt angry with the parents. As the example below shows, professionals can experience negative emotional reactions when working with warring parents:

Jennifer I was in a meeting at the family counselling office where the psychologist got so furious so I felt that "Thank God, it's not just me that can get quite mad at these parents."

Interviewer Yes.

Jennifer Because she became—You know, she just like (talks in a very loud voice) "You stop right now!"

Interviewer Yes.

Jennifer "I'm not stopping you now because I've something to say, but you're just escalating yourselves again and I can't take it."

Intense emotional experiences are unavoidable in child protection cases (Munro, 2009). As observed in other studies (Ferguson, 2016),

the majority of the social workers experienced intense emotions due to their experiences of distress, anger, hope, and despair, as well as the feelings that are projected onto them by the clients. Furthermore, half the participants reported that parents primarily wanted help to change the other parent rather than themselves and that the parents solicited support for their perspectives from CPS. Parents sought support from the social workers mainly to address their concerns about the wrongdoing of the other parent, whereas social workers in my study did not want to take sides. For example, Jill related that they faced difficulties if they discovered parental neglect because the information could potentially fan the flames, allowing the other parent to use the CPS findings to promote his or her perspective. Social workers' fears of being triangulated into the conflict probably kept them more distant in terms of avoiding in-depth work with the parents.

Family system theorists describe triangulation as a psychological and shared process. Triangulation occurs when a third person, such as the social worker or the child, is drawn into the conflict to decrease the tension between the parents. Wang et al. (2017, p. 688) write

Triangulation is a dynamic family process central to family systems theory (Bowen, 1978; Charles, 2001). It is an all-too-common, but a dysfunctional, way for two persons in the family, typically mother and father, to manage their conflicts and tensions by bringing or entangling a third party, often a child, in the process.

Hence, the triangulated third person monitors the distance between the couples by supporting both of them and is eventually caught up in the conflict (Bowen, 1978). Triangulation seems to put the social workers in an especially difficult position during their interactions with the parents because they must balance being empathic listeners with moderating the parents' statements and turn-taking in conversations.

3.4 | Organizational limitations

Organizational limitations seemed to play a central role in social workers' understandings of how they should assist children who are caught in high levels of interparental conflict. The restricted time available for the completion of assessments limited the time available for social workers to have face-to-face encounters with the parents. In almost all the focus groups and interviews, social workers talked about their work conditions and how general work pressure limited their capacity to help families. For instance, Carol described, in the first meeting with warring parents, how she emphasized the formal work procedure, informing parents about the referral and parameters of the investigation, leaving little time to delve into the family's history:

We do have some talks where I'm thinking no, they'll probably never be done talking. We don't have enough time to offer. I cannot be there for four hours listening to daddy talking about the holiday in Turkey again. Yeah, there's this huge need to talk about it.

The cases involved difficult processes of weighing how much time social workers should allot the parents versus the child and how much time they should allocate to the cases in general. As also shown in the previous studies (Saini et al., 2012), my findings indicate that assisting high-conflict families is especially time-consuming and that social workers experienced that parents substantially did not benefit from the CPS interventions. There was also an agreement among them that CPS support should only be maintained as long as it produces results. Four of the agencies determined how long parents should receive support, and there seemed to be a tendency for these cases to be closed when the social workers experienced that CPS support did not promote parental changes. As Heather stated, "We cannot be there forever."

However, Debra pointed out that at her agency, they engaged two family therapists to assist the parents: one focussing on the cooperation between the parents and the other on improving the parent-child relationship. Despite such intensive family support, manager Sophie who supervised caseworkers observed that therapeutic change did not occur:

- Sophie In many of these cases, we have hired family therapists. Skilful, well-educated family therapists with years of experience. But it's difficult to work with split families.
- Interviewer Yes
- Sophie In a way, they get to relieve some pressure at the agency, but the therapists also get caught in the pressure. That one of the parents doesn't want support, because it's the other one who's insane. So if we manage to make them see that. But I think we fall short. So what do we do next? Where do we go from there?

This seemed to be a dilemma for many study participants. Despite their efforts in assisting high-conflict families and their willingness to expend considerable resources, they encountered difficulties in doing so because parents involved in intense conflict seemed to represent what Seltzer and Seltzer (1983) describe as frozen family cultures. In frozen family cultures, the interaction between family members is locked in and characterized by stagnation and inflexibility and is highly resistant to change. Such resistance can be related to the parents' wishing to avoid the pain or their difficulty of changing (Forrester, Westlake, & Glynn, 2012). Research from the mediation field indicates that such work involves parents who come to mediation in a very angry or fragile state (Parkinson, 2000). Carol said,

Many have major inner struggles. At least one of the parents. So it stops itself. You just have to ... it's like that for you, ok. Then we've got to assist the other parent so they can live with it, so the child can live with it. Daddy's like that. What can we do about it?

Eight social workers tried to manage the parents' lack of response to CPS interventions by making threats. In the following example, Kate confronted the parents about their responsibility to change their

actions and told them that the child might be removed if the conflict continued:

We're very clear with the parents. Sometimes it's gone far enough, so I've had to say that if this doesn't get better, the situation for your child is going to be so bad. Then it's possible that we'll have to decide that your child should go to live in a different place to get away from the conflict. Instead, you'll have restrained contact with your child, as the CPS is obliged to let you have. Then you don't have to deal with it. The child won't experience the conflict and gets to live in a pleasant place. That really startles them.

Despite their threats, none of the social workers I interviewed had removed a child from a family due to interparental conflict. For example, Kate stated that the county governor, who audits local activities and instructs and monitors CPS, encouraged social workers to stand by their assessments in their work with high-conflict families.

4 | DISCUSSION

In this article, we have seen how high-conflict cases challenge social workers in different ways, and I have shed light on the difficulties and dilemmas they are faced with. First, my findings revealed that social workers struggle to define whether and how interparental conflict affects parents' parenting abilities and whether conflict itself represents a risk to children's well-being. Dealing with new client groups is challenging for CPS, as social workers struggle to make sense of the parents' actions, by judging them based on social norms and by determining how much of parents' behaviour towards children they should tolerate (Munro, 2008). Second, my findings show that social workers struggle to retain a positive relationship with the parents. As earlier pointed out, CPS guidelines (BLD, 2013) state that social workers should try to make parents attentive to their children's needs by educating parents about how conflict might harm their children. However, parents involved in intense conflict seem to represent distressed families in desperate circumstances, and by not exploring how the parents became vulnerable and what holds their destructive relationships in place (see Featherstone, White, & Morris, 2014), social workers are in danger of making recommendations before the parents are emotionally ready to receive them. As a result, parents are unlikely to acknowledge social workers' interventions.

A key element in positive outcomes is the quality of the relationship developed between the parents who are engaged in conflict and the therapists or social workers (Lundberg & Moloney, 2010). In order for social workers to build trust and succeed in their cooperation, they need communication skills and skilled listening, as well as an awareness of how parents make meaning of their crises (Forrester et al., 2012; Stevens, 2018; Walsh, 2002). Such work involves a holistic approach and supportive services that emphasize family needs and focus on the importance parents attach to their parenting practices. This approach also includes focus on the parents' defence mechanisms as well as focus

on their relationships and intimate lives (Featherstone et al., 2014). Furthermore, this study's findings support the importance for social workers of using long-term supporting and empowering interventions to counter parental resistance and to improve family relationships (Roose, Roetes, & Schiettecat, 2012; Stevens, 2018). Empowering interventions and strength-based approaches highlight professionals' ability to empower parents, build trust, and give positive feedback to overcome parental resistance and to help parents handle future situations more effectively (Forrester et al., 2012; Stevens, 2018). As Neumann (2016) says, social workers are responsible for making the therapeutic relationship with their client function well.

However, my findings show that working with parents engaged in hostile long-lasting conflict is time-consuming and emotionally challenging for social workers and if social workers are not aware of their own thoughts and feelings, they might protect themselves from unbearable feelings by physically and emotionally detaching from those whom they are seeking to help (Ferguson, 2017). Complex situations can disrobe social workers' cognition and fragment thought processes (Ruch, 2007). Therefore, it is important that social workers achieve adequate training and emotional support to help them understand and contain their own emotions and thereby promote clear thinking (Ferguson, 2017; Ruch, 2007). The psychoanalyst Bion (1984) contributed to a theoretical understanding of containment. Containment is a process in which a trustworthy person accepts and processes a person's feelings and returns them in a digestible way that helps them to face, understand, and manage uncertainty and effectively respond in practice (Ruch, 2007). As both Ruch and Ferguson argue, emotionally attuned support can help social workers reflect on negative emotions and transform them into a resource of practice, thereby avoiding unethical social work, as well as emotional exhaustion and burnout (Lundberg & Moloney, 2010; Saini et al., 2018).

5 | CONCLUSION

This study focussed on the interactions that occur between social workers and parents engaged in high-level conflict within the Norwegian CPS. My findings illustrate how parental conflict negatively affects the interaction between social workers and parents. However, social workers' practices in assessing these families should not be dismissed as merely bad practices. I have shown that heavy workloads, a lack of professional knowledge, emotional strain, and organizational constraints prevent many well-intentioned social workers from helping parents to resolve conflict through behavioural change. Hence, these findings provide important knowledge about social workers' experiences and dilemmas working with high-conflict families and suggest how professionals may think and act to facilitate resolution of mutual hostility and conflict between parents. Although there are obvious limitations with regard to generalizing my findings, the knowledge I have accounted for nonetheless contributes to a deeper understanding of the importance of social workers' communication skills and choice of action in their encounters with families in crisis. The study invites more research on how social workers can respond constructively to families' unique needs.

ACKNOWLEDGEMENTS

I would like to offer my special thanks to the social workers who generously shared their experiences and perspectives for my research. I would also like to extend my thanks to Cecilie Basberg Neumann and Wenche Borgnakke for their guidance and support and to the two reviewers for their careful reading and very helpful suggestions on the manuscript.

ENDNOTE

¹Building on the principle of contractual freedom, the law gives parents the responsibility to come to an agreement. Mediators are supposed to have a neutral role in helping parents to cooperate and negotiate and cannot make decisions on behalf of the parents (the Children Act). According to Official Norwegian Report (NOU, 1998), court resolutions often contribute to conflict spiralling downwards and recommend parents to avoid court resolutions.

ORCID

Cecilie Sudland <https://orcid.org/0000-0002-6331-5670>

REFERENCES

- Ådnanes, M., Haugen, G. M. D., Jensberg, H., Husum, T. L., & Rantalaiho, M. (2011). Hva karakteriserer vanskelige saker i foreldremekling, og er meklingsordningen godt nok tilpasset? Resultater fra evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov. *Fokus på Familien*, 39, 86–115.
- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of Marriage and Family*, 72, 650–666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>
- Bannon, S. M., Barle, N., Mennella, M. S., & O'leary, K. D. (2018). Parental conflict and college student functioning: Impact of child involvement in conflict. *Journal of Divorce & Remarriage*, 59, 157–174. <https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1402654>
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) (2013). *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven*. Oslo: Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. New York: Anchor Books.
- Bion, W. R. (1984). *Learning from experience*. London: Karnac.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Arosen.
- Buehler, C., Welsh, D. P., & Kazak, A. E. (2009). A process model of adolescents' triangulation into parents' marital conflict: The role of emotional reactivity. *Journal of Family Psychology*, 23, 167–180. <https://doi.org/10.1037/a0014976>
- Cashmore, J. A., & Parkinson, P. N. (2011). Reasons for disputes in high conflict families. *Journal of Family Studies*, 17, 186–203. <https://doi.org/10.5172/jfs.2011.17.3.186>
- Charles, R. (2001). Is there any empirical support for Bowen's concept of differentiation of self, triangulation, and fusion? *American Journal of Family Therapy*, 29, 279–292.
- Child Welfare Act. (1992).
- Corbin, J. M., & Strauss, A. L. (2015). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage: California.
- Featherstone, B., White, S., & Morris, K. (2014). *Re-imagining child protection: Towards humane social work with families*. Bristol: Policy Press.
- Ferguson, H. (2016). What social workers do in performing child protection work: Evidence from research into face-to-face practice. *Child & Family Social Work*, 21, 283–294. <https://doi.org/10.1111/cfs.12142>
- Ferguson, H. (2017). How children become invisible in child protection work: Findings from research into day-to-day social work practice.

- British Journal of Social Work*, 47, 1007–1023. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw065>
- Fog, J. (1998). *Med samtalen som utgangspunkt. Det kvalitative forskningsinterview*. København: Akademisk Forlag.
- Forrester, D., Kershaw, S., Moss, H., & Hughes, L. (2008). Communication skills in child protection: How do social workers talk to parents? *Child & Family Social Work*, 13, 41–51. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2007.00513.x>
- Forrester, D., Westlake, D., & Glynn, G. (2012). Parental resistance and social worker skills: Towards a theory of motivational social work. *Child & Family Social Work*, 17, 118–129. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2012.00837.x>
- Fosco, G. M., & Grych, J. H. (2010). Adolescent triangulation into parental conflicts: Longitudinal implications for appraisals and adolescent-parent relations. *Journal of Marriage and Family*, 72, 254–266. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00697.x>
- Gilbert, N., Parton, N., & Skivenes, M. (2011). Changing patterns of responses and emerging orientations. In N. Gilbert, N. Parton, & M. Skivenes (Eds.), *Child protection systems. International trends and orientations* (pp. 243–257). New York: Oxford University Press.
- Gulbrandsen, W. (2013). Foreldrekonflikter etter samlivsbrudd; en analyse av samspill og kilder til det fastlåsende. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 50, 540–551.
- Gulbrandsen, W., & Tjersland, O. A. (2017). Forskningen på obligatorisk mekling ved samlivsbrudd: Et fremoverrettet tilbakeblikk. *Fokus på Familien*, 01, 6–26.
- Jansen, A. (2017). 'It's so complex!': Understanding the challenges of child protection work as experienced by newly graduated professionals. *The British Journal of Social Work*, 48, 1224–1540. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcx127>
- Jevne, K. S., & Ulvik, O. S. (2012). Grensearbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene Forskning*, 2, 18–32.
- Levin, I. (2004). *Hva er sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lundberg, D., & Moloney, L. (2010). Being in the room: Family dispute resolution practitioners' experience of high conflict family dispute resolution. *Journal of Family Studies*, 16, 209–223. <https://doi.org/10.5172/jfs.16.3.209>
- Morgan, D. (1997). *Focus groups as qualitative research*. California: Sage Publications.
- Munro, E. (2008). *Effective child protection*. United Kingdom: Sage Publications.
- Munro, E. (2009). Managing societal and institutional risk in child protection. *Risk Analysis*, 29, 1015–1023. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2009.01204.x>
- Munro, E. (2011). *Munro review of child protection: Final report—A child-centred system*. London: Department for Education.
- Munro, E. (2018). Re-designing organizations to facilitate rights-based practice in child protection. In A. Falch-Eriksen, & E. Backe-Hansen (Eds.), *Human rights in child protection. Implications for professional practice and policy* (pp. 89–110). London: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-94800-3>
- Neumann, C. B. (2016). Children's quest for love and professional child protection work: The case of Norway. *International Journal of Social Pedagogy*, 15. <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2017.08>
- Norges offentlige utredninger (NOU) (1998). *Barnefordelingsaker: Avgjørelsesorgan, saksbehandlingsregler og delt bosted*. Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Norges offentlige utredninger (NOU) (2009). *Kompetanseutvikling i barnevernet*. Oslo: Barne- og likstillingsdepartementet.
- Parkinson, L. (2000). Mediating with high-conflict couples. *Family Court Review*, 38, 69–76. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.2000.tb005569.x>
- Perlman, H. H. (1957). *Social casework: A problem-solving process*. Chicago: University of Chicago Press.
- Roose, R., Roets, G., & Schiettecat, T. (2012). Implementing a strengths perspective in child welfare and protection: A challenge not to be taken lightly. *European Journal of Social Work*, 17, 3–17. <https://doi.org/10.1080/13691457.2012.739555>
- Rød, P. A. (2010). Konfliktfylt barnefordeling—Arena for barnevernet? *Fokus på Familien*, 38, 92–114.
- Rød, P. A., Iversen, A. C., & Underlid, K. (2013). The child welfare service's assessments in custody cases that involve minors. *European Journal of Social Work*, 16, 470–488. <https://doi.org/10.1080/13691457.2012.709484>
- Ruch, G. (2007). Reflective practice in contemporary child-care social work: The role of containment. *The British Journal of Social Work*, 37, 659–680. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bch277>
- Saini, M., Black, T., Godbout, E., & Deljavan, S. (2018). Feeling the pressure to take sides: A survey of child protection workers' experiences about responding to allegations of child maltreatment within the context of child custody disputes. *Children and Youth Services Review*, 96, 127–133. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.11.044>
- Saini, M., Black, T., Lwin, K., Marshall, A., Fallon, B., & Goodman, D. (2012). Child protection workers' experiences of working with high-conflict separating families. *Children and Youth Services Review*, 34, 1309–1316. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.03.005>
- Seltzer, W. J., & Seltzer, M. R. (1983). Material, myth, and magic: A cultural approach to family therapy. *Family Process*, 22(1), 3–14. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1983.00003.x>
- Skivenes, M. (2011). Norway: Toward a child-centric perspective. In N. Gilbert, N. Parton, & Skivenes (Eds.), *Child protection system. International trends and orientations* (pp. 154–179). New York: Oxford University Press.
- Stevens, M. (2018). Parents' experiences of services addressing parenting of children considered at-risk for future antisocial and criminal behaviour: A qualitative longitudinal study. *Children and Youth Services Review*, 95, 183–190. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.10.007>
- Walsh, F. (2002). A family resilience framework: Innovative practice applications. *Family Relations*, 51, 130–137. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2002.00130.x>
- Wang, M., Liu, S., & Belsky, J. (2017). Triangulation processes experienced by children in contemporary China. *International Journal of Behavioral Development*, 41, 688–695. <https://doi.org/10.1177/0165025416662345>
- Weingarten, H., & Leas, S. (1987). Levels of marital conflict model. A guide to assessment and intervention in troubled marriages. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57, 407–417. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1987.tb03550.x>

How to cite this article: Sudland C. Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection case-work. *Child & Family Social Work*. 2019;1–8. <https://doi.org/10.1111/cfs.12680>

Artikkel 2:

Sudland, C & Neumann, B.C. (2020). "Should we take their children? Social workers' negotiations of good enough care for children of high-conflict families". Publisert i:

The European Journal of Social Work, 24(4), 683-69.

DOI: <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1805588>

Should we take their children? Caseworkers' negotiations of 'good enough' care for children living with high-conflict parents

Skal vi ta barna? Barnevernansattes forhandlinger om «god nok omsorg» i saker med fastlåste foreldrekonflikter

Cecilie Sudland and Cecilie Basberg Neumann

Department of Social Work, Child Welfare and Social Policy, Oslo Metropolitan University, Oslo, Norway

ABSTRACT

Few studies have explored caseworkers' perspectives on children's safety and emotional wellbeing in high-conflict families. Based on focus group and individual interviews with 31 Norwegian child protection services staff, this research concentrated on caseworkers' assessments when they worry about the intensity of interparental conflicts and their ability to identify the right thresholds for interventions. While the participants agree that excessive conflict is a significant risk factor for children, the findings demonstrate that caseworkers have difficulty assessing the gravity of conflict and potential harmful effects on children, especially when the conflicts are the main cause for concern about the children's wellbeing. This challenge is related to these professionals' trouble with understanding how much parents' behaviours towards each other are normal post-marital conflict and how disputes can affect parenting abilities. The results also show that caseworkers, despite long-lasting concerns, tend not to make care order applications to social welfare boards even if this step is considered. The conclusions include that parents' higher socio-economic status denotes resilience, overshadowing intense conflict as a risk factor for children's wellbeing. This perspective combines with the difficult task of deciding what constitutes emotional neglect versus poor parenting abilities to influence caseworkers' discretionary reasoning and professional convictions.

ABSTRAKT

Få studier har undersøkt saksbehandleres beslutningsprosesser i saker som kjennetegnes av fastlåste foreldrekonflikter i barnevernet. Basert på fokusgruppeintervjuer og individuelle intervjuer med 31 ansatte retter artikkelen søkelyset mot saksbehandlerens skjønnsvurderinger i saker med fastlåste foreldrekonflikter og forhold som virker inn på deres risikoforståelser. Mens deltakerne er enige om at høykonflikt er en betydelig risikofaktor for barns utvikling, viser funnene fra denne studien at saksbehandlere har problemer med å vurdere konfliktens alvorsgrad og dens potensielle skadevirkninger for barnet, spesielt når konflikten blir beskrevet som den primære bekymringen. Dette er knyttet til saksbehandlerens utfordringer med å trekke genser mellom normale og ikke normale konflikter i forbindelse med et samlivsbrudd, og hvordan

KEYWORDS

Parental conflict; child protection; discretion; emotional neglect; parenting

NØKKEORD

foreldrekonflikter; barnevernet; risikoforståelser; omsorgssvikt; skjønnsutøvelse

CONTACT Cecilie Sudland cecisu@oslomet.no OsloMet - Oslo Metropolitan University, Postboks 4, St. Olavs plass, Oslo 0130, Norway

© 2020 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

konfliktene påvirker foreldrenes omsorgsevne. Resultatene viser også at saksbehandlerne vegrer seg for å fremme sak om omsorgovertakelse til tross for at de, i et flertall av sakene, vurderer det som nødvendig for å beskytte barnet. Studien viser videre at foreldrenes høye sosiale status forbindes med resiliens, noe som bidrar til at saksbehandlerne bekymringer for konfliktens skadevirkninger for barnet overskygges. Saksbehandlerne arbeid kompliseres ytterligere av at det er et uklart skille mellom skadelig foreldrepraksis og dårlig men ikke skadelig foreldrepraksis, noe som påvirker saksbehandlerne skjønnsutøvelse og profesjonelle autoritet.

Introduction

Assessing concerns and assisting children of high-conflict families are known to be particularly difficult for caseworkers in child protection services (CPS) across Western countries (Jevne & Ulvik, 2012; Saini et al., 2012; Saini et al., 2019). These difficulties are related to CPS professionals' struggle to understand the nature of conflict, uncertainties about exposure to conflict's connection to children's emotional harm and failures to protect offspring caught up in their parents' conflicts (Saini et al., 2019). In addition, factors such as values, resources and competencies appear to influence decisions on whether official notifications are dropped during intake procedures (Rød et al., 2013).

Parental conflict is here defined as prolonged, hostile and intense disputes involving post-separation parents, in which they argue about parenting and residence issues and access to and time with children (Cashmore & Parkinson, 2011). Another complicating aspect is that high-conflict cases tend to consist of highly functioning parents who differ from the more typical child protection cases caseworkers encounter in their daily practice (Houston et al., 2017).

Children in families fraught with parental conflicts have higher reported rates of emotional harm than those from households involved in non-parental disputes. These children appear to be at risk for developing long-term adjustment problems such as depression, anxiety, school problems, anger and aggression, low self-esteem and difficult relationships with their parents (Amato & Affi, 2006; Harold & Sellers, 2018; Kelly, 2000; Rhoades, 2008). Although research has confirmed that children exposed to parental conflict constitute a vulnerable group, limited knowledge exists on how this conflict affects parenting abilities and how it impacts children's emotional wellbeing and development. Among other things, variations in how children respond to conflict depend on age, personal disposition and direct involvement in conflicts (Camisasca et al., 2017). Studies have further highlighted that conflict might affect parents' emotional and psychological wellbeing, which can create parenting issues, including limiting the ability to parent with emotional presence (Krishnakumar & Buehler, 2000).

High-conflict cases are frequently opened by CPS (Houston et al., 2017), but scholars and professionals continue to debate the most effective treatment approaches (Polak & Saini, 2019). To date, academics have paid little attention to caseworkers' discretionary reasoning, namely, how caseworkers differentiate between normal post-marital parental conflict from disputes that pose a risk to children. More research is also needed on factors that might promote or hinder caseworkers' decisions.

The present study's primary goal was thus to explore factors that influence caseworkers' judgments and the way that they reach decisions in high-conflict cases raising concerns about child neglect. The research question addressed was as follows: What do caseworkers perceive as child protection-related problems in cases in which the main cause of concern for children's wellbeing is parents' high levels of conflict? The research explored this question based on individual and focus group interviews with 31 caseworkers from the Norwegian CPS.

The next section begins by presenting the Norwegian CPS context before briefly outlining the concept of discretion and previous research on decision-making process within CPS. The subsequent

sections present our methods and findings. The paper concludes with a discussion of the factors influencing caseworkers' understanding of neglect in high-conflict families.

Study context

CPS work with high-conflict families in Norway

In Norway, the government highlights CPS's responsibility to investigate concerns and assist children who might be at harm because of their parents' prolonged and intense conflicts or are at risk of being abused, neglected or harmed or whose parents are unable to provide adequate care or protection (BLD, 2013). Caseworkers are obligated by the Child Welfare Act (1992) to investigate reports of child abuse and neglect to address the need of the child and thresholds of services before they can intervene on families. CPS professionals can also involve psychologists with expertise on child related issues to assess family relationships and parental practices to help them reach an informed decision in complex child protection cases (BLD, 2007).

The Norwegian CPS is a family-oriented system emphasising prevention and support, and to improve the child's outcome caseworkers can provide voluntary in-home services, in order to help parents reduce their level of conflict and raise these adults' awareness of how conflict might harm their children (BLD, 2013). Likewise, caseworkers can offer families help at family state centres. In Norway, family state centres function as a CPS voluntary assistance measure in cases involving grave concerns about the children's situation. Psychologists, family therapists and specialised caseworkers observe families and work together with parents to improve the family's ability to function and develop these parents' competences to solve their problems themselves (Bufdir, 2011). CPS professionals do not, however, have the authority to refer a parent to mental health professionals for assessment and diagnosis.

When interparental conflict is considered to harm the children significantly, CPS professionals may submit a proposal to the Fylkesnemnda or County Social Welfare Board (hereafter, the Board) for compulsory assistance measures or a care order to place a child in foster care or institution, independent of the parents' consent. Care orders give local authorities parental responsibility and duty to carry out the contact arrangement between a child and its parents set by the Board (NOU, 2016). According to Article 4–12 in the Child Welfare Act (1992), the Board may take compulsory assistance measures or enforce care orders if any of the following are true. '[T]here are serious deficiencies in the daily care received by the child or serious deficiencies in terms of the personal contact and security needed by a child of his or her age and development,' 'the child is ... [mistreated] or subjected to other serious abuse at home' or 'if there is a probability that [the] child's health or development may be seriously harmed because of the parents' ... [incapacity] to take adequate responsibility for the child' (Article 4–12, Child Welfare Act 1992).

Compulsory assistance measures give caseworkers the authority to help parents change their neglectful parenting patterns under supervision while the children live at home. The adults are legally obliged to abide by the order's terms and the parents cannot resist the interventions. In addition, the aforementioned act requires that the measures be professionally and ethically grounded (BLD, 2016). The government has established a high threshold for state intervention into family life, based on the assumption that the children's welfare is best promoted within the family while under parental care. Norwegian welfare legislation also stipulates that out-of-home placements can only be made when in-home services are deemed insufficient or incapable of preventing the children's abuse and neglect (Article 4–12, Child Welfare Act 1992).

The act's wording is, however, rather generalised, so the government has developed guidelines to help caseworkers identify thresholds of abuse (NOU, 2012). These standards suggest that emotional abuse and neglectful parenting involve ignoring children's need for support and other emotional requirements due to parents' emotional unavailability and failure to act on or notice their children's needs. The same guidelines suggest that parentification of children is another potential risk factor,

such as when offspring are pulled into arguments or issues between the parents. Other harmful situations are when parents use their children to gain power over the other parent or when the offspring are given too much responsibility for their age and maturity level.

The government's examples of deficient parenting coincide with the United Kingdom's CPS guidelines (DfE, 2018). These define emotional neglect as '[t]he persistent failure to meet a child's basic physical and/or psychological needs, likely to result in the serious impairment of the child's health and development'.

Discretion and decision making in child protection practices

Juridical documents are broadly formulated, so caseworkers must use their discretionary powers to diagnose each family's problems and decide on the level of services. In the literature, discretion is defined as a liberty to exercise powers given to caseworkers so that they can judge, decide and act under conditions of uncertainty in order to provide proper services adjusted to fit each individual case (Molander, 2016). Thus, discretion comprises reasoning processes and cognitive activities that involve diagnosing, drawing conclusions and administering treatment (Abbott, 1988). To classify families' problems accurately, CPS professionals need to combine information on the families' situation, judgments based on caseworkers' values and professional knowledge about child abuse and neglect and interpretations of what they hear and see (Molander, 2016; Wallander & Molander, 2014).

When diagnosing problems and making judgements about acceptable ways of parenting, CPS caseworkers deal with ambiguous phenomena since a professional consensus has not been reached on what constitutes abuse and neglectful parenting (Hacking, 1999; Munro, 2002; Wolfe & Mclsaac, 2011). Caretakers' and professionals' understanding of child abuse is based on their society's beliefs and norms related to childcare and childrearing, so CPS's work is highly value-laden. Thus, perceptions of child abuse and neglect are, according to Hacking (1999), culturally and historically grounded. In Western countries, for instance, the definition of child abuse has widened over the last 50 years, causing the standards of childcare to rise (Munro, 2002). The problems inherent in reaching a clear definition of child abuse and neglect pose great challenges to caseworkers in their everyday efforts to define the boundaries between poor parenting practises and emotionally abusive parenting posing harm to children (Munro, 2002; Wolfe & Mclsaac, 2011).

Previous research on discretionary reasoning

Research on CPS decision-making processes has revealed errors and biases in caseworkers' judgements and decisions regarding how they assess peoples' troubles (Backe-Hansen, 2004; Horwath, 2007). These processes are described as complex and problematic, and studies of caseworkers' interpretations of families' problems, rationales and arguments have found that many factors influence these professionals' decision making. Significant factors include their personal knowledge, values and experiences, as well as CPS's organisational structures (Christiansen & Anderssen, 2010; Munro, 1999).

Researchers have also reported that caseworkers lack a clear understanding of how child neglect occurs, struggle to balance risk and resilience factors and tend to use their moral opinions in the absence of professional competence (Christiansen & Anderssen, 2010; Wilkins, 2015). These professionals' decisions often involve bias with regard to families' socio-economic status, so caseworkers may identify neglectful parenting and offer assistance measures accordingly. Rather than focusing on helping out poor parents with money, CPS professionals concentrate on housing, jobs, psychological difficulties, childhood trauma's effects, or histories of drug and alcohol use. Studies have also found that caseworkers' experiences of working with parents are given considerable weight in their assessments of how the children are faring. Thus, children's troubled behaviours may be interpreted as the

result of poor or neglectful parenting, thereby ruling out explanations that may have to do with the children themselves (Woodcock, 2003).

Backe-Hansen (2004) reports that caseworkers either construct their arguments for out-of-home placements around a trump card, that is, an obvious concern such as drug misuse or psychological illness. When no single prominent case characteristic exists, these professionals tend to combine various arguments often consisting of criticism of parental practises and personal characteristics to justify out-of-home placements. Kojan (2010) asserts that caseworkers tend to file care orders for what can be described as high-status families only when significant evidence is found of children's adjustment problems. In socio-economically marginalised families, CPS staff are more likely to apply for care orders before any significant evidence surfaces. After another Norwegian study, Aadnanes (2017) observed that concerns for children of middle-class families tend to slip into a grey zone of neglect. These findings coincide with results reported for the United Kingdom, where researchers have found that caseworkers face challenges when identifying and addressing emotional neglect and neglectful parenting in affluent families (Bernard & Greenwood, 2019).

Method and analysis approach

The present study's sample consisted of 6 focus groups and 7 individual interviews with 31 caseworkers from 9 agencies in Norway. The study had an explorative design and the interviews' purpose was to clarify how caseworkers understand the CPS's roles and areas of responsibility. The participants were recruited by interview invitations sent out to a randomly chosen group of CPS managers and each agency was represented by a group or individual interview. Six of the agencies functioned in average-income counties, 2 agencies operated in areas characterised by deprivation, and 2 agencies were located in high-income areas. Of the 31 participants, 28 were women and 3 were men. Seven participants were managers and constituted two of the focus groups while one focus group was a mix of caseworkers and one managerial worker. The six individual interviews were conducted with caseworkers only and none of these caseworkers participated in focus groups. All participants held bachelor's degrees, 29 of them in social work and 10 caseworkers had more than 10 years of experience from CPS. One caseworker held a master's degree in family therapy, while five caseworkers were specialised in substance misuse and trauma treatment.

The interviews were conducted after the research project was approved by the Norwegian Centre for Research Data. The sessions took place at the participants' workplace and lasted an average of 70 min. The type of interview was adjusted to the participants' work situations to permit the recruitment of participants. All interviews were semi-structured, with a guide directing the course of the sessions. The broader research plan was clarified to the participants and they gave consent to participate. To contextualise the interviews, the guide focused on broader questions about organisational structure and participants' education and position within their organisation. The guide also contained questions covering caseworkers' experience of working with different types of family problems. The individual interviews were designed to give CPS professionals' opportunities to speak freely in detail on issues related to the topics of the guide about their experiences, while the focus groups provided unprompted opportunities for discussing and negotiating narratives about experiences of CPS's roles, responsibilities, and interventions. The group and individual interviews both produced insights into participants' experiences and challenges when working with complex situations such as high-conflict families. Thus, there are several ways to combine methods and for this study, the first individual interviews were used to come up with topics for group discussions while the later sessions made caseworkers elaborate on certain topics in greater detail. The sessions were all audio recorded and transcribed. For ethical reasons, the participants are given fictitious names in this paper.

The interview and focus group data were analysed together and involved repeated reading, coding, and classifying of the interview data across the transcriptions. Early in this process, caseworkers' accounts of working with high-conflict families surfaced as a central theme, so the excerpts dealing with these families were collected into one document and coded selectively. The further

analysis involved thematically coding that resulted in three main themes concerning different aspects of the interviewees' experiences of working with high-conflict families. For this paper, the analysis drew repeatedly upon the concept of discretionary reasoning and previous research on decision making in order to make sense of how caseworkers formulate judgments and arrive at conclusions. The questions that guided the analysis were as follows:

- How do caseworkers address child neglect in high-conflict families?
- How are the families' conditions weighted?
- What factors come into play in the decision-making process?

Findings

The first part of this section focuses on caseworkers' interpretation of interparental conflicts. The second part sheds light on how these professionals weight the evidence available and construct their arguments in relation to out-of-home placements.

Ambiguous nature of conflict

The results show that caseworkers consider children who are exposed to intense interparental conflict to be at high risk for emotional neglect. These professionals argue that these children need protection because of the conflict's extent and severity. In interviews, caseworkers gave examples of cases in which offspring have been exposed to their parents' conflicts for many years. The discord can arise over parents' hostile and poorly resolved disagreements about child rearing, children's clothing and parental arrangements.

According to the interviewees, some children were deeply involved or caught up in their parents' conflicts, which was a cause for concern. The children's observed behaviour was different from that expected of children of a similar age. The caseworkers mentioned that some offspring lose their appetites, others are reserved and show little joy, and some tend to suffer in silence. In addition, these professionals noted that a specific segment exhibit behavioural problems or high levels of anxiety that require treatment. Caseworkers related their concerns to how conflict can interfere with the children's ongoing social and behavioural development. One interviewee said:

It's very harmful when parents are engaged in conflicts. So yeah, they cannot continue to live with conflict for the rest of their childhoods. That's what Magne Raundalen [a Norwegian psychologist] says too: abuse can cause brain damage and ... [so can] high-conflict cases. Being in stressful situations, being afraid, [and] experiencing fear, it's very harmful to the child.

In the present study, most CPS professionals highlighted their responsibility to help high-conflict families. Caseworkers experienced few significant changes within these families and deemed voluntary measures insufficient in most cases. A large number of interviewees also assessed these cases as having reached the required level for out-of-home placements, but others wondered whether compulsory assistance measures should be employed to force parents to cooperate in finding solutions in the children's best interest. According to Norway's CPS guidelines (BLD, 2016), caseworkers can apply for compulsory measures if they have reason to believe that the children are at risk for significant harm and in need of protection.

The caseworkers interviewed linked parents' conflicts to emotional neglect resulting from dysfunctional family dynamics and poor parenting abilities. Most interviewees thus defined high levels of conflict as a significant risk factor that warranted out-of-home placements, yet caseworkers also talked about the ambiguous nature of conflicts and the difficulty of assessing neglect's emotional dimension. Even though most of these professionals defined conflicts as an important risk factor, the findings include that conflicts, despite their severity and chronic nature, do not meet the criteria for out-of-home placements in accordance with Article 4–12 in the Norwegian

Child Welfare Act (1992), which clearly mentions a dimension of ‘severity’ or ‘seriousness’. An interviewee stated, ‘of course, you can discuss whether the conflict has caused damage to the child. However, there must be something else for us to intervene, [such as] that the child has mental struggles.’ Another caseworker spoke of a similar experience:

You never know when to put your foot down and tell them, ‘enough is enough. You have fought long enough. You can’t continue like this.’ It is so difficult. We never do that, and the cases are so serious. Something wrong always happens. There’s always a weekend that goes wrong.

As the above extracts show, various CPS professionals struggled with how they should interpret the official guidelines (BLD, 2013), which highlight the necessity for caseworkers to intervene at the point when parental conflict has become severe and chronic. Two interviewees explained that they had discussed the duration of conflict and its harmful effects on children with colleagues they meet at seminars. The following excerpt is from a focus group session:

Heidi: We asked about this in our last seminar: whether there are guidelines on duration of parental conflict. ... Was it two to four years?
 Elisabeth: It’s three to five years.
 Heidi: Yes, three to five years. ... [T]hen one can start thinking about whether this has to do with a lack of potential for change in one or both parents.
 Elisabeth: Mental illness.
 Heidi: Yes, mental illness.

Thus, caseworkers debated when parents’ conflict has crossed the line from normal conflict to conflict harmful to a child and whether lengthy conflict impairs parents’ ability to care adequately for their children.

Caseworkers’ challenges in making judgements about parenting practices

CPS professionals’ decision-making processes are further complicated by the challenge of making sense of parents’ actions and/or behaviours. While some post-separation families go through a stressful period with little or no need of CPS services, other conflicts reflect that families and parents are and probably have long been dysfunctional before the marriage’s collapse. Caseworkers respond to parents’ disputes by trying to understand what is causing these conflicts. Interviewees, however, described how difficult interpreting parents’ habituated disputes and actions is, as well as determining how the hostile co-parents’ relationship affects the adults’ behaviours and parenting practices. A caseworker said, ‘it’s difficult to tell which of the parents is the best or the worst.’

As the above example demonstrates, these professionals face the task of determining what suffices as good enough care versus neglect and abuse. According to the caseworkers interviewed, some parents contact CPS to get help to change the other parent but they are not as interested in making adjustments themselves. The caseworkers reported that parents often blamed one another for the conflicts, so CPS staff end up investigating parents’ allegations and counter allegations.

Hence, a crucial question for caseworkers is whether parents are breaking the conventions of good parenthood. Based on the interviewees’ descriptions, these parents seem to have both the knowledge and capacity to participate in their children’s life and conduct their parenting appropriately in Norwegian contexts. Many parents are depicted by caseworkers as closely involved with their children. These adults appear to be competent caregivers and loving people who have sensible thoughts about parenting and – despite their interparental conflict – are supportive and responsive to their children’s development. Therefore, caseworkers have difficulty determining when children’s home environment lacks supportive, sensitive parenting behaviours. An interviewee asserted, ‘they are good caregivers, but then you have the conflict that destroys everything.’

Johanna, who worked in an office located in a high-income area, related that many conflicts occur in resourceful and normal-appearing families in which ‘things are in order, yet everything is not as it

should be'. In contrast to the more typical socioeconomically marginalised families caseworkers usually deal with, some children of high-conflict families are given good living conditions materially speaking. In addition, the parents are apparently able to provide structure to their children's life despite the hostility the adults exhibit towards one another. In these families, both parents seem to fight for their parental rights and want to have a say in child-related issues.

The interviewees said that most of these parents have middle-class incomes from jobs ranging from professionals to managers in the public or private sectors, while others are physicians and lawyers with a high income. CPS professionals also related the parents' middle-class backgrounds directly to the parents' conflict. Elisabeth pointed out that 'the conflicts appear more often when parents are highly educated'.

According to two caseworkers, this tendency is related to parents easily feeling that their rights are violated and being aware of their equal rights as parents, as well as how to use the welfare system, and caseworkers noted that it was not the CPS system that necessarily habituates parents to conflict, but the parents' attitude to conflict in general. In many cases, interviewees noted that the parents are further involved in conflicts with teachers or caregivers in preschools. In these particular cases, the parents proclaim that they know their rights and that they are not at all afraid of conflicts. In addition, the parents appear to have the economic means to pay for lawyers to represent them.

The staff interviewed further reported that some parents tend to use their resources to set the agenda in CPS meetings and seek to influence caseworkers' decisions by filing formal complaints or criticising decisions when the parents disagree with caseworkers. According to one caseworker, 'this is where we get into trouble.' Concurrently, the interviewees observed that these parents' higher socio-economic status does not necessarily confer wisdom in parenting. A group panel's members contributed the following:

- Janette: They can be extremely resourceful parents, but the conflict still affects the child.
 Stella: But they are not necessarily resourceful. I mean, there's a difference between being resourceful and being a 'good enough' mother.
 Lone: Good enough, yes, there's the thing. That's true. . . .
 Lucy: It's the sociocultural [dimension] ... that disposes them to become involved in conflict because they've got cognitive skills. These parents often have higher education and high-status occupations.
 Janette: And then it becomes worse
 Lucy: Oh, God, yes, then they'll bring lawyers.
 Janette: They are quite explicit about it, right? 'God, I'm resourceful.'
 Lucy: Yes, resourceful ... (mimics a parent). 'I know more than you do. I've more work experience than you have.'

The gendering of parenthood in the above quote is interesting, but this excerpt is included here because a conversation about interparental conflicts turned into a dialogue about the parents' disrespectful and threatening attitudes towards caseworkers. The managerial worker, Stella, makes a distinction between parents' material resources and the mothers' inability to understand how conflicts may harm their children. To Stella, having access to resources does not guarantee that mothers are capable of being a 'good enough' parent.

This example shows that some caseworkers dismissed the common sense idea that parents' higher socio-economic status buffers emotional neglect. For example, an experienced CPS professional noted that parents who have lost control over their emotions have thus weakened their parental authority and ability to make good choices for their children.

The data also revealed that many caseworkers ascribed conflicts to either one or both parents' undiagnosed personality disorder, primitive defence tactics and mental struggles, which make parents taking responsibility for their own behaviours difficult. This interpretation did not, however, seem to convince caseworkers to apply for a care order. By contrast, when these professionals could ascribe the conflict to clear evidence of parents' general dysfunction and/or mental disorders that potentially could harm the child, applying for a care order appeared easier. For example, the caseworkers noted that, in one instance, the disputes reflected a father's Asperger's

syndrome, which he tried to hide from CPS professionals. According to Tracie, the father was emotionally disconnected from his child, which negatively affected the child's wellbeing and ability to function. The father's dysfunctional parenting due to Asperger's was the trigger for a decision to seek an out-of-home placement. In other words, this type of factor seemed to make caseworkers more comfortable with constructing arguments for a care order in high-conflict cases. However, previous research has shown that this is not a common decision when high-conflict families are involved (Sudland, 2019).

Lack of professional confidence

In most high-conflict cases, caseworkers make many attempts to better the situation for the children through voluntary in-home services. The interviewees deemed these attempts insufficient to improve the families' situation, and most caseworkers reported having to use compulsory assistance measures to protect the children from further harm or to force parents to cooperate in the children's best interest. Despite these statements about the gravity of the children's situation, CPS professionals mentioned being unsure as to how best to proceed and a lack of professional authority with which to act on their serious concerns. An interviewee stated, 'we often observe signs that this is not quite optimal. But what do we do then? We don't have good answers to that.'

The following extracts show that caseworkers tend not to investigate further when they sense that something in the parent-child relationship is not working. Another additional finding is that the interviewees lack juridical arguments to justify compulsory measures, which can hinder them from proposing a care order or supervision order. A caseworker said the following:

- Amy: [This has not happened, n]ot to my knowledge, but we have talked a lot about ... cases where the children appear high-functioning but where the level of conflict is high. It's been discussed in several cases.
- Interviewer: When do you consider the severity of conflicts to be so harmful that you'll apply for a care order to the board?
- Amy: Sometimes we could have made that decision. The county governor said that we could be tougher and stand up for it, and then the case could have been brought before the Board.

Supervision orders and out-of-home placements require clear evidence that the family situation is of significant harm to the children. When involuntary measures are involved, the onus is on caseworkers to show that the threshold criteria for out-of-home placements have been met, and the CPS professionals must provide a report to the court. In these cases, caseworkers take the stand, and they may be cross-examined on their report by solicitors and barristers. In other words, caseworkers need strong convictions about what is necessary for the children's protection, but the caseworkers interviewed have both implicitly and explicitly experienced that this conviction is missing.

As the first extract above shows, some interviewees have sought to achieve professional legitimacy by referring to a Norwegian child psychologist to substantiate arguments that parental conflict can significantly harm children. Other caseworkers have considered asking psychologists whom they consider to have more expertise on high-conflict homes to help them evaluate parents' level of functioning and parent-child relationships. Other CPS staff members have contemplated asking for second opinions from professionals they believe have the authority to support the caseworkers' judgments.

According to one interviewee, Charlotte, caseworkers who worked in a different office had discussed referring some families to state family centres. In a focus group interview, two caseworkers discussed whether they should apply for a care order to the board in order to enlist the judge's help to set the level of risk in high-conflict families:

- Amy: I have a case I'm deeply concerned about. I don't know, but the child struggles a lot because of the conflict, and that's where I believe the Board might be able to rationalise a care order.
- June: It would have been nice to try [to send an application to the Board] just to see what the Board decides – whether it approves a care order.

- Interviewer: What do you emphasise in order to classify conflict as abuse?
- June: When conflict becomes harmful to a child [and] when a child shows signs of unhappiness and abuse, but it's quite bad that we must wait for a child to develop adjustment problems. Children with internalisation problems – the silent ones – they tend to slip under the radar. We never receive notifications about them.

In another interview, a caseworker voiced concerns about both the CPS staff's lack of professional confidence and risk in high-conflict families. She talked about whether caseworkers should hand over their evidence to a legal representative considered to have more authority than themselves to judge the severity of high-conflict cases. The interviewee said, 'I'm pretty sure that if we had discussed these cases with the legal adviser, I believe they might have said that these cases meet the criteria for care orders (laughs).'

Caseworkers related some uncertainties to the absence of familiar case characteristics. According to these professionals, few parents appear to exhibit the kinds of troubles signalling substance misuse, mental health issues, violence and extreme poverty usually found among families targeted for CPS interventions. Caseworker, Laurine, commented, 'I find these cases extremely difficult. It's a lot easier to give recommendations if there's drug abuse or other things that may be harmful to the child.' As mentioned previously, when parental conflicts are accompanied by substance abuse and adults with mental health issues, caseworkers find classifying the children as high-risk easier and make recommendations with more confidence to take custody of the children.

Discussion and conclusion

This study sought to provide insights into how caseworkers reason, construct arguments, and arrive at decisions about high-conflict families. The findings reveal that CPS professionals perceive high-conflict parents as inadequate caregivers. The intense disputes are often perceived as so harmful to children that they need out-of-home placement, with caseworkers relating parental conflict to more than just poor parenting, including worries about probable emotional neglect and neglectful parenting practices. These professionals also assume that parental conflicts are caused by the dysfunctional personality traits of one or both parents.

However, this research uncovered an important feature, namely, that caseworkers tend to adopt what Woodcock (2003) terms 'a surface-static notion of parenting'. This approach means that caseworkers do not deal with the problems underlying parents' behaviour even if CPS has identified factors that indicate these problems exist. Caseworkers also tend to focus on understanding and judging parents' behaviours rather than finding out what the conflicts do to the children. These professionals' constructions and fantasies about arguments for out-of-home placements revolve around parents' undiagnosed dysfunctions and personal problems, parenting practices, and other factors that might have caused the interparental conflict. The results further show that caseworkers hardly ever refer to the severity of conflict approach mentioned in the research literature when structuring their understanding of high-conflict families. Instead, they refer to their practical knowledge gained from experiences of working with high-conflict cases.

A general guideline for CPS cases is that staff members should evaluate parents' ability to safeguard and care for their children and support the children's daily emotional, intellectual, and physical development (NOU, 2012). However, a central question raised by CPS interviewees is whether parents are breaking good parenthood conventions and how caseworkers can draw the line between poor parental practices and parents' emotional negligence. The present study's results show that these professionals often find themselves at an impasse, and their concerns do not result in actual out-of-home placements of children.

An overall finding about CPS casework is that staff members define and interpret chronic interparental conflict as harmful to any child. Nonetheless, the evidence found relating to parents with higher social status conflicts with other studies that have confirmed that children's problems are one of the

key factors causing caseworkers to consider a care order application (Christiansen & Anderssen, 2010; Kojan, 2010). This divergence is probably related to how caseworkers report not having significant cause to decide whether the above cases meet the criteria or stringent conditions for care orders. In addition, these professionals appear to lack psychologically informed strategies to respond to potential parenting problems when the parents embroiled in prolonged conflicts appeared wealthy and high-functioning.

The results instead show that caseworkers face the difficult task of negotiating an understanding of risks in high-conflict families, in a context of the parents' probable resilience because they are simultaneously high-functioning, wealthy and intellectually capable. Thus, these professionals struggle to determine what suffices as 'good enough' care compared to emotionally negligent parenting, as described by CPS guidelines (NOU, 2012). Caseworkers' struggles are exacerbated by the absence of typical factors associated with high risks for children in high-conflict homes. These professionals have to negotiate the presence of conflict as a social norm as opposed to conflict harmful to children.

The duration of conflict is, therefore, an essential factor in caseworkers' decisions. The interviewees discussed how much conflict involving children should be tolerated, that is, what defines the conflict's tipping point. Conflict, however, does not appear to play a central role in caseworkers' construction of arguments for care order applications even if these professionals consider out-of-home placement necessary because the children are vulnerable and in need of protection.

In addition, caseworkers share an underlying understanding that conflict takes so much of parents' energy and attention that they have little left for their children. High-conflict parents are capable of helping their children structure and make sense of their inner worlds simultaneously, as well as to regulate their emotions to help children manage difficult feelings. These abilities make caseworkers' assessments more difficult, but CPS staff do not appear to take actively into consideration how parents' socio-economic status and ability to provide for their children might buffer conflicts' potential for harming children.

Caseworkers' challenges when judging parents' behaviours can be understood as what Howitt (1993) calls 'templating'. The cited author suggests that caseworkers understand others through a process of checking each person's characteristics against a social template to determine whether he or she fits a familiar pattern. These professionals' lack of confidence when applying for care orders in high-conflict cases could indicate that caseworkers are faced with an unfamiliar phenomenon of neglect for which a consensus has not been developed about how interparental conflict should be interpreted and diagnosed. These findings might explain why CPS staff members struggle to construct arguments that follow an appropriate juridical format (Backe-Hansen, 2004).

Although this study's small sample limits the findings' generalisability, they indicate that caseworkers deal with complicating factors such as parents' undiagnosed disorders, socio-economic status issues and emotional neglect in relation to high-conflict families. Therefore, the present study's results point to the importance of interdisciplinary collaboration to strengthen caseworkers' interventions and help them provide a comprehensive perspective and assessment of high-conflict families. Here, involving psychologists, state family centres and developing systems for caseworkers to make referrals to health professionals for assessments and diagnosis of parents, appear to be appropriate solutions to caseworkers' concerns and barriers of working with high-conflict parents.

Acknowledgements

We would like to thank the CPS staff for taking their time to participate and share their experiences. We also want to thank our colleagues Pernille Skotte, Erik Børve Rasmussen, Nicole Hennem, Mike Seltzer, and the two reviewers for their thorough reading and helpful comments.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the author(s).

Notes on contributors

Cecilie Sudland is a PhD fellow in Child Welfare and Social Policy at Oslo Metropolitan University. Her research area includes child protection and social work; in particular social workers' gaze and use of discretion and power. She is currently working on parental conflict and has published in *Child and Family Social Work*.

Cecilie Basberg Neumann is Professor in Sociology at Oslo Metropolitan University. She holds a PhD in Criminology from the University of Oslo. Her latest book is 'Power, Culture and Situated research Methodology', together with Iver B. Neumann, and came out at Palgrave in 2018. Neumann's research centres on professionals, institutions, power, gender and care. She has published in, inter alia, journals like *Millennium*, *Hypatia*, and *Gender, Work and Organization*.

References

- Aadnanes, M. (2017). Social workers' challenges in the assessment of child abuse and maltreatment: Intersections of class and ethnicity in child protection cases. *Critical and Radical Social Work*, 5(3), 335–350. <https://doi.org/10.1332/204986017X15029696790559>
- Abbott, A. (1988). *The system of professions: An essay on the division of expert labor*. University of Chicago Press.
- Amato, P. R., & Affi, T. D. (2006). Feeling caught between parents: Adult children's relations with parents and subjective well-being. *Journal of Marriage and Family*, 68(1), 222–235. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00243.x>
- Backe-Hansen, E. (2004). *God nok omsorg: Riktige beslutninger i barnevernet*. Kommuneforlaget.
- Bernard, C., & Greenwood, T. (2019). 'We're giving you the sack'—social workers' perspectives of Intervening in affluent families when there are concerns about child neglect. *The British Journal of Social Work*, 02, 18–19. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz003>
- BLD. (1992). *The Child Welfare Act*. Barne- og familiedepartementet.
- BLD. (2007). *Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernsaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstolen*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veiledende-retningslinjer-for-sakkyndig/id586792/>
- BLD. (2013). *Forholdet mellom barnevernloven og barneloven. Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går utover barnets omsorgssituasjon*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ny-veileder-om-forholdet-mellom-barnever/id731863/>
- BLD. (2016). *Rundskriv: Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4*. Barn- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-om-hjelpetiltak-jf.-barnevernloven-4-4/id2482116/>
- Buifdir. (2011). *Veileder til forskrift for sentre for foreldre og barn, Oslo, Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet*. Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet.
- Camisasca, E., Miragoli, S., Di Blasio, P., & Grych, J. (2017). Children's coping strategies to inter-parental conflict: The moderating role of attachment. *Journal of Child and Family Studies*, 26(4), 1099–1111. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0645-9>
- Cashmore, J. A., & Parkinson, P. N. (2011). Reasons for disputes in high conflict families. *Journal of Family Studies*, 17(3), 186–203. <https://doi.org/10.5172/jfs.2011.17.3.186>
- Christiansen, Ø, & Anderssen, N. (2010). From concerned to convinced: Reaching decisions about out-of-home care in Norwegian child welfare services. *Child & Family Social Work*, 15(1), 31–40. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2009.00635.x>
- DfE. (2018). *Working together to safeguard children. A guide to inter-agency working to safeguard and promote the welfare of children*. Department for Education. <https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children-2>
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Harold, G. T., & Sellers, R. (2018). Annual research review: Interparental conflict and youth psychopathology – an evidence review and practice focused update. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 59, 374–402. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12893>
- Horwath, J. (2007). The missing assessment domain: Personal, professional and organizational factors influencing professional judgements when identifying and referring child neglect. *British Journal of Social Work*, 37(8), 1285–1303. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcl029>
- Houston, C., Bala, N., & Saini, M. (2017). Crossover cases of high-conflict families involving child protection services: Ontario research findings and Suggestions for good practices. *Family Court Review*, 55(3), 362–374. <https://doi.org/10.1111/fcre.12289>
- Howitt, D. (1993). *Child abuse errors: When good intentions go wrong*. Rutgers University Press.
- Jevne, K. S., & Ulvik, O. S. (2012). Grensarbeid: Barnevernets møte med foreldrekonfliktsaker. *Fontene forskning*, 2, 18–32.
- Kelly, J. B. (2000). Children's adjustment in conflicted marriage and divorce: A decade review of research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(8), 963–973. <https://doi.org/10.1097/00004583-200008000-00007>
- Kojan, B. H. (2010). "Underdog"? Barnevernarbeideres erfaringer fra å møte høystatusfamilier. *Fontene forskning*, 2, 50–61.

- Krishnakumar, A., & Buehler, C. (2000). Interparental conflict and parenting behaviors: A meta-analytic review. *Family Relations*, 49(1), 25–44. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00025.x>
- Molander, A. (2016). *Discretion in the welfare state: Social rights and professional judgment*. Routledge.
- Munro, E. (1999). Common errors of reasoning in child protection work. *Child Abuse & Neglect*, 23(8), 745–758. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(99\)00053-8](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(99)00053-8)
- Munro, E. (2002). *Effective child protection*. SAGE.
- NOU. (2012). *Bedre beskyttelse av barns omsorg. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne-, Likestillings-og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cde211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>
- NOU. (2016). *Ny barnevernslov. Sikring av barns rett til omsorg og beskyttelse*. Barne-, Likestillings-og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>
- Polak, S., & Saini, M. (2019). The complexity of families involved in high-conflict disputes: A Postseparation ecological transactional framework. *Journal of Divorce & Remarriage*, 60(2), 117–140. <https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1488114>
- Rhoades, K. A. (2008). Children's responses to interparental conflict: A meta-analysis of their associations with child adjustment. *Child Development*, 79(6), 1942–1956. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01235.x>
- Rød, P. A., Iversen, A. C., & Underlid, K. (2013). The child welfare service's assessments in custody cases that involve minors. *European Journal of Social Work*, 16(4), 470–488. <https://doi.org/10.1080/13691457.2012.709484>
- Saini, M., Black, T., Godbout, E., & Deljavan, S. (2019). Feeling the pressure to take sides: A survey of child protection workers' experiences about responding to allegations of child maltreatment within the context of child custody disputes. *Children and Youth Services Review*, 96, 127–133. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.11.044>
- Saini, M., Black, T., Lwin, K., Marshall, A., Fallon, B., & Goodman, D. (2012). Child protection workers' experiences of working with high-conflict separating families. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1309–1316. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.03.005>
- Sudland, C. (2019). Challenges and dilemmas working with high-conflict families in child protection casework. *Child & Family Social Work*, 25(2), 248–255. <https://doi.org/10.1111/cfs.12680>
- Wallander, L., & Molander, A. (2014). Disentangling professional discretion: A conceptual and methodological approach. *Professions and Professionalism*, 4(2), 1–19. <https://doi.org/10.7577/pp.808>
- Wilkins, D. (2015). Balancing risk and protective factors: How do social workers and social work managers analyse referrals that may indicate children are at risk of significant harm. *British Journal of Social Work*, 45(1), 395–411. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct114>
- Wolfe, D. A., & Mclsaac, C. (2011). Distinguishing between poor/dysfunctional parenting and child emotional maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 35(10), 802–813. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2010.12.009>
- Woodcock, J. (2003). The social work assessment of parenting: An exploration. *The British Journal of Social Work*, 33(1), 87–106. <https://doi.org/10.1093/bjsw/33.1.87>

Artikkel 3:

Sudland, C (2021). “Child Protection Investigations of Child Custody Cases in Norway: Caseworkers’ obstacles and coping strategies”. Publisert i: *The Nordic Social Work Research* 13(2), 293-305.

DOI: <https://doi.org/10.1080/2156857X.2021.1972329>

Child protection investigations of child custody cases in Norway: caseworkers' obstacles and coping strategies

Cecilie Sudland

Department of Social Work, Child Welfare and Social Policy, Oslo Metropolitan University, Oslo, Norway

ABSTRACT

In Norway, Child Protection Services (CPS) is responsible for investigating concerns about children at risk of being harmed by their parents' conflicts. This study focuses on caseworkers' experiences of investigating cases involving long-lasting custody disputes between parents, and presents the findings of qualitative research engaging 31 CPS caseworkers. CPS is required to investigate cases involving parental conflicts, and the findings show that caseworkers consider custody disputes to be harmful to children. Many of these families have had limited experience with public services before the marriage breakdown, and parents give contradicting stories about their situation to caseworkers. Consequently, caseworkers are pushed to position children as key informants, which violates the child participation principles set out in the United Nations Convention on the Rights of the Child. These children are, moreover, described as loyal to their parents, and often refuse to participate. The data analysis draws on Lipsky's concept of 'street-level bureaucracy' to shed light on how caseworkers manage conflicting goals and demands when conducting investigations. The findings suggest that a system needs to be developed to provide caseworkers with resources and knowledge to help them investigate and to work with these complex family situations in a better way.

KEYWORDS

Child custody disputes; child protection services; investigations; assessments; coping strategies

Each year, 20,000 children in Norway experience parental separation and divorce. In approximately 10% of these families, children are exposed to long-term conflicts between their separated parents, who may disagree on issues of residence, contact arrangements, and child-rearing, or who may have concerns about the other adult's parenting abilities, mental health issues, potential for violence, and drug misuse (Bergman and Rejmer 2017). Such conflicts, or parental disputes, may involve a high degree of emotional reactivity, and the parents' interactions can be driven by their hurt feelings, anger, disappointment, blame, hostility, and desire for revenge (Anderson et al. 2010). Sometimes, both parents bear significant responsibility for creating and maintaining the conflict, whereas at other times one of the parents might be the primary initiator (Birnbaum and Bala 2010). Parents may also react to conflicts in different ways, so that either one, or both, of the parents may engage in problematic behaviours including avoidance and verbal aggression. They may, finally, draw the child into the conflict, prevent the child from seeing the other parent, solicit the child's support against the other parent, and/or sabotage contact arrangements (Bergman and Rejmer 2017; Rhoades 2008).

Long-term conflicts between parents might expose children to excessive levels of stress, putting them at risk for developing anger, aggression, depression, anxiety, school problems, and difficulties in relationships with their peers and parents (Camisasca et al. 2017; Harold and Sellers 2018;

Rhoades 2008). In recent years, the Norwegian government has emphasized that child protection services (CPS) has the responsibility to investigate concerns about children at possible risk due to their parents' conflicts, and to provide adequate help to support those at risk and to promote the children's welfare (BLD 2012–2013, 2013).

However, caseworkers face many difficulties working with child custody cases, which are different from other child protection cases (Saini et al. 2019). Among other things, this is related to the challenges of balancing between, on the one hand, identifying families that need help and, on the other hand, avoiding drawing families inappropriately into the CPS system (Jevne and Ulvik 2012). In caseworkers' experience, in the many situations where each parent may provide adequate care when alone with their child, assessments may still be needed to evaluate the potentially harmful effects on the child of the parents' conflictual and aggressive interactions with each other. Connectedly, caseworkers often struggle to define their role or to find ways of helping distressed and warring parents to focus on their child's needs (Jevne and Ulvik 2012; Rød, Iversen, and Underlid 2013; Sudland 2020). Parents tend to blame each other, and caseworkers often spend their time pondering whether parents' allegations and counter-allegations may be part of their internal fight regarding the child's residence and contact arrangements, finances, cooperation difficulties, and disagreements on child rearing, or whether they reflect actual concerns about the child's care in the other parent's guardianship (Bergman and Rejmer 2017; Saini et al. 2019). As a result of these ambiguities, caseworkers' understanding of CPS involvement in child custody cases varies among the agencies (Rød, Iversen, and Underlid 2013).

In Norway, parental responsibility, the child's residence, and contact arrangements after separation are regulated by the Children's Act (1989), and parents' post-cohabitation arrangements and disagreements are handled through compulsory mediation at local family counselling offices (BLD 2015–2016). Mediators are supposed to help parents negotiate and reach an agreement, but they cannot make decisions on their behalf. Parents who are unable to reach an agreement can apply to have their differences resolved in court. However, many of these parents may have repeated encounters with the court system and they take considerable resources without yielding positive results for the children involved (Bergman and Rejmer 2017).

Because conflicts involved in custody disputes may affect children's wellbeing and development, it is crucial to expand the knowledge of how CPS can provide proper help to families that might need its support. It is, therefore, important to further explore how caseworkers conduct investigations and formulate recommendations to help the child. Based on focus groups and individual interviews with 31 Norwegian CPS caseworkers, the present article explores caseworkers' experiences in investigating notifications on children who are exposed to custody disputes, and outlines the ways they direct their investigations so as to produce a comprehensive picture of the child's care.

The article first describes the investigative practices in Norway and goes on to review previous research on CPS investigations in general. It then presents the contribution of Lipsky's notion of street-level bureaucracy before discussing the methods and analysis. The article, finally, presents the findings of the study and concludes with a discussion of the challenges and dilemmas caseworkers face.

CPS investigation practises in Norway

One of the most important functions of CPS is to identify when a child is at risk of significant harm because of neglect due to custody disputes; to assess the levels of risk in order to identify the services required; and, ultimately, to improve the child's outcomes and welfare in the best interest of the child (BLD 2019; NOU 2016:16 2016, , p. 122). The Child Welfare Act (1992) points to the importance of securing adequate measures at the appropriate time. Through a systematic collection of information, moreover, caseworkers must seek to develop a comprehensive overview of how well the children are being cared for and how custody disputes affect them (BLD 2013).

Identifying emotional neglect and abuse is a complex task in child protection casework and requires knowledge of child development in general as well as knowledge of particular families' dynamics. To provide evidence, caseworkers must engage family members through interviews with parents and children, and they must make direct observations of family interactions to understand and assess the family's strengths and needs (NOU 2012). In child custody cases, state guidelines issue that both parents should be included in the investigation and that children's situation should be assessed in both households (BLD 2013; NOU 2016:16). The Child Welfare Act (1992) also gives caseworkers the authority to collect evidence from parties collaborating with the families, such as schools, kindergartens, primary care doctors, and public services. These informants can help caseworkers estimate the probability of neglect or maltreatment (NOU, 2016:16).

Caseworkers must carry out the investigation within three months of the initial notification. However, in particularly complicated cases, such as when families resist CPS inquiries, the government allows caseworkers to extend the period to six months. In such cases, the agency manager must propose an extension to the county governor, who supervises and monitors the local CPS authorities and who makes the final decision. Thus, the government's procedures stipulate that local authorities must judge whether the circumstances meet the guidelines' criteria.¹ The county governor may also impose fines on CPS agencies for missed deadlines (section 6-9 of the Child Welfare Act).

Furthermore, children's welfare is the paramount consideration and children's views have a central role in CPS's decision-making. According to section 6-3 of the Child Welfare Act (1992) and Articles 3 and 12 of the UNCRC (UNCRC 1989), children over seven years old should be asked about their views on issues affecting them, and these views are to be given due weight in decisions concerning them. Because these articles contend that understanding children's perspectives is important for making decisions in their best interest, they place considerable weight on caseworkers' ability to inform children, to facilitate their formation of views, and to avoid making them feel pressured to speak. Children are not, however, obligated to express their views, and have the right to refuse to participate in conversations initiated by caseworkers (BLD 2009).

Previous research

Studies of CPS decision-making show that many factors influence caseworkers' assessments. In an overview of the British CPS, Munro (2002) found that caseworkers tend to depend on clear evidence in making decisions and that they have difficulty adjusting their first impressions to incorporate new information. For instance, studies show that parents' behaviours influence caseworkers' decisions, so that parents perceived as calm, open, honest, and cooperative are more likely to be listened to (Egelund 2003; Vis et al. 2020). Other researchers have similarly reported that, lacking sufficient competence and knowledge about socio-psychological matters, caseworkers tend to base their decisions on personal moral opinions and intuitive thinking (Broadhurst et al. 2010; Munro 2002; Wilkins 2015). Concurrently, factors such as time pressures, caseloads, and a lack of information on families' situations have been found to reduce the quality of caseworkers' decisions (Heggdalsvik, Rød, and Heggen 2018). Munro (2002) argues that, to resolve this, CPS caseworkers should have a role in determining the length, complexity, and necessity of individual assessment.

Research regarding children in custody disputes that would attend to the area of child protection is limited. Researchers have, however, studied barriers to children's involvement in CPS decision-making processes in general. These studies have shown that various factors may impair children's participation, such as caseworkers' understanding of the role children should play. Researchers have shown that some caseworkers tend to pay more attention to parents, while other studies have found that caseworkers are generally committed to listening to children (Archard and Skivenes 2009). Research further reports that interviews with children tend to be one-off meetings, after which the children's opinions are treated as factual claims and

confessional statements about intimate family issues and used to help caseworkers arrive at decisions (Hennum 2011). These findings highlight a need for CPS case processing to be more child-friendly by allowing enough time for children to develop a trusting relationship with caseworkers (Archard and Skivenes 2009; Ferguson 2017; van Bijleveld, Dedding, and Bunders-Aelen 2015; Vis, Holtan, and Thomas 2012).

Researchers from the mediation field report that children whose parents are in the process of divorce want mediators and judges to take their views into account (Cashmore 2011; Rejmer and Bergman 2016; Rød, Ekeland, and Thuen 2008). Yet, children are seldom heard in court proceedings (Höjer and Röbbäck 2009; Tisdall 2016). This may be related to assumptions that they do not need to be heard, or that children who express views are given too much responsibility in relation to the conflict, or that court proceedings can put stress on children. As a result, judges tend to order reports to obtain children's views (Höjer and Röbbäck 2009; Tisdall 2016).

Theoretical framework

To understand caseworkers' handling of cases regarding serious concern for the children of parents in child custody disputes, Lipsky's (2010) theorizations of the specific organizational contexts for caseworkers' investigations are particularly useful. Most prominently, Lipsky's contribution is sensitive to how institutional conditions frame and influence – and are influenced by – caseworkers' actions and knowledge. Here, CPS caseworkers are what Lipsky (2010) has categorized as 'street-level bureaucrats' who serve as an interface between government policies and citizens, and who are given extensive discretionary powers in the performance of their work.

Although many street-level bureaucrats in welfare bureaucracies, such as the caseworkers in this study, are supposed to help families to solve their problems in accordance with professional and ethical standards of decision-making, experiential knowledge shows that many caseworkers feel they are not given the organizational support and resources to conduct their work appropriately (Ferguson 2017; Lipsky 2010; Mik-Meyer 2017). Hence, street-level bureaucrats negotiate conflicting and ambiguous expectations imposed on them by their governments, agencies, and clients. This intersects with the growing demand for services in many welfare bureaucracies, and with massive caseloads and time pressures alongside demands for quick decisions (see also Munro 2002). In many Western countries, this ties in with welfare organizations' incorporation of management systems inspired by the market economy and the New Public Management philosophy to ensure quality of professional practice (Ekeland, Bergem, and Myklebust 2019). Consequently, welfare organizations such as CPS put strong emphasis on routines, procedures, efficiency, performance measures, and documentation (Munro and Hardie 2019; Sletten and Ellingsen 2020).

Thus, chances are high that street-level bureaucrats develop strategies to cope with the unendurable cross-pressures in order to fulfil their responsibilities within the limits imposed on them by the structure of their work (Lipsky 2010). In addition, street-level bureaucrats may structure interactions with clients so as to process clients effectively, to control procedures, and to protect themselves, often at the expense of treating cases on their own terms (Gilson 2015; Munro and Hardie 2019). They may also restrict clients' access to services, teach them to behave appropriately, and categorize and stereotype clients as either more or less deserving, as mentally ill, or as not fitting the design of services – ultimately favouring those who are likely to cooperate or change (Dahl et al., 2020). In other words, clients who accept responsibility for their behaviours tend to be rewarded, while those who reject the organizational client role offered to them – or who express anger, take up time, or complain about street-level bureaucrats' decisions – might be categorized as unworthy (Egelund 2003; Lipsky 2010). Although the coping strategies help street-level bureaucrats to manage their work tasks, they may undermine or conflict with policy goals and standards for good social work practice. As we shall see, many of these coping strategies are depicted in this study.

Methods and analysis

This article is based on a qualitative research study contextualized within a social constructionist epistemology, which assumes that people's social realities are negotiated through relationships, language, and culture (Berger and Luckmann 1967). Focus groups and individual interviews were chosen as the method of data collection. Focus group discussions provided data on shared opinions and identified salient dimensions of conflicts and agreements by asking participants to draw on their knowledge and experience (Morgan 2010). Individual interviews, by contrast, were designed to give participants the opportunity to talk in greater detail about their opinions and experiences related to the interview guide's topics, which, in turn, were intended to capture the participants' different perspectives in relation to CPS's overall roles and responsibility. Both interview forms proved well suited to gaining insight into participants' experiences and meaning-making process (Holstein and Gubrium 1995).

The interviews took place at the participants' workplaces. Each participant was interviewed once for approximately 70 minutes. This research was exploratory, so, to contextualize the interviews and the participants' perspectives, I asked questions related to their educational backgrounds and workdays. In addition, the sessions covered their organization's structural constraints, CPS interventions and interdisciplinary collaboration, and the participants' views on CPS's functions regarding different types of family problems. The focus groups allowed participants to hold discussions and generate ideas, while the individual interviews were used to ask the participants to elaborate on certain topics in greater detail. This combination of data collecting methods – which contributed to a nuanced understanding of participants' views and of their ways of investigating concerns reported for children in long-term custody disputes – shaped how the data analysis was conducted.

A total of 31 CPS employees participated, with their consent. Twenty-six of them held case-worker positions, two were agency managers, and four were team managers. All participants, including management-level workers, had experience with child protection casework, although this qualification varied by the length of time and roles within their organization. Six focus groups and six individual interviews were conducted. Two focus groups involved exclusively management-level workers, another was a mixture of caseworkers with one managerial worker, and three focus groups were limited to caseworkers only. One of the focus groups that comprised only management-level workers met a year after the other groups and interviews. This final session with three management-level workers was used as a follow-up interview to explore and elaborate on how caseworkers plan and conduct investigations in relation to child custody disputes.

There are different ways to analyse interview data (Morgan 2010) and, for this article, the analysis focused on the verbal content of the participants' viewpoints and discussions. In addition, the interview and focus group data were analysed together by repeatedly reading and open coding, as described by Corbin and Strauss (1990). Early in this process, participants' narratives about their work with custody cases surfaced as a central theme in relation to CPS's roles and responsibility, and excerpts concerning these particular cases were gathered into one document for further analysis. The next stage involved thematic coding (Braun and Clarke 2006) to identify and construct patterns in which themes occurred, and the transcripts were coded into three main categories for additional analysis. To address this article's objectives, participants' descriptions of how they conduct and steer their investigations of child custody cases were explored. Because the analysis revealed that caseworkers and management-level workers held similar views on how they approach and intervene in custody cases, no analytical distinction is made between their experiences.

Lipsky's (2010) contribution on street-level bureaucracy, previous literature on CPS assessments, and research on custody disputes were utilized to make sense of how the participants conduct their inquiries. The term 'custody disputes' – used in the literature to denote complex family situations (Bergman and Rejmer 2017) – was applied in the present research to participants' descriptions of post-separation couples who had major disagreements on child custody issues and whose interactions were characterized by the parents' hostility, anger, distrust, and desire for revenge. Child

custody disputes may also include domestic violence and abuse (Birnbaum and Bala 2010). These cases, however, did not play a central role in the participants' descriptions, which may indicate that they are categorized differently.

Findings

The first part of this section sheds light on caseworkers' concerns and on their understanding of CPS's investigative practises in relation to custody disputes. The second and third parts discuss the various obstacles caseworkers must overcome when they conduct investigations.

Caseworkers' concerns about harm and neglect

The analysis revealed that most of the caseworkers define parental conflicts as harmful to children and consider CPS to be responsible for investigating reports of children who are at risk due to high levels of custody disputes. Caseworkers' concerns relate to the stress that exposure to the parents' conflicts can generate for children throughout their lives. They explained that conflicts can arise in the presence of offspring in different ways. In one case, siblings were exposed to their parents' hostile text messages on their iPads, while in other families children witnessed daily screaming, contempt, and hostile arguments. Caseworkers also reported that the children tend to be pulled into conflicts and forced to take sides. One observed that a child was used as a messenger by the parents and involved in their dispute, which forced the child to take an inappropriate role within the family and made the caseworker concerned for the child's wellbeing:

When it really goes wrong, we see that the parents have very different qualities, and the child needs both. Yet, the child can't really say "I want to see dad or mom" because [then] they [the child would] have to side with one of them.

Another caseworker mentioned that the formation of alliances or the exclusion of the other parent means children lose one parent's support and guidance – in one specific case, the father, whom the caseworkers considered to be important to the child. This child's involvement in the parents' conflict troubled this caseworker, who stated, 'then it becomes especially difficult for the dad to manoeuvre [through] the terrain'. Caseworkers also expressed concerns about how these disputes indirectly affect the children and their wellbeing, and whether disputes put pressure on the parents, affecting the quality of their parenting and thus the parent-child relationship. According to caseworkers, many of these parents were preoccupied with their own emotional responses, which in turn could make them inconsistent, less supportive, and ineffective monitors of their children's activities, or could diminish their authority and capacity to parent.

Investigation practises

Notifications about children exposed to custody disputes are usually reported to CPS by the children's schools, the police, and, in most of the cases, the parents themselves. However, caseworkers said that family counselling offices seldom raised concerns for children of these families. Parents' fears are often linked to disagreements over child-rearing and custody; to worries about abuse, carelessness, and neglectful parenting; or to anxiety about the other parent's mental health. Notifications from schools are typically related to concerns about how children's exposure to a high level of conflict could potentially harm them. Caseworkers explained that these parties' reports routinely lead to investigations, while parents' allegations, despite caseworkers' grave concerns, may only raise questions about CPS's responsibility.

While two caseworkers emphasised the importance for CPS to investigate notifications from parents, participants from three agencies debated whether parents' complaints should not be ignored. As one caseworker said, 'Yesterday, I got a call from a parent in one of those high-

conflict families and I discussed with a colleague whether CPS should initiate an investigation when parents themselves apply for help'. Two caseworkers said that they redirected parents to their respective lawyers or informed them about proceedings in Civil Court, while another caseworker pointed out that:

If the parents take their conflict to court, it will cost them a lot of money, and some risk becoming indebted if they pursue a child custody case regulated under the Children's Act and not the Child Welfare Act. In our system (CPS), the parents will receive free legal assistance, whereas, in the Civil Court, they must pay for legal aid. Therefore, I sometimes think CPS should assist these families and remove the child when we consider the conflict to affect the child.

Some agencies look into these cases by following traditional investigation procedures – as one caseworker asserted, 'we investigate as we usually do'. This process involves checking up on parents and children in meetings and conducting home visits and observations of the parent-child relationship. Information is also collected from schools, health clinics, kindergartens, primary care doctors, local mental health services, and/or social services that have had contact with the families. Some caseworkers said that they adjusted each investigation to reflect concerns about the parents' conflicts, while caseworkers in another agency used internally developed risk assessment tools for all types of families to help identify risk factors and the children's needs.

Despite the different investigative practises, an important finding is that all participants gave imprecise, vague descriptions of how they investigate concerns and formulate recommendations regarding child custody cases:

Interviewer: How do you assess whether the conflict is harmful to the child? Managerial worker: We examine how the child experiences being caught in the conflict's crossfire. Interviewer: How do you assess the wellbeing of the child? Managerial worker: That's a good question. We talk to the children. Another managerial worker: We talk to the children.

As the previous excerpts demonstrate, caseworkers' conversations tend to slip into whether they should engage with the cases or encourage parents to take their disputes to court. Here, they are caught not only between two legislative areas regulated, respectively, by the Child Welfare Act (1992) and Children's Act (1982), but also, as this paper will discuss shortly, in an impasse due to difficulties in gaining information.

Ambiguous and unconfirmed evidence

An important finding is that caseworkers face challenges when investigating possible child neglect and abuse. In general, families involved in custody disputes seem to have little contact with public or mental health services that might provide caseworkers with background knowledge about the parents' current parenting capacity. Caseworkers described the majority of parents as high-functioning individuals with above-average incomes and academic qualifications who appeared to have provided good or adequate care to their children when their relationships were intact.

In other words, these parents are portrayed as apparently in control of their lives and seldom in contact with public services or family doctors before the marriage breakdown, which seems to generate difficulty for caseworkers seeking to collect information about the parents' level of functioning. One caseworker said, 'we do not get [what we need.] . . . We can gather information from the family doctor who may have seen something, maybe [laughs], during the short consultations addressing physical complaints'. In Norway, family doctors provide medical care, diagnosis, treatment, and ongoing care for a wide range of conditions for families in their communities. They also maintain patients' records from specialists and health institutions, evaluate patients' medical history, and educate patients about wellness and disease prevention (HOD 2012).

Various caseworkers ascribed the long-lasting disputes to the parents' unconfirmed personality disorders and atypical individual traits. Thus, the caseworkers' experiences suggested that, due to mental health issues, these parents did not seem to have insight into their children's wellbeing, or

that the parents appeared to be able to hide these issues. In some cases, caseworkers observed that parents' behavioural issues did not seem serious enough to qualify for an evaluation, let alone treatment in local healthcare facilities. Consequently, their mental health problems would go unrecognised by the family doctor and by other professionals who would usually provide caseworkers with significant information.

In Norway, professionals are mandated by the Child Welfare Act section 6–4 (Child Welfare Act 1992) to report suspected child abuse and neglect and, if necessary, to share information with CPS without the family's consent. However, in child custody cases, caseworkers experience professionals to be apprehensive about raising concerns about children when the disputing parents appear to be high functioning. One caseworker explained:

The boy was hospitalised in a psychiatric unit at the age of 12, but not even then did anyone send a notification to CPS. Then it suddenly turned into a conflict between the parents and BUP [Children and Adolescents' Psychiatric Polyclinic Services] because the mom wanted to use medication and, according to the dad, there was nothing wrong with the boy. It was because of a movie he watched. It made him sick. The parents chose a private psychologist. There was a conflict with BUP. And *no one* referred the family to CPS.

The findings further establish that caseworkers' investigative process is complicated by what they perceive as parents' non-cooperative and manipulative behaviours. These cases' ambiguity is related to, among other things, the parents' contradictory stories about what is happening in their family life. In most cases, caseworkers find that parents usually blame each other for the conflict and try to make the other person look bad; as this caseworker said, 'you get these different stories from the parents, and both parents are trustworthy'. The caseworkers explained that they receive repeated allegations and counter-allegations from the parents in the form of numerous phone call transcripts, emails, and screenshots of text message correspondences.

In contrast to other child protection cases described by the caseworkers in this study, a commonly reported experience in child custody disputes was that the parents would use doctors' or psychologists' statements to oppose and question caseworkers' recommendations and to reject their official assessments. In one case, a father said to the caseworker, 'I saw a doctor, who stated that there is no need for treatment [mimics the father's mannerisms].' Other families appeared to have the financial wherewithal to consult private clinics or psychologists to deal with their children's behavioural or emotional difficulties.

Parents also claim their rights and take caseworkers' time, making it difficult for caseworkers to structure the meetings and collect significant evidence. For example, caseworkers may have to arrange separate meetings when the parents refuse to come if the other parent is present. According to caseworkers, these meetings can cause misunderstandings between the parents, which results in them or their lawyers calling the caseworkers to clarify what was said. Most of the parents involved are articulate people who tend to give plausible explanations for their behaviour and/or for the other parent's concerns, so caseworkers have great difficulty assessing the credibility of parents' statements and allegations. In one agency, a team manager observed that an experienced, highly qualified caseworker was unintentionally drawn into the parents' conflict and persuaded by the mother to support her claims. According to the managerial worker, the mother, nonetheless, lost custody of her children in civil courts some years later. The parents' attempts to score points against each other appear to make building rapport and taking accurate accounts of their histories particularly challenging. As one caseworker asserted, 'we feel we're being used by the parents.'

The caseworkers also reported that parents are more likely to stop them from talking to the child if they feel that they are not being supported by the caseworkers or if they think that the quality of their parenting is being questioned. In cases of limited cause for concern, the difficulties of assessing children's level of risk in custody cases seemed to make some caseworkers reluctant to investigate or make recommendations. In addition, some caseworkers suspected that the parents instruct their children to tell stories about their family life, which, according to a managerial worker, complicates

caseworkers' ability to rely on the children's statements. This also shows that children are constructed as unreliable, since they are assumed to be susceptible to parental influence or prone to changing their minds.

Children's voices and caseworkers' Dilemmas

The present study's analysis also shows that caseworkers face difficulties in collecting information on the children. Despite the high level of conflict between the parents, some children display only mild signs of distress or none at all. The caseworkers reported that children who suffer in silence tend not to be identified by teachers or school nurses as needing help. One caseworker stated that they often 'do not have much evidence', which makes them use, as another participant put it, their 'common sense and intuitive thinking' to form judgements about these families.

Contrary to previous studies' findings that professionals tend to render children in post-separation families silent (Höjer and Röbbäck 2009; Tisdall 2016), a large number of the caseworkers interviewed for the present study stated that they wanted these children to have a voice. Caseworkers highlighted the importance of meeting the children in person and eliciting their perceptions of the conflicts to assess how they were affected, how they interpreted disputes, and how they related to the parents. A team manager from the final focus group explained that, at their office, caseworkers always had conversations with the children about the notifications received.

The caseworkers seek to provide the children with information on CPS's concerns and reasons for investigating their family life. Another caseworker talked about the importance of building trust and helping children express their feelings and make sense of their experiences:

Even if we do not know the child that well, we talk with them. Then I say that I've talked to children in similar situations who live in split households—to talk to the child about other children's experiences of divorce. I often see that children can relate to other children's experiences. In this way, they can share their experiences and share what they prefer. However, such conversations may create a loyalty conflict in children.

As the excerpt shows, this caseworker tried to create opportunities for conversations and help the children articulate their own take on experiences. She related children's participation rights to involvement through dialogue and saw children as competent actors. Another caseworker reported that some of the children explicitly asked for support. In one case, a child asked the caseworker to help his parents find ways to cooperate and overcome their conflict. The child's parents had avoided communicating with each other for years, making their seven-year-old carry his bags across a traffic diverter between two neighbourhoods to have the other parent pick him up alone.

Concurrently, the findings show that, because of the difficulties in finding evidence that can prove or disprove what the parents say, caseworkers tend to use conversations with the children mainly to collect evidence to back up formal decisions, thereby assigning the children the role of case informants. One caseworker said, 'the stories from the children give us something to hold onto', even if she and other caseworkers also experienced that such conversations could put excessive pressure on the children. The caseworker continued, 'I think that's the most difficult part of these cases. You put too much pressure on the child. You wish you didn't have to do that,' while another stated, 'unfortunately, they become informants in such cases. It's awful, considering what we know about children who are pressured to choose between the parents.' Here, despite the caseworkers' awareness of the problem, organizational demands for evidence turned children into informants, to the detriment of their protection.

Nevertheless, caseworkers noted that many of the children declined to participate in conversations initiated by caseworkers or that they said little in the meetings. Caseworkers said that these conversations created conflicts over loyalty between the children and parents, which made eliciting the children's perspectives and wishes especially difficult. For instance, one caseworker described how a child found conversations about the conflict emotionally painful and refused to see the caseworker and his therapist. These children and, in particular, those with divided loyalties were

portrayed as more loyal to their parents than the children whom caseworkers typically encounter. As another caseworker said, ‘in many of these cases . . . well, my experience is that, in child custody cases, the children are more loyal to their parents’.

Discussion

The aim of this article has been to provide insight into CPS caseworkers’ investigative practices and to examine how they formulate recommendations involving concerns for children in custody disputes who might need services. The findings reveal that caseworkers consider long-lasting custody disputes to be particularly harmful to children and, in contrast to previous findings (Rød, Iversen, and Underlid 2013), most of the caseworkers emphasize CPS’s responsibility to investigate notifications concerning children exposed to long-lasting custody disputes. However, the analysis clearly shows that investigations of child custody cases place a high demand on caseworkers. While the ideal decision-making process ensures that CPS actions are based on in-depth knowledge and assessments of the risk of harm to children (Munro 2002; NOU 2016:16), caseworkers in this study faced obstacles in conducting their work adequately.

An overall finding is that families involved in child custody disputes differ from the families caseworkers typically encounter. This seems to pose great challenges to caseworkers in categorizing and making decisions on how they can help the families. As Huston et al. (2017) found in their study of Canadian CPS caseworkers’ involvement with child custody cases, many of the parents appear highly functioning, with limited prior involvement in public services. Some children also restrict the information they give caseworkers or are assumed to be susceptible to parental influence, and caseworkers’ assessments of a family’s strengths and needs are limited to information from interviews with parents and direct observations of the family dynamics. Although caseworkers explicitly said that the children are the central focus of the assessments, far fewer accounts were given of working with the children than of working with the parents. This imbalance indicates that caseworkers struggle to maintain a child-focused approach.

Despite their grave concerns, caseworkers appeared uncertain as to how they should conduct investigations and assess a family’s circumstances to determine the level of risk. For instance, caseworkers’ assessments are based on tacit reasoning and personal and moral opinions instead of a reliable procedure for identifying and balancing the risk and resiliency factors in relation to the child. They also relate parents’ disputes to the parents’ personality traits and mental illness, despite limited evidence to support these assumptions.

In line with previous research (Broadhurst et al. 2010; Wilkins 2015), caseworkers seem to suffer from shortcuts or a ‘faulty design’, manifest in the fact that even complex cases tend to be categorised quickly in order to satisfy the performance measures and demands for fast and informed conclusions. Moreover, caseworkers’ investigations are complicated by what they, in most cases, interpret as both of the parents’ confusing and manipulative behaviours, which in turn seems to make it difficult to assess their parenting ability and the child’s care situation. While caseworkers seek to categorise and diagnose the families to determine the appropriate level of services (Munro 2002), the parents may not give their consent to the client role the CPS agency seeks to place on them. Furthermore, these parents do not seem to accept responsibility for their behaviours and reject caseworkers’ understandings of their problems. In these cases, parents blame each other, and they want help from CPS primarily to change the other parent. The parents also seem to demand their rights, expect services and benefits appropriate to them as individuals, as well as express anger and dissatisfaction over caseworkers’ decisions. In other words, the parents represent clients who, according to Lipsky (2010), do not adapt to the system’s customs and routines.

Thus, the descriptions of the encounters and tensions between caseworkers and parents can be understood as caseworkers’ unsuccessful attempts to process these cases efficiently through what Lipsky (2010) describes as street-level bureaucrats’ routinization, where they would control clients and induce them to cooperate by structuring the context and interactions with clients and teaching

them the client role and how to behave accordingly. In sum, these challenges might explain why caseworkers tend to stereotype the parents as troublesome and difficult people. As Lipsky (2010) points out, a common strategy for street-level bureaucrats is to blame clients for their organization's failures and inadequacies.

The analysis shows that, to deal with their challenges, caseworkers develop coping strategies, using children as case informants with whom they conduct what Hennem (2011) calls 'confessional conversations'. This means that, in an effort to reach an informed conclusion in line with the Child Welfare Act (1992), caseworkers steer conversations and encourage children to acknowledge and create stories about their parents' conflicts and lives – contrary to common interpretations of the UNCRC (1989) Articles 3 and 12 and the Child Welfare Act section 6–4, which emphasize children's rights to participation on their own terms.

Given the pressure put on caseworkers to meet their organization's targets (e.g. deadlines) and make informed decisions (BLD 2013, 2019; Lipsky 2010), even the most dedicated, child-centred caseworker can feel the need to prioritise performance demands over the children's right to express their views on their own terms. These findings illustrate that caseworkers may need to make their work look good on paper instead of relying on values derived from social work theory (Marthinsen et al. 2020). As previous researchers point out (Ferguson 2016; Munro 2002), caseworkers are in a dual relationship because they are expected to reach informed conclusions and provide appropriate services in accordance with the CPS system's procedures and performance measures and, at the same time, to build trustful relationships with parents and children. These two ideals put strain on caseworkers, some of whom raised concerns about balancing the need to make informed assessments and, at the same time, to facilitate conversations with the children on their own terms.

In conclusion, the incorporation of management systems and procedural-focused practice seems to lead caseworkers to focus on 'doing things right' in terms of following procedures required by the system. This, in turn, reduces their focus on building rapport with children and parents, and they fail to gain a clear picture of how parents' disputes impact the welfare and development of the children. The findings suggest that caseworkers should use the authority given to them by section 6–9 of the Child Welfare Act (1992) to ask county governors to extend the duration of investigations. The findings also support a need for caseworkers to gain knowledge about the complexity of child custody disputes and of parents' interactions. This would help them observe family relationships and identify the relevant risk and resiliency factors for each child more easily and, thus, make more robust assessments.

Note

1. <https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/#92>

Acknowledgments

I would like to thank Cecilie Basberg Neumann, Monica Kjørstad, Todd Herrenkohl, Anne Blumenthal and Hilde Fiva Buzungu for their helpful comments on earlier drafts of this paper and for the feedback of the anonymous reviewers.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the author(s).

References

- Anderson, S., S. A. Anderson, K. Palmer, M. S. Mutchler, and L. Baker. 2010. "Defining High Conflict." *The American Journal of Family Therapy* 39 (1): 11–27. doi:10.1080/01926187.2010.530194.

- Archard, D., and M. Skivenes. 2009. "Hearing the Child." *Child & Family Social Work* 14 (4): 391–399. doi:10.1111/j.1365-2206.2008.00606.x.
- Berger, P. L., and T. Luckmann. 1967. *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. London: Anchor Books.
- Bergman, A.-S., and A. Rejmer. 2017. "Parents in Child Custody Disputes: Why are They Disputing?" *Journal of Child Custody* 14 (2–3): 134–150. doi:10.1080/15379418.2017.1365320.
- Birnbaum, R., and N. Bala. 2010. "Toward the Differentiation of High-conflict Families: An Analysis of Social Science Research and Canadian Case Law." *Family Court Review* 48 (3): 403–416. doi:10.1111/j.1744-1617.2010.01319.x.
- BLD. 2009. "Snakk Med Meg! En Veileder Om Å Snakke Med Barn I Barnevernet." [Talk to me! A guide to talking to children in Child Protection Services]. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- BLD. 2012–2013. "Prop. 85 L: Endringer I Barnelova (Barneperspektivet I Foreldretvister)." [Amendments to the Children Act]. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- BLD. 2013. "Forholdet Mellom Barnevernloven Og Barneloven. Barneverntjenestens Rolle Der Foreldrenes Konflikter Går Utover Barnets Omsorgssituasjon." [The relationship between the Child Welfare Act and the Children's Act]. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- BLD. 2015–2016. "Meld. St. 24. Familien—ansvar, Frihet Og Valgmuligheter." [Consultation paper. Family—responsibility, freedom, and choice]. Oslo: Barne-, likestillingsdepartementet.
- BLD. 2019. "Høringsnotat—Forslag Til Ny Barnevernslov." [Consultation paper. Proposed amendments to the Child Welfare Act]. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- Braun, V., and V. Clarke. 2006. "Using Thematic Analysis in Psychology." *Qualitative Research in Psychology* 3 (2): 77–101. doi:10.1191/1478088706qp063oa.
- Broadhurst, K., D. Wastell, S. White, C. Hall, S. Peckover, K. Thompson, A. Pithouse, and D. Davey. 2010. "Performing 'Initial Assessment': Identifying the Latent Conditions for Error at the Front-door of Local Authority Children's Services." *The British Journal of Social Work* 40 (2): 352–370. doi:10.1093/bjsw/bcn162.
- Camisasca, E., S. Miragoli, P. Di Blasio, and J. Grych. 2017. "Children's Coping Strategies to Inter-parental Conflict: The Moderating Role of Attachment." *Journal of Child and Family Studies* 26 (4): 1099–1111. doi:10.1007/s10826-016-0645-9.
- Cashmore, J. 2011. "Children's Participation in Family Law Decision-making: Theoretical Approaches to Understanding children's Views." *Children and Youth Services Review* 33 (4): 515–520. doi:10.1016/j.childyouth.2010.05.008.
- Child Welfare Act (1992).
- Children's Act (1982).
- Corbin, J., and A. Strauss. 1990. "Grounded Theory Research: Procedures, Canons, and Evaluative Criteria." *Qualitative Sociology* 13 (1): 3–21. doi:10.1007/BF00988593.
- Dahl, S. L., E. M. Andenes, and J. Y. Dahl. 2020. "Questioned Parents and the Professional Gaze. Negotiating the Organizational Narratives of the At-risk Parent." *Journal of Children's Services* 16 (1): 1–12. doi:10.1108/JCS-01-2020-0001.
- Egelund, T. 2003. "'Farlige' Forældre: Den Institutionelle Konstruktion Af Dem, Der Afviger Fra Os." In *At Skabe En Klient: Institutionelle Identiteter I Socialt Arbejde. [Constructing a Client: Institutional Identities in Social Work]*, edited by M. Järvinen and N. Mik-Meyer, 59–81, København:Hans Reitzels Forlag.
- Ekeland, T.-J., R. Bergem, and V. Myklebust. 2019. "Evidence-based Practice in Social Work: Perceptions and Attitudes among Norwegian Social Workers." *European Journal of Social Work* 22 (4): 611–622. doi:10.1080/13691457.2018.1441139.
- Ferguson, H. 2016. "What Social Workers Do in Performing Child Protection Work: Evidence from Research into Face-to-face Practice." *Child & Family Social Work* 21 (3): 283–294. doi:10.1111/cfs.12142.
- Ferguson, H. 2017. "How Children Become Invisible in Child Protection Work: Findings from Research into Day-to-day Social Work Practice." *The British Journal of Social Work* 47 (4): 1007–1023. doi:10.1093/bjsw/bcw065.
- Gilson, L. 2015. "Lipsky's Street Level Bureaucracy." In *The Oxford Handbook of Classics in Public Policy and Administration*, edited by S. J. Balla, M. Lodge, and E. C. Page. Oxford:Oxford University Press.
- Harold, G. T., and R. Sellers. 2018. "Annual Research Review: Interparental Conflict and Youth Psychopathology—an Evidence Review and Practice Focused Update." *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 59 (4): 374–402. doi:10.1111/jcpp.12893.
- Heggdalsvik, I. K., P. A. Rød, and K. Heggen. 2018. "Decision-making in Child Welfare Services: Professional Discretion versus Standardized Templates." *Child & Family Social Work* 23 (3): 522–529. doi:10.1111/cfs.12444.
- Hennum, N. 2011. "Children's Confidences, Parents' Confessions: Child Welfare Dialogues as Technologies of Control." *Qualitative Social Work* 11 (5): 535–549. doi:10.1177/1473325011408175.
- HOD. 2012. *Forskrift Om Fastleigeordning I Kommunene [Regulations on Family Doctors in Municipalities]*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.
- Höjer, I., and K. Röbäck. 2009. "Constructing Children's Views in the Enforcement of Contact Orders." *The International Journal of Children's Rights* 17 (4): 663–680. doi:10.1163/157181808X401457.
- Holstein, J. A., and J. F. Gubrium. 1995. *The Active Interview*. London:Sage.

- Houston, C., Bala, N., & M. Saini. (2017). Crossover cases of high-conflict families involving child protection services: Ontario research findings and suggestions for good practices. *Family court review*, 55(3), 362–374. doi:10.1111/fcre.12289
- Jevne, K. S., and O. S. Ulvik. 2012. “Grensearbeid: Barnevernets Møte Med Foreldrekonfliktsaker [Boundary Work: Child Welfare Work in High-conflict Custodial Cases].” *Fontene Forskning*, no. 2: 18–32.
- Lipsky, M. 2010. *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services (30th Anniversary Expanded Ed.)*. New York: Russell Sage Foundation.
- Marthinsen, E., G. Clifford, H. Fauske, and W. Lichtwarck. 2020. “Professional Values Challenged by Case Management—Theorizing Practice in Child Protection with Reflexive Practitioners.” *Social Sciences (Basel)* 9 (4): 44. doi:10.3390/socsci9040044.
- Mik-Meyer, N. 2017. *The Power of Citizens and Professionals in Welfare Encounters: The Influence of Bureaucracy, Market and Psychology*. Manchester: Manchester University Press.
- Morgan, D. L. 2010. *Focus Groups as Qualitative Research*. London: SAGE.
- Munro, E. 2002. *Effective Child Protection*. London: SAGE.
- Munro, E., and J. Hardie. 2019. “Why We Should Stop Talking about Objectivity and Subjectivity in Social Work.” *The British Journal of Social Work* 49 (2): 411–427. doi:10.1093/bjsw/bcy054.
- NOU. 2012:5. Bedre beskyttelse av barns omsorg. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet. [Better protection of children's care]. Oslo: Barne-, Likestillings- og inkluderingsdepartementet
- NOU. 2016:16. Ny Barnevernslov. Sikring Av Barns Rett Til Omsorg Og Beskyttelse [The New Child Welfare Act: Securing Children's Rights to Care and Protection]. Oslo: Barne-, Likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Rejmer, A., and A.-S. Bergman. 2016. “Barnkonventionens Implementering I Svensk Lagstiftning Och Praktik—barns Bästa Och Barns Rätt Att Uttrycka Sina Åsikter Vid Vårdnadstvister [Implementation of the Convention on the Rights of the Child in Swedish Legislation and Practice—the Best Interests of Children and the Right of Children to Express Their Opinions in Custody Disputes].” *Barn (Trondheim, Norway)* 37 (3–4). doi:10.5324/barn.v37i3-4.3380.
- Rhoades, K. A. 2008. “Children's Responses to Interparental Conflict: A Meta-Analysis of Their Associations with Child Adjustment.” *Child Development* 79 (6): 1942–1956. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01235.x.
- Rød, P. A., A. C. Iversen, and K. Underlid. 2013. “The Child Welfare service's Assessments in Custody Cases that Involve Minors.” *European Journal of Social Work* 16 (4): 470–488. doi:10.1080/13691457.2012.709484.
- Rød, P. A., T.-J. Ekeland, and F. Thuen. 2008. “Barns Erfaringer Med Konfliktfylte Samlivsbrudd: Problemforståelse Og Følelsesmessige Reaksjoner [Children's Experiences of Conflictual Parental Breakups: Understanding and Emotional Reactions].” *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 45 (5): 555–562.
- Saini, M., T. Black, E. Godbout, and S. Deljavan. 2019. “Feeling the Pressure to Take Sides: A Survey of Child Protection Workers' Experiences about Responding to Allegations of Child Maltreatment within the Context of Child Custody Disputes.” *Children and Youth Services Review* 96: 127–133. doi:10.1016/j.childyouth.2018.11.044.
- Sletten, M. S., and I. T. Ellingsen. 2020. “When Standardization Becomes the Lens of Professional Practice in Child Welfare Services.” *Child & Family Social Work* 25 (3): 714–722. doi:10.1111/cfs.12748.
- Sudland, C. 2020. “Challenges and Dilemmas Working with High-conflict Families in Child Protection Casework.” *Child & Family Social Work* 25 (2): 248–255. doi:10.1111/cfs.12680.
- Tisdall, E. K. M. 2016. “Subjects with Agency? Children's Participation in Family Law Proceedings.” *The Journal of Social Welfare & Family Law* 38 (4): 362–379. doi:10.1080/09649069.2016.1239345.
- UNCRC. 1989. *The United Nations Convention on the Rights of the Child*. Geneva: United Nations.
- van Bijleveld, G. G., C. W. M. Dedding, and J. F. Bunders-Aelen. 2015. “Children's and Young people's Participation within Child Welfare and Child Protection Services: A State-of-the-art Review.” *Child & Family Social Work* 20 (2): 129–138. doi:10.1111/cfs.12082.
- Vis, S. A., Ø. Christiansen, K. J. S. Havnen, C. Lauritzen, A. C. Iversen, and T. Tjellflaot. 2020. *Barnevernets Undersøkelsesarbeid—fra Bekymring Til Beslutning: Samlede Resultater Og Anbefalinger [The Child Protection Services Investigations—from Concern to Decision: Overall Results and Recommendations]*. Oslo: Bufdir.
- Vis, S. A., A. Holtan, and N. Thomas. 2012. “Obstacles for Child Participation in Care and Protection Cases—why Norwegian Social Workers Find It Difficult.” *Child Abuse Review* 21 (1): 7–23. doi:10.1002/car.1155.
- Wilkins, D. 2015. “Balancing Risk and Protective Factors: How Do Social Workers and Social Work Managers Analyse Referrals that May Indicate Children are at Risk of Significant Harm.” *British Journal of Social Work* 45 (1): 395–411. doi:10.1093/bjsw/bct114.

POSTADRESSE:

OsloMet – storbyuniversitetet
Pilestredet 46
Postboks 4, St. Olavs Plass
0130 Oslo

OsloMet Avhandling 2023 nr 5
ISSN 2535-471X
ISBN 978-82-8364-463-0